The Path to Judaism

ספר

מסלה ליהדות

לבתי ספר ולכל בתי ישראל

ללמד חוקי המוסר ודיני המצות שבין אדם לאדם ובין אדם למקום. לפני כל הלכה — מאמרים מתלמוד ואגדה הנאותים לה.

מאת

הרב יעקב בן הרב אברהם הכהן ז״ל פלעקסער

רב בנוא-היווען, קאנג.

לפנים רב ביאקאבשטאדט ופרידריכשטאדט, קורלאנד

חלק ראשון

מוינעשטער פרינטינג קאמפאני

1824 וואשינגטאן עווענוי

סט. לואיס, מיזורי

The Path to Judaism

For

School and Home Study

by

Rabbi Jacob Flexer
Rabbi of New Haven, Conn.

Translated in English
by
Isidore Flexer

Volume I.

MOINESTER PRINTING CO.
SAINT LOUIS, MO.
5689 (1928)

התוכן

CONTENTS

ישיבת רבנו יצחק אלחנן
נוסדה שנת תרנ"ו

ישיבת עץ חיים
נוסדה שנת תרמ"ו

The Rabbi Isaac Elchanan Theological Seminary
301-2-3 EAST BROADWAY—NEW YORK
Phone: Orchard 637

בע"ה ט"ו מרחשון תרפ"ז

כבוד ידיד נפשי רב חביבי הרב הגאון המפורסם חמדת המדות איש חמודות, נודע לשם ולתהלה כש"ת ר' יעקב הכהן פלעקסער, ראב"ד בפליינפיעלד.

ישא ברכה מאת ה'

החנוך העברי ברוח התורה והמסורה הוא סוד קיומנו; הוא שהשריש בלב בנינו אהבת תורה ואהבת האומה עד למסירות נפש ונטע בתוכם את האמונה הנאמנה והתקוה השלמה כי כנסת ישראל היא נושאת של האמת הנצחית, כי חוט המשולש של הקדוש ברוך הוא, ישראל והתורה לא ינתק לעולם, וכי ישראל ותורתו יהא לאור גוים באחרית הימים כהבטחת קורא הדורות מראש.

החנוך הזה שתחלתו וסופו תורה ויראת שמים, הוא שהקים לנו בכל הדורות גדולים וקדושים שהאירו לנו את חשכת הגלות ושלאורם נסע ונלך עד אשר יאיר היום הגדול, יום ה'. וחשוב הוא ביחוד למוד התורה שבעל פה שעל פיה כרת ה' ברית אתנו ושכפי דברי חז"ל היא המבדילה בין ישראל לבין אומות העולם, וכל חנוך עברי שאין שרשיו בתורה שבכתב ושבעל פה ובסגולות ישראל, גורם לגלות השכינה ומקים לנו דור של נשמות. דאזלין ערטילאין הנעות ונדות בסער החיים אשר כל רוח שאינה מצויה הופכתן ועוקרתן מן השרש הקדוש של כנסת ישראל.

לדאבון לבנו נחלשה במדינה זו ההכרה שכל עקרו של החינוך העברי הוא למוד התורה שבכתב והתורה שבעל פה על פי דרכה ורוחה של התורה, ורבים מבתי החנוך במדינה זו הזניחו את למוד התלמוד וההלכה

המאירים את עינינו והמורים לנו את הדרך נלך בה ואת המעשה אשר נעשה. ולכן אשריו ומה טוב חלקו של ידידי הרב הגאון הר"י אשר בדעתו לזכות את הרבים ולהוציא לאור את ספרו "מסלת ליהדות" שיש בו תלמוד והלכה לתלמידים המכיל הלכות בכל חלקי התלמוד בסדר נכון ולפי הבנתו ורוחו של התלמיד הצעיר.

ערך מיוחד וחשוב יש לספר זה הפותח לפני התלמיד מגנזי התורה שבעל פה וההלכה ומאהב את הלמודים הקדושים האלה עליהם. ספרו של ידידי הגאון יאפשר את למוד ההלכות במקורם בבתי החנוך שלנו, ועל ידי למוד זה יכיר התלמיד את החובות של יהודי נאמן לתורת חיים שלנו במהות חיה.

ספרו יכשיר את התלמיד ללמוד הגמרא, ממנו ילמדו ילדינו את ההלכות עד אשר יזכו להכנס לטרקלין — התורה שבעל פה, ללמוד תורה שלמה בטהרה. כבר אמרו חכמינו זכרם לברכה כי כל השונה הלכות בכל יום מובטח שהוא בן עולם הבא, ובנינו אשר ילמדו "הלכות" בכל יום מובטחים נהיה בהם שיהיו בנים נאמנים לעמנו ולתורתנו הק', בנים בונים את בית ישראל, יורשי האמונה בנצח ישראל, תורתו ותקותו, וזכות הרבים יהיה תלוי בכבוד גאונו ויחזקהו ה' ויאמצהו להגשים את מחשבותיו הטובות לתורה ולתעודה כעתירת ידידו המכבדו ומוקיר פעלו

דוב ד"ר רעוועל

ראש ישיבת רבנו יצחק אלחנן

The Union of Orthodox Jewish Congregations of America

Organized 18th Iyar, 5658—June 8th, 1898
Incorporated by Chapter 250, N.Y. Laws of 1915

50 WEST 77th STREET—NEW YORK CITY

Telephone Endicott 9268

12 Ellul, 5687. September 9, 1927.

Rabbi Jacob Flexer,
839 Howard Street,
New Haven, Conn.

My Dear Rabbi Flexer:

It is with a great deal of pleasure that I have read part of your manuscript presenting our Holy Torah from its legal and moral sides. It is indeed necessary to have our children brought up not merely to know the letter of the law but to observe it in its proper spirit. Your effort is aimed to combine the letter and the spirit, which is necessary to make Orthodox Judaism the living quintessence of the life of every Jew.

Wishing you every success, I am

Sincerely yours,

HERBERT S. GOLDSTEIN,
President.

HSG-SB

מנמתי

א״ר יוחנן לא כרת הקב״ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה, שנאמר (שמות ל״ד): כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ועם ישראל (גטין ס׳ ב׳)

התלמוד גילה לפני עם ישראל את האור האין-סופי וחיי עולם הגנוזים בתורת משה והנביאים. הוא פתח כשרון העם ויתרונו, טהר וזקק את רוחו ונפשו וישכן בחיין, באהלו ובביתו את התום, הצניעות והקדושה, על ידו היה ישראל לעם נבון המוצא בספר ספוקו ונחמתו, לעם נדיבים הפורם מלחמו לרעב, נד לכל קשה יום ושואף לצדק ולכל התקדמות. הוא, התלמוד, רק הוא, עמד לישראל כי גם אחרי עבור אלפי שנות נדודו, סבלו ופזורו מקצה תבל עד קצהו, הנהו עם אחד מובדל מכל העמים באופי וכשרון לאומי, מקוה ועובד לעתיד אחד, ואלו הכתות והמפלגות שקמו בישראל, אשר עזבו את התלמוד, אף כי העריצו והקדישו כל אות ותיבה אשר בתורת משה והנביאים, לא קמה בהם רוח ישראל וכשרונו, וירדו מטה מטה עד כי נדמו לגויי הארץ ויתערבו בהם ויאבדו מארץ החיים.

כן חוקי המוסר ודיני המצות שבין אדם לאדם ובין אדם למקום — חיים הם לישראל, מרוממים הם את רוח מקימיהם, מחנכים אותם לכבד את התורה, לאהוב את הצדק והטוב ואת עמם אהבה אמתית. עלינו ללמדם לבנינו ולהרגילם לשמור אותם ולעשותם בזמן שהם מוכשרים לקבלם ברצון ובחפץ לב — בשנות ילדותם, ואז גם כאשר יגדלו ויהיו לאנשים לא יסורו מלחבבם ולכבדם.

ספרי זה, הנני חושב, נותן לפני הנוער ״מסילה ליהדות״ כפי האמור למעלה, ווזהי תכניתו:

נאספו בו ״מהרמב״ם ושולחן ערוך״ ההלכות הנחוצות לכל יהודי, המחזיק במסורת אבות, בחיי ביתו, בעבודת אלקים, במאכלו ומשתהו, במשאו ומתנו, ביחוסו לחבריו, לעמו ולכל האדם וכן הלאה. לפני כל הלכה נמצאים מאמרים מתלמוד ואגדה הנאותים לה, מבוארים יפה.

מאמרי התלמוד יבארו להתלמידים יסודי-ההלכה וירגילו אותם בסגנון התלמוד, יושר הגיונו ועמקותו. מאמרי האגדה הם מאלה שדבריהם חודרים אל לב, מאהבים את אלקי ישראל, עמו ותורתו.

בראש כל פרק ערכתי "הגיונות", המעוררים תשומת לב הקורא ומחבבים עליו את נושא הפרק. חלק גדול מהם ערכתי על פי הספר "חורב" להרב רש"ר ד"ר הירש ז"ל.

ולמען שיהיה ספרי לתועלת גם לאלה שיודעים רק את השפה האנגלית, העתיקו בני החכם מר יצחק לשפה זו, ונדפסת יחד עם הטופס העברי. בהעתקה זו, המצטינת בסגנונה הקל והמובן, יוכלו להשתמש גם ההורים, היודעים שפת אנגלית, לטעת בלב ילדיהם בעודם באבם פנינים יקרים אשר באגדות וארחות יושר אשר בהלכות.

לא לתלמידים לבד יכשר ספרי זה אך גם לגדולים, המה ימצאו בו הדינים הדרושים בחיי יום יום, מסודרים יפה וערוכים בשפה מובנת לכל, נוסף על זה: מאמרי התלמוד הם אוצר יקר למחבבי דברי רבותינו זכרם לברכה.

תקותי כי ספרי זה יהיה לספר למוד וקריאה לצעירינו, ואלקי ישראל יהיה בעזרי להוציא לאור גם את חלק השני.

נוא היווען, קאנג., ז' תשרי תרפ"ט

המחבר

פרק א.

יסודי התורה והדת

הגיונות

א. אנכי ה׳ אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים (שמות כ׳).

הא-ל האחד הוא אדון כל הארץ. אנו, חיינו וכל קורותינו מידו הם. בכל מקום אשר תדרוך כף רגלנו — לפניו אנו עומדים, ועינו צפיה עלינו.

עם ישראל, אשר לפני אלפי שנה עמד על הר סיני ושמע קול אלקים חיים קורא אליו: ״אנכי ה׳ אלקיך״. מעיד בחייו ובקורות ימיו, כי ה׳ הוא מקור החיים לכל היצורים, ולכן עם ישראל הדבק באלהיו ושומר את הברית אשר כרת עמו ה׳ — הוא עם עולם אשר ימיו כימי השמים על הארץ.

כל איש ישראל! דע להוקיר את חיי עולם אשר נטע ה׳ בעמך והביא בלבבך ובנפשך שם אלקיך, הא-ל האחד. זכור חסדי ה׳ עמך מיום הולדתך עד יומך האחרון; הלא גם כל נשימה מנשימת אפך — מתנת אלקים היא. אם תמח מלבך שם ה׳ במה נחשבת? הלא כל פעולותיך — אבק פורח, וכל חייך — חלום.

ב. גורלך, אשרך ואסונך וכל קורות חייך — מיד ה׳ אך לבך ורצונך — בידך; יכל תוכל לעשות הטוב או לחדול, לירא את ה׳ או לעזבהו.

ולמען תדע לבחור בטוב נתן ה׳ לישראל את חוקי תורתו אשר תלמדהו חוקי חייו, תורהו מה לעשות ומה לחדול מלעשות. התורה נתנה בעד כל הזמנים, לדורי דורות. כל עוד יעמדו השמים על הארץ תתקים התורה בקרב עם ישראל. אם תדע להוקיר את נצחיות עמך — היה נאמן לתורת אלקים, ואל תחמוד דבר אשר לא תוכל לרכוש לך בגלל היותך יהודי.

ג. חיי הנצח לנפשך בשובה אל האלקים — תלוים בך. לפי מעשיך בחייך פה בארץ יגמול ה׳ לך שם. מאושר הנך אם תוכל להגיד לנפשך: נזהרתי מלחטא נגד ה׳ ואדם, מלאתי חובתי לאחי ולא שכחתי את אלקים. אשרך יגדל יום יום אם תוכל לקוות כי בשוב נפשך לאלקים אשר נתנה לך לא תבוש להתיצב לפני כס משפטו. מה מזהירים חיי הנצח באור פני אלקים, יחד עם אלפי רבבות אחים ואחיות!

CHAPTER I

The Foundation of the Torah and the Law

—Meditations—

1. "I am the Lord thy God, who brought thee out of the land of Egypt, out of the house of bondage." (Exod. XX, 2.)

The One God is the host of the world. Our being and events are the work of His hands. Wherever we step—we are before Him, and His eye is cast upon us.

The nation of Israel which stood on Sinai thousands of years ago and heard the voice of the Almighty proclaiming: "I am the Lord your G-D" testifies with its eternity and painful history that G-D is the source of all life. Therefore, Israel who cleaves into his G-D and observes the holy covenant He has made with him—is eternal as heaven above earth.

Son of Israel! remember to appreciate the Divine gift of eternity bestowed upon your people! Let the name of the Lord, the only G-D of the world, be in your heart forever. Remember G-D's mercy upon thee from the day of thy birth until thy last day. Moreover, thine every breath is a Divine gift. Should you erase from thy heart the name of G-D, of what value art thou? Behold! all your achievements are disseminated dust, and your life—a dream.

2. Your fate, good or bad, lies in the hand of G-D; but thy heart and will are your own. It is within your power to commit good or evil; to fear G-D or forsake Him.

In order that Israel may choose to do good, did the Lord give him the Torah wherein is the teaching of life. It instructs him what to do and what not to do. The Torah is given for all generations, for as long as heaven will be above earth, will the laws of the Torah be in effect among the people of Israel. If you value the eternity of your people, be faithful to God's Torah. Do not desire that which you cannot obtain because you are a Jew.

3. Eternity of your soul, upon its return unto G-D, is wholly dependent upon you. In accordance with your deeds in this world, will the Lord repay you there—in the future world. Happy will you be, when saying, "I have been careful not to sin against G-D nor man. I have fulfilled my duty to my brother, and had not forgotten the Lord." Your happiness will increase day by day, with the hope that your soul, upon returning to the Lord, Who gave it to you, will dare to stand before His Throne of Justice. How beautiful is eternal life in the light of G-D, together with tens of thousands of brethren and sisters!

תלמוד

ה' אחד

א. שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד — זה שאמר הכתוב (תהלים ע"ג): מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ. אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה: רבונו של עולם, "מי לי בשמים" חוץ מכבודך? כשם שאין לי בשמים אלא אתה, כך "לא חפצתי" אחר "בארץ", כשם שלא שתפתי עמך אלוק אחר בשמים. כך לא שתפתי עמך אלוק אחר בארץ, אלא נכנסת אני בכל יום לבתי כנסיות ומעידה עליך שאין אלוה אלא אתה ואומר: שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד! (מר"ד ב').

ב. כה אמר ה' מלך ישראל וגאלו ה' צבאות, אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים (ישעיה מ"ד) — "אני ראשון" — שאין לי אב, "ואני אחרון" — שאין לי בן, "ומבלעדי אין אלקים" — שאין לי אח (מר"ש כ"ט).

ג. את ה' האמרת היום להיות לך לאלקים וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה (דברים כ"ו) — כבר נשבענו להקב"ה שאין אנו מחליפין אותו בא-ל אחר, ואף הוא נשבע לנו שאין מחליף אותנו באומה אחרת (גטין נ"ז).

השגחה

ד. בכל דבר הקב"ה עושה שליחותו ולא ברא דבר אחד לבטלה, פעמים הוא עושה שליחותו על ידי צפרדע ופעמים על ידי יתוש או עקרב. א"ר חנן מעשה בעקרב אחד שהלך לעשות שליחותו של הקב"ה בעבר הירדן, וזמן לו הקב"ה שם צפרדע אחת ועבר עליה, והלך אותו עקרב ועקץ את האדם ומת (תנחומא חקת).

ה. כשהחריב טיטוס את בית המקדש נטל את הפרוכת ועשאו כמין סל והביא כל כלים שבמקדש והניחן בו והושיבן בספינה לילך להשתבח בעירו. עמד עליו נחשול (גל) שבים לטובעו, אמר: כמדומה אני שאלקיהם של אלו אין גבורתו אלא במים. בא פרעה — טבעו במים, בא סיסרא — טבעו במים, אף הוא עומד עלי לטובעי במים, אם גבור הוא יעלה ליבשה

שתפתי עשיתי לך שותף. האמרת — הבדלת והכרת. לבטלה — לחנם. לעשות שליחותו — להמית אדם שגזר עליו הקב"ה מיתה. בעבר הירדן — ולא יכל העקרב לעבור את הירדן. וזמן לו — הכין לו. ועקץ — נשך. להשתבח — להתפאר. כמדומה אני — חושב ומשער אני.

—Talmud—

GOD IS ONE

1. "Hear O, Israel, God our Lord is one God." (Deuter. VI, 4) Concerning this it is written: (Psalm. LXXIII, 25) "Whom have I in heaven but Thee? and beside Thee I desire no other upon earth." Said the nation of Israel before the Holy One blessed be He: "Master of the world! Whom have I in heaven but Thee? As I have no other (God) in heaven but Thee, so do not I want to have another (God) on earth. As I did not let another God share Thy place in heaven, so did I not let another God share Thy place on earth; but daily do I enter places of worship, and I testify that there is no other God beside Thee, and I say: 'Hear O, Israel, God our Lord is one God.'" (Rabba Deuter. 2)

2. "Thus saith the Lord, the King of Israel and his redeemer the Lord of hosts: I am the first, and I am the last, and beside Me there is no God." (Isaiah, XLIV, 6) "I am the first"—that I have no father; "And I am the last"—that I have no son; "And beside Me there is no God"—that I have no brother. (Rabba Exod. 29)

3. "Thou hast this day acknowledged the Lord that He is thy God; and the Lord hath acknowledged thee this day to be His peculiar people." (Deuter. XXVI, 17-18) We have sworn to the Lord that we shall not change Him for another God; and He, in turn, swore to us that He will not exchange us for another people. (Gittin 57)

PROVIDENCE

4. Not one single thing has God created in vain, and all creatures serve to administer His Divine Judgment. Sometimes it is ministered through a frog, and sometimes through a gnat or a scorpion. Said R. Hanan: it once happened that a scorpion was sent as a messenger of God to the other side of the Jordan, and the Holy One, blessed be He, prepared a frog to take the scorpion across the river on the opposite bank of which stood the man to be stung. The sting proved fatal and the man died. (Tanhuma, Chukas)

5. When Titus destroyed the Temple, he took the sacred vessels, wrapped them in the veil (פרוכת) of the Holy Ark, and sailed with them to Rome to boast about his victory there. At sea a storm arose and threatened to sink the ship. Thereupon Titus challenged God, saying: "It seems to me that the God of these (Jews) has no power anywhere but at sea! Pharaoh He drowned; Sisera He drowned, and now He is about to drown me also. If He is so strong, let Him come ashore and combat me." Thereupon

ויעשה עמי מלחמה! יצתה בת קול ואמרה לו: רשע בן רשע, בן בנו של עשו הרשע, בריה קלה יש לי בעולמי ויתוש שמה, ותעשה עמה מלחמה. עלה ליבשה בא יתוש ונכנס בחוטמו ונקר במוחו שבע שנים, והיה צועק ואומר: פצעו מוחי וראו במה אלקיהם של היהודים נפרע ממני! (גטין נ"ו מרב"י).

ו. כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו (דברים ד') א"ר יהודה בר סימון: הקב"ה רחוק וקרוב, כיצד? מכאן ועד לרקיע מהלך חמש מאות שנה — הרי רחוק, וקרוב הוא — שאדם עומד ומתפלל ומהרהר בתוך לבו, וקרוב הקב"ה לשמוע את תפלתו, שנאמר (תהלים ס"ה) שומע תפלה עדיך כל בשר יבאו, אמר דוד לפני הקב"ה: רבונו של עולם! כשישראל קוראין אצלך מיד שמע תפלתם, שנאמר (שם ד') בקראי ענני אלקי צדקי (מ"ר דברים ב').

ה' יודע הכל

ז. דרש ר' יהודה ברבי נחמני: אם יאמר לך יצר הרע חטא והקב"ה מוחל — אל תאמין, שמא תאמר מי מעיד בי? אבני ביתו וקורות ביתו של אדם הם מעידין בו! שנאמר (חבקוק ב'): כי אבן מקיר תזעק וכפים מעץ יעננה; וחכמים אומרים: נשמתו של אדם מעידה בו. ר' זריקא אומר: שני מלאכי השרת המלוין אותו הן מעידין בו, שנאמר (תהלים צ"א): כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך (חגיגה ט"ז).

תורה מן השמים

ח. משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה (אבות א').

ט. וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר (שמות כ'): א"ר יצחק מה שהנביאים עתידים להתנבאות בכל דור ודור, קבלו מהר סיני, שכן ישעיה (מ"ח) אמר: מעת היותה שם אני, — אמר ישעיה: מיום שנתנה תורה בסיני — שם הייתי וקבלתי את הנבואה הזאת. וכן משה אומר לישראל (דברים כ"ט): כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום, ואת אשר

ונקר — נקב. נפרע — נובח חובו, כלומר: מעניש אותו. מעת היותה — בעת שהיתה התורה בסיני. שם אני — שם הייתי. כלומר, נשמתי עמדה על הר סיני וקבלה את הנבואה שאני מנבא, ועתה הודיע לי ה' כי אלך לדבר להעם את הנבואה הזאת.

came a heavenly voice and said: "O! thou wicked one, the son of a wicked one and the grandson of Esau the wicked! I have a small gnat on earth, the name of which is 'Yitosh'; go and fight it." When Titus landed, the "Yitosh" entered his brain through the nostrils, and bored it for seven years. Tortured by pain he used to cry: "Split my head and find out with what does the God of Israel punish me. (Gitin, 56, Medrash.)

6. "For what a great nation is there that has God so near unto it as the Lord our God, at all times that we call upon Him." (Deuter. IV, 7) Said R. Jehuda b. Simeon: the Holy One, blessed be He, is far from us, and at the same time nigh unto us. How so? The distance from the earth to the firmament is five hundred years' journey—behold! it is far; but He is near us, for if one prays, even in his heart, God hears his prayer, as it reads: (Psalm. LXV, 3) "O! Thou that hearest prayer, unto Thee all flesh will come." Said David before the Holy One, blessed be He: "Master of the world! when Israel will cry unto Thee, I beg Thee, accept their prayer at once," as it reads: (Psalm. IV, 2) "When I call answer me, O God of my righteousness." (Rabba, Deuter. 2)

God's Foreknowledge of Man's Conduct

7. R. Jehuda bar Na'hmoni taught: if an evil thought prompts you to commit sin by saying: "Sin! and God will forgive you.", do not obey. But you may say: "Who will witness my sin?" The stones and the beams of your dwelling will be witnesses to your sin; as it reads: "For the stone will cry out of the wall, and the beam will answer it." (Habakkuk, II.) The Sages say that man's soul is witness to his sin. R. Zreika says: the two angels that escort every man are witnesses to his sin, as it reads: "For His angels will He give charge concerning thee, to *guard* thee on all thy ways." (Psalm. XCI, II) (Hagiga 16)

The Torah Was Given From Heaven

8. Moses received the Torah on Sinai and delivered it to Joshua; Joshua handed it down to the Elders, and the Elders handed it down to the prophets, and each of them delivered it to his successor, until it reached the men of the Great Assembly. (Aboth, I.)

9. "And God spoke all these words saying," (Exod. XX, 1) Said R. Isaac: the prophecies of all generations were received on Sinai; as Isaiah said: "From the time that it occurred was I there." (Isaiah, XLVIII, 16) Isaiah said: "From the time that" the Torah was given on Sinai "was I there" and received this prophecy: The same did Moses say: (Deuter. XXIX, 14) "But with him that is standing with us this day, before the Lord

אינגו פה עמנו היום — אלו הנשמות העתידות להבראות — כל אחת ואחת קבלה את שלה (מר"ש כ"ח).

י. א"ר אבהו בשם ר' יוחנן: כשנתן הקב"ה את התורה צפור לא צוח, עוף לא פרח, שור לא געה, אופנים לא עפו, שרפים לא אמרו קדוש, הים לא נזדעזע, הבריות לא דברו, אלא העולם שותק ומחריש ויצא הקול: אנכי ה' אלקיך! (שם כ"ט).

יא. א"ר לוי ב"ר חמא א"ר שמעון בן לקיש: מאי דכתיב (שמות כ"ד) ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם? לוחות — אלו עשרת הדברות, התורה — זה מקרא, והמצוה — זו משנה, אשר כתבתי, — אלו נביאים וכתובים, להורותם — זה גמרא, מלמד שכלם נתנו מסיני (ברכות ה').

נצחיות הנפש

יב. תנו רבנן: והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה (קהלת י"ב)— תנה לו כמו שנתנה לך בטהרה, אף אתה בטהרה (שבת קנ"ב ב').

יג. הני חמשה ברכי נפשי כנגד מי אמרן דוד? לא אמרן אלא כנגד הקב"ה וכנגד הנשמה, מה הקב"ה מלא כל העולם אף נשמה מלאה כל הגוף, מה הקב"ה רואה ואינו נראה אף נשמה רואה ואינה נראית, מה הקב"ה זן את כל העולם כלו אף נשמה זנה את כל הגוף, מה הקב"ה טהור אף נשמה טהורה, מה הקב"ה יושב בחדרי חדרים אף נשמה יושבת בחדרי חדרים, יבא מי שיש בו חמשה דברים הללו וישבח למי שיש בו חמשה דברים הללו (ברכות י' א').

בחירה

יד. אמר ר' חנינא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, שנאמר (דברים י'): ועתה ישראל מה ה' אלקיך שאל מעמך, כי אם ליראה את ה' אלקיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אתו (ברכות ל"ג ב').

קבלה את שלה — כל נשמה קבלה את חלקה בתורה ואם אף ילמוד אז נקל לו לדעתה. צוח — צעק. לא נזדעזע — לא חרד. כלומר: הגלים לא רעשו בים. והמצוה זו משנה — "מצוה" — הם פרושי התורה שצוה הקב"ה למשה בעל פה ונמסרו מאיש לאיש עד רבנו הקדוש שכתב כל הפרושים האלה בספר בשם "משנה". להורותם — זה גמרא, כי אין מורין הוראה אלא עפ"י הגמרא. בטהרה — בלא חטא. חוץ מיראת שמים — שביד האדם לירא את ה' ולבחור בטוב או לעזוב את ה' ולעשות את הרע.

our God, and with him that is *not here* with us this day,"—even the spirits of those to be created received their share of Divine inspiration. (Midrash Rabba, Shmoth 28)

10. Said R. Abuhu in the name of R. Johanan: At the time when the Lord gave Israel the Torah not a bird cried, nor did a fowl fly, nor did an ox bellow; the Ophanim* did not fly and the Seraphim* did not say their daily praise to the Lord; the waves of the sea quieted down, the people spoke not, but the entire creation remained in dead silence and the voice came forth: "I am the Lord thy God!" (Ibid. 29)

11. Said R. Levi b. Hamma in the name of R. Shimon b. Lakish: what is meant by the verse: "I will give thee the tables of stone with the law, and the commandment which I have written to teach them?" (Exod. XXIV, 12) "Tables of stone" refers to the ten commandments; "the law" refers to the written law; "the commandment" refers to the Mishna**; "which I have written" refers to the prophets and the writings; "to teach them" refers to the Tal mud.** Thus we may infer that all of the above mentioned were given on Sinai. (Berachoth 5)

IMMORTALITY OF THE SOUL

12. The rabbis taught; it is written: (Eccles. XII, 24) "When the dust will return to the earth as it was, the spirit will return unto God who gave it."—Return thy soul to the Lord as He gave it to you: He gave you a pure soul, return unto Him a pure soul (without sin). (Sabbath 152)

13. With reference to what did David repeat five times "Bless the Lord, O my soul"? He said them with reference to God and the soul. As God fills the whole world, so does the soul fill the whole body; as God sees and is not seen, so the soul sees and is not seen; as God nourishes the whole world, so does the soul nourish the whole body; as God is pure so also is the soul pure; as God is concealed so is the soul concealed. Therefore let him who possesses these five properties praise Him who possesses the same five properties. (Berachoth 10)

MAN, MASTER OF HIS FATE

14. Said R. Hanina: all that man does is foreordained by Heaven except the fear of Heaven, for it reads: (Deuter. X, 12) "And now, Israel, what doth the Lord thy God require *of thee*, but to fear the Lord thy God, to walk in all His ways and to love Him (Berachoth 33)

*Angels — **Ref. chap. II, p. 27.

שכר ועונש

טו. דע מאין באת ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון, לאן אתה הולך? למקום עפר, רמה ותולעה; ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון? לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא! (אבות ג׳).

טז. העושה מצוה אחת — קונה לו פרקליט אחד, והעובר עברה אחת — קונה לו קטגור אחד. תשובה ומעשים טובים כתרים בפני הפורענות (שם ד׳).

יז. אמר רב שמואל בר נחמני אמר רב יונתן: כל העושה מצוה אחת בעולם הזה — מקדמתו והולכת לפניו ליום הדין, שנאמר (ישעיה נ״ח): והלך לפניך צדקך, וכל העובר עברה אחת בעולם הזה מלפפתו והולכת לפניו ליום הדין. (ע״ז ה׳ א׳)

יח. הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות, והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עברה כנגד הפסדה. הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עברה: דע מה למעלה ממך: עין רואה ואזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים (אבות פרק ב׳).

יט. א״ל אנטונינוס לרבי: גוף ונשמה יכולין לפטור עצמן מן הדין. כיצד? גוף אומר נשמה חטאת, שמיום שפירשה ממני הריני מוטל כאבן דומם בקבר; ונשמה אומרת: גוף חטא, שמיום שפירשתי ממנו הריני פורחת באויר כצפור. א״ל: אמשול לך משל, למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שהיה לו פרדס נאה, והיו בו בכורות נאות, והושיב בו שני שומרים: אחד חגר ואחד סומא, א״ל חגר לסומא: בכורות נאות אני רואה בפרדס, בא והרכיבני ונביאם לאכלם, רכב חגר על גבי סומא והביאום ואכלום; לימים בא בעל פרדס, אמר להן: בכורות נאות היכן הן? א״ל חיגר: כלום יש לי רגלים להלך בהן? א״ל סומא: כלום יש לי עינים לראות? מה עשה? הרכיב חגר על גבי סומא ודן אותם כאחד. אף הקב״ה מביא נשמה וזורקה בגוף ודן אותם כאחד, שנאמר (תהלים נ׳) יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדין עמו, יקרא אל השמים מעל— זו נשמה, ואל הארץ לדין עמו — זה הגוף (סנהדרין צ״א).

פרקליט — מליץ טוב בשעת הדין. קטגור — מאשים. תרים — מגן פורענות — עונש. מקדמתו — המצוה באה קודם להמליץ טוב עליו. מלפפתו — כורכתו. ליום הדין — לקטרג עליו. הוי זהיר — תשמור לעשות. הפסד מצוה — ההפסד שיגיע לך מן המצוה. כנגד שכרה — המרובה. הסתכל — התבונן וראה. לידי עברה — לעשות עברה. עין רואה — עינו של הקב״ה רואה מעשיך. ואזן שומעת — הקב״ה שומע דבריך. בספר נכתבים — אין שכחה לפני הקב״ה, כל מעשיך גלוים לפניו לעולם. מוטל — מושלך. בכורות — תאנים שבכרו. נאות — יפות. חגר — פסח. סומא — עור. והרכיבני — הושיבני על כתפיך.

REWARD AND PUNISHMENT

15. Know whence you come and whither you are going and before whom you shall give account and reckoning of all your deeds. Whither are you going? To a place of dust worms and reptiles. Before whom are you to give account and reckoning of all your deeds? Before the King of Kings the Holy One—blessed be He. (Aboth III)

16. One who commits one good deed obtains for himself an advocate (in heaven), but he who commits a sin obtains for himself an accuser. Repentance and good deeds are a shield before the Divine punishment. (Ibid IV)

17. R. Samuel bar Nah'moni said in the name of R. Johnathan: When one does a good deed in this world it precedes him in the future world, as it reads: "And before thee shall go thy righteousness." (Isaiah, LVIII, 8) The same is true with him who commits a crime in this world, that it clings to him and goes before him in the future world on the day of judgment. (Avodo Zara 5)

18. Be as careful of the observance of a light command as of a weighty one; for no man knows the reward due. Balance the (material) loss sustained through doing a good deed against its reward; and the present reward of sin against its injury to you. Consider the three things that are above you, and you will not fall into sin: an all-seeing eye, an all-hearing ear, and a record of all your deeds. (Aboth 2)

19. Antonius said to Rabbi: "The body and the soul of a human being might each plead not guilty on the day of Heavenly Judgment." "How so?", asked Rabbi. "The body might say: 'The soul has sinned, for since it has departed I lie in the grave as still as a stone.' And the soul might say: 'The body has sinned, for since the day I left it, I fly in the air as innocent as a bird.'" Rabbi answered: "I will tell you a parable to which this is similar. A human king, who had a garden which contained very fine figs, appointed two watchmen for it—one of them was blind, and the other was lame. One day the lame said to the blind: 'I see very fine figs in the garden. Take me on your shoulders and I will pluck them, and we will eat them!' The blind watchman consented and they ate the figs.

"When the king came, and missing the figs from the trees, he began inquiring from the watchmen. The lame one answered: 'Have I then feet to go and get them?' The blind one to excuse himself answered: 'Have I then eyes to see the figs?' What did the king do? He put the lame on the shoulders of the blind and punished them both as one. So, likewise does God punish man. He reunites the body and the soul, and punishes them both as one, as it reads: 'He shall call to the heaven above and to the earth beneath to judge His people.' (Psalm. L, 4) 'To the heaven above' means the soul; 'and to the earth beneath' means the body." (Sanhedrin 91)

ביאת המשיח

כ. פעם אחת היו רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ור' יהושע ורבי עקיבא עולין לירושלים, כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם, כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים, התחילו הן בוכין ור' עקיבא משחק. אמרו לו מפני מה אתה משחק? אמר להם מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: מקום שכתוב בו (במדבר א' נ"א) והזר הקרב יומת, ועכשיו שועלים הלכו בו, ולא נבכה? אמר להן: לכך אני משחק, דכתיב (ישעיה ח' ב') ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריהו בן יברכיהו. וכי מה ענין אוריה אצל זכריה, אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני? אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה, באוריה כתיב (מיכה ג' י"ב): לכן בגללכם ציון שדה תחרש, בזכריה כתיב (זכריה ח' ד'): עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, עד שלא נתקימה נבואתו של אוריה הייתי מתירא שלא תתקים נבואתו של זכריה, עתה שנתקימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקימת, אמרו לו: עקיבא נחמתנו נחמתנו (סוף מכות).

כא. א"ר חייא בר אבא אמר ר' יוחנן: כל הנביאים כלן לא נתנבאו אלא לימות המשיח, אבל לעולם הבא "עין לא ראתה אלקים, זולתך, יעשה למחכה לו" (ישעיה ס"ד; סנהדרין צ"ט).

כב. אמר ר' אבא: אין לך קץ מגולה מזה שנאמר (יחזקאל ל"ו): ואתם הרי ישראל, ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבא (שם צ"ח).

תחית המתים

כג. מנין לתחית המתים מן התורה? אמר רבינא מהכא: (דניאל י"ב): ורבים מישני אדמת עפר יקיצו, אלה לחיי עולם ואלה לחרפות

שהגיעו להר הצופים — וראו את בית המקדש בחרבנו קרעו בגדיהם. כל הנביאים לא נתנבאו — כל הנחמות והטובות שהתנבאו הנביאים שתהיינה באחרית הימים. לעולם הבא — אחר שנגאל ויבא המשיח אז, לפי המסורת, יחיה הקב"ה את המתים וחיי האדם יחיו חיי נצח וזהו הנקרא חיי "עולם הבא". כי קרבו לבא — כלומר: כאשר יתקרבו בני ישראל לבא לארצם, יבנו ויטעו ויזרעו בה, אז נדע כי קרבה גאולת עמנו וביאת משיחנו.

The Coming of Messiah

20. It once happened that R. Gamliel, R. Elazar, R. Joshua and R. Akiba went to Jerusalem. Upon reaching Mount Zophim they tore their clothes as a sign of mourning. When they reached the mount upon which the Temple was situated, and saw a fox trodding the spot where the Holy of Holies was, all began to weep except R. Akiba, who began rejoicing. They asked him, "What is the cause of your joy?" He replied, "Why are you weeping?" They replied: "The place of which it is written (Num. 1, 51) 'And the common man that draweth nigh shall be put to death.', is being trodden by foxes, is there then not sufficient cause to weep?" Akiba replied, "This very fact is the cause of my joy, for it is written (Isaiah VIII. 2) 'And I will take unto Me faithful witnesses to record, Uriah the priest, and Zechariah the son of Jeberechia.' I have always wondered why the verse placed these two men together as witnesses. Uriah lived in the period of the first Temple while Zechariah lived in the period of the second Temple. I concluded that the prophecy of Zechariah is dependent upon the prophecy of Uriah. The latter prophecied: (Micah III, 12) 'Therefore shall Zion for your sake be plowed as a field.' The former prophecied: (Zechariah VIII, 4) 'There shall yet old men and old women sit in the broad places of Jerusalem.' I always feared that the prophecv of Zechariah will not come true until the prophecy of Uriah will come true. But now that I see the prophecy of Uriah come true, I am sure that the prophecy of Zechariah will also come true." Then they answered: "Akiba! Thou has consoled us, thou hast consoled us!" (Macoth.)

21. R. Hyya b. Aba in the name of R. Johanan said: all the prophets have prophecied only for the coming of Messiah, but concerning the future world* it reads: "No eye has seen O, Lord but Thee, what will be done for the one that waiteth for Thee." (Isaiah LXIV, 3) (Sanhedrin 99)

22. Said R. Aba: the appointed time for the redemption of Israel cannot be more revealed than in the following passage: "But ye, O, mountains of Israel! Ye shall send forth your boughs, and your fruit shall ye bear for my people Israel; for they are near at hand to come." Ezek XXXVI, 8) (Ibid 98.)

Resurrection of the Dead

23. Whence is it deduced from the Torah that the dead will be resurrected? Rabbina said: From the following: "And many of those that sleep in the dust of the earth shall awake, some to

*After Israel's redemption and the coming of Messiah, the dead will be resurrected. Life of many will then be eternal. That life is referred to as "Life in the Future world."

ולדראון עולם. רב אשי אמר מהכא (שם): יאתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין (סנהדרין צ"ב).

הלכה

(לפי הרמב"ם ז"ל)

ה׳ אחד

א. אלקים אחד — הוא אלקי עולם ואדון כל אשר בשמים וארץ, ברצונו נבראו ובחסדו הם חיים. ידיעת דבר זה היא מצות עשה שנאמר (שמות כ׳): אנכי ה׳ אלקיך, ונאמר (דברים ו׳): שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד, והמעלה על דעתו שיש עוד אלוק׳ אחר לבד מזה — עובר על מה שכתוב בתורה: לא יהיה לך אלקים אחרים על פני (שמות כ׳) וכופר בעיקר, שזהו העיקר הגדול שהכל תלוי בו.

השגחת ה׳

.ב. כל מקרי האדם, הטובים או רעים, וכל המאורעות שבעולם, באים על פי גזרתו של הקב"ה ומשפטו, כמו שנאמר (איכה ג׳): מי זה אמר ותהי, ה׳ לא צוה? והוא שומע תפלת כל בני האדם, עונה להקוראים לו באמת ומושיעם בעת צרתם, כמו שנאמר (ישעיה מ"ה): פנו אלי והושעו כל אפסי ארץ כי אני אל ואין עוד.

ה׳ יודע הכל

ג. הקב"ה יודע מחשבות בני אדם יכל מעשיהם, גם אם יסתרו במסתרים יראם, כמו שנאמר (ירמיה כ"ג): אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו? לכן חובת האדם לזכור תמיד כי ה׳ נגדו, רואה כל מעשיו, שומע דבריו ויודע מחשבות לבו, כמו שנאמר (תהלים ט"ז ח׳): שויתי ה׳ לנגדי תמיד.

תורה מן השמים

ד. התורה הנמצאת בידינו נתונה לנו מאת ה׳ בהר סיני לעיני שש מאות אלף איש, לבד נשים וטף, עומדת היא לעד ולעולמי עולמים, כמו שנאמר (דברים כ"ט): והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת; אין לה לא תוספות ולא גרעון, כמו שנאמר

everlasting life, and some to disgrace and everlasting abomination." (Dan. XII., 2) R. Ashi said: From the following: "But thou go thy way toward the end, and thou shalt rest and *arise* again for thy lot is at the end of the days." (Dan. XII, 13) (Sanhedrin, 92)

HALAKHA

(According to Maimonides ז"ל)

God Is One

1. God is one. He is the Lord of the world and master of everything existing in heaven and on earth. Through His will all that which exists was created, and it is only for His kindness that they live.

To believe in this is mandatory, for it is said: "I am the Lord thy God!" (Exod. XX, 2); and it is also written: "Hear O, Israel, God our Lord is one God." (Deuter. VI, 4).

It is written: "Thou shalt have no other gods before me." (Exod. XX, 3). Therefore, he who just thinks of the existence of another Diety, violates this command, and is an unbeliever; for this is the great basis upon which Judaism is reared.

Providence

2. Man's fate, and the course of worldly events are predetermined by the just will of God, as it reads: "Who is he that saith aught and it cometh to pass when the Lord hath not ordained it?" (Lament. III, 37). God hears the prayers of all men, and helps those in distress when they call upon Him in truth, as it reads: "Look unto Me, and be ye saved. All the ends of the earth; for I am the God, and there is none else." (Isaiah, 45, 22).

God's Knowledge of Man's Conduct

3. God knows all thoughts of man, and all his deeds. Even if he should hide himself, God will see him, as the prophet said: "If a man should hide himself in the most secret places, should I not then see him?" (Jerem. XXIII, 24). It is therefore the duty of every man to remember that he always faces God, Who sees all his deeds, hears his utterings, and knows all his thoughts, as it reads: "I have set the Lord always before me." (Psalms XVI, 8.)

The Torah Was Given From Heaven

4. Our Torah was given to us by God on Mount Sinai in the presence of six hundred thousand of our ancestors, excluding women and children. It will exist for ever and ever, as it is written: "And these things (The Laws and the Torah) which are publicly known, belong unto us and unto our children for ever and ever, to do all the words of this Law." (Deuter. XXIX, 28)

There can be made no additions to, nor any diminution from the laws of the Torah; for we are warned: "Ye shall not add unto

(שם ד׳): לא תוסיפו ולא תגרעו ממנו. והאומר כי שלוח הוא מאת ה׳ להוסיף על התורה או לגרוע ממנה — הרי הוא נביא שקר ודובר כזבים.

דברי הנביאים בכתבי הקודש — דברי אלקים המה, רוחו נחה עליהם ויגידו מראש כל המוצאות לישראל בגלל פשעיהם ויחזו גם את הגאולה והישועה אשר יביא ה׳ לעמו ולכל האדם באחרית הימים. דברי הנביאים היו ויהיו עד עולם ככוכבים מאירים לכל העמים, כי דברי אלקי עולם הם.

נצחיות הנפש

ה. במות האדם לא תמות נשמתו, שבה היא לאלקים אשר נתנה לו, ועומדת לעד ולנצח, כמו שאמר שלמה (קהלת י״ב): וישוב העפר (הגוף) אל הארץ והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה.

בחירה

ו. רשות וחופש לאדם לעשות טוב או רע, לפיכך דנין את האדם לפי מעשיו, אם הטיב לעשות — מטיבין לו, ואם הרע — מריעין לו.

שכר ועונש

ז. הקב״ה יודע איך לתן שכרו לצדיקים, ואיך להפרע מן הרשעים, יש צדיקים הסובלים בעולם הזה, והקב״ה נותן להם שכרם בעולם הבא. אין אדם יודע גודל השכר הזה ויפיו, אלא הקב״ה לבדו, כמו שנאמר (ישעי׳ ס״ד): עין לא ראתה, אלקים, זולתך, יעשה למחכה לו. ויש שהקב״ה מטיב להם גם בעולם הזה ובעוה״ב.

ח. וכן הוא העונש לרשעים החוטאים מרצונם. יש שנענשים בעולם הזה, ויש שנענשים לעולם הבא, ואין להם כל נזק בעולם הזה, ויש שנענשים בעולם הזה ובעולם הבא. כללו של דבר, כי משפטי ה׳ אמת וצדק.

ביאת המשיח

ט. מלך המשיח שיבא במהרה בימינו יחזיר מלכות בית דוד לממשלה הראשונה, ויבנה את בית המקדש; אז לא יהיו בעולם לא

the word which I command you, nor shall ye diminish aught from it." (Ibid, 4). Therefore, he who proclaims himself as being sent by the Lord to add new laws to the Torah, or to repeal any—is a pseudo-prophet and he speaks falsehood.

The words of the Prophets in the Holy Scriptures are the words of God. He inspired the prophets, and they in turn predicted all that will befall Israel as a result of their sins. They prophesied the deliverance of the Jewish people in the days to come. The words of the prophets are eternal; their words will be as a shining star to all peoples of the world, for they are the words of God.

IMMORTALITY OE THE SOUL

5. Death is a mere departure of the spirit from the body. While man dies his soul *does not* die with him. It returns to its Creator who had entrusted it to man. Its existence is eternal, as King Solomon said: "When the dust (the body) will return to the earth as it was, the spirit will return unto God who gave it." (Eccles. XII, 24).

MAN—MASTER OF HIS FATE

6. Man is given the freedom of choice between committing good or evil; therefore he will be retributed in accordance with his deeds. The just will be rewarded for the good he did, and the wicked one will be punished for his wickedness.

REWARD AND PUNISHMENT

7. The justice of God is unfailing. He knows in what way to reward the just, and how to punish the wicked. There are many good and just people who suffer throughout their lives, but God will reward them in the future world for all the good they did. No man knows the greatness and beauty of this reward. Only God himself can conceive it, as the prophet said: "No eye had seen, O, God, besides Thee, what will be done for the one that waiteth for Him." (Isaiah LXIV. 3). There are also many good and just people whose kindness and good deeds are rewarded in this world and in the future world.

8. The punishment of wickedness is conducted in the same manner. Many of those who commit evil willfully pay for it while living; others live prosperously, but in the future world they will pay dearly for their crimes. Some evildoers receive their punishment in this world and in the future world. God's justice is forever righteous.

THE COMING OF MESSIAH

9. Our redeemer Messiah, who will come soon, will restore the house of David to reign over Israel, and will build our Holy Temple. Then, there will be no war nor famine. Israel will live

רעב ולא מלחמה, עם ישראל ישב לבטח על אדמתו, ויהיו חכמים גדולים כפי כח האדם, וכל העמים יחזרו לדת האמת, כמ״ש (צפניה ג׳): כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה׳ לעבדו שכם אחד. ולציון וירושלים ינהרו כל הגוים לשמוע דבר ה׳ מפי מלך המשיח, כמו שנאמר (ישעיה ב׳): והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה׳, אל בית אלקי יעקב, ויורנו מדרכיו ונלכה בארחותיו כי מציון תצא תורה ודבר ה׳ מירושלים.

תחית המתים

י. עתיד הקב״ה להחיות את המתים כמו שמפורש בתורה ובנביאים וכמ״ש (דניאל י״ב): ורבים מישני אדמת עפר יקיצו, אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם.

פרק ב.

תורה שבכתב ותורה שבעל פה

א. כל התורה כתבה משה רבנו בכתב ידו, ופרושיה שקבל מסיני לא כתבם בספר, אך למדם בעל פה ליהושע ולזקנים ולכל ישראל. וכן בכל הדורות שלאחריהם היו ראשי הישיבות כותבים לעצמם מה ששמעו פרושי התורה, החקים והמשפטים מרבותיהם, והיו מלמדים בעל פה לתלמידיהם, לפיכך נקראת תורת משה "תורה שבכתב", ופרושי התורה — "תורה שבעל פה".

ב. משראה רבנו הקדוש, הוא רבי יהודה הנשיא, שהצרות מתרבות ובני ישראל מתפזרים לארצות רבות ורחוקות ותלמידי הישיבות מתמעטין, אסף כל פרושי התורה שבכתב שקבל משה רבנו מסיני ולמדום חכמי ישראל בכל דור ודור לתלמידיהם, וכן התקנות והדינים שנתחדשו בבתי הדינים והסכים עליהם בית דין הגדול שבירושלים, בשעה שהיתה מלכות ישראל קימת, וכן אלה שנתחדשו ונתקנו אחר החרבן, והסכימו עליהם חכמי ישראל, את כלם אסף רבנו יהודה הנשיא וחבר מהם ששה ספרים הנקראים בישראל ששה סדרי משנה, (150 שנה

safely on his land, and men of the greatest wisdom accessible to mortal mind will be brought forth. All nations will then accept the true faith, as the prophet prophesied: "Yea, then will I change unto the people a pure language, that they may all call on the name of the Lord to serve Him with one accord." (Zephaniah, III, 9). All nations will stream to Zion to hear the word of God from the lips of the Messiah, as it is written: And many people shall go and say: 'Come ye, let us go up to the mountain of the Lord (Zion), in the house of the God of Jacob; that He may teach us His ways, and we may walk in His paths.' For out of Zion shall go forth the Law, and the word of the Lord out of Jerusalem." (Isaiah II, 3.)

RESURRECTION OF THE DEAD

10. God will bring the dead back to life as stated in the Torah and in the prophets: "And many of those that sleep in the dust of the earth shall awake, some to everlasting life, and some to disgrace and everlasting abomination." Daniel, XII, 2.)

CHAPTER II

THE WRITTEN AND THE ORAL LAWS

The Torah—the five original books were written down by Moses. The explanations and comments thereon were taught by him orally to Joshua, to the Elders and to all Israel. Through the generations following, the heads of the Yeshivas* noted down, for their own reference only, the explanations of the laws and decrees of the Torah which they had received from their instructors. These they taught orally to their numerous disciples. Therefore the five books of Moses are referred to as "The Written Law", while the interpretations of these as the oral or "Traditional Law"

When our holy Rabbi—he is R. Jehuda the Prince—saw that Israel was being persecuted mercilessly and dispersed throughout the world among nations very distant from one another, and that the number of students in the Yeshivas was decreasing, he collected all interpretations and comments on the written Law. These included all that had been taught through the past generations and dating as far back as Moses; it included also all laws and decrees that originated in the different Beth Dinim** and were sanctioned by the Sandhedrin*** which existed at the time when Israel was on his land as an independent nation. It also included all laws and decrees issued by different Beth Dinim after the Devastation, and which in turn were sanctioned by the majority of Israel's Sages.

All these had R. Jehuda the Prince gathered into six volumes

* Yeshiva—is a college where the entire time is devoted to the study of the Torah.

** Beth Din—is the Hebrew court consisting of three judges when the case involved was civil, and of twenty three judges when capital punishment was involved. It was also a legislative as well as a judicial body.

***The verdicts of the various Beth Dinim were subject to the authority of the Sanhedrin. This was a body of seventy-one judges which possessed judicial and legislative powers. This court presided in Jerusalem when Israel was on his land as an independent nation.

אחר החורבן). הספרים האלה נתפשטו בכל ארץ שגלו ישראל, ולמדום בהם רבים ולא נשתכחה תורה מישראל. החכמים שבמשנה נקראים ״תנאים״.

כשלש מאות שנה אחר החרבן חבר ר׳ יוחנן בארץ ישראל ״תלמוד ירושלמי״, וכארבע מאות שנה אחר החרבן חבר רב אשי בבבל ״תלמוד בבלי״. בשני התלמודים מתפרשים דברי המשנה ודיני התורה בבאור רחב ועמוק, על יסוד המסורת והפירושים שקבלו איש מפי איש עד משה רבנו, שקבל מאלקי ישראל בסיני. החכמים שבשני התלמודים נקראים ״אמוראים״.

בכל אלפי השנה שעם ישראל מפוזר וגולה בכל קצוי ארץ היו התורה והתלמוד למקור חייו, וירבה ללמדם ולשמרם כבבת עינו, לכן היה ישראל לעם עולם, כי חיי עולם בתורתו הנתונה לו מאלקי עולם.

פרק ג.

אהבת ה׳ ויראתו

הגיונות

התבונן אל חסדי ה׳ אשר עשה עמך: הוא בראך, נתן כח לגופך כשרון ושכל לנפשך, שומרך, מכלכלך ומלמדך מתורתו.

הון ועושר, חמודות התבל ובניני תפארה אשר רכשת בעמלך — תעזבם לאחרים, אך אם ידעת את ה׳, עשית את הטוב והישר, לבך הגה דברי תורת אלקים — הנך חי בגללם לעד, כי כל דבר אמת וצדק עומד וקים לנצח יחד עם עושהו.

אם תכיר לדעת את כל אלה, אז תאהב את ה׳ ותורתו, תחוש כי לבך נמשך אחרי אלקיך מטיבך, ותשאף לעשות את אשר צוך, ולחדול מלעשות את אשר צוך לעזוב.

בכל יצור אשר מסביב לך, בכל צמח יבכל חי, ברבבות הכוכבים, אשר יסעו ממעל לראשך, אתה רואה את האלקים הגדול והטוב. הוא נתן לפניך חוקי חייך ויצוך לעשותם. האם תאמר להתיצב נגדו ולהראות כי לא תירא מפניו? אם אך רעיון אחד מגדולת ה׳ עלה על לבך אז לא תוכל לחטא. הלא הוא רואה מעשיך ויודע גם מחשבות לבך ואנה תברח ממשפטו? האם יש מקום אשר תוכל להסתר ממנו?

אם תדע מה קטנת אתה ותשוה לפניך את גדולת ה׳ — אז תירא מפניו.

which are popularly known as the "Mishna".* These volumes were distributed among Israel in the different countries of his diaspora. Many Israelites studied the "Mishna', and thus, the study of the Thorah was not abandoned by Israel. The authors of the "Mishna" are called "Tanaim."

About three hundred years after the devastation of the Temple R. Johanan compiled the "Talmud Jerushalmy", and about a hundred years later, R. Ashi compiled the "Babylonian Talmud". In these "Talmuds" the "Mishna" and the written Law are widely discussed and commented upon. The comments and interpretations are based upon traditions received from former generations and dating back as far as Moses who received the Torah from the Lord of Israel on the Mount of Sinai. The authors of both "Talmuds" are known as Amoraim.

During the thousands of years of Israel's diaspora in all countries and among all nations of the globe, the study of the Torah and of the Talmud has been his source of life Israel held, and still holds the Torah as his most precious inheritance and thereby became as eternal a people as his Torah—that mighty weapon against destruction given to him by the Eternal Lord of the world.

CHAPTER III

LOVE AND FEAR OF GOD

Consider the mercy bestowed upon you by G-d. He created you, gifted you mortal body with strength, and your spirit with wisdom and understanding. He cares for you, guides you, sustains you, and teaches you His great teaching.

Wealth, as well as other earthly possessions you will leave to others. If, however, you knew G-D, committed good only, and hearkened unto the words of G-d—these possessions will bring you immortal life; for that which is just and true is immortal together with its originator.

Man, your acknowledgment of these will result in love of G-D and His teachings. You will feel that your heart strives toward G-D, your benefactor, and your aim will be to do all He bade you to do, and keep aloof from all that He bade you to forsake.

In every creature about you—plant or animal; in the miriads of stars floating thru the universe you see G-D—the great and the loving. He laid before you laws of life and bade you to fulfill them. Dare you rise against Him and show that you fear Him not? Should but one ungodly thought enter your heart—you fall into sin. Behold! He sees all your deeds, and even knows all thoughts concealed in your heart. Where, I ask you, will you flee from His judgment? Is there a place where you can conceal yourself from Him? Should you but realize your insignificance, and see before yourself His greatness, you will surely fear Him.

*150 years after the devastation of the Temple.

תלמוד

א. רבי חנינא בן דוסא אומר: כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקימת שנאמר (תהלים קי"א): ראשית חכמה יראת ה' (אדר"נ פ' כ"ב).

ב. א"ר יוחנן משום ר' אלעזר: אין לו להקב"ה בעולמו אלא יראת שמים בלבד, שנאמר (דברים י'): ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך (שבת ל"א ב').

ג. ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך (דברים ו') ר' אליעזר אומר: אם נאמר בכל נפשך, למה נאמר בכל מאדך, ואם נאמר בכל מאדך, למה נאמר בכל נפשך? אם יש לך אדם שגופו חביב עליו ממחונו — לכך נאמר בכל נפשך, ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו — לכך נאמר בכל מאדך (יומא ח"ב א').

ואהבת את ה' אלקיך — א"ר מאיר על כל נשימה ונשימה שאדם מעלה חיב לקלס את יוצרו שנאמר (תהלים ק"נ): כל הנשמה תהלל י-ה (דברים רבה ב').

הלכה

א. מצוה לאהוב את ה' וליראה אותו, שנאמר (דברים ו'): ואהבת את ה' אלקיך, ונאמר (שם י'): את ה' אלקיך תירא (רמב"ם יסה"ת פ"ב).

ב. כיצד אוהב אדם את ה'? כשלומד תורה ומתבונן בה: יכנס בלבו אהבה ויראה מפני אדון העולם, שנאמר (שם ו'): ואהבת את ה' וגו' והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך — שמתוך ידיעת התורה אתה מכיר ואוהב את ה' אלקיך, (חנוך) וכן כשמתבונן האדם במעשי ה' וברואיו הנפלאים ויראה מהם חכמתו שאין לה קץ

קודמת — מרובה. אלא יראת שמים בלבד — כי באין יראת אלקים באדם נכון הוא לעשות רע, וגם חכמתו ויושר לבו לא יעצרוהו. בכל נפשך — אהבתך את ה' תגדל על אהבתך את נפשך. בכל מאדך — בכל כחך ורכושך, כלומר: אהבתך את ה' תגדל על אהבתך את כספך ורכושך. למה נאמר בכל מאדך? — אם אהבת ה' תגדל על אהבת נפשו, ודאי תהי' אהבה זו בכל כחו. לקלס — לשבח ולהלל.

TALMUD

1. R. Hanina b. Dosa says: he in whom the fear of sin precedes his wisdom, will surely preserve his wisdom, as it is written: "The beginning of wisdom is the fear of God." (Psalm. CXI, 10). (Aboth D'R. Nathan 22).

2. R. Johanan in the name of R. Elazar said: the holy One-blessed be He appreciates nothing better in this world than (men who possess) fear of Heaven, for it is said: "And now Israel, what doth the Lord thy God require *of thee* but to fear the Lord thy God." (Deuter X, 12). (Sabbath 32).

3. It is written: "And thou shalt love the Lord your God with all thy heart, and with all thy soul and with all thy might." (Deuter. VI, 5). Says R. Eliezer: since it is written "with all thy soul"* why should "with all thy might"** be mentioned also? And if "with all thy might" is written, why should "with all thy soul" be mentioned also? They are both needed, for there are people to whom their lives are dearer than their wealth—to them implies "with all thy soul"; but there are others who value their wealth and honor more than their lives, to them implies "with all thy might" (Yomah 82).

4. It is written: "And thou shalt love the Lord your God" (Ibid.) Said R. Meir: for every breath that man breathes he must praise his Creator, for it is said: "Let everything that hath breath praise the Lord." (Psalm. CL, 6). (Midrash Rabba Deut. 2).

HALAKHA

1. We are commanded to love God and at the same time fear Him, as it reads: (Deuter. VI, 5) "And thou shalt love the Lord thy God", and it also reads: (Ibid. X, 20.) "The Lord thy God shalt thou fear." (Mimonide's vol. I).

2. What is the love of God and how can one express it? When one studies the Torah and reflects upon it, an infinite love and fear of the Host of the universe shall enter his heart, as it reads: (Ibid. VI, 5) "And thou shalt love the Lord thy God with all thy heart, and with all thy soul, and these words which I command you this day shall be in thy heart." For it is only through learning the Torah that one is able to perceive and love the Lord his God. Also by observing the admirable creations of God and perceiv-

* "With all thy soul" means that you should even sacrifice your life for God.
** "Might" implies to anything that makes one mighty, as for instance wealth, power, honor and the like. Thus implying that one should even sacrifice his wealth and all that makes him mighty for the sake of God.

ותכלה, מיד הוא אוהב אותו ומתאוה לדעתו, גם יבין וירגיש כי הוא בריה קטנה ושפלה לפני רבון העולמים, יפחד ויירא מפניו (רמב"ם פ"ב מיסה"ת).

פרק ד.

קדוש השם וחלול השם

הגיונות

אהבת ה' כה תגדל בלבך עד כי חייך וכל אשר לך יהיו בעיניך כאמצעים לעשות רצונו. אם ידרש ממך, בגלל היותך נאמן לה', לעזוב כל אשר לך, או לתת חייך בעד תורתך — קדש שם שמים וקבל באהבה לסבול כל אשר יעבור עליך, מסור גם נפשך והשאר נאמן לה'!

גדולה החרפה אם איש ישראל יעזוב את אלקיו ועמו וילך לו אל העמים באמרו: שם אמצא לי כבוד ועושר ולא אשא חרפה מאויבי ישראל. מה אומלל האיש הזה! כבוד אנשים אין לו, לבו לא יבין מה הוא מרום ונשגב, בוז וחרפת עולם לאיש אשר ימכור את קדשיו ואת עמו בעד כבוד וכסף!

תלמוד

א. ת"ר מעשה שגזרה המלכות גזירת על ישראל שלא יעסקו בתורה, מה עשה ר' עקיבא? הלך והקהיל קהלות ברבים וישב ודרש, מצאו פפוס בן יהודה, אמר ליה: אי אתה מתירא מפני אומה זו? א"ל אתה פפוס שאומרים עליך חכם אתה, אי אתה אלא טפש. אמשול לך משל למה הדבר דומה, לשועל שהיה מהלך על שפת הנהר, ראה דגים שהיו רצים לכאן ולכאן, אמר להם: מפני מה אתם רצים? אמרו לו: מפני רשתות ומכמורות הבאות עלינו, אמר להם: רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם כדרך שדרו אבותי ואבותיכם? אמרו לו: אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות, אי אתה אלא טפש! ומה במקום חיותנו אנו מתייראים, במקום מיתתנו לא כל שכן? ואף אנו

המלכות — מלכות רומי.

ing in them His infinite wisdom, man will be overwhelmed with great love and longing for Him, and he will then feel and understand the insignificance of man as compared to the Master of the universe.

(Ibid.).

CHAPTER IV

SANCTIFICATION AND PROFANATION OF THE NAME OF GOD

MEDITATIONS

The love of G-D should be so great in thy heart, that life and wealth should seem only as means to fulfill His will. If it is necessary for you to leave all your possessions or even sacrifice your life in order to be faithful to G-D—sanctify His name and accept lovingly all your suffering. Forsake your life, and be faithful to G-D!

Great indeed is the disgrace when a son of Israel leaves his G-D and goes among the nations saying, "There will I find honor and wealth, and I shall no longer be disgraced by the foes of Israel." How unfortunate is this man! He possesses no human honor; his heart does not understand what is great and exalted. Despise and eternal disgrace shall be the lot of him who barters his sanctities and nation for honor and wealth.

TALMUD

1. The Rabbis taught: it came to pass that the Roman government issued a decree forbidding the Jews to study the Torah. But what did R. Akiba do? He assembled people and preached before them.

When a certain Papus b. Jehuda saw R. Akiba, he warned him; "Are you not afraid of this (Roman) nation? To this R. Akiba replied "You Papus, who is considered a wise man, are a fool. I will explain to you the situation with a parable. A fox who was promenading along the bank of a river, noticed the fishes in the river running back and forth. 'Why are you running?', the fox inquired. 'We are running away from the nets that lure us', replied the fishes. 'Do you wish to come ashore, and we shall live together as our fathers did in the past ' suggested the fox. To this the fishes answered: 'Are you the one who is famed as the wisest of animals? You are nothing but a fool. If in the place where we can live, our lives are in peril, how much more shall we fear in the place where our death is certain.' "Even so, Papus, is the case with us (Jews). At the time when we engage ourselves

כך: בזמן שאנו עוסקים בתורה דכתיב בה: כי היא חייך וארך ימיך (דברים ל׳) אנו מתיראים, כשאנו פוסקים מדברי תורה על אחת כמה וכמה! לא היו ימים מועטים עד שתפסוהו לר׳ עקיבא וחבשוהו בבית האסורים ותפסו לפפוס בן יהודה וחבשוהו אצלו. אמר לו מי הביאך כאן? אמר לו: אשריך ר׳ עקיבא שנתפסת על דברי תורה, אוי לי שנתפסתי על דברים בטלים! אמרו: כשהוציאו לר׳ עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקין את בשרו במסרקאות של ברזל, והיה מתכוין לקבל עליו עול מלכות שמים באהבה, אמרו לו תלמידיו, רבינו! עד כאן? אמר להם: כל ימי הייתי מצטער על הפסוק הזה: "בכל נפשך" — ואפילו הוא נוטל את נפשך, אמרתי: מתי יבא לידי ואקימנו, ועכשיו שבא לידי לא אקימנו? היה מאריך ב"אחד" עד שיצתה נשמתו ב"אחד". יצתה בת קול ואמרה: אשריך ר׳ עקיבא שיצתה נשמתך ב"אחד" ואתה מזומן לחיי עולם הבא (ברכות ס"א).

ב. מעשה בר׳ שמעון בן שטח שלקח חמור אחד מישמעאלי אחד, הלכו תלמידיו ומצאו בו אבן אחת טובה תלויה לו בצוארו. אמרו לו: רבי, ברכת ה׳ היא תעשיר (משלי י׳). אמר להם ר׳ שמעון: חמור לקחתי, אבן טובה לא לקחתי! הלך והחזירה לאותו ישמעאלי, וקרא עליו אותו ישמעאל: ברוך ה׳ אלקי שמעון בן שטח! (מ"ר דברים ג׳).

ג. מי שיש בידו חלול השם אין לו כח בתשובה לתלות, ולא ביום הכפורים לכפר ולא ביסורין למרק אלא כולן תולין ומיתה ממרקת, שנאמר (ישעיה כ"ב): ונגלה באזני ה׳ צבאות אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. היכי דמי חלול השם? אביי אמר כדתניא: ואהבת את ה׳ אלקיך (דברים ו׳) שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות; מה הבריות אומרות עליו? אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו!

והיה מתכוין — בשעה שקרא ק"ש. **עול מלכות שמים** — לעבוד את ה׳ באהבה. **עד כאן** — וכי בסבלך יסורין כאלה יכל אתה לכון לעבוד את ה" באהבת? **באחד** — בשעה שאמר "אחד" יצתה נשמתו. **לקח** — קנה. **ברכת ה׳** — כלומר: ה׳ ברכך כי מצאת אבן טובה ותתעשר. **בתשובה לתלות** — יש חטאים שהתשובה מועילה שאין הקב"ה מענישו עליהם מיד, והם תלוים עד יום הכפורים שאז הקב"ה מעבירם ומכפר להחוטא. **למרק** — לנקות. **משאו ומתנו** — עסקו ומסחרו.

in the study of the Torah, about which it is said: (Deuter. XXX, 20). "For it is thy life and the length of thy days," we fear for our lives, how much more shall we fear if we do away with the study of the Torah!"

A short time later R. Akiba was captured and imprisoned, as was also Papus b. Jehuda. Upon seeing Papus, R. Akiba exclaimed, "Who brought you here?" Papus answered: "Happy art thou R. Akiba that thou art imprisoned for the cause of the Torah, and woe unto me that I am imprisoned for committing foolish deeds."

It was said: R. Akiba was led out for execution at the time when the "Shema" is to be read. And while his hangmen scratched his flesh with iron combs, R. Akiba received with love the yoke of Heavenly Kingdom upon himself. His disciples then cried: "Our Master! until when?" R. Akiba answered: "All my days have I grieved over the verse 'With all thy Soul'* even if He takes your soul. I used to question myself: 'When will I get the opportunity to fulfill this commandment?'; and now when I can do so, shall I not fulfill it?"

He prolonged the "Echod",** until his spirit departed with the "Echod" on his lips. A Heavenly voice then came forth and proclaimed: Happy art thou R. Akiba that thy soul departed from thee with the "Echod", and thou art prepared for the life in the future world." (Berachoth 61)

2. It once happened that R. Simeon b. Shotah purchased an ass from an Ishmaelite, and his disciples found a diamond hanging on the neck of the ass. They came to their teacher and said: "Rabbi! The blessing of the Lord it is which maketh rich." (Prov. X, 22) But R. Simeon b. Shotah replied: "I purchased an ass but not a diamond". He went and returned the diamond to the Ishmaelite. The latter then exclaimed: "Blessed be the Lord, the God of R. Simeon b. Shotah." (Rabba, Deuter. 3).

3. He through whom the name of God was defamed, his sin cannot be suspended through penitence, nor can the Day of Atonement atone for it, nor can sufferings wipe it out. All three suspend the sin and death alone wipes it out; as it reads: "And it was revealed in my ears by the Lord of Hosts. Surely this iniquity*** shall not be forgiven unto you until ye die." (Isaiah XXII, 14).

How can the name of God be defamed? Says Abayi: as we have learned; it is written: (Deut. VI, 5) "And thou shalt love the Lord your God."—which means, that the name of God should be loved *through you;* that is to say, you must read and study the

* Ref. Deuter VI.
** "Echod", is the "One" of the "Shema".
*** The iniquity of defaming the holy name of God.

תורה, אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמד תורה ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר (ישעיה מ"ט): ויאמר לי עבדי אתה, ישראל אשר בך אתפאר; אבל מי שקורא ושונה ומשמש ת"ח, ואין משאו ומתנו באמונה, ואין דבורו בנחת עם הבריות מה הבריות אומרות עליו? אוי לו לפלוני שלמד תורה, אוי לו לאביו שלמדו תורה אוי לו לרבו שלמדו תורה, פלוני שלמד תורה ראו כמה מקולקלין מעשיו וכמה מכוערין דרכיו, ועליו הכתוב אומר (יחזקאל ל"ו: באמור להם עם ה' אלה ומארצו יצאו (יומא פ"ו).

הלכה

א. כל בית ישראל מצוין לקדש שם שמים, שנאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל, ומוזהרין שלא לחללו שנאמר (שם): ולא תחללו את שם קדשי (רמב"ם הל"ר פ"ח).

ב. קדוש השם כיצד? כשיעמוד מלך רשע ויגזור גזירה על ישראל לבטל דתם או מצוה מן המצות, ונהרג ולא עבר — הרי זה קדש את השם, ואם היה בפני עשרה מישראל — הרי זה קדש את השם ברבים כדניאל, חנניה, מישאל ועזריה ורבי עקיבא ורבבות מישראל בדורות רבים, ועליהם נאמר (תהלים מ"ד): כי עליך הורגנו כל היום, נחשבנו כצאן טבחה (שם).

ג. וכן הפורש מעברה או עשה מצוה לא מפני פחד ולא מפני הכבוד אלא מפני אזהרת הקב"ה — הרי זה מקדש את השם (שם).

מקולקלין — משחתים. מכוערים — מאוסים. עם ה' אלה כו' — וכמה מכוערים מעשיהם!

Torah; serve scholars and deal mildly with other people. What will people then say? "Blessed be his father who taught him Torah; blessed be his teacher who taught him Torah; woe is to the people who have not learned Torah. Behold this man who has learned the Torah how beautiful are his ways, how just he deals." Of him does the Scripture say: (Isaiah XLIX, 3) "My servant art thou, O Israel, thou in whom I shall be glorified." But if one who has learned Torah and served the scholars, is dishonest in his dealings and speaks not gently to others, then what will people say about him? "Woe is to this one who has learned Torah; woe is to his father who taught Him Torah; woe is to his teacher who taught him Torah! Behold! How evil are his ways! How evil are his deeds! "Of him does the Scripture say: (Ezekiel XXXVI,20) "And when they came into the nations, wither they were gone, they profaned my holy name; because they said of them, these are the people of the Lord, and out of His land are they gone forth."

(Yomah 86).

HALAKHA

1. All Israel is bidden to sanctify the name of God, as it reads: "I will be sanctified among the children of Israel." (Levit. XXII, 32) and is warned not to profane His Holy name, for it is said: "And ye shall not profane my holy name." (Ibid.)

(Mimon.)

2. How can the name of God be sanctified? If a tyrannic ruler rises and commands the Jews to do away with their faith, or with any of the commandments of the Torah, and a Jew is executed for observing his faith—behold! he sanctifies the name of God. And if he sacrifices his life in the presence of ten other Jews—he sanctifies the name of God in public, as Daniel, Chananiah, Mishael and Azariah*, Rabbi Akiba,** and tens of thousands of Israelites in all generations did. Of these was it said: "But for thy sake are we slain all day, we are counted as flocks for the slaughter." (Psalm. XLIV, 23).

3. And so is it with him who avoids sin or fulfills a commandment of God, not for honor's sake nor fear, but because the Lord commanded him to do so—he sanctifies the name of God.

---

* Ref. Daniel Chap. III.

**Ref. p. 33.

ד. חלול השם כיצד? העובר מדעתו בלא אונס, על אחת מכל מצות התורה בשאט נפש להכעיס — הרי זה חלל את השם, ואם היה בעשרה מישראל — הרי זה חלל את השם ברבים (שם).

ה. גדול מאוד העון של מחלל את השם בין האומות, כגון: אם יונה את אחד מהם, או מלשין על אחד מישראל, מה האומות אומרים? כל ישראל חוטאים ופושעים כמהו, תורתם מלמדת אותם לעשות כך, ונמצא ששם שמים ושם ישראל מתחלל, ועל זה נאמר (יחזקאל ל"ו): ויבא: אל הגוים אשר באו שם ויחללו את שם קדשי. החובה על כל איש ישראל להוכיח במעשיו אשר יעשה כי ראוי הוא להיות בן להעם אשר לו מסר ה' תורת הצדק והמשפט.

ו. יזהר כל אדם שיהא דבורו בנחת עם הבריות, בין שהם מישראל, בין שהם מאומות העולם, יקבל כל אדם בסבר פנים יפות, ישא ויתן באמונה, אומר על לאו, — לאו, ועל הן — הן, לא ירד לתוך אומנות חברו, ולא יצער לאדם לעולם בחייו, הזהיר באלו הרי הוא מקדש את השם, ועליו הכתוב אומר (ישעיה מ"ט): ויאמר לי עבדי אתה, ישראל אשר בך אתפאר (רמב"ם פ"ו).

פרק ה.

אור תורה ונר מצוה

הגיונות

התורה נתונה לנו מאת ה' להודיענו איך לחיות חיי צדק ומישרים. ואם אמריה הקדושים יהיו חרותים בלבנו ונזהר לשננם, נבין כי להיות "איש ישראל" ולשמור את חקי התורה ומשפטיה היא מטרת חיינו.

מצות לא תעשה תלמדנה אותנו כי לא נרע לנו ולאחרים, ומצות עשה תלמדנה — להתרומם אל ה' ולהביא את הברכה לנפשנו ולכל אשר מסביב לנו.

בני ישראל! הנכם צאצאי האבות אשר עמדו לפני הר סיני ושמעו קול אלקים חיים מדבר אליהם חוקי החיים. היו כמהם וחושו רוממות אל וקדושת תורתו. אם יסיתך לבך כי כבד ממך למלאות חוקי התורה

4. How can the name of God be defamed? If one violates a commandment of God for no reason at all, and slights away with contempt the word of God—he profanes His holy name. And if he did so in the presence of ten other Israelites he profanes the name of God in public.

5. Very great, indeed, is the sin of profaning the name of God among the Gentiles,—as for instance a Jew deceiving a Gentile or libeling one of his fellow-Jews; what will Gentiles say? "All Jews are sinners and faithless as this Jew is. Their law teaches them to do so." As a result, the name of God and the name of Israel are defamed. Referring to this did the prophet, in the name of God, say; "And when they came unto the nations whither they were gone, they profaned my holy name." (Ezekiel. XXXVI, 20.) Every Israelite must prove himself worthy, thru his deeds, to be a member of that nation to which the Lord gave His holy Torah of righteousness and justice.

6. Every man should speak politely to his fellow-men, be they Jews or Gentiles. He should also receive people in a friendly manner, transact business honestly, deny falsehood and admit truth. One should never become a business competitor with his neighbor, nor should he ever in his life embarrass anybody. He who follows these principles sanctifies the name of God. Of him does the Scripture say: "My servant art thou, O, Israel, thou in whom I shall be glorified." (Isaiah, XLIV, 3).

CHAPTER V

THE LIGHT OF THE TORAH

—Meditations—

G-D gave us the Torah in order to instruct us how to lead a just and righteous life. Should we root on our hearts the holy words of the Torah, and reflect upon them carefully, we shall realize that the purpose of our lives is to be "Faithful sons of Israel" and observe all commandments of the Torah.

The prohibitive commandments teach us not to harm ourselves nor our neighbors. The mandatory commandments teach us to be nearer to G-D, and thus bring about spiritual happiness to ourselves, and to all that surrounds us.

Son or daughter of Israel! Behold! you are a descendant of those who stood on Sinai and heard the voice of the Almighty teaching the laws of His Torah! Be as they were. You may think

בארץ אשר ה׳ הביאך בה, זכור כי אבותיך סבלו גם מתו בעד התורה, ובכל זאת מאושרים הם כי הנחילו לבניהם את התורה בקדושתה ובטהרתה. אל לאיש ישראל להחליף תורת אלקים באלילי זהב וכסף! זכור כי ה׳ קראך לחיים פה להיות ״איש ישראל״ על ידי התורה אשר נתן לך.

תלמוד

א. אמר ריש לקיש: מאי דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום הששי (בראשית א׳) ״ה׳״ יתירה למה לי? מלמד שהתנה הקב״ה עם מעשה בראשית ואמר להם: אם מקבלים ישראל את התורה — אתם מתקימים, ואם לאו — אני מחזיר אתכם לתהו ובהו (שבת פ״ח א׳).

ב. נמשלו דברי תורה במים שנאמר (ישעי׳ נ״ה): הוי כל צמא לכו למים, מה מים חיים לעולם, כך תורה חיים לעולם, מה מים מן השמים — כך תורה מן השמים, מה המים משיבין את הנפש -- כך התורה, מה מים יורדין טיפין טיפין ונעשות נחלים נחלים — כך תורה, אדם לומד שתי הלכות היום ושתים למחר עד שנעשה כנחל נובע (מ״ר שה״ש א׳).

ג. אם נכנס דבר של תורה ללב יוצא כנגדו דבר של לצנות, נכנס ללב דבר של לצנות — יוצא כנגדו דבר של תורה (מ״ר שה״ש א׳).

ד. אמר הקב״ה לישראל: בני! בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, אם אתם עוסקים בתורה — אין אתם נמסרים בידו, ואם אין אתם עוסקים בתורה — אתם נמסרים בידו (קדושין ל״ב).

ה. א״ר יהושע בן לוי: בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת: אוי להם לבריות מעלבונה של תורה, שכל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נזוף שנאמר (משלי י״א): נזם זהב באף חזיר, ואומר

ה׳ יתירא—בכל יום כתוב בלא ה״א כמו ראשון, שני, וביום ששי כתוב ״הששי״— בה״א הידיעה, ורמזה התורה שכל היצירה שנגמרה ביום ששי תלויה ביום ״הששי״ הידוע, והוא ששה בסיון, שבו נתנה התורה, דאם יקבלוה ישראל מוטב, וכל מעשה בראשית יתקימו, ואם לאו — לא יתקימו. תבלין — סמים. נזוף — מופרש בבזיון. נזם זהב — השכל והדעת באדם הם לו לפאר ותכשיט, ואם משתמש בהם אך למלאות תאות נפשו ואינו לומד תורה, הרי הוא כחזיר שאם שמו נזם באפו הוא מלכלכו באשפתות.

that these laws are by far too difficult to fulfill in the country where the Lord brought you. Remember your forefathers who suffered also, and even sacrificed their lives for the sake of the Torah. In spite of all, Happy are they having inherited to their children the Torah, holy and pure as it is.

No son of Israel will ever exchange his Divine Torah for idols of gold and silver! Remember that the Lord called you to life to be a "son of Israel" according to the Torah given to you!

—Talmud—

1. Said Resh Lakish: it is written: (Gen. 1, 31) "And there was evening and it was morning *the* sixth day". What is meant by the excessive* "ה"* (in the word "הששי" —the sixth?) To teach that the Holy One—blessed be He—stipulated with all that had been created in the six days, saying: "If Israel will accept the Torah, well and good, but if not I will return you all to ruin." (Sabbath LXXXIII).

2. The words of the Torah are compared to water, as it reads: (Isaiah, LV, I) "Ho! every one that thirsteth, come ye to the water." As water is life to the world so is the Torah the life of the world; as water comes from above us, so the Torah comes from above us (heaven); as water restores man's soul so does the Torah restore man's soul; as water descending drop by drops forms streams and rivers, so is it with the study of the Torah: one by learning two laws today and two laws the next day eventually acquires great learning. (Midrash Rabba Song. I)

3. One word of the Torah upon entering the heart of man displaces an evil thought, while an evil thought upon entering man's heart displaces a teaching of the Torah. (Ibid.)

4. Said the Holy One-blessed be He: "My children! I have created Satan, and I have also created a remedy against him—the Torah; shall you study it you will not become his prey, but if not you will become his prey." (Kidushin, 32.)

5. Said R. Joshua b. Levi: every day a heavenly voice goes forth from Mount Horeb and proclaims: "Woe is to the creatures for contempting the Torah, for he who does not engage in the study of the Torah is called "blameworthy" as it reads: "As a golden ring in a swine's snout."** (Prov. XI, 22) It is also writ-

*In the previous verses it is said "a" second day, "a" third day, etc., while the sixth day is mentioned as "the" sixth day (the "ה" in this case is the definite article) thus signifying a well-known "sixth day" which is the sixth of Sivan—the day when the Torah was given to Israel on Sinai.

**Man's mind and his wisdom are his pride, and if one utilizes them only for the satisfaction of his desires and passions and not for the study of the Torah, behold! he is like a "swine with golden ring in its snout".

(שמות ל"ב): והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים חרות על הלוחות, אל תקרי חָרוּת אלא חֵרוּת, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה, וכל מי שעוסק בתלמוד תורה הרי זה מתעלה (אבות פ"ו).

ו. אמר בר קפרא: הנפש והתורה נמשלו בנר: הנפש — דכתיב (משלי כ'): נר ה' נשמת אדם, והתורה — דכתיב (שם ד'): כי נר מצוה ותורה אור, אמר הקב"ה לאדם: נרי בידך ונרך בידי, נרי בידך — זו התורה, ונרך בידי — זו הנפש, אם שמרת את נרי אני משמר את נרך, ואם כבית את נרי — אני מכבה את נרך, דכתיב (דברים ד'): רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך (מ"ר).

ז. גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא שנאמר (משלי ט' י"א): כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים, ונאמר: עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר (אבות פ"ו).

ח. אמר ר' יהושע: שונה אדם שתי הלכות בשחרית ושתי הלכות בערבית ועוסק במלאכתו כל היום, מעלין עליו כאלו קים את כל התורה כלה וקים (יהושע א'): והגית בו יומם ולילה (תנחומא בשלח).

ט. דעת קנית מה חסרת? דעת חסרת מה קנית? (תנחומא ויקרא).

י. תנא דבי ר' ישמעאל: עברה מטמטמת לבו של אדם שנאמר (ויקרא י"א): ולא תטמאו בהם ונטמתם בם — אל תקרי ונטמֵתם אלא ונטַמתם בם (מדר"ש וי"ר).

יא. למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי (במדבר ט"ו) — משל לאחד מושלך לתוך המים, הושיט הקברניט את החבל וא"ל תפוש חבל זה בידך ואל תניחהו, שאם תניחהו אין לך חיים, אף כך אמר לו הקב"ה לישראל: כל זמן שאתם מדובקין במצות — (דברים ד') ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום, פרשתם מן המצות — נעשיתם מחוללים (קדושין ל"ב).

נרי בידך — תורתי בידך. ונרך — נשמתך. מטמטמת — סותמת. הקרבניט — מנהיג את הספינה.

ten: "And the tables were the work of God, and the writing was the writing of God, engraved* upon the tables" (Exod. XXXIII) Do not read "charuth"—engraved but "cheruth"—freedom, for there is no free man but he who is engaged in the study of the Torah: and he who studies the Torah, behold! he is exalted. (Aboth 6)

6. Said bar Kappara: man's soul and the Torah are both compared to a lamp, as it reads: (Prov. XX, 27) "A lamp of the Lord is the soul of man" and: (Ibid. 6, 23) "For the commandment is a lamp and the law is light." Said the Holy One—blessed be He—to man: "My lamp is in thy hand, and thy lamp is in My hand. Thy lamp is your soul, and My lamp is the Torah. Wilt thou keep my lamp, I shall keep thy lamp; but if you will extinguish my lamp, then will I extinguish your lamp; as it reads: (Deuter. IV, 9) "Only take heed to thyself, and guard thy soul diligently that thou do not forget the things which thy eyes have seen, and that they depart not from thy heart all the days of thy life." (Midrash Rabba.)

7. Great is the Torah; for to those that keep it, it gives life in this world and in the future world, as it is written: "For by me thy days shall be multiplied, and the years of thy life shall be increased." (Prov. IX, 11) and it is also written: "It is a tree of life to them that grasp it, and of them that uphold it every one is rendered happy." (Aboth 6.)

8. Said R. Joshua: one who studies two laws in the morning and two laws in the evening and does his work in the daytime, is considered by the Scripture as having fulfilled all commands of the Torah, even the command: (Joshua I, 8) "And thou shalt meditate therein day and night." (Midrash Tanhuma B'shalah.)

9. Have you acquired knowledge, so what do you lack? But if you lack knowledge what have you acquired? (Ibid. Vaykra.)

10. It was taught at the college of R. Ishmael: sin stupefies the mind of man, as it reads: "And ye shall not make yourselves unclean with them, that you should be defiled (vnitmaisem) thereby." (Levit. XI, 43.) Do not read "vnitmaisem" (defiled) but "vnitamtem" (stupefied) (Midrash Rabba, Levit.)

11. It is written (Numb. XV, 40) "In order that you may remember, and do all my commandments and be holy unto your God." This may be compared to one thrown overboard, and to whom the captain threw a rope saying: "Hold on to this rope, for if you let it go you are certain to drown." So did the Holy One—blessed be He—say to Israel: "As long as you obey the word of God 'Ye shall cleave unto the Lord your God, and you shall be

* "חרות" —charuth which means engraved.

יב. ר' יוחנן כי הוה מסים ספרא דאיוב אמר הכי: סוף אדם למות, סוף בהמה לשחיטה והכל למיתה הן עומדים, אשרי אדם שגדל בתורה ועמלו בתורה, ועושה נחת רוח ליוצרו וגדל בשם טוב, ונפטר בשם טוב מן העולם, ועליו אמר שלמה בחכמתו (קהלת ז'): טוב שם משמן טוב (ברכות י"א א').

יג. בני אם תקח אמרי (משלי ב'): אמר ר' אבא בר כהנא: אמר הקב"ה אימתי אתה נקרא "בני"? — כשתקח אמרי, וכן הוא אומר (דברים י"ד): בנים אתם לה' אלקיכם, אימתי אתם "בנים" — כשאתם "לה' אלקיכם" — שאתם משמרים מצותי.

יד. ומצותי תצפון אתך (משלי ב') — אתה תצפון תורתי כאדם שיש לו מרגלית והוא מצפינה (תנחומא עקב).

הלכה

א. בשלשה כתרים נכתרו ישראל: כתר תורה, כתר כהונה וכתר מלכות; כתר כהונה — זכה בו אהרן; כתר מלכות — זכה בו דוד; כתר תורה — הרי מונח ומוכן לכל ישראל. שנאמר (דברים ל"ג ד'): תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב — כל מי שירצה — יבא ויטול, שמא תאמר שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה, הרי הוא אומר (משלי ח'): בי מלכים ימלכו ורוזנים יחקקי צדק, בי שרים ישרו — הא למדת שכתר תורה גדול משניהם (רמב"ם הל' ת"ת פ"ג).

ב. אין לך מצוה בכל המצות כלן שהיא חשובה כתלמוד תורה, אלא תלמוד תורה חשובה ככל המצות כלן (שם).

ג. תחלת דינו של אדם בעולם הבא אינו נדון אלא על למוד התורה, ואחר כך על שאר מעשיו (שם).

ד. מי שלא למדו אביו תורה חיב ללמד את עצמו, שנאמר (דברים ה' א'): ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם, וחיב ללמוד תורה עד יום מותו, שנאמר (שם ד' ט'): ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך, וכל זמן שלא יעסוק בלמוד הוא שוכח (שם פ"א).

מסים — גמר ללמוד.

alive, every one of you this day.' (Deuter. IV, 4), but if not—ye shall become profane. (Kiddushin 32.)

12. Upon finishing the book of Job R. Johanan said: man is destined to die; the end of animals is to be slaughtered, and all living is to die. Happy is the man who has become great through hard study of the Torah. He satisfies his Creator and has become great through doing good; he leaves a good name behind in this world. Of him did King Solomon say wisely: (Eccles. VII, 1) "A good name is better than precious oil." (Berachoth 17.)

13. It is written: (Prov. II, 1) "My son, if thou wouldst but accept my word." Said R. Aba b. Kahana: (The Holy One, blessed be He, said to Israel:) When are you called "My son"? "If thou wouldst but accept My word." The same does He say: (Deuter. XIV, I) "Ye are the children of the Lord your God." When are you "My children"? At the time when you obey Me and observe My commands.

14 It is written: "Treasure up my commandments with thee." (Prov. II, 1) Treasure them as one would do with a precious stone.

HALAKHA

1. Israel was crowned with a triple crown: Priesthood, Sovereignity and the Torah. The house of Aaron inherited the crown of Priesthood, and crown of Sovereignity was the inheritance of the house of David. But the crown of the Torah is the inheritance of all Israel, as it is written: (Deuter. XXXIII, 4) "Moses commanded us a Law, an inheritance of the house of Jacob." He who wishes may come and have it. Think not that the other crowns are more precious than that of the Torah; behold! the crown of the Torah excells both, the crown of priesthood and the crown of Sovereignity, as King Solomon said: (Prov. VIII, 15) "Through me (The Torah) do kings reign and chieftains give decrees in righteousness. Through me (the Torah) do nobles (priests) rule." (Mimon)

2. There is not a commandment which is as important as the study of the Torah, for the study of the Torah outweighs all other commandments combined. (Ibid.)

3. When a man is judged, his learning is taken in consideration first, and then his deeds. (Ibid.)

4. He whom his father had not taught the Torah must learn it himself, for God commanded him: (Deuter. V, 1) "That ye may learn them (the laws of the Torah) and observe them." And it is his duty to study the Torah all his life, as it reads: (Deuter. IV, 9) "Only take heed to thyself lest they (the laws of the Torah) depart not from thy heart all the days of thy life"—and during the time that one does not study he forgets what he has already learned. (Ibid.)

ה. מנין המצות שש מאות ושלש עשרה; מהן מצות עשה, כלומר: שאנו מחויבין לעשותן, כמו הנחת תפלין לבישת ציצית וכדומה — מאתים וארבעים ושמונה, ומצות לא תעשה, כלומר: שאנו מצוים שלא לעשותן, כמו אכילת דברים אסורים ומלאכה בשבת — שלש מאות וששים וחמש.

ו. המצות הן חיים לישראל שנאמר (ויקרא י״ח ה׳) אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, עברה מטמטמת לבו של אדם והמצוה מקדשתו, ועל ידה אנו מתדבקים לאלקים חיים שנאמר (דברים ד׳): ואתם הדבקים בה׳ אלקיכם חיים כלכם היום.

פרק ו.

כבוד אב ואם

הגיונות

אלקים ברא אותנו וקראנו לחיים, אבל בלעדי אהבת הורים ודאגתם לנו איזה ערך היה לחיינו? האם יכלנו להתקים ולהיות לאנשים בלעדם? כמלאכים שלוחים ממרום היו לנו אבותינו ואמותינו בהיותנו עוללים ויונקים, המה נצרו אותנו כבבת עינם והצילונו מאסון ופגע אשר יכלו לנתק פתיל חיינו בכל עת ושעה, כלכלונו, מלאו כל מחסורינו, עבדו וסבלו בעד שלומנו, הקנו לנו תורה ואמונה, דעת ולמודים, והכשירו אותנו להיות יהודי ואדם. ברור כי רק באהבת ההורים לבניהם ומסירות נפשם בעדם יפרחו חיי האדם, ולכן אמרו רבותינו זכרם לברכה: כל המכבד אביו ואמו וירא מהם, כמכבד וירא את ה׳, כי שותפים הם להקב״ה בבנין האנושית, בקיומו והשתלמותו.

תלמוד

א. ת״ר שלשה שותפין הן באדם: הקב״ה ואביו ואמו. בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו אמר הקב״ה: מעלה אני עליהם כאלו דרתי ביניהם וכבדוני (קדושין ל׳ ב׳).

ב. תנו רבנן: נאמר (שמות כ׳): כבד את אביך ואת אמך, ונאמר

5. The commandments of the Torah are 613 in number. Two hundred and forty-eight of these are mandatory, i.e., every Israelite is commanded to do them, as for instance the putting on of Tephilin and the wearing of fringes, etc. The other three hundred and sixty-five commandments are prohibitive, i.e., every Israelite is commanded not to do certain things, as for instance, eating forbidden foods, doing work on the Sabbath, etc.

6. The fulfillment of the commandments of the Torah makes Israel's existence eternal, as we are told: (Levit. XXIII, 5) "Which (the commandments), if a man do them, he shall live by them."

Sin contaminates man's mind while a good deed sanctifies him and through it he cleaves unto the Eternal Lord, as it is written: (Deut. IV, 4) "But you who did cleave unto the Lord your God are alive, every one of you, this day."

CHAPTER VI

HONOR DUE TO PARENTS

—Meditations—

G-d created us, and called us to life. But of what value would our lives be without the love and care of our parents? Could we, as weak children, survive and grow to maturity without their paternal love and care? As angels sent from heaven were our parents to us in our infancy. As the pupil of their eye did they guard us from all that could severe the gentle thread of our lives. They fed us, supplied our needs; worked and slaved to sustain us, taught us the Torah and worldly knowledge, thus preparing us to continue our lives as consciencious Jews! It is evident that only thru the aid of our parents did we thus prosper. "Therefore," said our Rabbis (may their memory be for a blessing), "he who honors and fears his parents is considered as honoring and fearing G-d, for they, as well as G-d, have an equal share in the upbuilding and welfare of mankind."

—Talmud—

1. The Rabbis taught: three have a share in man's being: The Holy One—blessed be He, his father and his mother. Hence, when one honors his father and his mother the Holy One—blessed be He—says: "I regard them as if I dwelt amongst them and they honored Me." (Kiddushin 30.)

2. The Rabbis taught: it is written: "Honor (כבד) thy father and thy mother." (Exod. XX, 12), and it is also written: "Honor (כבד) the Lord with thy wealth." Prov. III, 9). (This teaches us) that

(משלי ג׳): כבד את ה׳ מהונך — השוה הכתוב כבוד אב ואם לכבוד המקום, נאמר (ויקרא י״ט): איש אמו ואביו תיראו ונאמר (דברים ו׳): את ה׳ אלהיך תירא ואתו תעבוד — השוה הכתוב מוראת אב ואם למוראת המקום. וכן בדין, ששלשתן שותפין בו (שם).

ג. ת״ר איזהו מורא ואיזהו כבוד? מורא: לא עומד במקומו ולא יושב במקומו ולא סותר את דבריו ולא מכריעו. כבוד: מאכיל ומשקה, מכנים ומוציא (שם, שם ב׳).

ד. תני אבימי בריה דר׳ אבוה: יש מאכיל לאביו עופות וטורדו מן העולם ויש מטחינו בריחים ומביאו לחיי עולם הבא (קדושין ל״ו ל״א).

ה. רבי טרפון היתה לו אם זקנה וכל זמן שהיתה רוצה לעלות למטה, כפף ועלתה עליו, וכל זמן שהיתה יורדת, ירדה עליו. בא והתפאר בבית המדרש. אמרו לו: עדיין לא הגעת לחצי כבוד, כלום זרקה ארנקי בפניך לים ולא הכלמתה?

ו. רב יוסף כי הוה שמע קול רגליה של אמו אמר: אעמוד מפני השכינה שבאה (שם).

ז. בעו מיני מרב עולא: עד היכן כבוד אב ואם? אמר להם צאו וראו מה עשה גוי אחד לאביו באשקלון ודמא בן נתינה שמו: בקשו ממנו חכמים אבנים לאפוד בששים רבוא שכר, והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אביו ולא ציערו.

ח. כי אתא רב דימי אמר: פעם אחת היה לבוש סירקון של זהב, והיה יושב בין גדולי רומי, ובאתה אמו וקרעתו ממנו, וטפחה לו על ראשו וירקה לו בפניו — ולא הכלימה (שם ל״א א׳).

וכן בדין — ששוה כבוד אב ואם לכבוד המקום. סותר — מוכיח שאינו בדבריו אלא כדברי זה שאומר אחרת. וטורדו מן העולם מוציאו מן עולם הבא מפני שנותן לו בפנים זועפות ואינו מכבדו. ומביאו. לחיי עולם הבא — אם מכבדו כראוי. ארנקי — כיס של מעות. בששים רבוא שכר — החכמים חפצו לתת לו ריוח ששים רבוא בעד אבנים חטובות שרצו לקנות אצלו. ולא ציערו — כלומר: לא העירו משנתו. סירקון של זהב — בגד שהיה מרוקם בחוטי זהב. וטפחה לו — הכתה אותו.

the Scripture considers the honor due to parents as equal to the honor due to God, (for in both cases "honor" is expressed by the word "כבד"). It is written: "Ye shall fear (תיראו) every man, his mother and his father." (Levit. XIX, 3), and it is also written: "The Lord thy God shalt thou fear (תירא)." (Deuter. VI, 13). Thus we see that the Scripture considered the fear of parents as equal to the fear of the Lord (for in both cases "fear" is expressed by the word "תירא".) Even according to (our worldly) law parents must be honored and feared as much as the Lord, for all three have a share in man. (Ibid.)

3. The Rabbis taught: what is the fear of parents, and what is the honor due to them? Fear should be expressed as follows: one should not stand in the place appointed for his father, nor sit in his father's seat; he should not contradict him nor corroborate his words before him. Honor should be expressed by providing his parents with food and drink and serve them. (Ibid.)

4. R. Abimi the son of R. Abuhu taught: one child gives his father roast pheasants to eat (but with such harshness) that he will be punished therefor, while another child puts his father to work turning a mill-wheel (and feeds him for that, but with such kindness) that he will be blessed therefor. (Kiddushin 36)

5. Every time R. Tarphon's aged mother had to retire, he used to bow down and she stepped on his back and ascended her bed; and every time she had to go down from ther bed he used to bow down and she stepped on his back and descended. When he boasted about it at the Beth Hamidrash he was told: "You have not honored her even half as much as you should; for did you ever restrain yourself from insulting her when she threw a purse with your money into the sea? (Ibid.)

6. Whenever R. Joseph heard the steps of his mother approaching he used to say: "I shall rise, for the Shekina* is approaching."

7. R. Ula was once asked: "To what degree shall parents be honored?" He replied: "Go out and see what Doma the son of Nesina, who lived in Ashkelon, has once done out of respect to his father. The Sages once wished to buy from him precious stones for the Ephod, and were willing to give six hundred thousand profit. But because the key to the place where the jewels were, was beneath the pillow upon which his father slept he refused the sale for the fear that he might wake his father."

8. When R. Dimi came (from Palestine to Babylon) he said: he (Doma) was once sitting with Roman nobles and was dressed in magnificent robes. His mother came and tore his clothes, stroke him on the head and spat in his face and he did not embarrass her.

*Divine Presence.

הדור זקנים

איסי בן יהודה אומר: מפני שיבה תקום (ויקרא י"ט) — ואפילו כל שיבה במשמע. ר' יוחנן היה עומד מפני סבי דארמאי, אמר: כמה מאורעות עברו עליהם. אביי היה נותן ידו לסבי. רבא שלח שלוחין. רב נחמן שלח משרתיו (שם ל"ג).

הלכה

א. כבוד אב ואם מצוה עשה גדולה, וכן מורא אב ואם, שנאמר (שמות כ'): כבד את אביך ואת אמך, ונאמר (ויקרא י"ט ג'): איש אמו ואביו תיראו, ודרשו רבותינו ז"ל שהשוה הקב"ה כבוד ומוראו של אב ואם לכבודו ומוראו (רמב"ם מהל"מ פ"ו).

ב. כל המבזה אביו או אמו אפילו בדברים, ואפילו ברמיזה — הרי זה ארור מפי ה', שנאמר (דברים ט"ז): ארור מקלה אביו ואמו, ונאמר (משלי ל' י"ז): עין תלעג לאב ותבוז ליקהת אם יקרוה עורבי נחל (שם ספ"ה).

ג. איזהו כבוד ואיזהו מורא? מורא: לא עומד במקום המיוחד לאביו להתפלל בבית הכנסת, ולא יושב במקומו בביתו, ולא סותר את דבריו, ולא יקרא אותם בשמם לא בחייהם ולא במותם; כבוד: מאכילם ומשקה אותם, מלבישם ומנעילם, אם יש ממון לאב — משל אב, ואם אין ממון לאב ויש ממון לבן — משל בן, וזן אותם כפי מה שהוא יכל, ומשמש אותם כמו שהשמש משמש את הרב ועומד מפניו (רמב"ם פ"ו מהל"מ ושו"ע יו"ד ר"מ).

ד. כל מה שנותן להם יתן בסבר פנים יפות, שאפילו מאכילם בכל יום פטומות, והראה להם פנים זועפות — נענש עליו (שם).

ה. עד היכן מוראם? אפילו היה לבוש בגדים יקרים ויושב בראש הקהל ובאו אביו ואמו וקרעו בגדיו והכוהו על ראשו וירקו בפניו, לא יכלימם ויירא ויפחד מהקדוש ברוך הוא שצוהו לירא מפניהם (שם, שם).

כל שיבה במשמע — פרושו של "מפני שיבה תקום" הוא שצריך לעמוד מפני כל איש שיבה אפילו אם הוא אינו מלומד. סבי דארמאי — זקנים נכרים. שלח שלוחין — לעזור להם. ליקהת — למשמעת.

HONOR DUE TO THE LEARNED AND THE AGED

1. Isi b. Jehuda says: it is written: "Before the hoary head shalt thou rise." (Levit. XIX, 32)—this implies to every hoary head even a Gentile. R. Johanan used to rise before an aged Aramaian, and he used to say: "How much they (the aged) have experienced! How much trouble and trying circumstances they have gone through!" Abayi used to stretch his hand to aid an aged person. Rava used to send messengers to aid a passing-by aged person. R. Nah'man used to send his court assistants to aid the aged.

HALAKHA

1. To honor and fear parents is one of the most important commandments of God, as it reads: "Honor (כבד) thy father and thy mother." (Exod. XX, 12) and it is also said: "Ye shall fear every man his mother and his father." (Levit. XIX, 3). Our Sages of blessed memory have expounded that God considers the honor and fear due to parents as equal to the honor and fear due Him. (Mimon.)

2. One who does not respect his parents and holds them in light esteem, either by impertinent speech or even with a slight hint, behold! the curse of the Lord is his punishment, as it reads: "Cursed be he that holdeth in light esteem his father or his mother." (Deuter. XXVII, 15), and it is also said: "The eye that mocketh at his father and despiseth to obey his mother, the ravens of the valley shall pick it." (Prov. XXX, 17) (Ibid.)

3. How shall parents be feared and how shall they be honored? Fear should be expressed as follows: One should not stand in the place appointed for his father to pray, nor sit in his father's seat at the house, nor contradict him. He should not call his parents by their first names while they live and after their death.

Honor should be expressed by providing his parents with food, drink and clothing purchased with the parents' money if they have it, or in case his arents have no money, with his own, according to his means. One should serve his parents in a manner a servant serves his master, and he should rise when they pass before him. (Ibid.)

4. All that the son gives his parents he should give them in a friendly manner, for even if he should feed them with the best food, but show an angry face, he thereby incurs Divine punishment upon himself. (Ibid.)

5. To what degree shall parents be feared? Even if he were dressed in magnificent clothes and presided over an assemblage and his parents came and tore his clothes and struck him on the head and spat in his face, he should not embarrass them, but should fear for the Lord who bade him to fear them. (Ibid.)

ו. עד היכן הוא כבוד אב ואם? אפילו נטלו כים של מעות שלו והשליכוהו בפניו לים — לא יכלימם ולא יצער בפניהם ולא יכעוס כנגדם, אלא יקבל פקודת ה' עליו וישתוק (שם).

ז. אמר לו אביו לעבור על דברי תורה, בין מצות עשה בין מצות לא תעשה, אפילו על מצות חכמים — לא ישמע לו, מפני ששניהם, האב והבן, חיבים בכבוד ה' (שם, שם).

ח. אפילו היה אביו בעל עבירות — חיב לכבדו (שם).

ט. הכבוד היותר גדול שמכבדים הבנים לאביהם ואמם, אם הולכים בדרך טובה, כי אם הם טובים לה' ולבריות ינחלו אבותיהם כבוד בעולם הזה ושכרם גדול לעולם הבא.

י. חיב אדם לכבד את אשת אביו שאינה אמו, ואת בעל אמו שאינו אביו, וכן חיב הוא בכבוד אחיו הגדול, בין שהוא אחיו מאביו או מאמו (שם).

יא. האיש חיב לכבד את חמיו וחמותו וכן האשה. וכן חיבים בכבוד אבי ואם אביהם ואבי ואם אמם (שם).

הדור חכמים וזקנים

א. כל תלמיד חכם מצוה להדרו, ואעפ"י שאינו רבו, שנאמר (ויקרא י"ט ל"ב): מפני שיבה תקום והדרת פני זקן, "זקן" — זה שקנה חכמה, אפילו אינו זקן בשנים, אלא צעיר וחכם, ואפילו אינו רבו, וכן מצוה לקום מפני איש שיבה, בן שבעים שנה, אפילו הוא אינו חכם (שו"ע יו"ד רמ"ד).

ב. מאימתי חיב לקום מפניהם? משיגיע לתוך ארבע אמותיו עד שיעברו מכנגד פניו (שם).

ג. אפלו זקן גוי מהדרין אותו בדברים ונותנין לו יד לסומכו, שנאמר: מפני שיבה תקום — כל שיבה, אפילו אינו ישראל (רמב"ם הת"ת פ"ו).

פרק ז.

אהבת רעים

הגיונות

בכל מקום אשר תשא עיניך, אם איש דעת אתה, תראה כי ה' האחד מרחם ומטיב לכל. כל היצורים חיים ומתקימים, מוצאים מזונם

6. To what degree shall parents be honored? Even if they took a purse of money that belongs to him and threw it into the sea, he should not get angry nor should he even grieve before them, but let him accept the decree of God and remain silent. (Ibid.)

7. If his father bade him to violate a commandment of the Torah, be it mandatory or prohibitive, or even a command instituted by the Rabbis—he should not obey him, for both the father and the son are commanded to honor and obey God. (Ibid.)

8. Even if his father is a sinner, it is his duty to honor him.

9. The greatest honor that children can bestow upon their parents is when they conduct themselves in the right way. For if the children are God-fearing and are kind to their fellow-men, their parents acquire honor in this world and their reward is very great in the future world.

10. It is one's duty to honor his step-parents, and older brother even if the latter is his step-brother. (Ibid.)

11. A man as well as a woman are obligated to honor their parents-in-law and their grand-parents. (Ibid.)

Honor Due to the Learned and Aged

1. It is obligatory upon one to honor a learned man even if the latter is not his instructor, for it is said: "Before the hoary head shalt thou rise, and honor the face of an aged man." (Levit. XIX, 32) "Aged" applies to one who has acquired great learnings even if he be not old in years. It is also obligatory upon one to rise before an aged man even if the aged is not a man of great learning.

2. When must one rise? When the above mentioned are within four paces away from him, and he must stand until they pass before him.

3. Even to an aged Gentile respect should be shown and a hand given for support, for it is said: "Before the hoary head shalt thou rise" (Levit. XIX, 32)—every hoary head, even if it be not Jewish. (Mimon.)

CHAPTER VII

LOVE OF NEIGHBORS

—Meditations—

Wherever you look, if you are intelligent, you can see that G-D pities all, and is kind to all. All creatures live, provide themselves with food and sustenance—all thru the mercy of G-D.

וכל אשר יחסר להם, בחמלת ה׳ עליהם. גם עליך בן אדם יזרח אורו וטובו תמיד. נשמת אפיך, שמחתך וכל אשר רכשת לך — הלא מתנת אלקים המה, לכן עליך לשמוע לקולו הקורא אליך: היה רחום וחנון כמני. זכור כי אלקים הוא אב לכל היצורים ואתה אח להם, אהוב אותם ורחם עליהם ויאהבך וירחמך אלקים.

תלמוד

א. ואהבת לרעך כמוך אני ה׳ (ויקרא י״ט), ר׳ שמעון בן אלעזר אומר: באזהרה גדולה נאמר דבר זה: ״ואהבת לרעך כמוך״ — כי ״אני ה׳״ בראתיו, ואם אתה אוהבו — אני נאמן לשלם לך שכר טוב, ואם לאו — אני דין לפרוע (אדר״נ ט״ז).

ב. מעשה בנכרי אחד שבא לפני הלל וא״ל גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כלה כשאני עומד על רגל אחת. גייריה. אמר לו: דעלך סני — לחברך לא תעביד — זו היא כל התורה כלה, ואידך פרושה היא זיל גמור (שבת ל״א).

ג. חביב אדם שנברא בצלם, שנאמר (בראשית ט׳): כי בצלם אלקים עשה את האדם (אבות ג׳).

ד. לפיכך נברא אדם יחידי, ללמדך שכל המאבד נפש אחת — כאלו אבד עולם מלא, וכל המקים נפש אחת — כאלו קים עולם מלא ומפני שלום הבריות שלא יאמר אדם לחבירו אבא גדול מאביך (סנהדרין ל״ז).

ה. תניא מנין לרואה את חברו שהוא טובע בנהר, או חיה גוררתו, או לסטין באין עליו שהוא חיב להצילו? תלמוד לומר (ויקרא י״ט): לא תעמוד על דם רעך (סנהדרין ע״ג).

ו. יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך. כיצד? כשם שרואה את כבודו כך יהא אדם רואה את כבוד חברו. וכשם שאין אדם רוצה שיהא שם רע על כבודו, כך יהא אדם רוצה שלא יהא שם רע על כבודו של חברו (אדר״נ פ׳ ט״ו).

באזהרה — בפקודה וצווי. דין — שופט. דעלך סני — מה שאתה שונא שיעשו אחרים לך. לחברך לא תעביד — לא תעשה לחברך. ואידך — שאר דברי התורה. פרושה הוא — הפירוש על הדבר שאמרתי לך. זיל גמור — לך ולמד את החטאים שבין אדם לאדם ובין אדם למקום. אבא גדול מאביך — ומכיון שמאדם אחד יצאו כל העמים, יבינו פי כל בני האדם שוים. גוררתו — סוחבתו. לא תעמוד — כלומר: לא תמנע להציל את רעך בשעה שקמים עליו לשפוך את דמו. רואה — שומר וחושש.

Also upon you, son of man, does His kindness forever shine. Your breath, your happiness and your possessions are His gifts to you. It is, therefore, your duty to hearken unto the voice of G-D calling unto you: "Be compassionate as I am! Remember that I am the father of all creatures, and you are a brother unto them. Love them, and have mercy upon them, and I will love thee, and have mercy upon thee."

—Talmud—

1. It is written: (Levit. XIX, 18) "And thou shalt love thy neighbor as thyself, I am the Lord." Said R. Simeon b. Elazar: this was commanded with great caution: "And thou shalt love thy neighbor as thyself;" for "I am the Lord" who created him; if you love him, you may rely upon me to get a great reward, and if not—I am the judge to punish you. (Aboth of R. Nathan 16.)

2. It once happened that a Gentile came to Hilel and said: "Proselytise me but on one condition that you teach me the whole law while I stand on one leg." Hillel converted him by answering him on the spot: "What is hateful to thee do not do unto your neighbor. This is the whole law and the rest is its commentary, go and learn it." (Sabbath 31)

3. Beloved is man that he was created in His image, as it is written (Gen. IX, 6) "For in the image of God was man made." (Aboth 3.)

4. Man was created singly to teach that he who kills one human being is considered as destroying the whole world; and he who saves one human being is considered as saving the whole world; and also because of peace among the people lest one say: "My ancestors were greater than yours." (Sanhedrin 37.)

5. We have learned: whence is it deduced that one who sees his neighbor drowning, or in the claws of a wild beast, or being attacked by robbers that it is his duty to save him? From the verse: (Levit. XIX, 16) "Thou shalt not stand idly by the blood of your neighbor. (Sanhedrin 73.)

6. Let the honor of your neighbor be as dear to you as your own. How so? As one guards his honor, so should he guard the honor of his neighbor, i.e., as he does not wish his name to be disreputed, so must he wish that his neighbor's name might not be disreputed. (Aboth of R. Nathan 15.)

ז. איזהו מכבד? המכבד את הבריות, שנאמר (ש"א ב'): כי מכבדי אכבד ובזי יקלו (אבות פ"ד א').

ח. ר' חנינא בן דוסא אומר: כל שרוח הבריות נוחה הימנו — רוח המקום נוחה הימנו, וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו — אין רוח המקום נוחה הימנו (שם פ"ג י"ג).

ט. צריך אדם לצאת ידי הבריות כדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום, שנאמר (במדבר ל"ב): והייתם נקיים מה' ומישראל (שקלים פ"ג).

י. כל המכבד את חברו לשם ממון — סופו שנפטר ממנו בקלון (אדר"נ כ"ט).

יא. רבים יהיו דורשי שלומך, גלה סודך לאחד מאלף (שם).

יב. רבי שמעון בן אלעזר אומר אל תרצה את חברך בשעת כעסו, ואל תנחמנו בשעה שמתו מוטל לפניו, ואל תשתדל לראותו בשעת קלקלתו (פ"ד כ"ג).

יג. ת"ר: מניין לרואה בחברו דבר מגונה שחיב להוכיחו? שנאמר (ויקרא י"ט): הוכח תוכיח את עמיתך, יכל אפילו פניו משתנים? תלמוד לומר: ולא תשא עליו חטא (ערכין ט"ז ב').

יד. ר' שמעון בן אלעזר אומר: (אם) יש לך חברים מקצתן מוכיחין אותך, ומקצתן משבחין אותך — אהוב את המוכיחין, מפני שתמוכיחך מביאך לחיי עולם הבא (אדר"נ).

טו. ויגש אברהם ויאמר: האף תספה צדיק עם רשע (בראשית י"ח), אמר רבי פנחס בר חמא הכהן: אין הקב"ה חפץ לחיב כל בריה שנאמר (יחזקאל ל"ג): חי אני נאום ה' אלקים אם אחפוץ במות הרשע, ובמה חפץ? להצדיק בריותיו, ובזמן שהם חוטאין ומכעיסין לפניו, מבקש להן סניגור שילמד עליהן זכות, וכן כשחטאו הסדומיים גלה לאברהם ללמד עליהן זכות, שנאמר (בראשית י"ח): וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה, מיד התחיל אברהם ללמד עליהן סניגוריא שנאמר, (שם): ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע? (תנחומא, וירא).

המקום — הקב"ה. **שנפטר** — שהולך. **בקלון** — בבזיון. **תרצה** — תפיס. **בשעת כעסו** — לא יתפיס, אלא יכעס עוד יותר. **בשעה שמתו מוטל לפניו** — אז התנחומיו יכאיבו לבו עוד יותר. **בשעת קלקלתו** — בשעה שעשה מעשה רע, כי אז יתביש כאשר תראהו. **מגונה** — מאוס. **פניו משתנים** — מתביש. **סניגור** — מליץ טוב.

7. Who is honorable? He who honors his fellow-men, for it reads: (I Sam. II, 30) "For those that respect me, shall I respect, and those that despise me shall be despised." (Aboth 4.)

8. R. Hanina b. Dosa says: he who is esteemed by his fellow-men finds favor in the eyes of God, but he who is not esteemed by his fellow-men, cannot find favor in the eyes of God. (Ibid. 3.)

9. One must fulfill his duties toward his fellow-men with as much caution as he would toward God, for it reads: (Numb. XXXII, 22 "And ye shall be guiltless before the Lord, and before Israel." (Shekalim ch. 3)

10. One who honors his neighbor for the sake of the latter's money, shall finally be gotten rid of with despise. (Abot of R.N. 29)

11. Many shall inquire about your welfare, yet reveal your secret to one in a thousand. (Ibid.)

12. R. Simeon b. Elazar says: do not try to pacify your neighbor in the moment of his anger, and do not try to console him at the time when his dead is before him, and do not try to see him in the time of his calamity. (Ibid. 4)

13. The Rabbis taught: whence is it deduced from the Torah, that one who sees his neighbor commit an improper deed that it is his duty to rebuke him? From the verse (Levit. XIX, 17) "Thou shalt indeed rebuke thy neighbor." But may he do so even if he embarrasses him? (He may), for it is stated further (Ibid.) "And not bear sin on account of him." (Erochin 16)

14. R. Simeon b. Elazar says: if you have among your friends a few that rebuke you, and a few that praise you, love the former; for through them you will surely inherit life in the future world. (Aboth of R. H.)

15. "And Abraham drew near and said: 'Wilt Thou destroy the righteous also with the wicked?'" (Gen. XVIII, 23) Said R. Pinchas b. Hama Hakohen: the Holy One—blessed be He—does not wish to punish the wicked, for it is said: (Ezekiel XXXIII, 11) "As I live, saith the Lord Eternal, I have no pleasure in the death of the wicked." On the contrary, He wishes to acquit them, and when they spite Him and sin, He seeks an advocate to defend them; as in the case of the people of Sodom, the Lord revealed His intentions to Abraham and urged him to defend them; as it reads: "And the Lord said: 'Shall I hide from Abraham what I am about doing?'" (Gen. XVIII, 17) Immediately Abraham approached the Lord and pleaded on the behalf of the people of Sodom; as it reads: "And Abraham drew near and said: 'Wilt Thou destroy the righteous also with the wicked?'" (Ibid. 23) (Midrash Tanhuma Vayeira)

הלכה

א. מצוה על כל אחד ואחד מישראל לאהוב את חברו כגופו, שנאמר (ויקרא י"ט י"ח): ואהבת לרעך כמוך, לפיכך צריך לספר בשבחו ולחוס על ממונו, כמו שהוא חס על ממון עצמו וכבוד עצמו. והמתכבד בקלון חברו אין לו חלק לעולם הבא (הלכות דעות פ"ו).

ב. כל בני האדם שוים במצוה זו, כי כלם ברואי א-ל אחד המה כמו שאמר הנביא (מלאכי ב'): הלא אָב אחד לכלנו הלא א־ל אחד בראנו מדוע נבגוד איש באחיו? ורבותינו אמרו כי בשביל זה נברא האדם יחידי שיבינו כי כל האדם שוים הם, ואין אחד גדול מחברו. לפיכך צריך כל אחד לאהוב את כל אדם, אפילו אם הוא בן עם אחר.

הצלת חיי חברו

א. הרואה את חברו טובע בנהר, או לסטין באין עליו, או ח־ה רעה באה עליו, יכל להצילו בעצמו או לשכור אחרים שיצילוהו, ולא הציל — עובר על מה שנאמר (ויקרא י"ט י"ז): לא תעמוד על דם רעך, וכן מי שיודע שאנשים רעים חושבים לעשות רעה לחברו—חיב להודיעו. ואם יכל לפייסם ולמנוע אותם מלעשות הרעה, ולא פייסם — הרי הוא עובר על לא תעמוד על דם רעך (רוצח וש"נ א').

לפני עור לא תתן מכשול

א. הנותן לחברו עצה שאינה הוגנת כדי להרע לו — הרי הוא עובר על מה שנאמר (ויקרא י"ט): ולפני עִוֵר לא תתן מכשול: וארור הוא מפי ה' כאמור (דברים כ"ז): ארור משגה עור בדרך. — זה השואל בעצתו עור הוא בדבר זה, והמיעץ אותו עצה שאינה הוגנת לו — מכשילו ומשגה אותו (שם פי"ב).

ב. וכן אסור להחזיק ידי עוברי עברה, כגון: למכור דבר האסור באכילה לישראל שאינו נזהר מלאכלו, וכדומה, שזה עור ואינו רואה דרך האמת, והמוכר לו דבר האסור נותן לפניו מכשול (שם).

עזר להולכי דרכים

א. חיב אדם לעזור לחברו הנוסע בדרך בכל דבר שהוא צריך לו

HALAKHA

1. Everyone must love his fellow-men as himself, for it is written (Levit. XIX, 18) "And thou shalt love thy neighbor as thyself." One should always praise his neighbor and take care of the latter's honor and property as much as of his own. He who acquires honor by disgracing his neighbor has no part in the future world. (Mimon.)

2. All people are equally bound to observe this commandment, for they are all created by one God, as the prophet said: (Malachi II, 10) "Have we not all one father? Hath not one God created us? Then why should we deal treacherously one man against his brother? "Furthermore, our Sages said, that for this reason was man created singly, so people should understand that they are equal and no one is greater than his fellow-men, and he must love them even if they be of another nation, for in the eyes of God all men are equal.

SAVING THE LIFE OF NEIGHBORS

1. One who sees his neighbor drowning, or being robbed, or attacked by a beast of prey, it is his duty to save him either himself or hire others to save him. And if he did not do so, he violates the command of God: (Levit. XIX, 16) "Thou shalt not stand idly by the blood of your neighbor." The same is in the case when one knows that wicked people intend to harm his neighbor that it is his duty to warn him, or if possible let him persuade the would-be assailants not to harm his neighbor. And if he did not do so, he violates the command: "Thou shalt not stand idly by the blood of your neighbor." (Mimon.)

"THOU SHALT NOT PUT A STUMBLING BLOCK BEFORE THE BLIND"

1. One who advises his neighbor wrongly with the intention of harming him, violates what is written: (Levit. XIX, 14) "Thou shalt not put a stumbling block before the blind", and the curse of God rests upon him; as it reads: (Deuter. XXVII, 18) "Cursed be he that maketh the blind go astray in the way"; for he who asks advise is considered blind in the matter, and the advisor leads him astray. (Ibid.)

2. It is forbidden to aid wrongdoers indirectly, as for instance to sell a forbidden food to a Jew who does not observe the dietary laws, because the wrongdoer is blind and sees not the path of righteousness, and he leads him astray. (Ibid.)

AID TO WAYFARERS

1. It is every man's duty to aid wayfarers in every way pos-

כגון: מי שפגע את חברו בדרך, ובהמתו רובצת תחת משאה — הרי זה מצוה לעזור לחברו לפרוק את המשא מעליה בחנם, שנאמר (שמות כ"ג): כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו, עזב תעזוב עמו (שם י"ג).

ב. אחר שפרק את המשא לא יניחנו וילך לו, אלא יעזור לו לטעון את המשא על הבהמה, ורשות לו לטול שכר בעד הטעינה (שם).

ג. אסור לאדם להטעין על הבהמה משא יותר מן הראוי לה, מפני שאסור לגרום צער לבעלי חיים, וכן מצוה להסיר מהם את כל דבר המצערם.

יתום ואלמנה

א. אם ימות אבי המשפחה, ולאשתו האלמנה ובניו היתומים אין מי אשר ידאג בעדם ויהיה להם למחסה, אז אלקים הוא אבי יתומים ודין אלמנות, לכן יזהר אדם שלא יכאיב לב יתום ואלמנה בדברים קשים.

מי שאמר והיה העולם כרת להן ברית, שאם יצעקו לפניו מהעול הנעשה להם — יענם, שנאמר (שמות כ"ב כ"ב): כי אם צעק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו, אפילו הרב המלמדים תורה או אומנות, ינהלם בנחת וברחמים וכבוד, כי נפשם מרה, ולבם כואב אף על פי שהם עשירים (רמב"ם פ"ו מה"ד).

שמירת נפש

א. כל דבר שראוי שיכשל בו אדם וינזק, כגון: שיש לו בור בחצרו, או שברי זכוכית מושלכים במקום שבני אדם הולכים וכדומה — חיב להסירם, ואם לא הסיר והניח את המכשולים במקומם — הרי זה עובר על מה שהזהירה התורה (דברים כ"ב ח'): ולא תשים דמים בביתך (רמב"ם רוצחוש"נ פי"א).

ב. אסור לגדל כלב רע בתוך ביתו, שמא יזיק בני אדם אלא אם קשור בשלשלאות של ברזל, (שו"ע חו"מ ת"ט).

פרק ח.

אהבת ישראל

הגיונות

הנך רואה יסורי הצדיקים ושלות הרשעים, סבלות עמך וחרפתו מאויביו, ותשאל איה המשפט צדק? אענך: האם תחפוץ בבינתך להבין חכמת ה'? האם כה נואלת לחשוב כי תוכל לחרוץ משפט על מעשה

sible. One who meets his neighbor on the way with his beast lying under her burden it is his duty to help his neighbor to unload the burden without any reward, as it reads: (Exod. XXIII, 5) "If thou see the ass, (even) of him that hateth thee, lying under its burden, thou shalt not pass him; thou shalt surely release it with him." (Ibid.)

2. After unloading the burden, he may not leave his neighbor, but let him help to reload the burden on the beast. He may, however, demand reward for the reloading. (Ibid.)

3. One is forbidden to overload his beast, because it is forbidden to cause pain to any living thing. One must also remove from the beast anything that causes it pain.

Widows and Orphans

1. If a father of a family dies and is survived by his widow and children who are helpless. the Lord becomes their father; for He is the father of orphans and the protector of widows. Therefore should every one take heed not to grieve an orphan nor a widow with harsh treatment. The Creator of the world made a covenant with them to the effect that if they cry unto Him against their oppressors, He shall surely answer them, as it reads: (Exod. XXII, 22) "For if they cry at all unto Me, I will surely hear their cry." Even the instructor of an orphan at school or at work must treat him mercifully and respectfully; for he is woe-begotten and heart-broken even if he be rich. (Mimon.)

Removal of Dangerous Objects

1. Every proprietor must remove from his property objects which may cause injury to passers-by, as for instance a cave or pieces of glass thrown on the ground. If the proprietor did not do so, and left the above mentioned objects in a state that may injure passers-by, he violates the commandment: "Thou shalt not bring blood upon thy house." (Deuter. XXII, 8) (Mimon.)

2. It is forbidden to keep an angry dog, lest he injure people. If, however, the dog is tied with an iron chain it is permitted to keep him.

CHAPTER VIII

LOVE OF ISRAEL

—Meditations—

Most likely you behold the sufferings of the just, and the welfare of wicked. You behold the sufferings of your people and their disgrace, and you ask: "Where is justice? Where is righteousness?" I shall answer you. "Do you wish to perceive with

אלקים? עליך איש ישראל לדעת כי לא בעושר וחיי עונג, גם לא בכבוד ושלטון, אשר יחלפו ויאבדו יחד עם בעליהם, — אושר החיים, אך אלה אשר חפצם ושאיפתם בחיים קרבת אלקים ולמלאות רצונו, רוכשים להם את האושר היותר גדול — חיי הנצח. אמנם רבו מאד סבלות עמך ועניו, אבל האם לא תראה בהם חסדי ה' וצדקתו, כי אויביו שקמו עליו לכלותו ספו תמו, והוא, עם סובל, חי וקים? זכור דבר ה' ביד הנביאים כי יבא היום הגדול ושב ישראל אל ארץ אבותיו. ימציון תצא תורה לכל העמים. אם לב מבין לך תבין כי גורל עמך הוא סוד אלקים. ואם קורות ימיו נוראים, אבל עתידו הגדול מזהיר ומשיב נפש, מנחם ומחזק האמונה והבטחון באלקים אמת.

תלמוד

א. חביבין ישראל שנקראו בנים למקום, שנאמר (דברים י"ד): בנים אתם לה' אלקיכם. חבה יתרה נודעת להם שנתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם, שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו, (אבות ג').

ב. חטא ישראל (יהושע ז') אמר ר' אבא בר זבדא: אעפ"י שחטא — ישראל הוא. היינו דאמרי אינשי: אסא הגדל ביני עשבים רעים — אסא הוא (סנהדרין מ"ד).

ג. עיניך יונים (שה"ש א') — מה יונה זו משעה שמכרת בן זוגה אינה ממירה אותו באחר, כך ישראל משעה שהכירו להקב"ה לא המירוהו באחר. מה יונה זו חוזרת לשובכה, כך ישראל, שנאמר (הושע י"א): יחרדו כצפור ממצרים — זה דור המדבר, וכיונה מארץ אשור — אלו עשרת השבטים, אלו ואלו — והושבתים על אדמתם נאום ה' (מדרש שה"ש א').

חבה יתרה נודעת להם — הקב"ה הראה להם חבה גדולה בזה שנתן להם כלי חמדה — זו התורה. אסא — הדס. אינה ממירה — אינה מחלפת לשובכה — לקנה. כך ישראל — חוזרים לארץ אבותם. יחרדו — ימהרו כצפור לצאת ממצרים לבא לארץ אבותם. וכיונה — ימהרו לצאת מארץ אשור, ללכת לארץ הקדושה.

your mortal mind the Divine wisdom? Have you endeavored to think that you can pass judgment upon the doings of G-D?" It is for you to know, son of Israel, that not thru a life of pleasure, honor and power,—that are destroyed together with their possessors —is the happy life. Only those whose wish and ideal is to be nearer to G-D and fulfill His wish inherit the far superior happiness—eternal life! It is true that the sufferings and misery of your people have increased. But do not you see in this the mercy of G-D? All our prosecutors were wiped out, and they, the forever suffering people, are eternal. Remember the world of G-D, as expressed by the prophet, that the great day will arrive, and Israel will return to the land of his fathers, and from Zion shall come forth the teaching for all nations. If your heart understands, you will understand that the fate of your people is a Divine mystery. Although the course of his life is tragic, his future is bright, and fills the soul with new energy; it consoles and adds strength to the belief in the G-D of truth.

—Talmud—

1. Beloved are Israel that they are called the children of God, as it is written: "Ye are the children of the Lord your God." (Deuter. XIV, 1) An additional love was shown to them that they were presented with a precious article (the Torah) by virtue of which the world was created, as it reads: "For a good instruction do I give you; my teaching must ye not forget." (Prov. IV, 2) (Aboth 3)

2. It is written: (Joshua, VII, 2) "Israel hath sinned." Said R. Abba b. Zavda: although an Israelite had sinned, he is still an Israelite. This is what people say: "A myrtle which stands among thorns is still a myrtle." (Sanhedrin 44)

3. "Thine eyes are those of a dove." (Song. I, 15) (Israel is likened unto a dove); as a dove from the time it finds its beloved it does not exchange him for another, so Israel from the time he came to know the Holy One—blessed be He—he has not exchanged Him for another (God). As a dove always returns to its nest, so Israel (returns to his nest—Palestine), as it reads: "They shall hasten together as birds from Egypt,* and as doves out of the land of Assyria."** (Hosea, XI, 11) The former and the last "I will cause them to return to their land, saith the Lord." (Ibid.) (Midrash Rabba, Song. 1)

*Refers to the Israelites enslaved in Egypt.
**These are the ten lost tribes of Israel.

ד. והאלקים יבקש את נרדף (קהלת ג׳) — ישראל נרדפין מפני האומות ובחר הקב״ה בישראל, שנאמר (דברים י״ד): ובך בחר ה׳ להיות לו לעם סגולה (מדרש ויקרא כ״ז).

ה. תניא, ר׳ שמעון בן יוחי אומר: בא וראה: כמה: חביבין ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל מקום שגלו—שכינה עמהן, גלו למצרים — שכינה עמהם, שנאמר (ש״א ב׳): הנגלה נגליתי לבית אביך בהיותם במצרים; גלו לבבל — שכינה עמהם, שנאמר (ישעיה מ״ג): למענכם שלחתי בבלה, ואף כשהן עתידין לגאל — שכינה עמהן, שנאמר (דברים ל׳): ושב ה׳ אלקיך את שבותך — שהקב״ה שב עמהן מבין הגליות, (מגילה כ״ט).

ו. כל הקם כנגד ישראל — כאלו קם כנגד השכינה, וכל העוזר לישראל — כאלו עוזר את השכינה (תנחומא בשלח).

ז. צרד לישראל — צרה לפניו (לפני הקב״ה) שנאמר (ישעיה ס״ג): בכל צרתם לו צר, שמחה לישראל — השמחה לפניו, שנאמר (שם ס״ה): וגלתי בירושלים וששתי בעמי (שם שם).

ח. בשעה שאמר ישעיה: כי איש טמא שפתים אנכי ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב (ישעיה ו׳) א״ל הקב״ה: ישעיה! בעצמך אתה רשאי לומר: איש טמא שפתים, אבל לישראל אתה אימר: בתוך עם טמא שפתים, שהם אמרו: ״נעשה ונשמע״, ואומרים ״ה׳ אלקינו ה׳ אחד״ פעמים בכל יום, ואתה קורא אותן עם טמא שפתים! מה כתיב שם? ויעף אלי אחד מן השרפים ובידו רצפה, במלקחים לקח מעל המזבח, ויגע אל פי ויאמר: הנה נגע זה על שפתך וסר עונך וחטאתך תכופר (שם פ׳ וישלח).

ט. אונקלוס הגר בן אחותו של אדריאנוס (קיסר רומי) היה מבקש

את שבותך — עם שבותך, כלומר הקב״ה ישוב עם השבים מן הגולה. בעצמך — על עצמך. וחטאתך תכופר — וחטאו היה שקרא לישראל עם טמא שפתים.

4. "And God seeketh him who is pursued." (Eccles. III, 15) Israel is prosecuted by all nations of the world, but God chose Israel, as it reads: (Deut. XIV, 2) "And the Lord chose thee to be unto Himself a nation above all other nations." (Midrash Rabba Levit., 27)

5. We have learned: R. Simeon b. Yochi says: come and see how beloved is Israel by the Holy One—blessed be He. Wherever they went in exile the Shekina accompanied them. They were exiled in Egypt—the Shekina was with them, as it reads: "Thus hath said the Lord: 'Did I (not) appear unto the house of thy father, when they were in Egypt?'" (I Samuel, II, 27) They were exiled in Babylon—the Shekina was with them, as it reads: (Isaiah XLIII, 14) "For your sake was I sent to Babylon." And in the future, when Israel will be redeemed—the Shekina will also be with them, as it reads: "The Lord thy God will return with thy captivity." (Deut. XXX, 3) The Holy One—blessed be He, *will return* with the captives of Israel. (Megila, 29.)

6. "For thus hath said the Lord of hosts, surely he that toucheth you toucheth the apple of his eye." (Zechar. II, 12) This teaches us that he who rises against Israel is as if he rose against God, and he who helps Israel is considered as helping God. (Midrash Tanhuma B'shalah)

7. Israel's affliction—is God's affliction, for it is said: (Isaiah, LXIII, 9) "In all their (Israel's) afflictions, He was afflicted." When Israel is prospering, the Lord rejoices, as it reads: (Ibid. LXV, 19) "And I will rejoice over Jerusalem, and be glad in My people." (Ibid.)

8. At the time when Isaiah said: (Isaiah, VI, 5) "Because a man of unclean lips am I, and in the midst of a people of unclean lips do I dwell.", the Holy One—blessed He, said to him: "Isaiah! you are at liberty to call yourself "a man of unclean lips"; but as for Israel—the people whose lips uttered the "we shall do and we shall listen", and who utter "God our Lord is one God" twice daily—these people you refer to as "a people of unclean lips"! So what does Isaiah relate further? (Ibid. 6-7) "Then flew unto me one of the Seraphim, and in his hand was a glowing coal; with the tongs he had taken it off from the altar; and he touched therewith upon my mouth and said: 'Lo! this hath touched thy lips, and thy iniquity is departed, and thy sin is forgiven!'" (Ibid. Vayshlah)

9. Unklos,* the nephew of Adrianus (a Roman emperor who

*Unklos translated the Pentateuch into Aramian. This translation is generally known as the "Targum Unklos".

להתגיר, והיה מתירא מן אדריאנוס דודו, א״ל: אני מבקש לעשות סחורת, ואני מבקש למלך בך איך לעשות. א״ל: כל סחורה שאתה רואה שפלה ונתונה בארץ — לך עסוק בה. שסופה להתעלות ואתה משתכר. בא לו לארץ ישראל ולמד תורה. עלה אצל אדריאנוס דודו. א״ל: ולמה פניך משתנות? א״ל: שלמדתי תורה, ולא עוד אלא שמלתי את עצמי, א״ל: ומי אמר לך (לעשות) כך? א״ל: בך נמלכתי, א״ל: אימתי? א״ל: בשעה שאמרתי לך: מבקש אני לעשות סחורה, ואמרת לי: כל סחורה שאתה רואה שפלה ונתונה בארץ — לך עסוק בה, שסופה להתעלות, הזרתי על כל האומות ולא ראיתי אומה שפלה נתונה בארץ כישראל, וסופה להתעלות, שכן אמר ישעיה (מ״ט): כה אמר ה׳ גואל ישראל וקדושו, לבזה נפש ולמתעב גוי, לעבד מושלים. מלכים יראו וקמו, שרים וישתחוו למען ה׳ אשר נאמן, קדוש ישראל ויבחרך. (תנחומא, משפטים).

י. אמר משה, רבוני! משבעים אומות אין אתה מצוני על אחת מהם אלא על ישראל? א״ל לפי שהם חביבין עלי ובהם בחרתי, שנאמר (דברים י״ד): ובך בחר ה׳ אלקיך להיות לו לעם סגולה. כל מה שאתה יכל לשבח את ישראל לפני ולפארן — עשה, שבהן אני מתפאר, שנאמר (ישעיה מ״ט): ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר (שם).

יא. צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה (תהלים צ״ב) — מה תמרת וארז כל מי שהוא עולה לראשן ואינו משמר את עצמו, הוא נופל ומת, כך כל מי שהוא בא להזדווג (להרע) לישראל, סוף שהוא נוטל את שלו מתחת ידיהם (מ״ר בראשית מ״א).

יב. שלשה סימנים יש באומה זו: רחמנים, ביישנים וגומלי חסדים. רחמנים — דכתיב (דברים י״ג): ונתן לך רחמים ורחמך והרבך; ביישנים — דכתיב (שמות כ׳): בעבור תהיה יראתו על פניכם; גומלי

למלך — להתיעץ. להתעלות — להתיקר. אין אתה מצוני — שיעשו מצותיך. תמרה וארז — אילנות גבוהים ביותר. נוטל את שלו — נענש כפי הרעה שעשה להם.

oppressed Israel very much) wished to become a Jew, but he feared the wrath of his wicked uncle. Once he came before the emperor and said: "I wish to become a merchant, and I therefore beg your advice as to the sort of merchandise I should buy." Adrianus answered: "Buy merchandise that has fallen very low in value, for at the end its value will surely rise and you will gain thereby." Unklos went to Eretz Israel and engaged himself in the study of the Torah. When he visited his uncle again, the latter asked him: "Why has your appearance changed?" Unklos replied: "Because I have learned the Torah, and furthermore, I was circumcised also." "Who told you to do so?", the emperor cried out. "Did not you tell me to do so yourself?", replied Unklos. "When?", inquired Adrianus. "When I inquired from you about buying merchandise, you advised me to purchase low-valued merchandise, for, as you claimed, its value is sure to rise. I went among all nations and found no other nation so humiliated as Israel. But it will surely rise, for it is said: (Isaiah XLIX, 7) "Thus hath said the Lord, the redeemer of Israel, his Holy One, to him who is despised of men, to him who his abhorred of nations, to a servant of rulers: kings shall see and arise, princes and they shall prostrate themselves, because of the Lord that is faithful, the Holy One of Israel who hath made choice of thee." (Tanhuma, Mishpatim)

10. Said Moses (to the Holy One—blessed be He): "My Master! from among seventy nations you command only Israel through me." "Because they are beloved by Me," replied He, "and I chose them; as it reads—(Deuter. XIV, 2) 'And the Lord hath chosen thee to be his own treasure.' If you can praise and glorify Israel, do so; for through them I am glorified.", as it reads: (Isaiah, XLIX, 3) "My servant art thou, O! Israel, thou on whom I shall be glorified." (Tanhuma, Mishpatim)

11. It is written: (Psalm. XCII, 13) "The righteous shall flourish like the palm tree, he shall grow like a cedar in Lebanon." This refers to Israel; for as in the case of a palm tree or a cedar tree, if one climbs to their tops and does not take good care of himself, he falls to the ground and kills himself; so is the case with him who comes to harm Israel—he is finally punished for his offense. (Midrash Rabba, Gen. 41)

12 .Three marks characterize the nation of Israel:—they are compassionate, they are modest, and they are benevolent. Compassionate, as it reads: (Deut. XIII, 18) "And grant thee mercy, and have mercy upon thee, and multiply thee." Modest, as it reads: (Exod. XX, 20) "That His fear may be before your faces." Benevolent, as it is writen: (Gen. XVIII, 19) "For I know him (Abra-

חסדים — דכתיב (בראשית ח׳): למען אשר יצוה את ביתו ואת בניו אחריו ושמרו דרך ה׳ לעשות צדקה ומשפט (יבמות ע״ט).

אחדות האומה

יג. חיים כלכם היום (דברים ד׳) אימתי? משתהיו כלכם אגודה אחת. בנוהג שבעולם אדם נוטל אגודה של קנים בבת אחת, שמא יכל לשברם? ואלו נוטל אחת אחת אפילו תינוק יכל לשברם. וכן אתה מוצא שאין ישראל נגאלים עד שיהיו אגודה אחת, שנאמר (ירמיה ג׳): בימים ההמה ילכו בית יהודה על בית ישראל ויבאו יחדיו מארץ צפון, (תנחומא דברים).

יד. הלל אומר: הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ירודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (אבות פ״א).

טו. רודף שלום כיצד? ר״ש בן אליעזר אומר: אם יושב אדם במקומו ושותק, היאך רודף שלום בישראל? אלא יצא ממקומו ויחזור בעולם וירדוף שלום בישראל (אדר״נ).

טז. ר׳ יוסי הגלילי אומר: גדול הוא השלום שבשעה שמלך המשיח נגלה לישראל אין פותח אלא בשלום, שנאמר (ישעיה נ״ה): מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום (דא״ז פה״ש).

יז. ויקרא יעקב אל בניו ויאמר אליהם האספו וגו׳ — צוה אותן על המחלוקת, אמר להם היו כלכם אסיפה אחת. נעשו בני ישראל אגודה אחת — התקינו עצמן לגאולה (ב״ר צ״ח).

יח. אמר רב: כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר (במדבר י״ז): ולא יהיה כקרח ועדתו (סנהדרין ק״י).

יט. ותפתח הארץ את פיה (במדבר ט״ז), בא וראה כמה קשה המחלוקת, שכל העוזר במחלוקת הקב״ה מאבד את זכרו, שכך כתיב (שם): ואש יצאה מאת ה׳ ותאכל את החמשים ומאתים איש. א״ר ברכיה: כמה קשה המחלוקת, שבית דין של מעלה אין קונסים אלא מבן עשרים שנה, ובית דין של מטה מבן י״ג, ובמחלוקתו של קרח

אגודה אחת — חיים באחוה ושלום. פותח — מתחיל. התקינו — הכינו. קונסים — עונשים.

ham), that he will command his children and his household after him, that they shall keep the way of the Lord to do charity and justice." (Yebamoth, 79)

UNITY OF ISRAEL

13. "Ye are all alive this day." (Deuter. IV, 4) When? Only when ye shall be united. Naturally, should one try to break many twigs at one time, he will find it very difficult to accomplish; but should the twigs be taken one at a time, even a child will find it easy to break them. It is true that Israel shall not be redeemed unless they are united, for it is said: (Jerem. III, 18) "In those days shall the house of Judah walk with the house of Israel, and they shall come *together* out of the land of the north." (Tanhuma, Deuter.)

14. Hilel used to say: be a follower of Aaron, love peace and pursue it: love all men, and bring them nigh unto the Torah, (i.e., teach them to fulfill its commands). (Aboth I)

15. Pursue peace; how so? R. Simeon b. Elazar used to say: if one remains silently in his place, how can he pursue peace in Israel? Therefore, let him leave his place and go out in the world and pursue peace in Israel. (Aboth of R. Nathan)

16. Said R. Jose the Galilean: great is peace, for at the time when Messiah will reveal himself to Israel he will commence with peace, as it reads: (Isaiah, LII, 7) "How beautiful upon the mountains are the feet of the messenger (Messiah) of good tidings, that announceth peace." (Derech Eretz Zuta, Chapter of peace.)

17. "And Jacob called unto his sons and said: 'gather yourselves together,' etc." (Gen. XLIV, 1)—he forbade them to quarrel. He told them: "Be united! Shall Israel be united—they are prepared to be redeemed." (Midrash Rabba, Gen. 98)

18. Said Rabh: he who takes part in a quarrel, and thus causes it to strengthen, violates the prohibitive commandment: "That he become not as Korah and his company." (Numb. XVII, 5) (Sanhedrin 110)

19. "And the earth opened her mouth, and swallowed them up." (Numb. XVI, 32) Come and see how severe the punishment of quarreling is, that he who takes part in a quarrel, the Holy One —blessed be He, wipes him off the face of the earth, as the case was with Korah and his company; as it reads: (Numb. XVI, 35) "And there came out a fire from the Lord, and consumed the two hundred and fifty men."

Said R. Berachiah: how severe the punishment of quarrel is! Heavenly justice punishes one, only from the age of twenty; the court of justice (Beth Din) from the age of thirteen; while for

תינוקות בני יומן נשרפו ונבלעו בשאול תחתיה, דכתיב (שם) ונשיהם ובניהם וטפם וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה (במדבר רבה).

כ. הלל אומר: אל תפרוש מן הצבור (אבות פ"ב).

כא. כל המזכה את הרבים — אין חטא בא על ידו, וכל המחטיא את הרבים — אין מספיקים בידו לעשות תשובה (אבות פ"ה).

כב. תניא: בזמן שהציבור שרויין בצער אל יאמר אדם: אלך לביתי ואוכל ואשתה, ושלום עליך נפשי, אם עשה כן, עליו הכתוב אומר (ישעיה כ"ב: אם יכופר העון הזה עד תמותון אלא יצער אדם עצמו עם הצבור, וכל המצער עצמו עם הצבור זוכה ורואה בנחמת צבור (תענית י"א).

כג. תני חזקיה: שה פזורה ישראל (ירמיה נ'), למה נמשלו ישראל לשה? מה שה זה לוקה על ראשו או באחד מאבריו, וכל אבריו מרגישין, כך הוא ישראל: אחד מהן חוטא וכולן מרגישין (מ"ר ויקרא ד').

כד. האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצף (במדבר ט"ז), משל לבני אדם שהיו יושבין בספינה, נטל אחד מהן מקדח והתחיל קודח תחתיו, אמרו לו חבריו: מה אתה יושב ועושה? אמר להם: מה אכפת לכם, לא במקומי אני קודח? אמרו לו: הלא המים עולין ומציפין עלינו את הספינה! (שם).

כה. מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה (משלי כ"ט) — אם עושה אדם עצמו כתרומה זו שמושלכת בזוית הבית, ואומר מה לי בטורח הצבור, מה לי לשמוע קולם, שלום עליך נפשי — הרי זה מחריב את העולם (תנחומא משפטים).

הלכה

אחדות האומה

א. לעולם יאהוב אדם את השלום וירדוף אחריו, גם ישתדל להביא שלום בין אדם לחברו ובכל מקום בואו ירבה שלום בישראל, כי אין לך דבר האהוב וחביב לפני ה' כהשלום. אמרו רבותינו ז"ל בשעה

אל תפרוש מן הצבור — לבלי השתתף בצרכיו ועבודתו. המזכה את הרבים — גורם שיעשו מעשה טוב לאלקים או לאדם. המחטיא את הרבים — גורם שיחטאו, או מעורר ביניהם ריב ומדון. אין מספיקים — אין נותנים לו מן השמים אפשרות לעשות תשובה. שרויין בצער — נמצאים במצב של צער על מאורעות שאירעו להם. מה אכפת לכם — מה נוגע לכם. ומציפין — טובעים, כך אם אחד מישראל עושה עול או מעורר ריב מחלל הוא שם ישראל בעמים ומעורר עליהם קצף. שמושלכת בזוית הבית — מפני שהתרומה קדושה ואסורה באכילה לישראל לכן מניחים אותה בפינת הבית. שלום עליך נפשי — כלומר: די לי צדקתי ותורתי ואין לי לדאוג לטובת הצבור.

quarreling, even the one-day old children of Korah's company were burned and sunk into the earth for the sin their parents had committed, as it reads: "Also their wives, and their sons and their little ones; they all went down, and all that appertained to them, alive into the pit." (Ibid.) (Midrash Rabba, Numb.)

20. Hilel used to say: do not isolate yourself from the community and its interests. (Aboth 2)

21. One who causes many to do good will never commit sin himself; but he who causes many to commit sin is not granted the privilege to repent. (Aboth 5)

22. We have learned: when his community is in distress, one should not say: "I will go to my house and eat and drink and be quiet." If he did so, the Scripture states: (Isaiah XXII, 14) "Surely this iniquity shall not be forgiven unto you, until you die." Therefore let everyone share the distress of the community; for he who shares the misery of the community shall live to see its prosperity. (Taanith 11.)

23. Hizkiah taught: it is written: (Jerem. L, 17) "Israel is a scattered lamb." Why is Israel compared to a lamb? As a lamb when struck on the head or any other limb, the entire body suffers, so is Israel: one sins, and the entire congregations suffers. (Rabba, Levit. 4)

24. "Shall one man sin, and wilt Thou be wroth with all the congregation." (Numb. XVI, 22) This may be likened unto travelers on ship who noticed that one of them took a drill and tried to bore a hole under his seat. "What are you doing?", they asked him. "What care you?" he replied, "Is it then not my own seat that I am boring under?" "It concerns us greatly", the travelers replied, "for should water fill the ship, we shall be drowned also." (Ibid.)

25. "The king by justice establisheth (the welfare of) the land, but he that exacteth gifts overgroweth it." (Prov. X'IX, 4) If one should make himself as holy as a gift ("תרומה" means the gift that is given to the priest, and it is holy, that no one is permitted to eat it, except the priest), which according to law is to be placed in a corner separate from other food, and says: "What do I care for the congregation and its distress? I shall be quiet."—this one is considered as destroying the land. (Tanhuma, Mishpatim)

HALAKHA

UNITY OF ISRAEL

1. One should always love peace and pursue it by reconciliating his fellow-men and thus increase peace in Israel. There is not a thing which is so beloved and esteemed by God as peace. Our

ששלום בישראל אפילו אם הם עובדי אלילים אין הקב"ה מענישם. ואם אין שלום בישראל אז הם אשמים לפניו, ואויביהם ימשלו בהם. עוד אמרו רבותינו, כי השלום הוא אחד משלשה דברים שהעולם קים עליהם, והם: דין, אמת ושלום (אבות א') וכשיבא מלך המשיח אינו פותח אלא בשלום, שנאמר (ישעיה נ"ב: מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום.

ב. שנואה היא המחלוקת לפני הקב"ה מאד, ואמרו רז"ל כי המחזיק במחלוקת עובר בלאו: ולא יהיה כקרח וכעדתו. עוד אמרו (במ"ר י"ח): כי גם תינוקות מתים בעון אבותיהם המחזיקים במחלוקת. כמו שנאמר בקרח (במדבר ט"ז): וירדו הם וכל אשר להם (נשיהם בניהם וטפם) חיים שאולה גם חרבן הארץ ובית המקדש היה בשביל המחלוקת שהיתה אז בישראל (יומא ט'). כמה בתי ישראל נחרבו, כמה עשירים נתדלדלו מנכסיהם, וכמה מתו בלא עתם בשביל המחלוקת! אין לך מחלוקה בישראל שלא נתחלל על ידה שם שמים שם ישראל בעמים, אוי לאותה בושה, אוי לאותה כלימה לכן כל מי שחס על חייו ועל חיי בני ביתו, ינוס מפני המחלוקת כנס מפני הנחש וחיות טורפית.

ג. כל אדם מישראל חיב לעסוק בצרכי עמו, העם אשר בחר ל: ה' כמו שנאמר (שמות ו'): ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים: אמרו רבותינו ז"ל: כל המצער עצמו עם הצבור — זוכה וריאה בנחמת צבור, וכל שאינו מצער עצמו עם הצבור איני זוכה ורואה בנחמת צבור.

ד. מי שהוא נבדל מעדת ישראל, — אינו עושה מצות ולא משתתף בצרתן אלא הולך בדרכו כאחד מגויי הארץ, וכאלו אינו מישראל — אין לו חלק לעולם הבא (רמב"ם פ"ד מהל"ת).

הרמת יד

א. כל המגביה ידו על חברו להכותו אף על פי שלא הכהו—נקרא רשע, ואם הכהו עובר על לא-תעשה שבתורה (רמב"ם פ"ה מהל' חו"מ).

Sages of blessed memory said that in time when there is peace in Israel, even if they be heathen the Lord will not punish them. On the other hand, if there is no peace in Israel, they are blameful and liable to punishment and their enemies will then reign over them. Furthermore, said our Sages, peace is one of the three things by virtue of which the world exists; and they are: justice, truth and peace. When Messiah will come, the first thing to be announced by him will be peace, as it reads: "How beautiful upon the mountains are the feet of the messenger (Messiah) of good tidings, that announceth peace." (Isaiah, LII, 7)

2. Quarrel is despised by God. Our Sages, of blessed memory, said that he who takes part in a quarrel, violates the command: "Thou shalt not be as Korah and his company." (Numb. XVII, 5) Furthermore, our Sages said, that even the children of those that take part in a quarrel die for the sins of their fathers, as in the case of Korah; as it reads: "So they, and all that appertained to them (their wives and children), went down alive into the pit; and the earth closed upon them and they perished." (Numb. XVI, 33.)

The devastation of our Holy Land and of the Holy Temple had been caused only through the quarrels that existed then in Israel. How many Jewish homes were destroyed! How many wealthy people were impoverished, and how many died in their prime of life; all because of quarrels. There is not a quarrel in Israel through which the name of God and the name of Israel were not profaned among the nations. Woe what a shame! indeed, what a disgrace!

Therefore, he to whom his own life, and the lives of his near ones are dear to him, should flee from quarrel as he would from a serpent or from a wild beast of prey.

3. Every Israelite must concern himself with the needs of his people—that people which the Lord chose, as it reads: "And I will take you to me for a nation, and I will be to you a God." (Exod. VI, 7.) Our Sages said: he who shares the distress of his community, lives to see its prosperity, and he who does not share the distress of his community shall not live to see its prosperity.

4. One who separates himself from the congregation of Israel, i.e., he fulfills no command of the law, and does not share the distress of his community, but leads a life as that of a son of a different nation, as if he were no Israelite—has no part in the future world.

Raise Not Your Hand to Strike

1. One who raises his hand with the intention of striking his neighbor, even if he did not strike him, is called wicked; and if he did strike him he violates a prohibitive command of the Torah. (Mimon.)

ב. אם הכה את חברו אעפ"י ששלם לו כל מה שפסקו לו הבית דין — אינו מתכפר ואינו נמחל לו עונו עד שיבקש מן המוכה וימחול לו, ואסור להמוכה להיות אכזרי ולא למחול לו, אין זה דרך זרע ישראל אלא כיון שידע שהוא נחם על רעתו — ימחול לו (שם).

פרק ט.

אהבת חסד

הגיונות

במה נחשבת, אחי, אם חי הנך רק לעצמך? כאין וכאפס נחשב האדם, כצל יעבור ולא יכירנו עוד מקומו. ערך וחשיבות יהיו לך אם חי אתה גם בעד אחרים. החיים הם כגלגל החוזר, זה עולה וזה יורד, זה יעני וזה יעשר. ורק אם תאציל מרכושך להמבקשים עזרתך אז כל אשר לך — שלך הוא. כי אחיך אשר מטה ידו ומצפה לעזרתך מביא לך ברכה מרובה יותר מאשר תוכל לתת לו: הוא מביא לך ברכת ה' והבטחתו כי המרחם על חברו ירוחם.

אל תאמר כי תענה בתתך לאחרים מרכושך. זכר כי ה' אשר בידו חייך וכל אשר לך מצוה אותך לעזור לאחיך העני, האם תקפוץ את ידך ולא תתן לו? דע, כי לא קרה עוד ולא יקרה לעולם כי יענה איש מן הצדקה; אלקים צוך והבטיחך: נתן תתן לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך (דברים ט"ו).

לא הכסף אשר פזרת בכל אשר תאוה נפשך, לא העשר והכבוד אשר רכשת לך, אך המעט אשר הוצאת להשביע נפש רעבה, להלביש ערומים ולמחות דמע איש אומלל, תלוה אותך בעולם הנצחי, כאשר תבא להתיצב לפני אלקים. בשעה האחרונה מחייך תמצא בו נוחם ותקוה, תרגיש כי הוא כל חלקך מכל עמלך בחייך.

2. If one stroke his neighbor, even if he paid the fine imposed upon him by "Bes-Din", his sin is not forgiven until he begs forgiveness from the person he stroke. The stricken man, on the other hand, is forbidden to be cruel and not firgive him; for this is not the manner in which the descendants of our father Abraham should treat one another; therefore if he knows that the assailant repents his sin, he must forgive him. (Ibid.)

CHAPTER IX

THE LOVE OF KINDNESS AND MERCY

—Meditation—

Of what importance are you, my brother, if you live for *yourself* only? Insignificant and worthless is man! his life is like a passing shadow, which leaves no trace behind. Only then, can life be of some importance, if it is devoted to the benefit of others as well. The course of life may be likened unto the eternally revolving wheel—one is raised to the height of success, while the other is lowered; one is rich, and the other poor.

Only that part of your fortune devoted to aid the needy secures the rest of your possessions to be *your own*. The needy who stretches his hand, and awaits your aid, has in store for you a much greater gift than you can bestow upon him—the blessing of G-D, and His assurance to you, that "He who is merciful to others, mercy is shown to him."

Say not that you may become empoverished thru giving away a part of your fortune to others. Remember! God, at Whose disposal your life and fortune are, bade you to help your needy brother! Will you shut your hand and refuse him? Remember! it has never happened, nor will it ever happen that one should become empoverished thru giving away part of his possessions to charity The Lord bade you to contribute to charity and assured you a reward for that, as it reads: (Deuter. XV, 10) "Thou shall surely give him, because that for this thing, the Lord thy G-D will bless thee."

No fortunes squandered to fulfill your heart's desires, nor your earthly possessions will accompany you to the eternal world, when you are to appear before G-D; only that part of your fortune given away for food to the hungry, or to buy clothes for those that have none, or to dry the tears of the unfortunate—this will be your fortune in the eternal world!

In the last moments of your life, this fortune will be unto you a source of comfort and hope; you will then feel, that this really is your share of reward for your toil on earth!

תלמוד

א. אם כסף תלוה את עמי את העני עמך (שמות כ"ב) — אין בריה שאין הקב"ה מנסה אותה. העשיר מנסהו אם תהא ידו פתוחה לעניים, ומנסה העני אם יכל לקבל יסורין ואינו כועס. אם עמד העשיר בנסיונו ועושה צדקות — הרי הוא אוכל ממונו בעולם הזה והקרן קימת לו לעולם הבא והקב"ה מצילו מדינה של גיהנם, שנאמר (תהלים מ"א): אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'. ואם עמד העני בנסיונו ואינו מבעט — הרי הוא נוטל כפלים לעתיד לבא, שנאמר (ש"ב י"ח): כי אתה עם עני תושיע (שמ"ר ל"א).

ב. לא מי שהוא עשיר היום עשיר למחר, ולא מי שהוא עני היום עני למחר, אלא לזה מוריד ולזה מעלה, שנאמר (תהלים ע"ה): כי אלהים שופט, זה ישפיל וזה ירים (שם).

ג. יש עושר שהוא עושה רע לבעליו ויש עושר שעושה טוב לבעליו (שם).

ד. תני ר' יהושע יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעל הבית (מ"ר ויקרא ל"ד).

ה. אמר ר' אבין: העני הזה עומד על פתחך והקב"ה עומד על ימינו, דכתיב (תהלים ק"ט): כי יעמוד לימין אביון, אם נתת לו — דע מי שעומד על ימינו ונותן לך שכרך. ואם לא נתת לו — דע מי שעומד על ימינו ופורע ממך (שם).

ו. אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה' (תהלים מ"א). א"ר יונה אשרי נותן לדל אין כתיב כאן אלא אשרי משכיל אל דל — הוי מסתכל בו האיך לזכות עמו (מ"ר שם).

אינו מבעט — אינו מתלונן על ה'. מסתכל האיך לזכות עמו — חשוב באיזה אופן להטיב עמו.

—Talmud—

1. It is written: (Exod. XXII, 24) "If thou lend money to My people, even to the poor with thee." The Lord subjects to trial every creature in this world. He tests the rich man whether he is charitable, and He also tests the poor man to see if he can suffer poverty without complaining of his fate If the rich man stands the test and contributes to charity and helps the poor, he enjoys a part of the reward in this world, and the principal reward he will receive in the future world, and the Lord will save him from the heavenly punishment; as it reads: (Psalm. XLI, 2) "Happy is he that careth for the poor; the Lord will deliver him of the day of evil." The same is also with the poor man; if he stands the trial and does not complain of his fate, behold! he will receive a great reward, as it reads: (Psalm. XLI, 2) "For thou dost indeed save the afflicted people." (Midrash Rabba, Exod. 31)

2. He who is rich today is not sure of being rich the next day, and the poor of today may not be poor the next day; for in the case of the former the Lord only upraised him (and He may lower him the next day if the man does not prove himself worthy of his riches); and in the case of the latter, He lowered him, as it reads: (Ibid. LXXV, 8) "But God is the judge; He lowers one and uplifts the other." (Ibid.)

3. Some people are harmed by their wealth, while to others wealth is beneficial. (Ibid.)

4. R. Joshua taught: the poor do more for the almsgiver than the latter does for them (for the reason that the almsgiver receives a great reward.) (Rabba, Levit. 34)

5. Said R. Avin: when the poor man stands at your door, the Holy One—blessed be He—stands at his right hand,for it is written: (Psalm. CIX, 31) "He ever standeth at the right hand of the needy." If you did give the poor man something, remember Him Who stands at his right hand—He will surely reward you; but if you gave the poor man nothing, remember Him Who stands at his right hand—He will surely punish you. (Ibid.)

6. It is written: (Psalm. XLI, 2) "Happy is he that careth for the poor, the Lord will deliver him of the day of evil." Said R. Jonah: it is not written "Happy is he that *gives* to the poor" but "Happy is he that *careth for* the poor"—this teaches us that one should consider the situation of the poor and find out in what way he can really help him. (Ibid.)

ז. כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים (שבת קנ"א ב').

ח. אמר ר' אלעזר גדול העושה צדקה יותר מכל הקרבנות, שנאמר (משלי כ"א): עושה צדקה ומשפט נבחר לד' מזבח, (סוכה מ"ט ב).

ט. תנו רבנן: בשלשה דברים גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה, שהצדקה בממונו, גמילות חסדים — בין בממונו בין בגופו; צדקה — לעניים, גמילות חסדים — בין לעניים בין לעשירים; צדקה — לחיים, גמילות חסדים — בין לחיים בין למתים (שם שם).

י. תנו רבנן: מעשה במונבז המלך שבזבז אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת, ואמרו לו אחיו ובית אביו: אבותיך גנזו והוסיפו על של אבותם, ואתה מבזבזם? אמר להם: אבותי גנזו למטה ואני גנזתי למעלה, אבותי גנזו במקום שהיד שולטת בו, ואני גנזתי במקום שאין היד שולטת בו, אבותי גנזו דבר שאין עושה פירות ואני גנזתי דבר שעושה פירות. אבותי גנזו אוצרות ממון ואני גנזתי אוצרות נפשות, אבותי גנזו לאחרים ואני גנזתי לעצמי, אבותי גנזו לעולם הזה ואני גנזתי לעולם הבא (בבא בתרא י"א).

יא. כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות, והמפיסו בדברים — מתברך באחת עשרה ברכות (שם ט').

יב. כל מי שאינו צריך לטול ונוטל — אינו נפטר מן העולם עד שיצטרך לבריות. וכל מי שצריך לטול ואינו נוטל — אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס אחרים משלו, ועליו הכתוב אומר (ירמיה י"ז): ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו. (פאה פ"ח).

מינבז — מלך ארץ הדייב שנתגיר. בצורת — רעב. שבזבז — שהוציא אוצרותיו לכלכלת רעבים. גנזו — אצרו. למעלה — בשמים. שהיד שולטת בו — יכלים לקחת ממנו. דבר שעושה פירות — צדקה וגמילות חסדים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קימת לעולם הבא. אוצרות נפשות — שהצילם ממיתת רעב. גנזו לאחרים — כי במותם עזבו ממונם לאחרים, והנותן צדקה גונז לעצמו, כי הקב"ה ישלם שכרו בעוה"ב. המפיסו — מנחמו.

7. He who shows pity to his fellow-men, pity is shown to him from Heaven, and he who shows no pity to his fellow-men, no pity is shown to him from Heaven. (Sabath, 151.)

8. Said R. Elazar: charity is even more worthy than all the sacrifices, for it is said: (Prov. XXI,3) "To exercise righteousness and justice is more acceptable to the Lord than sacrifice." (Succah 49.)

9. The rabbis taught: in three particulars benevolence is superior to almsgiving; almsgiving is only the bestowment of money while benevolence can be exercised by money as well as by personal service. Alms can be given to the poor, but benevolence can be shown to the rich as well. Alms can be given to the living only, but benevolence can be extended to the dead as well as to the living. (Ibid.)

10. The Rabbis taught: it happened that in the time of famine King Monbas distributed his own treasure and that of his parents. His brothers and the whole household murmured against him saying: "Your parents saved and always added to the treasure of their parents, and now you are distributing it all." Monbas replied: "My parents saved their treasure in this world, and I save a Heavenly treasure. My parents saved in a place which can be reached by a human hand, and I saved in a place where no human hand can reach it. My parents saved in a treasury that brought them no interest, but I saved in a treasury which brings interest. My parents have saved a treasury of money, but I have saved a treasury of human lives. My parents saved for others, but I saved for myself. My parents saved for this world, but I saved for the future world. (Baba Bathra 11)

11. He who gives a coin to the poor man is blessed with six blessings, but he who encourages him with words is rewarded with eleven blessings. (Ibid. 9)

12. He who accepts charity but does not need it, will eventually be compelled to be dependent upon others. He who needs support but does not accept charity will not die even of old age before he will support other needy people with his own money. To him applies the verse: (Jer. XVII, 7) "Blessed be the man that trusteth in the Lord, and the Lord will be his trust." (Peah chap. 8)

יג. ר׳ מאיר הלך לנמלא, ראה אותן שחורי ראש, אמר לחם שמא ממשפחת בני עלי אתם, דכתיב (ש״א ב׳): וכל מרבית ביתך ימותו אנשים? אמרו לו התפלל עלינו, אמר להם, עסקו בצדקה, ותהיו זקנים, שנאמר (משלי ט״ז): עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא (מד״ר פ׳ נח).

בקור חולים

יד. תניא: בקור חולין אין לו שיעור. מאי ״אין לו שיעור״? סבר רב יוסף למימר אין שיעור למתן שכרו. א״ל אביי: וכל המצות מי יש שיעור למתן שכרן? והא תנן: הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות? אלא אמר אביי: אפילו גדול אצל קטן. רבא אמר: אפילו מאה פעמים ביום. א״ר אחא בר חנינא: כל המבקר את החולה, נוטל אחד מששים מצערו. מעשה בתלמיד אחד מתלמידי ר׳ עקיבא שחלה, ולא נכנסו חכמים לבקרו, ונכנס ר׳ עקיבא לבקרו, ובשביל שכבד ורבץ לפניו — חיה. א״ל: רבי, החייתני. יצא ר׳ עקיבא ודרש: כל שאין מבקר את החולה כאלו שופך דמים. (נדרים מ׳).

הלכה

א. מצות עשה ליתן צדקה כפי שידו משגת, שנאמר (דברים ט״ו) פתח תפתח את ידך וגו׳ וכל הרואה עני מבקש והעלים עיניו ממנו ולא נתן לו — עבר בלא תעשה, שנאמר (שם): ולא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ידך מאחיך האביון, (רמב״ם מהל׳ מת״ע פ״ז).

ב. עני שאינו רוצה לקחת מן הצדקה מערימין ונותנין לו לשם הלואה (שם).

ג. חייבים אנו להזהר במצות צדקה יותר מכל מצות עשה, שהצדקה סימן לזרע אברהם אבינו, שנאמר (בראשית י״ח): אשר יצוה את בניו

לנמלא — שם עיר. שחורי ראש — צעירים, שלא היה בהן איש שיבה. שיעור — מדה וקצבה. גדול אצל קטן — צריך הגדול לבקר את החולה ממנו הקטן: שכבד ורבץ — נקה את הבית וזרק מים על הרצפה לצנן את האויר.

13. R. Meir went to a city named Nemala, and he noticed that all people of that city were blackheaded (i.e., there were no aged among them, because they all died young.) He asked them: "Perhaps you are the descendants of Eli about whom it is written: (I Sam. II, 333) "And all the increase of thy house shall die young men."? When the people begged him to pray to God on their behalf, he replied: "Do charity, and you will live to be old, as it reads: (Prov. XVI, 31) "The hoary head is a crown of glory it is found in the way of righteousntss."* (Rabba, Gen. Noah.)

VISITING THE SICK

1. We have learned: visiting the sick has no fixed measure. What is meant by "has no fixed measure"? R. Joseph suggested that it means the reward of visiting the sick has no fixed measure (i.e., the reward is very great). Said Abayi to him: have the rewards of all good deeds a fixed measure? Have we then not learned the following: be as careful of the observance of a light command as of a weighty one; for no man knows the reward due? If so, said Abayi, it means that even a dignified person must visit one inferior to him, if the latter is sick. Rava said: a sick person should be visited even a hundred times a day. Said R. Aha bar Hanina: one who visits a sick person relieves him of one sixtieth of his sufferings. It once happened that a disciple of R. Aquiba fell sick and none of the Sages came to visit him. Finally R. Aquiba visited him and because he cleaned the house and sprinkled water on the floor (to cool the air in the chamber) the sick disciple recovered. Then he addressed R. Aquiba and said: "Rabbi, you saved my life!" R. Aquiba then came out and preached: he who does not visit the sick, is considered as spilling blood. (Nedarim 40.)

HALAKHA

1. We are commanded to contribute to charity to the utmost extent of our means, for it is said: "Thou shalt open wide thy hand etc." (Deuter. XV, 8.) He who turns a deaf ear to those appealing to him for assistance and grants them no relief, violates the prohibitive commandment: "Thou shalt not harden thy heart nor shut thy hand from thy poor brother." (Minon.)

2. A poor man who refuses to accept charity should be given money in the form of a loan. (Ibid.)

3. It is our duty to exercise more care to the observance of the commandment of charity, than to the observance of any other commandment; for charity is the trait whereby one is recognized

* "צרקה"means charity and righteousness, hence the inference.

לעשות צדקה, ואין ישראל נגאלין אלא בצדקה, שנאמר (ישעיה א׳): ושביה בצדקה (רמב״ם פ״י).

ד. לעולם אין אדם מעני מן הצדקה, ואין דבר רע ולא היזק בא בשביל הצדקה, שנאמר (ישעיה ל״ב י״ז): והיה מעשה הצדקה שלום. כל ישראל כאחים הם, שנאמר (דברים י״ד): בנים אתם לה׳ אלקיכם, ואם לא ירחם האח על אח מי ירחם עליו? למי עניי ישראל נושאין עיניהן, הלשונאיהם ורודפיהם? הא אין עיניהם תלויות אלא לאחיהם! (שם פ״י).

ה. כל המעלים עיניו מן הצדקה נקרא חוטא, שנאמר (דברים ט״ו): ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו והיה בך חטא, וצריך להזהר בצעקת עניים, שהרי הקב״ה שומע צעקתם, שנאמר (שמות כ״ב): והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני (שם).

ו. אם נתן לעני בסבר פנים רעות — אבד את זכותו, ואסור לגעור בעני, ואוי למי שהכלימו, אלא יהיה לו כאב בין ברחמים בין בדברים כמו שאמר איוב (ל״א): אב אני לאביונים.

המעשה את אחרים ליתן צדקה — שכרו גדול משכר הנותן (שם).

ח. מעלה גדולה שאין למעלה ממנה זה המחזיק ביד ישראל שמטה ידו ונותן לו מתנה או הלואה, או ממציא לו מלאכה, כדי לחזקו עד שלא יצטרך לבריות, ועל זה נאמר (ויקרא כ״ה): והחזקת בו, גר ותושב וחי עמך, כלומר: החזק בו עד שלא יפול ויצטרך לבריות (שם).

ט. לעולם ידחוק אדם את עצמו ואל יצטרך לבריות, ואפילו היה חכם ומכובד יעסוק בכל אומנות ואל ישליך עצמו על הצבור, אבל מי שצריך לטול, כגון זקן או חולה, ואינו נוטל — הרי זה שופך דמים ומתחיב בנפשו, ואין לו בצערו אלא חטא ואשם, (שם).

מעני — נעשה עני.

as being of the seed of our father Abraham of whom it is said: "He will command his children to do charity." (Gen. XVIII, 19). Yea! Israel will be redeemed only through charity, as it reads: "And they who return unto her, (Palestine) through charity." (Isaiah, I, 27.)

4. No one will ever become empoverished by giving away to charity, nor will any evil or damage result from its practice, as it reads: "And the work of charity shall be peace." (Ibid.XXXII,17.)

All Israel are brothers as it reads: "Ye are all the children of the Lord our God." (Deuter. XIV, 1.) And if a brother should not compassionate a brother who shall compassionate him? To whom then should the poor of Israel appeal for help if not to their brethern? Should they appeal to their enemies and prosecutors? To their brethern alone are their eyes raised. (Ibid. chap. 10)

5. He who who turns a deaf ear to the appeals of charity is called "sinner", as it reads: "And thine eye be evil against thy needy brother and thou give him nought; and he cry unto the Lord against thee, and it be *sin* in thee." (Deuter. 15, 9.) Therefore should one beware of the cries of the poor, lest they cry unto the Lord Who will hear their cries, as it reads: "For if he cry at all unto me I will surely hear his cry;for I am gracious. (Exod. XXII, 22.)

6. He who gives charity to the poor with a gloomy face, there is no merit in it. It is forbidden to scold the poor, and therefore, it is indeed woe to him who has put the poor to shame. One should be as a father to the poor both in deed and word, as Job said: "For I am the father of the poor." (Job XXXI)

7. He who urges others to contribute to charity earns a greater reward than those who give it. (Ibid.)

8. The highest degree in the exercise of charity, and one that cannot be excelled, is attained by him who comes to the relief of an Israelite who waxed poor, and by making him a loan or a gift or furnishing him with employment he thereby aids him not to require the support of the community. Of him who does that is said: "Then shalt thou assist him (yea) a stranger or a sojourner that he may live with thee." (Lev. XXV, 35)—that is, help him along that he fall not and be compelled to depend upon others. (Ibid)

9. One should rather suffer hardships yet not solicit the support of others. Even if he was an honored member of the community and waxed poor, he should engage in any occupation rather than become a burden to the community. On the other hand, he who needs the support of others and cannot get along without it, as for instance an old or a sick person who is poor, but refuses to accept charity through pride, behold! he sheds blood and forfeits his own life and has nothing for his suffering but sin.

י. החק שחקקו אברהם אבינו ודרך החסד שנהג בה—הוא להאכיל עוברי דרכים, להשקותם וללות אותם. אמרו חכמים שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה (שם מהל׳ אבל פי״ד).

יא. בקור חולים — מצוה על הכל. אפילו גדול מבקר את הקטן, ומבקרין הרבה פעמים ביום, ובלבד שלא יטריח על החולה, כל המבקר את החולה כאלו נוטל חלק מחליו, וכל שאינו מבקר כאלו שופך דמים, (שם).

יב. מצוה לנחם אבלים, להוציא את המת ולהתעסק בכל צרכי הקבורה, וכל אלו: הכנסת אורחים, בקור חולים וצרכי המת — גמילות חסדים שבגופו, שאין להם שעור, והן בכלל ״ואהבת לרעך כמוך״ שפרושו: כל הדברים שאתה רוצה שיעשו אותם אחרים לך, עשה אותם לאחיך. לפיכך חיב כל אדם להשתתף בצרת חברו, לבקרו בשעת חליו, להתפלל עליו ולברכהו, ואם הוא עני ישתדל שיהיה לו כל צרכיו, ולא ישב הרבה אצל החולה. מבקרים גם חולים אינם ישראלים ועוזרים להם בכל צרכיהם (יו״ד של״ה).

יג. ג׳ ימים הראשונים מבקרים את החולה הקרובים והחברים, והרחוקים — אחר ג׳ ימים, ואם הכביד עליו חליו — אלו ואלו נכנסים מיד (יו״ד של״ה).

יד. חולים שקשה עליהם הדבור — אין מבקרים אותם בפניהם, אלא נכנסים בבית החיצון ושואלים ודורשים עליהם, ואם צריכים לאיזה דבר — עושים להם, שומעים צערם ומבקשים עליהם רחמים (שם).

טו. אם רואים שמחלתו כבדה עליו, אומרים לו שיתן דעתו על עסקיו ועל עניני ביתו, ומרגיעים את לבו ואומרים לו שלא יפחד מפני המות אם יצוה לביתו (שם).

טז. מצוה לרפא חולים, לכן אם יש לו סמנים אל יעלה בדמיהם, מפני שהחולה צריך להם ואינו מוצא אותם במקום אחר, (שם של״ו).

10. Our father Abraham has made it a law in his life to do charity in the following manner: he gave food and drink to wayfarers and escorted them. Our Sages said that to shelter strangers is even more important than to receive God. (Mimon.)

11. Everyone is obligated to visit the sick. Even a dignified person should visit one inferior to him, if the latter is ill. It is proper to visit the sick a few times daily, but so as not to cause any disturbance to the sick person. When a sick person is visited, the visitor is considered as removing a part of the illness, thus relieving him. He who does not visit a sick person is considered as shedding blood. (Ibid.)

12. It is a deed of charity to console mourners, to remove the corpse and to take part in the burial of an Israelite. All these: the sheltering of strangers, visiting the sick and partaking in burials are deeds of charity that have no limit and are considered a part of the commandment "And thou shalt love thy brother as thyself" —which means: all things that you want to be done to you, do them for your neighbor. Therefore it is the duty of every one to compassionate his neighbor who is in trouble, to visit him when the latter is ill, pray for him and bless him. In case his neighbor is poor, he should take the pains to supply his needs. One should not remain long at the bedside of the sick.

It is proper to visit Gentiles who are sick, and to help them in every way possible.

13. When a person falls sick, his relatives and intimate friends should visit him during the period of the first three days of his illness. After that period, all others who know him. If the illness is serious all the above mentioned should visit him at once.

14. Sick people for whom it is harmful to speak should not be visited at their bedside, but should be inquired about. In case the sick are in need of something, they should be provided with it. The suffering of the sick should find sympathy in the heart of everyone, and everyone should pray for their welfare.

15. If the condition of the patient becomes serious, he is told to make his will and testament concerning his domestic and business affairs. He should, however, be comforted not to fear death if he makes his will.

16. We are commanded to heal the sick. Therefore if one is the exclusive possessor of medicines, he is forbidden to raise their prices at the time when the sick need them.

יז. נטה למות אומרים לו: התודה, ומרגיעים את לבו ואומרים לו: הרבה התודו ולא מתו, והרבה שלא התודו ומתו. ובשכר שאתה מתודה אתה חי, וכל המתודה יש לו חלק לעולם הבא. ואין אומרים דברים אלו בפני נשים וקטנים שמא יבכו ויכאיבו את לב החולה (שם של״ח).

יח. מצוה ללות את המת לא פחות מארבע אמות, והרבו רבותינו להזהיר על מצות הלוית המת ואמרו שהיא מן הדברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קימת לעולם הבא (שם שס״א).

יט. כשמנחם את האבל יראה לו שהוא משתתף בצערו, וידבר על לבו דברי נחומים להרגיע את רוחו ולהקל מעט צערו. וכשהוא יוצא יאמר לו: המקום ינחם אותך בתוך אבלי ציון וירושלים.

כ. אין המנחם רשאי להתחיל לדבר תנחומים עד שיתחיל האבל לדבר עמהם (שם שע״ו).

פרק י.

חנוך הבנים

הגיונות

אשרך היותר גדול — בהולד לך בן ובת. הן חייך — צל עובר וכל אשר לך — אבק פורח, אך ביצור הקטן הזה, דל הכח ואין אונים, תוכל לרכוש לך את הנצחיות, אם אך תדע למלאות חובתך.

תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב (דברים ל״ג ד׳) ובגללה היה עמך לעם עולם. אתם הורי ישראל, למדו את בניכם ובנותיכם תורה, הרגילו אותם לכבד ולשמור מצותיה, הביאו בלבבם אמונה ובטחון באלקים אמון ומסירות לעמם אשר בכל עניו וסבלו זה אלפי שנה לא עזב את אלקיו ואלקים לא עזבו ולא הפר בריתו אתו. אם כה תעשו אז יהיו בניכם ובנותיכם לבתי אבות אשר יקימו דורות ישרים בקרב עם עולם, ובמרכז חיי הנצח של צאצאיך תחיה ותקום לעד נפשכם ונשמתכם.

הורי ישראל! חנוך בניכם ובנותיכם הוא ״קודש הקדשים״ של חייכם. אל תחללו בפניהם את קדשי האומה, אל ישמעו מפיכם דבר אשר לא כן, ואל יראו פעולה לא טהורה. שמרו את תומתם וטהרת נפשם!

17. If one is near death, he is bidden to confess. He should, however, be comforted with the following: many confessed and did not die, while many who did not confess died. And as a reward for your confession you shall live; and he who confesses has a portion in the future world.

These words should not be spoken in the presence of women or children for fear that they may cry and thus grieve the patient.

18. It is obligatory to accompany the dead not less than four paces. Our Sages have repeatedly warned us to fulfill the command of accompanying the dead. Our Sages said that the accompanying of the dead is one of the deeds the fruit of which a person enjoys in this world, and the principal reward is stored for the future world.

19. When consoling a mourner one should show that he sympathizes with him. Words of consolation should be spoken so as to raise the spirit of the mourner and enlighten his grief. Upon departure he should say: "May God console you among the mourners of Zion and Jerusalem."

20. The consoler is not compelled to begin a consoling conversation unless the mourner addresses him first.

CHAPTER X

EDUCATION OF CHILDREN

—Meditations—

Your happiness is greatest with the birth of your son or daughter. Behold! Your life is like a passing shadow, and your possessions—disseminated dust. But thru this little creature—helpless and weak as it is, you may acquire eternity, if you but fulfill your duty.

"Moses commanded us a law an inheritance of the congregation of no Israel." (Deut. XXXIII, 4) and by its virtue are your people eternal. O, ye parents of Israel! teach your sons and daughters the Torah. Train them to respect it and fulfill its commands. Implant in their hearts love and faith in God, and devotion to their people—that people who did not forsake God in spite of their endless misery, and whom God did not forsake. Shall you do so, your children will become forbearers of generations of just among the eternal people. In the midst of eternal life of your descendants, your spirits will rise and live forever.

Ye parents of Israel! The education of your children is the "holiest of the holy" of your lives. Defame not before them the sanctity of your nation. Let them not hear from you falsehood nor see you commit evil. Guard their integrity and moral purity.

תלמוד

א. אמר ריש לקיש משום ר׳ יהודה נשיאה: אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפילו לבנין בית המקדש, (שבת קי״ט).

ב. אמר רב המנונא: לא הרבה ירושלים אלא בשביל שבטלו בה תינוקות של בית רבן.

ג. אמר ר״ל משום ר׳ יהודה נשיאה: אין העולם מתקים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן (שבת קי״ט ב׳).

ד. תניא ר׳ יוסי הגלילי אומר: וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אמרה תורה: יצא לבית דין ויסקל? אלא הגיעה תורה לסוף דעתו של בן סורר ומורה שסופו מגמר נכסי אביו ומבקש לימודו ואינו מוצא, ויוצא לפרשת דרכים ומלסטם את הבריות, אמרה תורה מוטב שימות זכאי ואל ימות חיב שמיתתן של רשעים — הנאה להם והנאה לעולם, ולצדיקים — רע להם ורע לעולם (סנהדרין ע״ב א׳).

ה. ת״ר: קטן היודע לנענע — חייב בלולב, להתעטף — חיב בציצית, לשמור תפילין — אביו לוקח לו תפילין, יודע לדבר — אביו לומדו תורה וקריאת שמע, תורה מאי היא? אמר רב המנונא: תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב. קריאת שמע מאי היא? פסוק ראשון (סוכה מ״ב א׳).

ו. אמר רב יהודה אמר רב: מאי דכתיב (דה״י ט״ז): אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו? אל תגעו במשיחי — אלו תנוקת של בית רבן, ובנביאי אל תרעו — אלו תלמידי חכמים (שבת קי״ט).

ז. ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (דברים י״א), אמר ר׳ אבין: משה סדר לישראל שתי דרכים, הטובה והרעה, דרך חיים ודרך מות, ברכה וקללה. משל לזקן שהיה יושב על הדרך והיו לפניו שתי דרכים, אחת תחלתה קוצים וסופה מישור, ואחת תחלתה מישור וסופה קוצים, והיה יושב בראש שתיהן ומזהיר העוברים ואומר להם: אעפ״י שאתם רואים תהלתה של זו קוצים — לכו בה, שסופה מישור,

---

שאכל זה — בן סורר ומורה. לסוף דעתו — מה תהיה דעתו לסוף, אם ירבו הימים ויוסיף לגנוב מאביו למלאות תאותו. מגמר — מכלה ומאבד. למודו — הרגלו לאבול ולסבא. ומלסטם — גוזל. הנאה להם — שאינם מרבים לחטא. רע להם — כי אם חיו הוסיפו להטיב. לנענע — את הלולב. להתעטף — ללבוש את הארבע כנפות כדין. פסוק ראשון — שמע ישראל.

—Talmud—

1. Said Resh Lakish in the name of R. Jehuda Neshia: children should not be withheld from attending school even for the purpose of constructing the new temple. (Sabbath 119.)

2. Said R. Hamnuna: Jerusalem was destroyed only because the schools were abolished there. (Ibid.)

3. Said Resh Lakish in the name of R. Jehuda Neshia: the world is sustained only because of the children studying at the schools. (Ibid.)

4. We have learned: R. Jose the Galilean says: is it possible that because this boy (a בן סורר ומורה) ate a "Tartimer"* meat and drank half a "Lug"** of Italian wine, the Torah commanded to stone him? But the Torah fortells us the future of this boy. After he will squander away his father's property, and finding no way to earn money, he will come out on the highway and rob passers-by. Therefore the Torah says: "Let him better die innocent, rather than be put to death for his sins; because death of the wicked is beneficial to the world and to them; but of the upright, it is a misfortune for them and for the world." (Sanhedrin 72.)

5. The Rabbis taught: from the time a child is able to hold a Lulav properly, he must bless over it; if he is able to wear Zizith, he must wear them; if he is able to take care of the Phylacteries, his father should buy them for him. When the child begins to talk, his father must teach him the Torah and the "Shema". What means "Teach him the Torah"? Said R. Hamnuna: let him teach the child the verse: "Moses commanded us a Law, an inheritance of the congregation of Jacob." And the "Shema"? The first verse: ("Hear O! Israel, God our Lord is one God.")
(Succah 42.)

6. Said R. Jehuda in the name of Rabh: what is meant by the verse: (I Chron. XVI, 22): "Thou touch not my annointed, and do my prophets no harm."? "Annointed" refers to the school children, and "Prophets" refers to the scholars. (Sabbath 119.)

7. "Behold! I lay before you this day a blessing and a curse." (Deuter. XI, 26.) Said R. Abin: Moses formed two paths for Israel; the good one and the bad; the path of life and the path of death; a blessing and a curse. This may be likened unto an old man who sat at a crossing of two roads. One of the roads was thorny at the beginning, but the latter part of it was straight. The other road was smooth at the beginning, but thorny at the end. The old man warned the travelers: "Although you see one of the roads thorny, follow it, because the latter part of it is smooth."

*A "Tartimer" is a certain weight used in those days.
**A "Lug" is an ancient liquid measure.

וכל מי שהיה חכם שומע לו, והיה מהלך בה ומתיגע מעט, והלך בשלום ובא בשלום, אבל אותן שלא היו שומעין לו היו הולכין ונכשלין בסוף. כך פירש משה לפני ישראל ואמר להם: הרי דרך החיים ודרך המות, ברכה וקללה, ובחרת בחיים! (תנחומא).

ח. א״ר זירא לא יאמר אדם לילד שיתן לו דבר ואינו נותן לו מפני שמלמדהו לשקר, שנאמר (ירמיה ט׳): למדו לשונם לדבר שקר (סוכה מ״ו ב׳).

הלכה

א. חיב אדם לחנך את בניו במדות ובמצות, כל מצוה ומצוה לפי דעתם והבנתם: משיתחיל לדבר -- מלמדו את הכתוב: תורה צוה לנו משה ושמע ישראל וברכות הנהנין. משעה שיודע ללבוש ״ארבע כנפות״ שתהיינה שתי ציצית לפניו ושתי ציצית לאחריו — מלבישו. יודע לטול לולב — נותנו לברך עליו. אם אינו צריך עוד לאמו — מושיבהו אצלו בסוכה. משהגיע לשש או שבע שנים — מוליכו למלמד תינוקות (רמב״ם הת״ת וח״א).

ב. ילמד אדם את בניו לאהוב ולהטיב את רעיהם וחבריהם ולהשתתף בצערם, יטע בלבם האמונה כי כלנו עומדים תחת השגחת ה׳ כל האדם בניו הם ועלינו לאהוב אותם ולכבדם כאחים.

ג. ירגיל את בניו לשמוח במעשיהם הטובים, יטע בלבם חבה וכבוד לעמם וחפץ להיות בחברת אחיהם. יבינום לדעת כי סבלות עמנו ועניו בארצות רבות הם מרעת לב אויביו ואכזריותם אבל ה׳ לא הפר בריתו אתנו ולא עזבנו, כמו שנאמר (ויקרא כ״ו): ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם כי אני ה׳ אלקיהם ואמר עוד הנביא (ירמיה ב׳): קדש ישראל לה׳ כל אכליו יאשמו, רעה תבא עליהם, נאום ה׳. ולכן כל בן ישראל יאמין בכל לבו בישועת עמו וישמח על אשר ברא ה׳ אותו יהודי,

---

הרי דרך החיים — אעפ״י שתחילתה קשה, אבל סופה ברכה, ודרך המות תחילתה קלה אבל סופה קללה.

The wise travelers took the advice and followed the road he recommended. They became a little tired at the beginning, but reached their destination safely. The unwise travelers took the other road, and stumbled over before completing their journey. The same did Moses say to Israel: "Behold! the path of life and the path of death; a curse and a blessing. But ye shall choose the path of life." (Tanhuma.)

8. Said R. Zeira: one must not say to a child: "I will give you something," and not keep his promise; because the child is taught falsehood, as it reads: (Jer. IX, 4) "They have taught their tongues to speak falsehood." (Succah, 46.)

HALAKHA

1. It is one's duty to train up his children in the Jewish spirit and in the fulfillment of the commandments of the Torah. Every command should be taught to the child in a way consistent with his intelligence. When the child begins to talk the father should teach him to repeat the verse: "Moses commanded us a law etc.", the "Shema" and the blessings to be pronounced over food. When a boy is able to wear an "Arba-Kanfoth" so as to have two fringes in the front and two in the back, his father should give him one to wear. If the child is able to hold a "Lulav", his father should give him one to bless over it. If the child can get along temporarily without his mother, the father should place him next to himself in the "Succah". When the child reaches the age of six or seven years, he should be taken to school. (Mimon.)

2. Every father should train his children, to love and help their fellow-men, and sympathize with other people's troubles. He should root in their hearts the belief that we are all subject to Providence; that all men are children of G-D, and we must therefore love and honor them as our brethren.

3. Every father should train his children to rejoice with their good deeds. He should root in their hearts love and honor for their people, and a desire to dwell among their brethren. He should explain to them that the sufferings of our people and their afflictions are due to the wickedness and cruelty of our enemies and that the Lord did not break His allegiance with us, and did not forsake us, as it reads: (Levi. XXXVI, 44) "And yet for all that when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the Lord their G-D." Furthermore, the prophet declares: (Jeremiah II, 3) "A holy thing is Israel unto the Lord, all that devour Him shall incur guilt; evil shall come over them, saith the Lord." Therefore should every

מצאצאי אברהם יצחק יעקב, ויכיר לדעת כי השם יהודי אשר ישא עליו הוא לו לכבוד ולתפארת.

ד. כל אב יזהיר את בניו שלא יצערו בעלי חיים, כמו חתולים וכלבים, לא יקחו ביצי הצפרים ואפרוחיהם ולא יהרסו את קניהן, כי לבד שאסור מן התורה לצער בעל חיים, עוד אם יתרגלו לאכזריות סופם שיתאכזרו גם על בני אדם.

ה. ההורים והמורים ירגילו את הילדים לבלי להשתמש בספר, עט וניר של חבריהם עד שישאלו את בעליהם, כי זאת היא גניבה, והילדים אינם נזהרים בזה, ואם יתרגלו להיות בעולם הילדותי שלהם נקיים מכל עול, אז גם כאשר יגדלו ישמרו לעשות צדק ומשפט ויהיו תמימים וישרים.

ו. אסור להאכיל לבניו הקטנים דברים האסורים, ואם רואה שאוכלים דבר האסור, או מחלל שבת, אפילו בדבר האסור רק מדרבנן — מצוה לגעור בהם ולהפרישם, כדי לחנכו בקדושה, כמו שנאמר (משלי כ"ב): חנוך לנער על פי דרכו.

ז. משהגיע הבן לשלש עשרה שנה שלמות — הרי הוא נעשה בר מצוה: מצטרף למנין עשרה ולכל דבר שבקדושה, וחיב בכל המצות. נהגו שמתחיל להניח תפילין חדש אחד קודם שנעשה בר מצוה (או"ח נ"ג)

ח. כל אב חיב ללמד את בנו אומנות או עסק כדי שיוכל לעמוד ברשות עצמו ויוכל לחיות בצדק ומשרים.

ט. חיב אדם לחנך את בתו ללמדה ולחנכה במדות ובמצות. משהגיעה לשתים עשרה שנה שלמות — הרי היא חשובה כגדולה (שמ"ג מ"א).

פרק יא.

חבת הארץ

הגיונות

והקמתי את בריתי ביני ובינך ובין זרעך אחריך לדורותם לברית

son of Israel firmly believe in the deliverance of his people. He should rejoice with the fact that G-D created him a Jew—a descendant of Abraham, Isaac and Jacob. He should always bear in mind that the name "Son of Israel" is an honor and adoration for him.

4. Every father should instruct his children not to be cruel to animals, such as dogs, cats, etc. Children should be trained not to destroy a bird's eggs, nor capture its young ones, nor impair its nest. These practices, besides being forbidden by the Torah, accustom the child to cruelty, which may manifest itself in extreme cruelty to people as well.

5. Instructors should accustom the child not to make use of their friend's books, pens, or paper, without the latter's permission. For this is considered theft, which young children are very apt to do. If children be accustomed from early childhood to keep away from evil practices, they will be just and righteous when mature.

6. One is forbidden to give to eat his young children things forbidden as food; and if he sees that they eat forbidden food it is his duty to rebuke them and explain to them that it is forbidden. Thus will the father train up his children to be God-fearing, as it reads: "Train up the lad in accordance with his course." (Prov. XXII, 6.)

7. When a young man reaches the age of thirteen years—he is "bar-mitzvah".* He is then joined to a "minian"** in performing religious ceremonies, and is bound to fulfill all the commands of the law.

It is customary that a young man should commence to put on the Tephilin one month prior to his reaching Bar-Mitzvah.

8. Every father should teach his child a trade or a business which will enable him to be independent, and lead a just and honest life.

9. It is also one's duty to bring up his daughters in the fulfillment of the commandments of the Torah, and to teach them the ethics of Judaism. When a girl reaches the age of twelve years, she is then considered an adult.

CHAPTER XI

LOVE OF OUR HOLY LAND

—Meditations—

"And I will establish My covenant between Me and thee and

*"Bar-Mitzvah" is the age when one is bound to observe the laws of the Torah.

**Minyan is an assemblage of ten men which is, according to the Jewish law, considered a congregation.

עולם לאלקים ולזרעך אחריך, ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגוריך, את כל ארץ כנען לאחזת עולם, והייתי להם לאלקים (בראשית י"ז).

ברית עולם אשר הקים ה' עם אבינו אברהם ועם זרעו — עם ישראל, לא הופר. גם היום ה' לנו לאלקים והארץ — ארצנו; עוד נבנה אותה ונאחז בה עד עולם.

אבל התדע את הארץ מה היא?

ארץ פלאות וארץ קדושה היא. בה היתה ראשית עמך, עברו הנהדר ובה יקום ויהיה עתידו הגדול אשר חזו לו נביאיו. בה נחה רוח ה' על הנביאים וילמדו לעמם ולכל האדם חוקי חיים צדק ומישרים. וגם בחרבנה ושממותה כבוד ה' חופף עליה. בה קברות אבותיך הראשונים, מלכי עמך ושופטיו, שריד בית מקדשו — כותל המערבי, יום יום באים אליהם בנים גולים מכל קצוי תבל, בוכים לחרבן ארצם וסבלות עמם ומתחזקים באמונתם ותקותם לגאולה ולשיבתם לארצם החביבה.

עם ישראל נודד מארץ לארץ זה אלפי שנה ומנוחה לא מצא, כאמור מראש בתורה (דברים כ"ח ס"ה) ובגוים ההם לא תרגיע ולא יהיה מנוח לכף רגלך, שוממה היא גם הארץ ולא תתן לזרים פריה כדבר ה' (ויקרא כ"ו ל"ב): והשימותי אני את הארץ ושממו עליה אויביכם היושבים בה, אות נאמן הוא כי גורל העם והארץ אחד הוא. ישועת ישראל אך מציון וישועת ציון אך מישראל.

אמנם, אך ארץ אחת לישראל אשר ממנה לא יגורש ובה גאולתו — היא ארץ ישראל!

תלמוד

א. תני בשם ר' מאיר: כל מי שקבוע בארץ ישראל ומדבר בלשון הקדש ואוכל פירותיו בטהרה, והקורא קריאת שמע בבקר ובערב הוא בן עולם הבא (שקלים פ"ג).

ב. תניא ר' שמעון בן יוחאי אומר: שלש מתנות טובות נתן

שקבוע — יושב תמיד.

thy seed after thee throughout their generations for an everlasting covenant, to be a God unto thee and to thy seed after thee. And I will give *unto thee,* and to *thy seed after thee,* the land of thy sojournings, all the land of *Canaan,* for an *everlasting* possession; and I will be their God." (Genesis, XVI, 8, 9.)

The everlasting covenant which God made with our father Abraham and his descendants—the children of Israel—was not broken. God is our Lord and Eretz Israel is our land. We shall rebuild it and live there forever.

But know you that land and its relation to you? It is a wonderful land. It is a *holy land.* There your people originated and lived their most glorious days. There lies your great future prophesied by the prophets. There did the Divine inspiration descend upon the prophets, and they taught mankind principles of justice and righteousness.

Even after its devastation the Divine spirit still hovers over it. There are the remains of your forefathers, kings and leaders; the remains of your holy temple—the Western Wall. Daily do dispersed sons of Israel stream from all parts of the world to mourn their great loss and the sufferings of their people. There they strengthen their faith and hope for their deliverance and return to their beloved land.

Israel has wandered from land to land for thousands of years, and found no repose, as foretold: (Deut. XXVIII, 65) "And among these nations shall thou have no repose, and there shall be no rest for the sole of thy foot." A desert is that land, and no stranger ever enjoyed its fruit, for so was the word of God: (Levit. XXVI, 32) "And I will bring the land unto desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it." It is evident that the fate of Israel and of his land is one. Israel's only deliverance is through Zion—and Zion can only be rebuilt through Israel. Indeed, Eretz Israel is the only land from where Israel cannot be driven out, and therein lies his deliverance.

—Talmud—

1. It was taught in the name of R. Meir: one who resides in the Holy Land (Palestine), and speaks the Holy tongue (Hebrew), and eats his crops in cleanliness as prescribed by the Law, and reads the "Shema" daily, is promised to have a share in the future world. (Shekalim, chap. 3)

2. We have learned: R. Simeon b. Yochoi says: the Holy One—blessed be He—presented Israel with three precious gifts,

הקב"ה לישראל וכלן לא נתנן על ידי יסורין, ואלו הן: תורה, ארץ ישראל ועולם הבא (ברכות ה')

ג. תנו רבנן: לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה עובדי כוכבים, ואל ידור בחוץ לארץ ואפילו בעיר שרובה ישראל, שכל הדר בא"י דומה כמי שיש לו אלוה, וכל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה, שנאמר, לתת לכם את ארץ כנען להיות להם לאלהים, (ויקרא כ"ה), וכי כל שאינו דר בארץ אין לו אלוה? אלא לומר לך כל הדר בחו"ל כאלו עובד עבודת כוכבים (כתובות קי"א א').

ד. אמר ר' יוחנן: כל המהלך ד' אמות בא"י מובטח לו שהוא בן עולם הבא (שם).

ה. ת"ר: אין יוצאין מארץ לחוץ לארץ אלא אם כן עמדו סאתים בסלע. א"ר שמעון אימתי בזמן שאינו מוצא ליקח, אבל בזמן שמוצא ליקח אפילו עמדה סאה בסלע לא יצא: וכן היה ר' שמעון בן יוחאי אומר: אלימלך מחלון וכליון גדולי הדור היו ופרנסי הדור היו, ומפני מה נענשו? מפני שיצאו מארץ לחוצה לארץ שנאמר (רות א'): ותהום כל העיר ותאמרנה: הזאת נעמי? מאי הזאת נעמי? א"ר יצחק: אמרו, הראיתם את נעמי שיצאת מארץ לחוצה לארץ, מה עלתה לה?! (בבא בתרא צ"א א').

ו. א"ר לקיש מאי דכתיב (משלי י"ב ב'): עובד אדמתו ישבע לחם — אם עושה אדם עצמו כעבד לאדמה — ישבע לחם, ואם לאו — לא ישבע לחם (סנהדרין נ"ח).

ז. ת"ר כשחרב הבית בשניה רבו פרושין בישראל שלא לאכל

תורה — אדם צריך לעמול הרבה עד שיהיה יודע תורה, כן ארץ ישראל תהי לנו רק אם נעבוד בבנינה. דומה — שוה. כמי שיש לו אלוק — כי קרושת הארץ תקרב את לבו לשמים. כאלו עובד עבו"כ — כי החיים בין העמים מרחקים את לב ישראל מאביהם שבשמים ונמשך אחר דעותיהם, לכן הרי הוא כאלו עובד עבו"כ. סאתים — שתי סאות, (סאה — ששה קבים). ופרנסי הדור — מנהיגי הדור. מה עלתה לה — מה היתה לה. בשניה — בפעם שניה.

each of which may be acquired through suffering; they are: (a) the Torah, (b) Eretz Israel, and (c) the future world.***

(Berachoth 5.)

3. The Rabbis taught: one should always reside in the Holy Land, even in a city where the majority population is Gentile, rather than reside abroad even in a city where the majority of population is Jewish; for he who resides in Eretz Israel is nearer to God (for the holiness of the land will near his heart to God), and he who does not reside in Eretz Israel is considered an unbeliever, (for the life among other nations causes the heart of an Israelite to be remote from his father in heaven), as it reads: (Levit. XXV, 38) "To give unto you the land of Canaan, *to be unto you a God.*" Is then one who does not reside in Eretz Israel an unbeliever? It teaches you that one who resides outside of Eretz Israel is considered as serving other Gods (for an Israelite who lives outside of Palestine follows the folly of the natives of the country he lives in, and is therefore considered as serving other Gods), as King David said when he fled for his life from Palestine to Moab: (I Samuel, XXVI, 19) "For they have driven me out this day that I should not cleave unto the inheritance of the Lord, saying: 'Go serve other Gods'." (Kesuboth III.)

4. Said R. Johanan: one who steps four yards on the Holy Land is assured of having a share in the future world. (Ibid.)

5. The Rabbis taught: one must not leave Eretz Israel unless the price of grain has increased to a Selah for two Saahs. Said R. Simeon: he may leave only when he could find no grain at all to buy, but if he can buy it, even at the price of a Selah per Saah, he must not leave. R. Simeon b. Yochoi confirmed this opinion from the following illustration. Elimeleh, Mahlon and Kilion were great men in their times, and were the leaders of their generations, still and all they were punished, because they left Eretz Israel (in time of famine), as it reads: (Ruth I, 19) "And all the city was in commotion about them, and people said: 'Is this Naomi?'." Said R. Isaac: they said: "Behold Naomi! what has become of her! all because she left Eretz Israel for abroad!" (Baba Bathra, 91.)

6. Said Resh Lakish: the verse (Prov. XII, 11) "He that tills (עובד) his ground will have plenty of bread." may be explained as follows: if a man makes himself a servant (עבד) to the soil—"he will have plenty of bread.", but if not, he will not have any. (Sanhedrin 58.)

7. The Rabbis taught: at the time when the second temple

***One must work hard and suffer thereby in order to acquire knowledge of the Torah. The same is the case with Eretz Israel. We may possess the Land only by working hard in rebuilding it.

בשר ושלא לשתות יין, אמר להם ר' יהושע: בני, באו ואומר לכם: להתאבל הרבה מאד (על חרבן הארץ והמקדש) אי אפשר, שאין גוזרין גזירה על הצבור אלא אם כן רוב צבור יכלין לעמוד בה, אלא כך אמרו חכמים: סד אדם את ביתו בסיד ומשייר דבר מועט, (זכר לחרבן), עושה אדם כל צרכי סעודה ומשייר דבר מועט, עושה אשה כל תכשיטיה ומשיירת דבר מועט, שנאמר (תהלים קל"ז): אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני, תדבק לשוני לחכי אם לא אזכר כי אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי, וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, שנאמר (ישעיה ס"ו): שמחו את ירושלים וגילו בה כל אהביה, שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה (ב"ב ס' ב').

ח. אמר ר' אחא: לעולם אין השכינה זזה מכותל מערבי שנאמר (שה"ש): הנה זה עומד אחר כתלנו. מכאן אמרו כל מי שהוא מתפלל בירושלים כאלו הוא מתפלל לפני כסא הכבוד, שנאמר (בראשית כ"ח): וזה שער השמים (מדרש תהלים).

ט. טוב פת חריבה ושלוה בה א"ר יוחנן: זו ארץ ישראל, שאפילו אוכל אדם בכל יום פת ומלח ודר בא"י, מובטח לו שהוא בן עולם הבא. (אגדת משלי).

י. תניא: א"ר יוסי: פעם אחת הייתי מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל ובא אליהו זכרונו לברכה ושמר לי על הפתח והמתין לי עד שסימתי תפלתי. לאחר שסימתי תפלתי אמר לי: שלום עליך רבי; אמרתי לו: שלום עליך רבי ומורי. אמר לי: בני, מה קול שמעת בחורבה זו? אמרתי לו: שמעתי בת קול שמנהמת כיונה ואומרת: אוי לי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתי את בני לבין האומות. אמר לי: בני, חייך וחיי ראשך! לא שעה זו בלבד אומרת כך, אלא בכל יום ויום שלש פעמים אומרת כך, ולא עוד

לעמוד בה — כלומר: אפשר להם לקימה. דבר מועט — תכשיט קטן לאות אבל על חורבן הארץ. זזה — סרה. סימתי — כליתי.

was destroyed many pious Israelites refused to eat meat nor drink wine. Said to them R. Joshua: "My children, come and I will tell you something: it is impossible to mourn the loss of our land and of the temple too much; for a custom that cannot be observed by most people, must not be instituted; therefore the Sages commanded only the following customs to be observed by every Israelite: one who whitewashes his house must leave a space on one of the walls unwhitewashed (a sign of mourning the devastation); when preparing a feast, let him leave out one dish; when a woman takes out her jewelry or other adornments to wear, let her not wear them all, but leave a few pieces in the house as a sign of mourning, as it raeds: (Psalm. CXXXVII, 4-6) "If I forget thee O! Jerusalem, let my right hand forget (her skill). Let my tongue cleave to the roof of my mouth if I remember thee not; if I set not Jerusalem above my greatest joy." And he who mourns Jerusalem will live to see its prosperity, as it reads: (Isaiah, LXVI, 10) "Rejoice ye with Jerusalem, and be delighted over her, all ye that love her; be highly glad with her, all ye that mourn for her." (Baba Bathra, 62.)

8. Said R. Aha: the Shekina (Divine Presence) has never been removed from the western wall* of the Temple, as it reads: (Song. II, 9) "Behold! there He standeth behind our wall." As a conclusion from this statement it was said: he who prays in Jerusalem is as if he prays before the throne of God, for it is said: (Gen. XXVIII, 17) "And this is the gate of heaven." (Midrash Thilim.)

9. "Better a dry piece of bread in a contented home." (Prov. XVII, 1) Said R. Johanan: "a contented home" means Eretz Israel; for even if one must eat as his daily food bread and salt only, and thereby be able to dwell in Eretz Israel, he should do so; for only then is he sure to have a portion in the future world. (Agadath Mishli.)

10. Said R. Jose: once upon a time when I was on my way, I entered one of the ruins of Jerusalem to pray. While I was praying, Elijah, of blessed memory came and waited at the entrance until I finished. Then he greeted me saying: "Peace be with thee, my teacher." To this I responded: "Peace be with thee, my teacher and master." He then asked me: "What voice have you heard in this ruin?" I answered: "I heard a heavenly voice groaning like a dove, and which kept on repeating 'Woe is me that I have destroyed my temple, and burned my palace, and drove away my children among the nations!'" "My son", he said, "may you live long! Not only at this hour does the voice repeat the same, but

*The western wall, is the only of the four walls of the Temple left.

אלא שבכל זמן שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין: "אמן יהא שמיה רבא מברך", הקב"ה מנענע ראשו ואומר: אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך. ומה לו לאב שהגלה את בניו לבין האומות? ואוי להם לבנים שגלו מעל שלחן אביהם! (ברכות ג' א').

יא. ר' זירא כשעלה לארץ ישראל לא מצא מברא לעבור, אחז בחבל, ועבר, אמר: מקום שמשה ואהרן לא זכו לבא מי יאמר שאזכה אני לבא? (לכן מהר לעבור באחזו בחבל). ר' אבא מנשק סלעים דעכו. ר' חנינא תקן את המכשולים (שבעיר). ר' חייא בר גמדא היה מתגלגל בעפרה שנאמר (תהלים ק"ב): כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרת יחוננו (כתובות קי"ב).

הלכה

א. מצוה מן התורה לשבת בארץ ישראל ולהתנחל בה, כמו שנא' (במדבר ל"ג נ"ג): והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ (רמב"ן).

ב. שקולה ישיבת ארץ ישראל כנגד כל המצות (תוספתא), אפילו הלך בה רק ארבע אמות זוכה לחיי עולם הבא, וכל השוכן בה עונותיו מחולין, וכן הקבור בה נתכפר לו, כי המקום שהוא קבור בו הוא מזבח כפרה שנאמר (דברים ל"ב מ"ג): וכפר אדמתו עמו (רמב"ם פ"ה מהלמ"ל).

ג. גדולי החכמים כשנכנסו לארץ היו מנשקים גבוליה ואבניה, ומתגלגלים על עפרה, כמו שנאמר (תהלים ק"ב): כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו. (שם)

ד. לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה נכרים, ואל ידור בחו"ל אפילו בעיר שרובה ישראל, שכל היוצא לחו"ל כאלו

שמקלסין — משבחין. בביתו כך — הקב"ה רוצה שישראל ישבחו אותו בבית מקדשו. ומה לו לאב — מה רע לאביהן של ישראל, כביכול, שהגלה את בניו. מברא — עץ המונח לרוחב הנהר משפה לשפה לעבור עליו. אחז בחבל — בשני עברי הנהר היו תקועים יתדות ועליהם משוך חבל, והעובר את הנהר על המברא אחז בחבל ועבר, ור' זירא כשלא מצא את המברא אחז בחבל ועבר את הנהר. תקן את המכשולים — כדי שלא יצא שם רע על הדרכים.

thrice daily it does so. Furthermore, at the time when the children of Israel enter places of worship and respond 'Amen, may His great name be glorified for ever and ever', the Holy One—blessed be He—nods His head and says: 'Happy is the king who is thus praised in His house! And what is left for the father who had dispersed his children among the nations? Woe is to the children that have been driven away from their father's home!" (Berachoth 3.)

11. On his way to Eretz Israel, R. Zeira could not find a raft to cross a stream. So he took hold of the rope* with his hands, and thus climbed to the other side. Upon reaching the other side, he explained his hurry as follows: "Am I sure to reach that place (Eretz Israel) where Moses and Aaron were forbidden to come?" R. Aba used to kiss the stones of Aku (a city on the boundry of Eretz Israel). R. Hanina used to remove stumbling-blocks from the roads. R. Hyia bar Gamda used to roll himself in the dust on the ground, to fulfill what the Scripture tells us: (Psalm. CII, 15) "For thy servants hold dear her (Eretz Israel's) stones, and her very dust they cherish. (Kesuboth 112.)

HALAKHA

1. It is a command according to the written law of the Torah to reside in the Holy Land (Palestine), and to acquire possessions threin, as it reads: (Numb. XXXIII, 53) "And ye shall dwell therein; for unto ye have I given the Land." (Ramban)

2. The command of residing in the Holy Land outweighs all other commands of the Torah. Even if one stepped four paces on the ground of the Holy Land, he inherits life in the future world. The sins of those that dwell in the Holy Land are forgiven, and the sins of those that are buried therein are atoned for; because the place of one's burial is his altar of atonement, as it reads: (Deuter. XXXII, 43) "And forgive His land (Palestine) and his people (including those that are buried therein.) (Mimon.)

3. Our great ancestors upon entering the Holy Land kissed its ground and rolled themselves in the dust of the earth, as it reads: "For thy servants hold dear her (Palestine's) stones, and her very dust they cherished." (Psalm. CII, 15) (Ibid.)

4. One should always reside in the Holy Land, even in a city where the majority are Gentiles, rather than abroad, even in a city where Jews are in the majority; for he who emigrates (from

*To understand this we will explain how rafts were operated in those days. A rope was drawn from one bank, and fastened to the other; the operator of the raft drew it to the other bank by means of the rope.

עובד עבודה זרה, שכן דוד כשברח למואב מפני המבקשים את נפשו אמר (ש"א כ"ו י"ט): כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלקים אחרים, וכשהנביא הזהיר על הפורענות העתיד לבא אמר (יחזקאל י"ג ט'): ואל אדמת ישראל לא יבאו (שם).

ה. כשזוכה אדם לכנס לארץ ישראל יעסוק בנטיעה וזריעה, ואשרי האיש העוסק בבנין הארץ וישובה ואשרי בניו אחריו (ב"ר ס"ד).

ו. אסור לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ לעולם אלא ללמוד תורה, או לישא אשה ויחזור לארץ, ואם אינו מוצא להשתכר ואין לו במה להחיות את נפשו — מותר לצאת למקום שימצא בו ריוח, ואעפ"י שמותר לצאת אינה מדת חסידות (רמב"ם פ"ה מהל"מ).

פרק יב.

תלמוד

עבודה ומלאכה

א. א"ל רב לרב כהנא: נטוש נבלתא בשוקא ושקול אגרא, ולא תימא גברא רבא אנא (בבא בתרא).

ב. ר' שמעון בן אלעזר אומר: אף אדם הראשון לא טעם כלום עד שעשה מלאכה, שנאמר (בראשית ב'): ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, ואחר כך (נאמר לו): מכל עץ הגן אכל תאכל (אדר"נ י"א).

ג. כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטולה וגוררת עון (אבות פ"ב).

ד. ר' שמעון בן גמליאל אומר: הבטלה מביאה לידי שעמום (כתובות נ"ט).

ה. א"ר ירמיה בן אלעזר: מאי דכתיב והנה עלה זית טרף בפיה? אמרה יונה לפני הקב"ה: רבונו של עולם! יהיו מזונותי מרורין כזית ומסורין בידיך, ואל יהיו מתוקין כדבש ותלוין בידי בשר ודם (עירובין י"ח).

נטוש — פשוט. ושקול — קח. אגרא — שכר. גברא רבא — אדם גדול. וגוררת — מושכת. שעמום — שגעון. טרף — היא כמו "טרף" — מזון. והראתה היונה כי עלה הזית המור טוב הוא למזונה, מפני שהוא מיד ה' ולא תחפוץ בהמזון המתוק אשר בתבה מיד בשר ודם.

Palestine) to a foreign country is considered a heathen, as King David said when he fled for his life from Palestine to Moab: (I Samuel, XXVI, 19) "For they have driven me out this day that I should not cleave unto the inheritance of the Lord, saying: Go, serve other Gods." When the prophet prephesied the future punishment of sin, he said: (Ezekiel, XIII, 9) "And into the land of Israel shall they (revenge and punishment) not come." (Ibid.)

5. When one gets the opportunity to enter the Holy Land, he should occupy himself with planting trees and cultivating the land. Happy is he who is engaged in the upbuilding of the Holy Land, and happy shall his descendants be! (Rabba, Gen.)

6. One is forbidden ever to leave the Holy Land, unless for the purpose of study or marriage. He must, however, return to the Holy Land. If one cannot earn his livlihood in the Holy Land, and has no other means of supporting himself, he is allowed to immigrate to another country where he can find employment. But even so, it is not the moral principle of the pious to do so. (Mimon.)

CHAPTER XII

LABOR

—Talmud—

1. Rabh said to R. Kahana: skin a carcass in the market-place and earn a livelihood, but do not say "I am a great man and it is below my dignity." (Baba Bathra.)

2. R. Simeon b. Elazar says: even Adam did not eat anything before he had worked, for it is said (Gen. II, 15): "And the Lord God took the man and put him unto the garden of Eden to till it and keep it", then it is said: (Ibid. 16) "Of every tree of the garden you may freely eat." (Aboth of R. Nathan II.)

3. Study that is not accompanied by a trade will eventually come to nought, and may lead into sin. (Aboth 2.)

4. Raban Simeon b. Gamliel says: idleness leads one into insanity. (Kesuboth 59.)

5. Said R. Jeremiah b. Elazar: what is meant by the verse (Gen. VIII, 11): "And lo, in her mouth was an olive-leaf freshly plucked."? Said the dove before the Holy One—blessed be He· "Master of the world! Let my food be as bitter as an olive but in Your hand, rather than sweet as honey and in the hand of a human being." (Erubin 18.)

בטחון

הגיונות

א-ל אמת ה׳ וכל אשר הבטיח לנו בא יבא בעתו וזמנו. כל אסון אשר קרה לך, כל פגע אשר תפגוש בדרכי חייך אל ירך לבך. חזק ואמץ, האמן ובטח בה׳ כי יוציאך מן המצר. אם גם כה ירדת והשפלת עד כי לא תראה כל מוצא מהרעה אשר מצאתך, אל תשכח כי קצר רואי אתה ומה׳ לא יפלא כל דבר. זכר את עמך אשר מאז ומעולם סבל כל עוני וצרה, אבל אמונה ובטחון היו לו ובכחם הוא חי וקים!

התרומם מעל מקרי חייך אל ה׳, מלא חובתך בתור אדם וישראל, ואז תרגיש בכל לבך כי אשרי אדם הבוטח בה׳ ומקוה לחסדו.

תלמוד

א. ולקטו דבר יום ביומו (שמות ט״ז ד׳) — מי שברא יום ברא פרנסתו, מכאן היה ר׳ אלעזר המודעי אומר: כל מי שיש לו מה לאכל היום, ואומר מה אוכל למחר? הרי זה מחוסר אמונה (תנחומא בשלח).

ב. איזהו עשיר? השמח בחלקו, שנאמר (תהלים קכ״ח): יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך — אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא (אבות פ״ד).

ג. מרבה נכסים — מרבה דאגה (שם פ״ב).

ד. שנו בשם ר׳ מאיר כשאדם בא לעולם ידיו הן קפוצות, כלומר: כל העולם כלו שלי הוא, ואני נוחלו; וכשהוא נפטר מן העולם ידיו הן פשוטות, כלומר: לא נחלתי מן העולם הזה כלום (מדרש קהלת).

פרק יג.

תלמוד

מדה ומשקל

א. לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן, גדולה וקטנה. לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה, גדולה וקטנה אבן שלמה וצדק יהיה לך, איפה

FAITH

—Meditations—

God is a God of truth, and all that He promised will come true in the due course of time. Let no misfortune that may befall you, nor any evil that you may encounter on life's path despair you. Be strong and courageous. Believe and have faith in God that He will deliver you from distress. Even if you are so fallen that you see no way out from misery, forget not that you are too short-sighted. There is nothing difficult for God. Remember your people who have always suffered all conceivable miseries, but thru faith and belief they are an eternal people. Elevate yourself above the everyday life, and be nearer to God; fulfill your duty as man and Israelite. You will then feel with all your heart that well is unto him who has faith in God and hopes for this merciful kindness.

—Talmud—

1. It is written: (Exod. XVI, 4) "And the people shall go out and gather a certain portion every day."—He who created day, created its subsistence. As a conclusion from this R. Elazar Hamodoi says: whoso has what to eat today, and says: "What will I eat tomorrow?"—lacks fiath. (Tanhuma, B'shalah.)

2. Who is rich?—the one happy with his lot, as it reads: (Psalm. CXVIII, 2) "When you eat the (fruit of the) labor of thy hands, happy shall you be, and it shall be well with you." "Happy shall you be"—in this world, "And it shall be well with you,"—in the world to come. (Aboth 4.)

3. Whoso increases his wealth, increases his worries. (Ibid.2)

4. It was taught in the name of R. Meir: man comes into this life with his fist clenched, as if to say: "The whole world is mine, and I shall acquire it!" And when he departs this life, his palms are open, as if to say: "I have taken nothing with me from this world." (Midrash Koheleth.)

CHAPTER XIII

—Talmud—

WEIGHT AND MEASURE

1. "Thou shalt not have in thy purse diverse weights, a great and a small. Thou shalt not have in thy house diverse measures,

שלמה וצדק יהיה לך למען יאריכון ימיך על האדמה אשר ה' אלקיך נותן לך (דברים כ"ה).

ב. אמר רב יהודה מסורא: "לא יהיה לך בביתך", מה טעם? משום איפה ואיפה. "לא יהיה לך בכיסך", מה טעם? משום אבן ואבן. אבל אבן שלמה וצדק—יהיה לך, איפת שלמה וצדק—יהיה לך (ב"ב פ"ט א').

ג. ת"ר: לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה (ויקרא י"ט ל"ה), "במשקל" — שלא יטמין משקלותיו במלח, "במשורה" — שלא ירתיח, קל וחומר: ומה משורה שהיא אחד משלשים וששה בלוג הקפידה עליו תורה, קל וחומר להין וחצי הין, שלישית ההין ורביעית ההין! (שם ב').

ד. אמר רב יהודה אמר רב: אסור לאדם שישהא מדה חסרה או יתירה בתוך ביתו ואפילו היא עביט של מימי רגלים (שם שם).

ה. אמר רבא: לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו ממנה אנשי אמנה, שנאמר (ירמיה ה'): שוטטו בחוצות ירושלים וראו נא וגו' אם יש עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה (שבת קי"ט ע"ב).

אונאה

ו. אמר ר' יוחנן: דברים יש בהם משום מחוסרי אמנה. תניא ר' יוסי ב"ר יהודה אומר: מה תלמוד לומר (ויקרא י"ט): איפת צדק והין צדק, והלא הין בכלל איפה היה? אלא לומר לך שיהא "הן" שלך צדק ו"לאו" שלך צדק (ב"מ מ"ט א').

לא יהיה לך בביתך — תבואה. מה טעם? — בשביל מה לא יהיה לך? משום איפה ואיפה — מפני שיש לך שתי מדות, גדולה וקטנה, לוקח בגדולה ומוכר בקטנה. לא יהיה לך בכיסך — ממון. משום אבן ואבן — מפני שיש לך שני משקלים, גדול וקטן. אבן שלמה וצדק — יהיה לך — ממון וכל טוב, כי הנושא ונותן באמונה מתעשר. במלח — המלח מפחית את המשקל ועושה כן כדי לרמות את הלקוחות. שלא ירתיח — שלא יעלה הקצף בשפיכת המשקין למדה, ונראה כאלו היא מלאה. עביט — כלי מאוס ואסור להשהותו שמא נמלך לנקותו וימדוד בו, ואין לו תקנה אלא שבירה. דברים — אדם שאינו מקים דבריו. יש בהם משום מחוסרי אמנה — באדם זה, המחליף דבריו, יש חסרון אמנה. הין בכלל איפה — הין י"ב לוג, איפה ע"ב לוג. שיהא הן שלך צדק — כלומר: כשאתה אומר "הן" או "לאו" קים דבריך והצדק אותם.

a great and a small. A perfect and just weight shalt thou have, a perfect and just measure shalt thou have; in order that thy days should be prolonged in the land which the Lord thy God giveth thee." (Deuter. XXV, 13, 14, 15.)

2. Said R. Jehuda from Sura: (the above verse should be read thus:) "Thou shalt not have (*food*) in thy house. Why? For the reason that you have "Diverse measures therein." "Thou shalt not have (*money*) in thy purse." Why? For the reason that you have "Diverse weights therein." "But a perfect and just measure"—then—"shall you have (food)"; "A perfect and just weight"—then—"shall you have (money)." (Baba Bathra, 89.)

3. The Rabbis taught: it is written: (Levit. XIX, 2) "Ye shall do no unrighteousness in meteyard, in weight or in measure." "In weight" means that one is forbidden to keep his weights in salt (which will make them lighter); "in measure" means that one is forbidden to foam the liquid when selling it (so as to make the measure seem full); from this we may conclude that it is forbidden to foam a liquid (when selling it) even if it should but fill the measure a trifle, for the Torah mentioned "U'bimshura" (the literal translation of which means a very small measure, one-sixth of an egg shell), and how much more is it prohibited to cheat one of a "Hin" or a half a "Hin", a third of a "Hin" or a quarter of a "Hin". (Ibid.)

4. Said R. Jehuda in the name of Rabh: one is forbidden to keep in his house an unjust measure even if he use it for any other purpose than measuring. (Ibid.)

5. Said Rava: Jerusalem was destroyed only because there were no honest people left in that city, as it reads: (Jer. V, 1) "Roam about through the streets of Jerusalem, and see if there be one that executeth justice, that searcheth for truth, and I shall pardon it." (Sabath 119.)

CHEATING

6. Said R. Johanan: one who does not keep his word is considered dishonest. We have learned: R. Jose b. Jehuda says: why is it repeated: (Levit. XIX) a just 'Ephah' and a just 'Hin'"? Is then not a "Hin" included in an "Ephah"?* But this teaches us that one's "Yea" (the literal translation of "Hin" is "Yea") and his "Nay" must be just, i.e., he must keep them. (Baba Metzia 49.)

*An "Ephah" contains six "Hins".

ז. תנו רבנן: וכי תמכרו ממכר לעמיתך אל תונו (שם כ"ה), אין לי אלא שנתאנה לוקח נתאנה מוכר מניין? תלמוד לומר (שם): או קנה אל תונו. ואיצטריך למכתב מוכר ואיצטריך למכתב לוקח, דאי כתב רחמנא מוכר משום דקים ליה בזבינתיה אבל לוקח דלא קים ליה בזבינתיה אימא לא אזהריה רחמנא — צריכא (ב"מ נ"א א').

ח. אמר רב יהודה אמר רב: מעשה באדם אחד בשני בצורת שהפקיד דינר אצל אלמנה והניחתו בכד של קמח ואפאתו בפת ונתנתו לעני, לימים בא בעל הדינר ואמר לה: הבי לי דינרי. אמרה ליה יהנה סם המות באחד מבניה של אותה אשה, אם נהניתי מדינרך כלום! אמרו: לא היו ימים מועטים עד שמת אחד מבניה, וכששמעו חברים בדבר אמרו: מה מי שנשבע באמת — כך, הנשבע על השקר — על אחת כמה וכמה (גיטין ל"ה א').

הלכה

א. השוקל לחברו, בין לישראל בין לאינו ישראל, במשקל חסר מן המשקל שהסכימו עליו בני אותה המדינה, או במדה חסרה — עובר על מה שנאמר בתורה (ויקרא י"ט ל"ה): לא תעשו עול במשפט, במדה, במשקל ובמשורה.

ב. כל מי שמשהא בביתו או בחנותו מדה חסרה או משקל חסר— עובר ב"לא תעשה" לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה גדולה וקטנה, (דברים כ"ה), (רמב"ם פ"ו מהל' גניבה).

ג. במדת הלח לא ירתיח את המשקה ויתראה המדה כאלו היא מלאה, ואפילו היתה המדה קטנה—אסור, כי הקפידה התורה על המדות אפילו בכל שהוא, שנאמר "ובמשורה", והיא מדה קטנה, אחת משלשים ושלש בלוג (שם פרק ח').

אונאה

א. אסור לרמות במקח וממכר או לגנוב דעתם אפילו בדברים, אחד ישראל ואחד אינו ישראל שוים בדבר זה. היה יודע שיש בממכרו

ואיצטריך למכתב מוכר — דאסור לו לאנות את הלוקח. דקים ליה בזבינתיה — שיודע מחיר סחורתו שמוכר ויודע שלוקח יותר משויו. שמת אחד מבניה — דאף שלא ידעה שהדינר בככר הלחם, אבל היא נהנתה ממנו בזה שנשאר לה קמח בכר כמדת הדינר. חברים — תלמידי חכמים. שנשבע באמת — שלא ידעה באמת איפה נאבד הדינר.

7. The Rabbis taught: it is written: (Ibid. XXV, 14) "Or sell aught unto thy neighbor, ye shall not cheat one another." From this we may infer that the seller is forbidden to cheat. But how do we know that the buyer is also forbidden to cheat? From the latter part of the verse: "Or buy aught from thy neighbor, ye shall not cheat." And both cases, that the seller is forbidden to cheat, and the buyer is forbidden to cheat, are necessary; for if the Scripture would mention concerning the seller only, we may say that he is forbidden to cheat because he knows the value of the merchandise, but as for the buyer, since he does not know the value thereof he may cheat; therefore both cases are necessary to be mentioned. (Baba Metzia 51.)

8. Said R. Jehuda in the name of Rabh: it once happened that in time of famine one deposited a Dinar with a widow, which she, in turn, hid in a jar with flour. When she baked bread from the flour, she kneaded the coin inside of a bread and gave it away to a poor man. Some time later the depositor came and demanded his Dinar back. The widow then exclaimed: "Let one of my children be poisoned if I ever benefited from your Dinar!" It was said: not many days later one of the widow's children died. When the sages heard this, they said: if one who swears truly is thus punished, how much greater must the punishment be for swearing falsely. (Gittin 35.)

HALAKHA

WEIGHTS AND MEASURES

1. One who weighs or measures to his neighbor with a short weight or measure violates the commandment: "Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard in weight or in measure." (Levit. XIX, 25.)

2. If he stores in his house or place of business a short weight or measure, he violates the commandment: "Thou shalt not have in thy house diverse measures; a great and a small." (Deuter. XXV, 14.)

3. When measuring liquids, one is forbidden to foam it liquid so as to make the measure seem full. Even if the difference be very small it is also forbidden to do so; for the Torah stressed on precision in measures even to a trifle, by mentioning "ובמשורה" which is a very small measure, (one-sixth of an egg-shell.)

CHEATING

1. It is forbidden to cheat when buying or selling. It is also forbidden to deceive with words Gentiles as well as Jews, for in this respect all people are considered equal.

מום — יודיע ללוקח. וכן אסור לאנות בשויו של מקח, שנאמר (ויקרא כ"ה י"ד): וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו, וכשם שאסור למוכר לאנות את הלוקח, כך אסור ללוקח לאנות את המוכר (רמב"ם).

ב. אין מפרכסין את הכלים הישנים שהשתמשו בהם כבר, כדי שיראו כחדשים ויאנה בהם את הבריות (שם).

פרק יד.

הלואה ורבית

הגיונות

א. וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך, והחזקת בו, גר ותושב וחי עמך. אל תקח מאתו נשך ותרבית, ויראת מאלקיך, וחי אחיך עמך. את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלקים (ויקרא כ"ה).

ב. לא תשיך לאחיך נשך כסף נשך אכל, נשך כל דבר אשר ישך (דברים כ"ג).

אם מטה יד אחיך ועסקו הולך וכלה, ובידך לעזור לו — אל תתעלם ממנו, מהר ועזור לו. זכור כי האלקים אשר נתן לך חיל ורכוש הוא אב רחמן לכל האדם, ורעך הדורש עזרתך הוא אחיך.

אם תלוה לאחיך כסף, "אל תקח מאתו נשך ותרבית", בזה אתה מכריז כי ידעת ותאמין כי ה' הוא האדון לרכושך וכספך, והוא צוך, "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו", אבל אם תקח מאחיך נשך ותרבית בעד השתמשו בכספך, הרי אתה מוכיח במעשך זה כי נועזת לחשוב כי אתה אדון לכספך, ידך עשה לך חילך ורכושך, אז "ויראת מאלקיך", פן יאמר להראות לך כי הוא אדונך, מידו נתן לך רכושך ובידו לקחתו ממך.

תלמוד

ג. איזהו נשך? המלוה סלע בה' דינרים, סאתים חטים בשלש — אסור, מפני שהוא נושך. רבי גמליאל אומר: יש ריבית מוקדמת ויש ריבית מאוחרת, כיצד? נתן עיניו ללות הימנו, והוא משלח לו ואומר:

סלע — ארבעה דינרים. שהוא נושך — את הלוי, כלומר: לוקח ממנו יותר ממה שנתן לו. רבית מוקדמת — נותן לו רבית טרם שלוה ממנו. ורבית מאוחרת — נותן לו רבית אחר שהחזיר לו ההלואה. משלח לו — כסף או דבר מה.

If one sells an article possessing some imperfection, he must notify the purchaser, even if the article is worth the purchase price, for it is written: "If thou sell aught unto thy neighbor, or buy aught from him, ye shall not wrong one another." (Levit.. XXV, 14) The purchaser as well as the seller is forbidden to cheat.

2. It is forbidden to paint used articles, so as to make them appear new, with a view of deceiving the purchasers.

CHAPTER XIV
LOANS AND USURY

—Meditations—

1. And if your brother become poor, and his means fail, then shall you assist him, be he a stranger or a native with you, and let him live with you. You shall not take from him usury nor increase, that he may live with you. You shall not give him your money on usury, nor shall you give him your food for increase. I am the Lord your God Who have brought you forth out of the land of Egypt to give you the land of Canaan, to be unto you a God. (Levit. XXV, 35-38.)

2. You shall not take interest from your brother, interest of money, interest of food, interest of anything that is lent upon interest. (Deuter. XXIII, 20.)

If your brother's fortune has decreased and he is on the verge of financial ruin—if it is within your power to help him—forsake him not. Hurry to his aid. Remember that G-D Who gave you strength and fortune, is the merciful father of all men, and your needy neighbor is therefore your brother.

If you lend money to your brother demand no usury from him. By doing so you testify that the Lord is master of your fortune, and He bade you: "And if your brother become poor, and his means fail, then shall you assist him."

If, however, you demand usury and interest for the privilege of using your money, you thereby prove that you dared think yourself master of your fortune: that your own power had gained it for you. If this be the case "Thou shalt fear the Lord, thy God" lest He may show you that He is your master; that from His hand was all your fortune given to you, and it is within His power to deprive you of it.

—Talmud—

1. What is considered usury? If one lends a Selah (four Dinarim) to get five Dinarim, or two Saahs of wheat to get three —this is prohibited, because it is usury.

Raban Gamliel says: there are two kinds of usury, namely, preceding usury and succeeding usury. Preceding usury is when one wishes to borrow money, and he sends his prospective creditor

בשביל שתלוני — זו היא ריבית מוקדמת; לוה הימנו והחזיר לו את מעותיו, והוא משלח לו ואומר: בשביל מעותיך שהיו בטלות אצלי — זו היא ריבית מאוחרת (ב״מ ס׳ ב׳ ע״ה ב׳).

ד. תניא ר״ש בן יוחאי אומר: מניין לנושה בחבירו מנה ואינו רגיל להקדים לו שלום, שאסור להקדים לו שלום? ת״ל: נשך כל ״דבר״ אשר ישך — אפילו דבור אסור (שם ע״ה).

ה. תניא ר׳ שמעון בן אלעזר אומר: כל מי שיש לו מעות ומלוה אותם שלא בריבית, עליו הכתוב אומר (תהלים ט״ו): כספו לא נתן בנשך ושוחד על נקי לא לקח עושה אלה לא ימוט לעולם, הא למדת שכל המלוה בריבית נכסיו מתמוטטין, והא קא חזינן דלא מלוי בריבית וקא מתמוטטין? אמר רבי אלעזר: הללו מתמוטטין — ועולין, והללו מתמוטטין — ואינן עולין (שם ע״א).

ו. אמר רב דימי מנין לנושה בחברו מנה ויודע שאין לו שאסור לעבור לפניו? תלמוד לומר (שמות כ״ב): לא תהיה לו כנושה (שם ע״ה ב׳).

הלכה

א. מצות עשה להלות לענייי ישראל שנאמר (שמות כ״ב כ״ד): אם כסף תלוה את עמי את העני עמך, ומצוה זו גדולה מן הצדקה, והתורה הקפידה על מי שמונע מלהלות לעני שנאמר (דברים ט״ו ט׳): ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל ה׳ והיה בך חטא (רמב״ם פ״א מהל׳ מל״ו).

ב. מצוה להלות גם לעשיר בשעה שהוא צריך למעות, אבל העני קודם להעשיר, אם אין לו כדי להלות לשניהם. וכן מצוה להשאיל כלים למי שצריך להשתמש בהם (שם).

ג. אם הבטיח להלות מעות או להשאיל כליו, בין לעני בין לעשיר, לא יחזור מדבורו (שם).

ד. לא יגוש את העני שישלם לו אם יודע שאין לו, שנאמר (שמות

שהיו בטלות — שלא השתמשת בהן כל הזמן שהיו אצלי. להקדים לו שלום — כשפוגש הלוה את המלוה מקדים לאמר לו ״שלום״ או ״צפרא טבא״, אם קודם שהלוה לא היה עושה כן, ועתה הוא מכבדו בשביל שהלוה לו — אסור. הא למדת — מזה אתה לומר לדעת. נכסיו — רכושו. מתמוטטין — כלים. ועולין — מתעשרין עוד הפעם. לא תהיה לו כנשה — אם יראך אף אם לא תדרוש ממנו את כספך, בכל זאת יחשוב כי תובע אתה ממנו ויתביש.

a gift for this purpose. Succeeding usury is when one has borrowed money from his neighbor, and after repaying the debt he sends him a present saying: "This is for the kindness you did in leaving your money in my hand without interest." (Baba Metziah LX and LXXV.)

2. We have learned: R. Simeon b. Yochoi says: whence do we deduce that one who owes his neighbor a hundred Zuzim must not greet him first if he was not accustomed to do so before obtaining the loan? From the words: "Interest of anything" (Ibid.)—that not even a word must be given as interest. (Ibid. LXXV)

3. We have learned: R. Simeon b. Elazar says: one who lends his money without interest, to him applies the verse (Psalm. XV, 5) "That puteth not out his money for interest, and takes no bribe against the innocent, he that does these things shall *never be moved*". This verse signifies that he who lends money on interest will eventually lose all his possessions. But does it not sometimes happen that even those who do not take usury become poor? Said R. Elazar: the latter regain their lost possessions, while the former, once they lose their possessions they never regain them again. (Ibid. 71.)

4. Said R. Dimi: whence is it deduced that one whom his neighbor owes a hundred Zuzim, and he is aware that the debtor has not wherewith to pay, that he is forbidden to pass before him (so as not to embarrass him)? From the verse: "You shall not be to him as a lender of money." (Exod. XXII, 24.)

HALAKHA

1. It is a commandment of the Torah to lend to the poor of Israel, as it reads: "If thou lend money to any of My people, even to the poor with thee" (Deuter. XV, 9). The commandment of lending is even more important than the commandment of charity. Furthermore, the Torah laid stress on the fact that he who refuses to lend the poor commits a sin, as it reads: "And thine eye be evil against thy needy brother, and thou give him nought; and if he cry unto the Lord against thee, and it will be a *sin* unto thee." (Deuter. XV, 9.) (Mimon.)

2. It is obligatory to lend even to a rich man, at the time when the latter is in need of money; a poor man, however, has the preference. It is commendable to lend an article to a person who needs it. (Ibid.)

3. If one assures a poor man to lend him money or an article, it is forbidden to retract the promise. Even if he promises a rich man he must also keep his promise. (Ibid.)

4. The creditor is forbidden to demand payment of the debt when he knows that the poor debtor has not wherewith to pay, for

כ"ב כ"ד): לא תהיה לו כנשה, ואסור לו גם לעבור לפניו שלא להפחידו ושלא להכלימו (שם).

ה. כשם שאסור למלוה לתבוע מן הלוה כשיודע שאין לו, כך אסור ללוה לאמר למלוה לך ושוב, בשעה שיש לו ממון, שנאמר (משלי י"ג כ"ח): אל תאמר לרעך לך ושוב ומחר אתן לך; וכן אסור ללוה להוציא הממון שלוה שלא לצורך עד שלא ימצא המלוה ממה לגבות, ואף על פי שהמלוה עשיר גדול — אסור, שנאמר (תהלים ל"ז כ"א): לוה רשע ולא ישלם (שם).

ו. אסור למלוה לקחת רבית מן הלוה שנאמר (ויקרא כ"ה): את כספך לא תתן לו בנשך, ולמה נקרא שמו נשך? שהוא נושך ומצער את חברו, ואוכל את בשרו (שם פ"ד).

ז. אסור להקדים לו רבית כדי שילוהו, וכן אסור לתת לו רבית אחר שהחזיר לו מה שלוה ממנו (שם).

ח. אם לא היה רגיל להקדים לו שלום למלוה — אל יקדים לו אחר שהלוהו, וכן לא יקלסהו בדברים ולא ישכים לפתחו (שם פ"ה).

ט. התירו חכמים להלות מעות לחברו לסחור בהם, והלוה יתן לו סכום קצוב בעד חלקו ברוח, וזהו שקוראים "היתר עסקא", כלומר: היתר הלואת מעות למסחר, במה דברים אמורים שהמלוה נוטל מהלוה בעד חלקו ברויח סכום קטן כפי מנהג המדינה, אבל אם המלוה דוחק את הלוה ונוטל ממנו יותר מכפי הרגיל, הרי הוא אינו יוצא ידי חובתו בדיני שמים.

פרק טו.

השבת אבדה

תלמוד

א. לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם, השב תשיבם לאחיך, וכן תעשה לחמרו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם (דברים כ"ב).

ב. אף השמלה היתה בכלל כל (אבדת אחיך) ולמה יצאת? להקיש אליה, לומר לך: מה שמלה מיוחדת שיש לה סימנין ויש לה תובעים,

---

בכלל כל אבדת אחיך — דמשמעו: כל דבר שנאבד, ומה לי שמלה או דבר אחר? ולמה יצאת — למה הזכירה הכתוב. ויש לה תובעין — דהבעלים אינם מתיאשים, אלא תובעים שיחזירוה להם בסימנים.

the Torah warned him: "Thou shalt not be to him as a lender of money." (Exod. XXII, 24.) The creditor is even forbidden to confront the borrower so as not to frighten or embarrass him. (Ibid.)

5. Just as the creditor is forbidden to demand payment when he knows that the borrower has no money, so is the borrower forbidden to tell his creditor at the time when he has money: "go and come back", for it is written: "Say not unto thy neighbor: 'Go and return, and tomorrow will I give.'" (Prov. III, 28.) (Ibid.)

The debtor is forbidden to spend borrowed money for useless things, so as not to leave in his possession enough money to repay the debt. Even if the creditor is a very rich man, it is also forbidden, for it is said: "The wicked borroweth and repayeth not" (Psalm. XXXVI, 21.) (Ibid.)

6. The creditor is forbidden to take interest, as it reads: "Thou shalt not give him thy money on interest." (Levit. XXV, 37.) And why is interest called "נשך"? Because the creditor bites and grieves his neighbor, and is considered as eating his flesh. (Ibid.)

7. It is forbidden to advance the interest so as to obtain a loan, or to give interest after the debt has been paid back.

8. If the borrower was not accustomed to greet the creditor first, he should not do so after obtaining the loan; neither should he praise the creditor nor go to his house to greet him, (because these are forms of interest.)

9. Our Sages permitted one to lend money to his neighbor, that the latter may do business therewith and give him a certain sum for his share of the profits This is called a "היתר עסקא"—which means permission to lend money for business. This permission holds good only if the creditor gets a small part of the profits; if, however, the creditor oppresses the borrower and demands a greater part of the profits than the usual, he is considered a usurer in the eyes of God.

CHAPTER XV
RETURNING OF LOSSES
—Talmud—

1. Thou shalt not see thy brother's ox, or his lamb go astray and hide thyself from them. Thou shalt surely return them to thy brother. The same shalt thou do to his ass, and so shalt thou do to his garment, the same shalt thou with every lost thing of thy brother's which may have been lost from him, and which thou hast found; you may not hide yourself. (Deuter. XXII, 1 and 3.)

2. A garment was also included (in the statement: "Every lost article of thy brother's") why then is it mentioned separately? To put it as an example; as a garment usually has marks and claimants (who surely did not give up hope to restore the loss),

אף כל דבר שיש בו סימנין ויש לו תובעים — חיב להכריז (ב"מ כ"ז א').

ג. אבוה דשמואל אשכח הנך חמרי במדברא ואהדרינהו למרייהו לבתר תריסר ירחי שתא לפנים משורת הדין (שם כ"ד ב').

ד. ת"ר: בראשונה כל מי שמצא אבדה היה מכריז עליה שלשה רגלים, ואחר רגל אחרון שבעה ימים כדי שילך שלשה ויחזור שלשה ויכריז יום אחד. משחרב בית המקדש שיבנה במהרה בימינו, התקינו שיהיו מכריזים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות (שם כ"ה ב').

ה. ת"ר אבן טוען היתה בירושלים, כל מי שאבדה לו אבדה נפנה לשם וכל מי שמוצא אבדה נפנה לשם, זה עומד ומכריז וזה עומד ונותן סימנין ונוטלה (שם שם).

הלכה

א. מצא דבר האבוד—חיב להחזירו לבעליו, שנאמר (דברים כ"ב): לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם, השב תשיבם לאחיך. וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה. ואם אינו יודע מי הוא בעל האבדה — חיב להכריז ולהודיע ברבים עד שיודע לו. ואסור לדרוש שכר בעד השבת אבדה (רמב"ם וחו"מ רנ"ט).

ב. כל זמן שהאבדה אצלו חיב לטפל בה שלא תפסד, ואם מצא כסות של צמר מנערה אחת לשלשים יום, וכן כל דבר שמצא יטפל בו שלא יתקלקל (שו"ע סי' רס"ז).

ג. אסור להשתמש באבדה לצרך עצמו.

ד. חיבין להחזיר רק דבר שיש בו סימן, כגון בגד או בהמה וכדומה להם, דהבעלים מצפים שיתנו סימן ויחזרו להם, ואינם מתיאשים: אבל דבר שאין בו סימן, כגון מי שאבדה לו מטבע אחת, ונודע לו שאבדה ממנו, אין המוצאה חיב להחזירה, מפני שבעליה ודאי נתיאשו ממנה, דהרי אין להם בה סימן. ומכל מקום אם יודע מי הוא

חיב להכריז — אבל דבר שאין בו סימן הוא שלו, לפי שהבעלים נתיאשו. וחושבים שהוא אבוד מהם לעולם, דהרי אין יכולים לתן סימן שיחזירוהו לו. ואהדרינהו למרייהו — החזיר לבעליהם. לבתר תריסר ירחי שתא — אחר שנים עשר חדש מצאם, והבעלים כבר נתיאשו מהם, ואעפ"י שיש בהם סימן, כיון שמצאם אחר יאוש הרי הם שלו. בראשונה — לפנים בזמן שבית המקדש היה קים וכל ישראל היו עולים לירושלים ברגלים היו מוצאי האבדה מכריזים עליה שלשה רגלים. שבעה ימים — היו ממתינים שבעה ימים. כדי שילך שלשה — כדי שילך מירושלים לביתו לראות אם אבד לו הדבר שהכריזו עליו. ויחזור — מביתו לירושלים. ויכריז — בעל האבדה מכרי: דבר זה אבדתי ואלו סמניו.

so also any lost article which has marks and claimants, when found, must be proclaimed. (Baba Metzia 27.)

3. The father of Samuel once found asses which were lost for twelve months in the desert, and he returned them to the owner in spite of the fact that they belonged to him according to the strict law. (Baba Metzia 24.)

4. The Rabbis taught: formerly a finder of a lost article used to proclaim (in Jerusalem) on all three festivals, and on the seventh day after the last festival, so as to give the loser three days' time to go to his house (to find out if he lost anything), and three days to come back (to Jerusalem), and the seventh for proclaiming. However, after the destruction of the Temple (which shall be rebuilt soon in our days) the Sages enacted that it shall be proclaimed in the synagogues and places of study. (Ibid. 25.)

5. The Rabbis taught: there was a certain stone in Jerusalem, and everyone who had lost something would go there, and the same did the finders. The latter proclaimed and the former by telling the marks restored their losses. (Ibid.)

HALAKHA

1. If one found a lost article he must return it to the owner for it is written: (Deuter. XXII, 1) "Thou shalt not see your brother's ox or sheep be driven away, and hide thyself from them; thou shalt surely bring them back unto thy brother; and so shalt thou do with every lost thing of thy brother's which he hath lost and thou hast found." If the founder knows not who the owner is, he must announce the finding in public until he will find out who the owner is. It is forbidden to demand a reward for returning a loss. (Mimon.)

2. As long as the lost object is in the finder's possession, he must take care that it should not be damaged. Therefore, if one found a garment he must dust it at least once in thirty days. So is it with every found article: the finder must take care that it should not be damaged.

3. It is forbidden to make personal use of a found article.

4. Only an object that is likely to possess an identifying mark must be returned, as for instance a garment or an animal, because the owner, surely, did not give up hope to regain his loss, but is waiting for the finder to announce the finding and by telling the mark he will regain it.*

If, however, the aricle is not likely to possess an identifying mark, as for instance a coin, the finder (provided the owner knows

*According to the Talmudic law, if the owner gives up hope or it is certain that under similar circumstances one would give up hope to restore a loss, as in the case of a lost coin—the loss belongs to the finder.

בעל האבדה — יעשה לפנים משורת הדין ויחזור לו (רמב"ם גו"א י"ד).

ה. חיב להחזיר אבדה לאינם ישראלים, גם להכנים כליהם למקום המשתמר מפני הגנבים, כמו שחיבים לעשות לכליהם של ישראל, כדי שידעו שבני ישראל הם אנשי אמונה, ואם לא החזיר הרי הוא מחלל שם שמים (שם פי"א).

פרק טז.

גניבה

הגיונות

לא תגנבו (ויקרא י"ט י"א), לא תעשק את רעך ולא תגזל, לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר (ויקרא י"ט י"ג).

בחיי כל היצורים ופעולתם יופיע, כנודע, רצון הא-ל האחד להעמיד סדרי הבריאה וחוקי הטבע על מכונם, מבלי דעת מטרת מעשיהם עובדים הם בעד קיום העולם לפי חושם הטבעי אשר נתן בהם ה'. אתה, בן אדם, הנך האחד אשר חנן ה' אותך בדעת ותבונה ויעשך אדון לנפשך. יכל תוכל לעשות את חייך לחיי יושר וצדק, המביאים ברכה לך, לחבריך ולעמך; ויש לך חפש ויכלת להרע ולהשחית לעצמך, לחבריך ולעמך.

בלבך ונפשך פנימה נתן ה' רגש תום ויושר המעורר אותך וקורא אליך לעשות צדק. עוד יתרה עשה עמך הא-ל הטוב, בנתנו לך תורת הצדק, ויודיעך חוקים ומשפטים ישרים אשר אם תקים אותם באמת ואמונה יהיו חייך חיי ישרים, חיי ברכה וחיי נצח.

דע כי ה' אלקים הוא אדון האדם ומלפו הקוצב מנת גורלו בחיים, ולכן כל דבר אשר ירכוש לו בצדק נתן לו מאת ה'. ואם תאות לבך ותשוקת החיים יסיתו אותך לגנוב או לגזל ממנו, הרי הנך חוטא לא להאדם לבד, אך גם לאלקים. תוכיח במעשיך, כי תלעג למשפטי ה', ותנאץ את אמרות קדשו. תשלל מעצמך כבוד האדם הנברא בצלם אלקים וכבוד בן ישראל, — בן העם אשר ה' קראו "גוי שומר אמונים".

כבד את ה' אדון כל הארץ ואדון הצדק, וקדושה תהיה לך פקודתו: "אל תעשוק את רעך"! כל דבר, כקטן כגדול, אשר זכות רעך עליו, אל תשלח בו יד להשתמש בו שלא מדעתו. מאושר תהיה אם תוכל לחשוב כי חייך החולפים הם טהורים מעול, ואין אדם בתבל אשר יוכל

that he lost it) may keep it, because the owner surely gave up hope to regain the loss.

However, if the finder knows the owner, even if according to the exact law the loss belongs to the former, he should be lenient to him and return it. (Mimon.)

5. One must return lost articles to Gentiles, and also place their property into a safe place, as one must do with the property of a Jew. Then the Gentiles will convince themselves that the Jews are trustworthy people. If one did not return a loss to a Gentile—he profanes the name of God. (Ibid.)

CHAPTER XVI
STEALING
—Meditations—

"Ye shall not steal." (Levit. XIX, 11) "Thou shalt not oppress thy neighbor, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning." (Ibid. 13)

In the life of all living and their deeds there is a clear indication of the will of G-D arranging the laws of nature on a firm basis. Being ignorant of the results of their deeds, all creatures work for the welfare of the creation by the aid of their instincts gifted to them by G-D. Son of man, you are not the only being whom G-D gifted with judgment and mind, thereby making you master of your soul. It is within your power to make your life just and righteous, and benefit yourself and your neighbors, as well. At the same time it is within your power to destroy and commit evil to yourself and to others.

Within your heart and soul G-D created a feeling of justice and righteousness which urges you and calls upon you to do good. Another kindness did G-D show you—He gifted you with a Torah —a code of justice, which teaches you the just and righteous laws of life. If fulfilled, these laws will bring you a happy and blessed life of eternity.

Remember that G-D is master of man. He distributes wealth and earthly possessions. Therefore, all that man acquires honestly is G-D's gift to him. Should your temptation and lust persuade you to steal from your neighbor or otherwise deprive him of it, you not only sin against man, but also against G-D. Your deed signifies that you despise the justice of G-D and contempt His holy words. You deprive yourself of that honor bestowed upon you as a being created in the image of G-D, and also of the additional honor of a "Son of Israel"—a son of that nation whom G-D names "A People who preserve justice."

Honor the Host of the world and the Host of justice. Holy shall His command be unto you: "Thou shall not rob your neigh-

להתאונן לפני השופט כל הארץ כי עשית לו רעה, שדדת ממנו דבר, הצרת לו או הפרעת את מנוחתו ושלומו.

תלמוד

א. כל הנותן עיניו במה שאינו שלו — מה שמבקש אין נותנין לו, ומה שבידו נוטלין ממנו (אדר"נ).

ב. א"ר יוחנן: כל הגוזל את חברו שוה פרוטה — כאלו נוטל נשמתו, שנאמר (משלי א'): כן ארחות כל בוצע בצע את נפש בעליו יקח. ואומר (ש"ב כ"א): אל שאול ואל בית הדמים על אשר המית את הגבעונים, וכי היכן מצינו שהרג שאול את הגבעונים? אלא מתוך שהרג נוב עיר הכהנים שהיו מספיקין להם מים ומזון, מעלה עליו הכתוב כאילו הרגן (ב"ק קי"ט).

ג. מר זוטרא חסידא אגניב ליה כסא דכספא מאושפיזא. חזיא לההוא בר בי רב דמשי ידיה ונגיב בגלימא דחבריה, אמר: היינו האי, דלא אכפית לה אממונא דחבריה כפתיה ואודי (ב"מ כ"ד א').

ד. ר' יוסי אומר יהי ממון חברך חביב עליך כשלך (אבות פ"ב).

הלכה

א. כל הגונב ממון משוה פרוטה ולמעלה, בין הגונב מישראל בין מאינו ישראל, בין מגדול בין מקטן, אפילו הגונב מאביו ואמו — עובר על אזהרת הקב"ה: לא תגנוב (שמות כ'), ואסור לגנוב אפילו דרך שחוק, או על מנת לשלם, כדי שלא ירגיל עצמו בכך. (רמב"ם ה"ל גניבה פ"א).

ב. אסור לקנות מן הגנב את החפץ שגנב, וכן אסור אפילו לקבל בפקדון דבר שהרוב ממנו הוא גנוב, כגון לקבל מן הרועים צמר, חלב וגדיים, ועון גדול הוא זה, שהרי מחזיק ידי עוברי עברה, וגורם שיגנבו גנבות אחרות, שאם לא ימצאו הגנבים קונים לגניבתם או מטמינים, לא יגנבו (שם).

הנותן עיניו — חומד. מספיקין להם — הכהנים היו נותנים להגבעונים מזונם בעד עבודתם. מאושפיזא — מבעל האכסניא, והכלי היה של האושפיזא. דמשי — רחץ. ונגיב — קנח. בגלימא דחבריה — בבגד של חברו. היינו האי — הוא זה שגנב. דלא אכפית ליה — דאינו חס. כפתיה ואודי — כפוהו, והודה שגנב.

bor." All things, valuable as well as less valuable acquired by your neighbor are his property. Stretch not your hand to make use of them without his knowledge and permission. Happy will you be, if you lead a life free of all evil. There will be no man complaining before the Judge of the world that you have wronged him, robbed him of his possessions or in any way disturbed his peace.

—Talmud—

1. One who wishes to obtain his neighbor's property in a dishonest way, he not only fails to get what he wishes, but he loses his own property in addition to this. (Sotah 9.)

2. Said R. Johanan: one who robs his neighbor even the value of a Prutah (half a cent) is considered as taking his life, for it is written (Prov. I, 19) "So are the paths of everyone that is greedy after (unlawful) gain; it taketh away the life of those that own it." It is also written: (II Sam. XXI, 2) "On account of Saul, and on account of the house of blood, is this; because he hath slain the Gibeonites." But where do we find in the Scripture that Saul slew the Gibeonites? Therefore we must say that because he slew the priests o Nob, who supplied the Gibeonites with food and drink, the Scripture considers him as having slain the Gibeonites. (Baba Kama 119.)

3. It once happened that a silver goblet was stolen from the owner of the inn where Mar Zutra the pious stayed. After becoming aware of the loss Mar Zutra noticed that a certain student washed his hands and dried them with his neighbor's garment. "Aha!", he thought to himself, "he must be the thief, because he cares not for his neighbor's property." He seized him, and after questioning the latter admitted the theft. (Baba Metzia 24.)

4. R. Jose says: let thy neighbor's property be as dear to you as thine own. (Aboth 2.)

HALAKHA

1. One who steals even a prutah from a Jew or Gentile, from an adult or a child, even if he steals from his parents, he violates the warning of the Lord: "Thou shalt not steal." (Exod. XX, 15) One is forbidden to steal anything even by way of joke, or with the intention of returning it, so as not to accustom himself to steal.

2. It is forbidden to buy stolen property, or store property most of which is stolen, as for instance receive wool or milk from shepherds (because it is likely to be stolen from the owners). The sin of buying or storing stolen property is very great, because it aids the sinners and causes them to steal more; for if the thieves will find no purchasers or a place where to store their thefts, they will not steal.

ג. השואל חפץ שלא מדעת בעליו אעפ"י שמחזיר להם את החפץ כמו שהיה — הרי הוא כגוזלו ממנו (שם מהל' גזילה פ"ג).

ד. הגוזל את הרבים, כגון שמכר במדה חסרה, או משקל חסר — יעשה בממון הגזילה צרכי רבים, ויהנו מהם גם הנגזלים (חו"מ שס"ו).

ה. כל החומד ביתו או כליו של חברו ועשה תחבולות ולקחו ממנו, אעפ"י ששלם דמים רבים עובר על אזהרת ה' "לא תחמוד" (רמב"ם).

פרק יז.

שכירות פועלים

תלמוד

לא תעשק שכיר עני ואביון מאחיך או מגרך אשר בארצך בשעריך. ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו (דברים כד).

א. תניא: ואליו הוא נושא את נפשו — מפני מה עלה זה בכבש ונתלה באילן ומסר את עצמו למיתה, לא על שכרו?

ב. רבה בר בר חנא שברו לו הנהו שקולאי חביתא דחמרא. לקח את בגדיהם, אמרו לרב. אמר לו: תן להם בגדיהם! א"ל: דינא הכי? א"ל: אין, למען תלך בדרך טובים (משלי י"ב) נתן להם את בגדיהם. אמרו ליה עניי אנן וטרחינן כולא יומא וכפינן, ואין לנו כלום. א"ל: תן להם שכרם. א"ל: דינא הכי? א"ל אין, וארחות צדיקים תשמור (שם) (ב"מ פ"ג)

הלכה

א. מצוה לתת לפועל שכרו מיד כשהשלים מלאכתו; השלימה ביום ולא שלם לו עד הלילה — עובר על מה שהזהירה התורה (דברים כ"ד): ביומו תתן שכרו, ולא תבא עליו השמש. השלימה בלילה ולא שלם לו

נושא את נפשו — מוסר את נפשו לעשות מלאכתו. כבש — סולם גבה, והיה בסכנה לפול ולמות, וכן כשנתלה באילן למסוק זתים הוא בסכנה לפול מן האילן ולמות. תכרו — שברו. שקולאי — נושאי משאות. חביתא דחמרי — חבית של יין. לקח את בגדיהם — בעד הנזק שעשו לו, וחיבים לשלם לו מן הדין. למען תלך בדרך טובים — לפנים משורת הדין. וכפינן — הננו רעבים. וארחות צדיקים תשמור — ואורח הצדיקים היא לשלם לפועלים עניים, שעבדו אצלך ולא יכלו להשתכר במקום אחר את שכרם כדי שלא ירעבו ללחם.

3. One who borrows an article from his neighbor without the latter's knowledge, even if he returns the article in the same condition as it was, he is considered as robbing him.

4. One who robs from man, as for instance a storekeeper who weighed or measured with a short weight or measure—let him supply a public need in order that those whom he had robbed should also enjoy thereof.

5. One who desires his neighbor's house or any other property of his neighbor, and manages to take it away from him, even if he paid a large sum of money, he violates the warning of the Lord: "Thou shalt not covet." (Exod. XX, 17.)

CHAPTER XVII

WAGES OF WORKINGMEN

—Talmud—

Thou shalt not withhold the wages of a hired man, of the poor and needy, whether he be of thy brethern or of thy strangers that are within thy gate. On the same day shalt thou give him his wages, that the sun may not go down upon it; for he is poor and his soul longeth for it. (Deuter. XXIV, 14-15.)

1. We have learned: it is written: (Deuter. XXIV, 15) "And his soul (the workingman's) longeth for it."—did not the workingman ascend a ladder and endangered himself to earn his wages? So why withhold them?

2. It happened that the carriers hired by Raba b. Hana broke a barrel of wine that belonged to him. He took their garments for the damage. They came before Rabh and complained to him, and he bade Raba to return their garments. Raba objected saying: "Is that the law?" Yes, replied Rabh, for it is written: (Prov. II, 20) "In order that you may walk in the way of good men." Raba returned their garments. The carriers, however, complained again: "We are poor and were working a whole day to earn for food and we are hungry now and have no money to buy food." Rabh bade Raba to pay them. "Is that the law?", Raba objected again. "Yes," said Rabh," it is further said: (Ibid.) "And observe the paths of the righteous." (Baba Metzia, 83.)

HALAKHA

1. It is a command of the Torah to pay a working-man immediately after the latter completes his task. If the task was completed in the daytime and the employer did not pay him before nightfall, he violates the warning of the Torah: "On the same day shalt thou give him his wages, that the sun may not go down on it." (Deuter. XXIV, 15) If the task was completed in the night

עד למחר עובר (ויקרא י"ט): על ולא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר. (חו"מ של"ט).

ב. אין בעל הבית עובר על האמור למעלה אלא כשתבעו הפועל ויש לו ממון, אבל אם לא תבעו, או שאין לו ממון ואינו מוצא ללות מאחרים — אינו עובר (שם).

ג. כשם שבעל הבית צריך לשלם שכר הפועל בזמנו, כך הפועל מחויב לעשות מלאכתו באמונה (שם של"ז).

פרק יח.

בין אדם לאדם

הגיונות

א. חותמו של הקב"ה הוא אמת, ויתן בלב האדם שאיפה וחפץ לדעת את האמת, לכן כל דבר שקר אשר ידבר האדם הוא מרד ומעל בה' ובכבוד האדם.

אם ירבה להלל את רעהו יותר מאשר הוא באמת — הרי השקר הזה נקרא בשם "חנופה"; ואם בעשותו חונף הוא שואף לקבל איזו תועלת — שולל הוא מנפשו כבוד אנשיב והשם "תולעת וזחלה" נאה לו.

ב. בשעה שאתה כועס על אחיך אשר עשה לך עול, זכור כי אתה בעצמך הנך מלא עון נגד ה' אלקיך המרבה להטיב לך והוא מאריך אפו ומחכה לתשובתך. למה לא תלמד ממנו להיות ארך אפים כמהו?

ג. כל עוד שלא נדכה לב האדם, לא נעכר רוחו ולא נשלל ממנו כבוד אנשים, אז, גם אם קרהו אסון וצרה, יתנחם וימצא ענין בחיים, אבל אם שוכחי משפט אלקים בארץ ידכאו לבב אדם, יעכירו את רוחו, וישללו ממנו כבודו בדברים בו ובמעשיו אשר גואל לעשות, ומה גם אם יכנוהו בשם גנאי, למען לשום עליו אות לעג וקלון — חברים הם לרוצחי נפש. כי את נפשו וחייו הם קובעים. אלקים הרואה ללבב אנוש, שומע ורואה אנחותיו ודמעותיו, הוא יעמיד את הלועגים והמתלוצצים, הפוצעים לבב איש, לפני כס משפטו, לא ישא לעונם, כי הוא דורש משפט שבורי לב ודכאי רוח.

ד. אם חטא לך אחיך ומנע ממך את הטוב אשר היה לאל ידו לעשות לך, או גם עשה לך רעה ואתה אומר לנקום ממנו או לנטור לו שנאתך, זכר את אלקיך, אשר לפניו חטאת רב יותר מאשר חטא אחיך

and the employer did not pay him before dawn, he violates the command: "The wages of a hired man shall not abide with thee all night until the morning." (Levit. XIX, 13.)

2. The employer violates the above commands only if the laborer demanded his wages, and he had money at that time wherewith to pay him. If, however, the laborer did not demand his wages, or if the employer had no money wherewith to pay him, and can find no place to borrow, he does not violate the command.

3. Just as the employer is under obligation to pay the laborer promptly, the laborer is likewise under obligation to fulfill his task honestly.

CHAPTER XVIII

ETHICS

—Meditations—

1. The seal of G-D is truth. He rooted in the heart of man a desire to know the truth. Therefore, with every falsehood that man tells, he violates G-D's law and lowers his dignity as a man.

Undeserved praise is falsehood, the name of which is "flattery". And if thru flattery one intends to benefit himself, he robs his own self of the dignity of man, and the name "A creeping worm" behooves him.

2. At the time when you are angry at your brother who wronged you, remember that you have yourself sinned against the Lord. He has not ceased to favor you; on the contrary, He has been patient with you, and still awaits your repentance. Why take an example from Him, and be as patient as He is?

3. As long as man's heart is not crushed with grief, nor his soul disturbed, nor his honor degraded, he may find comfort and interest in life even if a great misfortune befall him. But if people forget God's justice on earth and crush a man's heart and spirit, or defame him by gossiping about his misdeeds to which he was tempted, or give him a bad nickname, to commit him to shame, these people are guilty of murder, for they rob their victim of his soul. God, Who looks into the heart of man, hears every sigh, and counts every tear, will call these ridiculer and wounders of man's spirit before His judgment. This sin will not be forgiven, for God calls to justice those who break the heart and spirit of man.

If your brother has refused to help you at the time when it was in his power to do so and you intend to avenge, or hear ill against him, remember G-D against Whom you have sinned much more than your brother against you. He still gives you life and

לך, והוא נותן לך חיים וממלא כל מחסוריך; גם אתה לך בדרכיו והיה כמוהו — סולח ומוחל. בשעה שאתה מעביר מלבך את הנקימה ואת הנטירה, ולא תזכור את חטאת אחיך — הרי אתה מתראה "בצלם אלקים", אשר בו נבראת, בכל יפיו והדרו.

הלכה

אסור שנאת אדם לאדם

א. כל השונא אחד מישראל בלבו — עובר ב"לא תעשה", שנאמר (ויקרא י"ט י"ז): לא תשנא את אחיך בלבבך, ואם חטא לו חברו לא ישטמנו וישתוק, אלא מצוה עליו להודיעו ולומר לו: למה עשית לי כך וכך, ולמה חטאת לי בדבר פלוני? ואם בקש ממנו למחול לו — לא יהיה אכזרי וימחול לו (רמב"ם).

ב. הרואה את חברו שחטא או הלך בדרך לא טובה — מצוה להוכיחו ולהחזירו למוטב, שנאמר (ויקרא י"ט): הוכח תוכיח את עמיתך, אבל לא יכלימנו, ומכל שכן ברבים, מפני שאסור להכלים את ישראל, אמרו חכמים: המלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא, לפיכך צריך אדם להזהר שלא לביש חברו ברבים, בין גדול בין קטן, ולא יקרא לו בשם שהוא בוש ממנו, ולא יספר לפניו דבר שהוא בוש ממנו (שם).

נקימה ונטירה

א. הנוקם מחברו — עובר בלא תעשה, שנאמר (ויקרא י"ט): לא תקום, וראוי לו לאדם למחול לחברו שחטא נגדו (רמב"ם).

ב. כיצד היא הנקימה? אמר לחברו השאילני ספרך, ולא השאילו, ולמחר היה צריך זה לשאול ממנו דבר, אם אמר לו איני משאילך כמו שלא השאלתני — זו היא נקימה, אלא יתן לו בלב שלם ולא יגמול לו כאשר עשה לו (שם).

ג. הנוטר לאחד מישראל — עובר ב"לא תעשה", שנאמר (שם): ולא תטור את בני עמך. כיצד היא הנטירה? אם אמר ראובן לשמעון: השאילני חפץ זה, ולא השאילו, למחר בא שמעון לראובן לשאול ממנו דבר, ואמר לו ראובן: הא לך, הריני משאילך ואיני כמותך, שלא השאלתני — העושה כזה עובר "בלא תטור", אלא ימחה הדבר מלבו ולא יזכרנו כלל (שם).

supplies all your needs. You should therefore follow in His path, and do as He does—forgive.

At the time when you banish from your heart thoughts of revenge and ill against your brother, you appear as bearing that image in which you were created—"the image of G-D", in all its beauty and splendor.

HALAKHA

PROHIBITION OF HATRED

1. One who hates a Jew in his heart violates the prohibitive commandment: "Thou shalt not hate thy brother in thy heart." (Levit. XIX, 17) However, if his neighbor has wronged him, he must not remain silent and hate him, but it is his duty to call his neighbor's attention to it and demand an explanation; and if his neighbor begs forgiveness he should not be cruel and forgive him

2. It is one's duty to rebuke his neighbor if the latter has sinned or went wrong, and urge him to do good, as it reads: (Levit. XIX, 17) "Thou shalt, indeed, rebuke thy neighbor." But it is forbidden to disgrace him, especially in public, because it is forbidden to put a Jew to shame. Furthermore, our sages said, he who disgraces a Jew in public has no part in the future world. Therefore should one be cautions not to disgrace his neighbor in public, even a child; nor should one call his neighbor by a name that the latter is ashamed of, nor tell in his presence anything that may embarrass him.

REVENGE AND CHERISHING HATRED

1. Revenge is prohibited, as it reads: (Levit. XIX, 18) "Thou shalt not take vengeance.", and it behooves one to forgive his neighbor who wronged him. (Mimon.)

2. What is revenge? If A asks B to lend him a book, and B refuses; later when B asks A to lend him something, A refuses because he wants to repay B—this is revenge, and is prohibited. The proper thing for A to do would be to give him the requested article, and not repay him. (Ibid.)

3. One who bears a grudge against a Jew, violates the command: "Thou shalt not bear a grudge against the children of thy people." What is meant by "bearing a grudge"? If A asks B to lend him something and B refuses. Later when B asks A to lend him something, and A gives him the requested article, remarking: "I will give it to you, and will not repay you", he violates the command: "Thou shalt not bear a grudge". The proper thing for him to do would be to forget all that had happened and never mention it again. (Ibid.)

תלמוד

נצור לשונך

תנו רבנן: לא תונו איש את עמיתו (ויקרא כ"ה) — באונאת דברים הכתוב מדבר, אתה אומר באונאת דברים או אינו אלא באונאת ממון? כשהוא אומר: וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו (שם שם) הרי אונאת ממון אמור, הא מה אני מקים "לא תונו איש את עמיתו"? באונאת דברים, הא כיצד? אם היה בעל תשובה אל יאמר לו: זכור מעשיך הראשונים, אם היו יסורין באין עליו, או שהיה מקבר את בניו אל יאמר לו כדרך שאמרו לו חבריו לאיוב: "זכר נא, מי הוא נקי אבד"? (איוב ד'), אם היו חמרים מבקשים תבואה ממנו, לא יאמר להם: "לכו אצל פלוני שהוא מוכר תבואה" ויודע בו שלא מכר מעולם. ר' יהודה אומר: אף לא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים, שהרי הדבר מסור ללב, וכל דבר המסור ללב נאמר בו: "ויראת מאלהיך" (ויקרא י"ט), אמר ר' יוחנן משום ר"ש בן יוחאי: גדול אונאת דברים מאונאת ממון, שזה נאמר בו ויראת "מאלהיך", וזה לא נאמר בו "ויראת מאלהיך". ור' אלעזר אומר: זה בגופו וזה בממונו. ר' שמואל בר נחמני אמר: זה ניתן להשבון וזה לא ניתן להשבון (ב"מ נ"ח ע"ב).

ב. אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בן זימרא: כל המספר לשון הרע כאלו כפר בעיקר, שנאמר (תהלים י"ב): אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו, מי אדון לנו (ערכין ט"ו ב').

ג. אמר רבא: מאן דבעי חיים — בלשונו, ומאן דבעי מיתה — בלשונו שנאמר (משלי י"ח): מות וחיים ביד לשון (שם).

מעשה ברוכל אחד שהיה מחזיר בעירות והיה מכריז ואומר: מאן בעי למזבן סם חיים. א"ל ר' ינאי: זבין לי. הוציא לו ספר תהלים, הראה לו פסוק (ל"ד): מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב — נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה, ונאמר (משלי כ"א): שומר פיו ולשונו — שומר מצרות נפשו (מ"ר ויקרא ט"ז).

באונאת דברים — שמצערו בדברים. באונאת ממון — שמאנהו ומטעהו בממון. חמרים — סוחרים המוליכים תבואה מעיר לעיר על חמורים. לא יתלה — לא יראה למוכר כאלו הוא חפץ לקנות ממנו. דבר המסור ללב — אין אדם יודע מה שבלבו ויוכל זה המצער את חברו בדברים הללו להצטדק לפני בני אדם, אבל הקב"ה יודע מה שבלבו ויפרע ממנו. זה בגופו — כשמצערו בדברים מריע לו בגופו. נתן להשבון — אם מאנהו בממון יכל הוא להחזיר לו הממון אבל אם צערו אי אפשר לו לתקן. מאן דבעי — מי שרוצה. בעי למזבן — רוצה לקנות.

—Talmud—

BEWARE THY TONGUE

1. The Rabbis taught: the verse: (Levit. XXV, 17) "Ye shall not wrong one another." refers to grieving one with words. But perhaps it refers to business? It is already written concerning business: (Ibid. 14) "And if thou sell aught unto thy neighbor, or buy of thy neighbor's hand, ye shall not wrong one another.", hence the former verse applies to words. How so? One must not say to a person who is repenting: "Remember your former deeds."; or to a person who is suffering from sickness, or is burying his children, he must not say as Job's neighbors told him: (Job IV, 7) "Remember, I pray thee, who ever perished being innocent?" One must not mislead merchants, who want to buy something, by directing them to one who has never sold anything. R. Jehuda says that one must not inquire the price of an article from a merchant if he has no money wherewith to buy it, for he grieves him, and makes him sick at heart. And in such matters the Torah warns us: (Levit. XXV, 17) "Thou shalt fear thy Lord." Said R. Johanan in the name of R. Simeon b. Yochoi: grieving one with words is more rigorous than cheating him of money, for as to the former the Scripture states: "Thou shalt fear thy Lord", while as to the latter it is not stated so. R. Elazar says: the former harms his body (i.e., the grief impairs his health) while the latter deprives him of money. R. Samuel b. Nahmoni says: the latter may be returned while the former cannot. (Baba Metzia 58.)

2. Said R. Johanan in the name of R. Jose b. Zimra: a slanderer is considered an unbeliever, for it is written (Psalm. XII, 5) "Who have said: 'Our tongue will we make mighty, our lips are with us; who is Lord over us?'" (Erochin 15)

3. Said Rava: some people acquire life through speech, while others death, as it reads: (Prov. XVIII, 21) "Death and life are in the power of the tongue." (Ibid.)

4. It once happened that a traveling merchant announced in every town he arrived: "Who wishes to buy the elixir of life?" Said to him R. Yanai: "Sell me some." Thereupon the merchant took the book of Psalms and pointed out the verse: (XXXIV, 13) "Who is the man that desires life, and loves many days, that he may see good therein? Guard your tongue from (speaking) evil, and your lips from speaking deceit." And it is also written: (Prov. XXI, 23) "Whoso guards his mouth and his tongue—guards his soul from distress." (Midrash Rabba, Levit. XVI.)

ה. א"ר שמואל ב"ר נחמני: אמרו לו לנחש: מפני מה אתה נושך באבר אחד, וכל האיברים מרגישין? א"ל: ולי אתם אומרים? אמרו לבעל הלשון, שהוא כאן והורג ברומי! (מ"ר במדבר י"ט).

ו. שמעון בן גמליאל אומר: כל ימי גדלתי בין החכמים, ולא מצאתי לגוף טוב משתיקה, אם לחכמים יפה שתיקה קל וחומר לטפשים, כל המרבה דברים מביא חטא, שנאמר (משלי י'): ברוב דברים לא יחדל פשע ואומר (שם י"ז): גם אויל מחריש חכם יחשב (אבות ואדר"נ כ"ב).

ז. תן דעתך על דבריך עד שיצאו מפיך (דא"ז).

ח. קושטא קאי שקרא לא קאי (שבת ק"ד).

ט. כך עונשו של בדאי שאפילו אומר אמת אין שומעין לו (סנהדרין פ"ט).

הלכה

חנופה וגניבת דעת

א. אסור לאדם לדבר דברי חלקות וחנופה, לא יהיה אחד בפה ואחד בלב אלא הדבר שבפה הוא הדבר שבלב (הל"ד פ"ב).

ב. אסור לגנוב דעת כל אדם ואפילו דעת אינו ישראל. כיצד? לא ימכור לו בשר נבלה במקום בשר שחוטה, ולא יפציר בחברו שיאכל אצלו והוא יודע שאינו אוכל, ואפילו מלה אחת של גניבת דעת אסור אלא שפת אמת ולב טהור (שם).

ג. אסור לצער את חברו בדברים. כיצד? היה בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים, היו סוחרים מבקשים לקנות דבר לא יאמר להם: לכו אצל פלוני, והוא יודע שלא מכר דבר זה מעולם, וכיוצא באלו ועליהם נאמר (ויקרא כ"ה): ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך אני ה' — אונאה זו היא אונאת דברים, כלומר: מצערהו בדברים.

ד. גדולה אונאת דברים מאונאת ממון, כי אונאת ממון אפשר להשיב ואונאת דברים אי אפשר להשיב וגם נאמר בה ויראת מאלקיך.

כאן — בה. קושטא — אמת. קאי — מתקים. בדאי — שקרן.

5. Said R. Samuel b. Nah'moni: the serpent was once asked: "Why is it, when you sting one limb, all parts of the body are affected?" "Do not ask me," he replied, "ask the slanderer; he may be here and he kills people in Rome!" (Ibid. Numb. XIX.)

6. Simeon b. Gamliel says: all my days have been passed among the sages and I have never found anything better for man than silence. If silence becomes the wise, how much more so the fools. Whoso talks much, cannot avoid sin, as it reads: (Prov. X, 19) "In much talk, sin cannot be avoided." And it is also written: (Ibid. XVII, 28) "Even a fool, when silent, is counted wise." (Aboth and Aboth of R. Nathan, 22.)

7. Consider what you wish to say before uttering it. (Derech Eretz Zuta.)

8. Truth is enduring, falsehood is not. (Sabbath, 104.)

9. The punishment of the liar is that he is not believed even when he tells the truth. (Sanhedrin 89.)

HALAKHA

Flattery and Deception

1. It is forbidden to talk pleasing words when they are not really meant. One should not speak one thing with his mouth, and another in his heart, but his heart and mouth should speak the same.

2. It is forbidden to beguile people, Jews as well as Gentiles. How so? He should not sell to a Gentile Nebelah* instead of meat of an animal slaughtered according to Jewish rites, or invite his neighbor to dine with him, when he knows beforehand that the former will refuse. Even one word of deception is not to be uttered; only sincerity and truthfulness should be every Israelite's speech.

3. One is forbidden to grieve his neighbor with words. How so? If his neighbor is repenting, he should not tell him: "Remind yourself of your former deeds." If merchants were looking to buy something he should not tell them: "Go to this or that person," while he knows well that that person has never sold anything in his life. Of this did the Scripture say: "Ye shall not deceive one another; but thou shalt fear thy God; for I am the Lord." (Levit. XXV, 17)—Deception in this instance refers to deception with words, i.e., one grieves his neighbor with words.

4. The sin of deceiving one is much greater than that of cheating him of money, because in the case of money there is a possibility to return it, while damage done by speech is impossible

*Nebelah is the meat of an animal slaughtered without observing the Jewish law of slaughter.

וכל הצועק מאונאת דברים נענה מיד שנאמר "אני ה'"! (שם הלכות מכירה פי"ד).

רכילות

א. ההולך מזה לזה ואומר: כך אמר פלוני, כך וכך שמעתי על פלוני אף על פי שהוא אמת — הרי זו רכילות שהזהירה התורה עליה ואמרה (ויקרא י"ט): לא תלך רכיל בעמך, וכן המספר בגנות חברו אף על פי שאומר אמת — אסור, ועלי אמר הכתוב (תהלים י"ב): יכרת ה' כל שפתי חלקות (שם פ"ז מהל"ד).

גאוה

תגיונות

הנך מתגאה בכשרונותיך ובהכמתך, בחריצותך ובעשרך, אבל האם שלך המה? הלא שאולים הם לך מה', וכל אשר תרבה חכמתך ועשרך תגדל חובתך יותר לה' אשר חנן אותך בהם.

אם תתגאה במעשה הצדק והחסד אשר תעשה, אשאלך: האם פעלת יותר מאשר חבת לעשות בעד כל הטוב אשר עשה ה' לך? הלא הוא הנותן לך כח ודעת לרכוש לך עושר וחכמה אשר בהם תעשה מעשה הצדק, ובמה תתגאה?

תחת הגאוה קנה לך ענוה הכר ערכך כמו שהוא, זכר תמיד את ה' מטיבך, ואז לא ירום לבבך ותחוש כי חובתך לחלק לאחיך הדורשים עזרתך מן הטוב אשר הפקיד בידך ה', האב הרחמן לכלכם יחד.

תלמוד

א. אמר רב חסדא ואיתימא מר עוקבא: כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקב"ה: אין אני והוא יכ[ו]לין לדור בעולם (סוטה ה').

ב. אמר רב יהודה אמר רב: כל המתיהר אם חכם הוא — חכמתו מסתלקת ממנו, אם נביא הוא — נבואתו מסתלקת ממנו (פסחים ס"ו ב').

ג. כל המשפיל עצמו — הקב"ה מגביהו, וכל המגביה עצמו — הקב"ה משפילו, כל הרודף אחר גדולה — גדולה בורחת ממנו, וכל הבורח

המתיהר — מתגאה. מסתלקת — סרה והולכת ממנו.

to redress. When the prohibition of deception is mentioned, it reads: "but thou shalt fear thy God.", and the deceived when he cries unto the Lord, his prayer is accepted, for it is said: "I am the Lord."

SLANDER

1. One who goes from one another saying: "This has that person said, and that have I heard about this person," even if it be true, it is still considered slander, of which the Lord warned us: "Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people." (Levit. XIX, 16) The same is the case when one speaks badly about his neighbor—even if all he says is true, yet it is forbidden, and of him does the scripture say: (Psalm. XII, 4) "May the Lord cut off all flattering lips."

PRIDE

—Meditations—

Behold! You take pride in your abilities and wisdom; your success and wealth. But are these thine? Are they then not Divine loans to you? Simultaneously with the increase of your wisdom and wealth your debt to God increases also. For He bestowed them upon you.

If you take pride in your acts of mercy and justice, I ask you: "Have you achieved more than what you are bound to do in return for the good the Lord has done to you?" He gives you strength and understanding to acquire your wealth and wisdom whereby you do your just acts. Why pride?

Instead of pride take unto thyself humbleness, and do not overestimate your importance. Just bear in mind that God is your benefactor, and pride will not overtake thee. You will then feel that it is your duty to share with your needy brethren that wealth given to you by God, Who is the merciful father of all men.

—Talmud—

1. Said R. Hisda (others say that Mar Ukva said it): The Holy One, blessed be He, says concerning the proud: "I and he cannot dwell together in this world." (Sotah 5.)

2. R. Jehudah in the name of Rabh said: one who becomes proud, if he is a wise man, his wisdom departs from him, and if he is a prophet, his prophecies depart from him. (Pesachim 66.)

3. Whoso humbles himself—the Holy One, blessed be He, raises him, and whoso raises himself the Holy One, blessed be He, humbles him. Whoso pursues fame—fame avoids him, and whoso avoids fame—fame pursues him. To this applies the verse:

מן הגדולה — גדולה רודפת אחריו, וזהו שנאמר (משלי כ"ט): גאות אדם תשפילנו ושפל רוח יתמוך כבוד (עירובין י"ג).

כעס

א. אמר ר"ל: אדם שכועס, אם חכם הוא — חכמתו מסתלקת ממנו, אם נביא הוא — נבואתו מסתלקת ממנו (פסחים ס"ו).

ב. לא תרתח ולא תחטי (ברכות כ"מ).

ג. תניא ר' יוחנן בן נורי אומר: המקרע בגדיו בחמתו והמשבר כליו בחמתו והמפזר מעותיו בחמתו יהא בעיניך כעובד אלילים (שבת ק"ה).

ד. התרחק מן התרעומות, שאם תתרעם על אחרים תוסיף לחטא (רא"ז פ"ט).

ה. בני מערבא כי מינצי בי תרי בהדי הדדי חזו הי מינייהו דקדים ושתיק, אמרו: האי מיוחס טפי (קדושין ע"א).

ו. אמר ר' מני בר פטיש: כל שכועס אפילו פוסקין עליו גדולה מן השמים מורידין אותו (פסחים ס"ו ב').

הלכה

א. גובה לב ורוח גאון — מדה מגונה מאד. אמר חכמים שכל המגביה לבו כפר בעיקר, שנאמר (דברים ח'): ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך (רמב"ם).

ב. הכעס היא מדה רעה מאד וילמד עצמו שלא יכעוס אפילו על דבר שראוי לכעוס עליו. אמרו חכמים: כל הכועס, אם הוא חכם — חכמתו מסתלקת הימנו, ואם נביא הוא — נבואתו מסתלקת הימנו. דרך הצדיקים ששומעים חרפתם ואינם משיבים (שם).

מדות תלמיד חכם

א. לא יהא צועק בשעת דבורו, אלא ידבר בנחת עם הבריות. מקדים שלום לכל אדם כדי שתהא רוחן נוחה הימנו, דן את כל האדם לכף זכות, מספר בשבח חברו ולא בגנותו כלל. אוהב שלום ורודף שלום, אם רואה שדבריו מועילים ונשמעים — אומר, ואם לאו — שותק. כיצד? לא ינחמנו בשעה שמתו מוטל לפניו, ולא ירצה לחברו בשעת כעסו וכיוצא באלו, לא יראה לחברו בשעת קלקלתו, אלא יעלים עיניו ממנו לא ישנה בדבורו, לא ימהר להשיב ולא ירבה בדברים, אמרו חכמים שכל המרבה דברים מביא חטא (הל' דעות פ"ה).

לא תרתח — לא תכעס. מינצי — מריבים. בהדי הדדי — ביחד. חזו — ראו. טפי — יותר. פוסקין — קצבו. קלקלתו — בשעה שעשה דבר מגונה.

(Prov. XXIX, 23) "The pride of man will humble him; but the humble in spirit will attain to honor. "(Eurubin 13.)

ANGER

1. Said Resh Lakish: one who becomes angry, if he is a wise man his wisdom departs from him; if he is a prophet his prophecies depart from him. (Pesachim, 66.)

2. Do not become angry, and you will not commit sin. (Berachoth, 29.)

3. We have learned: R. Johanan says: him who tears his clothes or causes any damage in his anger, consider as committing idolatry. (Sabbath 105.)

4. Keep aloof from being angry, for thru anger you will continue to sin. (Derech Eretz Zuta 89.)

5. When the Palestinians saw two men quarreling, they remarked about the one who desisted first: "He is the better bred." (Kiddushin 71.)

6. Said R. Mani b. Patish: one who becomes angry, even if he is foreordained by Heaven to become great, he is nevertheless humbled. (Pesachim 66.)

HALAKHA

1. Pride is the most despicable in human nature. Our Sages said that he who possesses pride is considered an unbeliever, for it is said: (Deuter. VIII, 14) "Then thy heart be lifted up thou forget the Lord thy God." (Mimon.)

2. A hot temper is one of the worst faults in human nature; therefore should one train himself not to get angry even over something that can make one lose his temper. Furthermore, our Sages said: he who loses his temper, even if he is a wise man his wisdom departs from him, and if he is a prophet, his prophecies depart from him. The way of the righteous is that they answer not when being insulted. (Ibid.)

ETHICS

1. One should not raise his voice when speaking, but should speak quietly and politely to his fellow-men. He should greet every one first so as to be agreeable to others; judge people favorably; praise his neighbor and never denounce him; love peace and pursue it. If he sees that his speech is being paid attention to—let him speak, if not—let him remain silent. How so? Let him not console his neighbor when his dead is before him, nor try to pacify his neighbor when the latter is angry, and the like. He should not try to see his neighbor in the time of his calamity, but should avoid seeing him then. He should not change his promises, nor be hasty to answer, and should not talk much; since our Sages said that he who talks much cannot avoid sin.

פרק יט.

תשובה

הגיונות

אם למען למלאות צרכי חייך או תאות נפשך עברו עליך ימים רבים בחטא ועון והנך חושב כי לא תוכל עוד לשוב אל ה׳ ותאמר להשאר בחטאיך כל ימי חייך. דע, כי לא צדקת. אלקים הוא רב חסד, ואף אם הרבית לחטא נגדו הפין הוא בטובתך. גם אם זקנת, עד נשימתך האחרונה, מחכה הוא לתשובתך כאמור (יחזקאל ל״ג): חי אני נאום ה׳ אלקים אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשוב רשע מדרכו וחיה. לכן התחזק ובקש את ה׳ כי יתן לך אומץ לב להטהר מחטאיך וקוה לטובו וחסדו.

תלמוד

א. שוב יום אחד לפני מיתתך. שאלו תלמידיו את רבי אליעזר: וכי אדם יודע באיזה יום ימות שיעשה תשובה? אמר להם: כל־שכן שיעשה תשובה היום שמא ימות למחר, ישוב למחר שמא ימות למחרתו ונמצא כל ימיו בתשובה (אדר״נ פט״ו).

ב. אפילו רשע גמור כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירים לו עוד רשעו, שנאמר (יחזקאל ל״ג): ורשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו מרשעו (קדושין מ׳).

ג. א״ר אלעזר: בנוהג שבעולם אדם עומד ומבזה את חברו ברבים ולאחר זמן הוא מבקש להתרצות לו, והוא אומר לו: אתה בזיתני ברבים, ומתרצה לי ביני וביניך! לך והביא אותם האנשים שבזיתני בפניהם, ואני מתרצה לך. אבל הקב״ה אינו כן, אדם מחרף ומגדף בשוק, והקב״ה אומר לו: עשה תשובה ביני ובינך ואני מקבלך (פסיקתא).

CHAPTER XIX

REPENTANCE

—Meditations—

Perhaps, in order to attain your goal or satisfy your wants, you have led a life of sin. It may seem to you too late to repent before God, and you intend to continue your life as before. Remember! You are wrong. God is merciful. Even if you have sinned grossly before Him, He still wishes you welfare. Even to your old age—to your last breath, He awaits your repentance, as it reads :(Ezekiel, XXXIII, 11) "As I live, saith the Lord Eternal, I have no pleasure in the death of the wicked; but in the return of the wicked from his way and live."

Therefore strengthen thyself. Beg from the Lord courage to cleanse thyself from sin, and look forward to His kindness and mercy.

—Talmud—

1. Repent one day before thy death. The disciples of R. Eliezer once asked him: "Does then one know the day of his death, that he may repent then?" He answered: "For this very reason must one repent every day of his life, for he may die the next day. Thus will one's entire life be spent in repentance. (Aboth of R. Nathan, chap. 15.)

2. Even the one who was decidedly wicked all his life may repent, and his wickedness will never be put up to him as a reproach, for it is written: (Ezekiel, XXXIII, 12) "And as for the wickedness of the wicked, he shall not stumble through it on the day he returneth from his wickedness." (Kiddushin 40.)

3. Said R. Elazar: usually when one insults his neighbor publicly, and later when he wishes to pacify him, the latter tells him: "What! you have insulted me publicly, and now you wish to pacify me in private?" Go and bring those people in whose presence you insulted me, and before them may you pacify me." But the Holy One, blessed be He, is not so; one may denounce and curse Him in a public market, and He tells him: "Repent before Me in secret, and I shall accept you." (Pesicta)

פרק כ.

טהרת הגוף

תלמוד

א. אמר ר׳ חייא בר אבא אמר ר׳ יוחנן: כל הנפנה ונוטל ידיו ומניח תפלין וקורא קריאת-שמע ומתפלל — מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן; דכתיב (תהלים כ״ו): ארחץ בנקיון כפי ואסובבה את מזבחך ה׳. אמר ליה רבינא לרבא: חזי מר האי צורבא מרבנן דאתא ממערבא ואמר: מי שאין לו מים לרחוץ ידיו — מקנח ידיו בעפר ובצרור ובקסמית! אמר ליה: שפיר קאמר, מי כתיב "ארחץ במים"? "בנקיון" כתיב — כל מידי דמנקי (ברכות ט״ו).

הלכה

השכמת הבקר וטהרת הגוף

א. כשיקיץ בבקר משנתו חיב להודות לה׳, כי בערב כששכב על מטתו היה עיף וחלש, והקב״ה הקימו משנתו הקרובה למיתה; כחותיי שבו אליו, ונעשה כבריה חדשה, לפיכך תקנו חכמים להודות לה׳ מיד כשהקיץ ולאמר: מודה אני לפניך מלך חי וקים שהחזרת בי נשמתי בחמלה רבה אמונתך. ואומרו בלי נטילת ידים, כי אין בו שם ה׳ (או״ח סי׳ א׳).

ב. יקום בזריזות ולא יתרגל לשכב, כשהוא ער, כי השכיבה היתירה גורמת לו עצלות ורפיון רוח (שם).

ג. מיד כשקם ממטתו ישפוך מים מכלי על ידיו, פעם על ימנית ופעם על שמאלית, עד שיטול כל יד שלש פעמים. בנטילה זו האדם מכין ומקדש עצמו לתפלה ולעבודת ה׳ (שם סי׳ ג׳).

ד. אחר שנטל את ידיו מברך "על נטילת ידים" ויתר הברכות הכתובות בסדור התפלה. ואם היה צריך לצאת לחוץ — יצא קודם שיברך, וכשנכנס יטול ידיו שנית ויברך את הברכות הנזכרות (שם סי׳ ד׳).

כאלו בנה מזבח כו׳ — כי בהכין האדם עצמו בנשתו לפני ה׳ להתפלל, הרי הוא מראה לדעת כי לבו חש ומרגיש כבוד צור העולמים, לכן תפלתו תהיה רצויה כקרבן; וזבח בבית המקדש שיבנה בב״א. ובקיסמית — גזרי עץ קטנים. כל מידי דמנקי — לפיכך אפילו בצרור ובקסמית שפיר דמי.

CHAPTER XX

BODILY CLEANLINESS

—Talmud—

1. Said R. Hyyah b. Aba in the name of R. Johanan: one who does his needs and washes his hands and puts on the phylacteries and reads the "Shema" and prays, the Scripture considers him as having built an altar and sacrificing his sacrifice thereon, as it reads: (Psalm. XXVI, 6) "I will wash in cleanliness my hands, and I will compass thy altar O Lord." Said Ravina to Rava: "Behold this scholar from Eretz Israel! he says that one who has no water may clean his hands with sand, or even with a pebble!" "He is right," replied Rava, "for is it then written: 'I will wash my hands in water'? It is written: 'In cleanliness', hence hands may be cleaned with anything that makes them clean." (Berachoth 15)

HALAKHA

Laws of Early Rising and Bodily Cleanliness

1. One must praise the Lord immediately after awakening from sleep. When retiring to bed one is exhausted and weakened, while in the morning he feels like a new creature, and his strength returns to him. The Lord brings him from sleep, which is near death, back to life. Therefore our Sages instituted the following praise to the Lord to be said immediately after awakening: "I acknowledge unto Thee, O! living and Eternal King, that thou hast returned my soul by thy mercy. Thy faith is great." One may say the above, without washing his hands, because the holy name of God is not mentioned therein.

2. One should accustom himself not to lie awake in bed, but should arise quickly without lingering, because excessive lying in bed causes one to become lazy and weakens his mental powers.

3. Immediately after rising one must wash his hands. The right hand should be washed first, and then the left hand. Three times alternately should each hand be washed. Through this washing one prepares and sanctifies himself to serve the Lord.

4. After washing his hands let him say the benediction "על נטילת ידים" and the other benedictions included in the morning prayers. If it is necessary for him to go out before blessing he may do so; but upon returning let him wash his hands again; and then continue his prayer.

ה. אין לו מים — מנקה ידיו בכל דבר ומברך "על נקיות ידים", (שם).

ו. כל היום כשעושה צרכיו נוטל ידיו ומודה לה' על בריאות גופו ומברך ברכת "אשר יצר" (שם סי' ז').

ז. אסור לאמר כל ברכה ותפלה או דבר תורה במקום שאינו נקי. ואפילו להרהר בהם אסור שם, והנזהר בזה מאריך ימים (ע"ו).

ח. היה צריך לצאת לחוץ אל יתפלל ואם התפלל — תפלתו תועבה. וחוזר ומתפלל אחר שעשה צרכיו (צ"ב).

ט. אסור לאדם להשהות מלעשות צרכיו, בין גדולים בין קטנים, וכל המשהה עצמו הרי הוא משקין את נפשו, לבד החלאים הרעים שמביא בזה על עצמו (רמב"ם מ"א פי"ז).

פרק כא.

ברכות

א. ילמד לדעת פרושן של כל ברכה וכל תפלה ויזהר לאומרן בכונת הלב, ואם מברך ומתפלל ולבו בל עמו, עליו הכתוב אומר (ישעיה כ"ט): יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני, ולבו רחק ממני וגו', (או"ח ה').

ב. המברך ברכה שאינה צריכה עובר על מה שנאמר (שמות כ'): לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא, והמוציא שם ה' לבטלה — עובר על מה שנאמר: את ה' אלקיך תירא (רמב"ם פ"א מה"ב).

ג. על כל ברכה שאדם מישראל מברך — חיב השומע לענות "אמן", ופירושה: אמת הוא מה שנאמר בברכה ואני מאמין בזה. ובתפלה על צרכי הצבור פירוש ה"אמן": הלואי שכן יהיה (או"ח רט"ו).

ד. העונה "אמן" ו"אמן יהא שמיה רבה" בכל כונתו קורעין לו גזר דינו.

פרק כב.

ציצית

תלמוד

א. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על כנפי

5. In case he has no water to wash his hands, he may clean them with anything and then say the benediction "על נקיות ידים"

6. During the day, after easing himself, one must wash his hands and say the benediction "אשר יצר", in which he thanks the Lord for his bodily health.

7. It is forbidden to say a benediction or prayer or discuss matters of the Law in an unclean place. Even to think about these matters in an unclean place is prohibited. He who takes care to observe these rules is blessed with a long life.

8. If he needs to ease himself he should not pray; if, however, he did pray, his prayer is an abomination, and he must pray again after easing himself.

9. One is forbidden to defer to ease himself. He who does so defiles his soul and inflicts dangerous diseases upon himself. (Mimon.)

CHAPTER XXI

LAWS CONCERNING THE BLESSINGS

1. One must exercise the utmost care to recite every blessing and every prayer with sincerity in his heart, and he must also know the meaning of the words thereof; for if the blessing be recited and the thoughts be far away, the Scripture refers to it as "People draw near, and with their mouth and with their lips do honor Me, but have removed their heart far from Me." (Isaiah, XXIX, 13)

2. One who recites a blessing when it is not required, violates the commandment "Thou shalt not take the name of the Lord thy God in vain." (Exod. XX, 7), and he who pronounces the name of God for no reason at all, violates the commandment: "Thou shalt fear the Lord thy God." (Deuter. X, 20) (Mimon.)

3. After every blessing recited by an Israelite, the listener must respond "Amen" (אמן), which means: all that is in this blessing is true, and I believe in it.

"Amen", when responded after a prayer for the welfare of the community, signifies: "Heaven grant that it be so."

4. One who responds "אמן" and "אמן יהא שמיה רבה" with truthful sincerity thereby destroys the verdict of Heavenly Judgment.

CHAPTER XXII

FRINGES

—Talmud—

1. And the Lard spoke unto Moses saying: speak unto the children of Israel, and bid them that they shall make themselves

בגדיהם לדרתם ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת, והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם (במדבר ט"ו).

ב. גדלים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה (דברים כ"ב י"ב).

ג. ארבע ציצית מעכבות זו את זו — שכולן מצוה אחת. התכלת אינה מעכבת את הלבן והלבן אינה מעכבת אה התכלת (מנחות ל"ח א').

ד. תניא היה ר' מאיר אומר: קשה עֹנש הלבן מעונש התכלת; משל למלך בשר ודם שאמר לעבדיו הביאו לי שתי חותמות, לאחד אמר לו הביא לי הותם של זהב, ולאחד אמר לו הביא לי חותם של טיט, פשעו שניהם ולא הביאו, אי זה עונשו מרובה? הוי אומר זה של טיט. (שם מ"ג ב').

ה. ת"ר הכל חיבים בציצית: כהנים, לוים וישראלים, גרים ונשים ר' שמעון פוטר בנשים מפני שמצות עשה שהזמן גרמא הוא וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות, מאי טעמא דר"ש? דתניא "וראיתם אתו" — פרט לכסות לילה. אתה אומר פרט לכסות לילה; או אינו אלא פרט לכסות סומא? כשהוא אומר "אשר תכסה בה" הרי כסות סומא אמור (שהוא חיב), הא מה אני מקים "וראיתם אותו"? — פרט לכסות לילה (מ"ג א').

ו. אמר רב: עשאן מן הסיסין כשרה, פי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי: מן הסיסין נמי פסולה — בעינן טויה לשמה, וליכא (שם מ"ב ב').

ז. תניא: וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם, — ראיה מביאה לידי זכירה, זכירה מביאה לידי עשייה. ר' שמעון בן

מעכבות זו את זו — מפריעות זו את זו מלצאת בהן מצות ציצית, דאם אין בבגד רק שלש ציצית אסור ללבשו כמו שלא היה בו כלל ציצית. התכלת אינה מעכבת את הלבן — מצוה לתת בכל כנף שני חוטי תכלת ושני חוטי לבן, ואם היו כלן לבן או תכלת יצא. עונש הלבן — הקב"ה מעניש מי שאינו עושה ציצית עתה כשאין חוטי תכלת, ועושים ציצית מחוטי לבן, שהם בזול, משהיה מעניש מי שלא עשה בציציותיו חוטי תכלת שדמיהן יקרים. זה של טיט — שיכל לעשות בנקל כך ציצית מחוטי לבנים נקל לעשותם ומי שאינו עושה — עונשו מרובה. שהזמן גרמא — שאינו חיב אלא בזמן ידוע, כמו סוכה, לולב, וכן ציצית אינו חיב אלא ביום וה"ז מצוה שהזמן גורם לחיובה, לכן נשים פטורות. מאי טעמא דר"ש? — דאמר דיש זמן דאינו חיב במצות ציצית? פרט לכסות לילה — בגד המיוחד רק ללובשו בלילה פטור מן הציצית, דהא בלילה אין רואין את הציצית. פרט לכסות סומא — פטור מן הציצית משום דהוא אינו רואה את הציצית, והתורה אומרת "וראיתם אותו" — שצריך לראותם. אשר תכסה בה — מיותר, ומשמע שבא לרבות שכל כסות שמתכסין בה ואפילו כסות סומא, "וראיתם" — ממעט כסות לילה. הסיסין — פקעיות של מטוה שלא נטוו לשם ציצית. כשרה — דכיון דהכנים החוטין לתוך הנקב לשם מצוה וקשרן לשם מצוה — כשרות. "ציצית" — בגמטריא (במספר) ת"ר (שש מאות), וח' חוטין וה' קשרים — הרי י"ג, דהוו תרי"ג מצות, ולכן ראיה — של הציצית. מביאה לידי זכירה — של כל המצות.

fringes on the corners of their garments throughout their generations, and that they shall put with each fringe of each corner a chord of blue. And it shall be unto you for a fringe, that ye may look upon it and remember all the commandments of the Lord, and do them. (Numb. XV, 37-39)

2. Thou shalt make thyself fringes upon the four corners of thy garment wherewith thou coverest thyself. (Deuter. XXII, 12)

3. The four fringes are all one command, therefore if less than that number be installed in the garment, the commandment of fringes is not fulfilled. The blue threads do not interfere with the fulfillment of the command, and the fringes are valid even if they be omitted. (Menachoth 38)

4. We have learned: R. Meir used to say: the punishment for omitting the white threads from the fringes is more severe than for omitting the blue threads. This may be likened unto a human king who bade his servants to get him two seals—one of gold and one of clay. Both servants failed to fulfill the king's command. Now, who of them will be punished more severely? I should say the one bidden to get the clay seal, (for it was easier for him to fulfill the king's command.) (Ibid. 43)

5. The rabbis taught: everyone is commanded to wear fringes: Kohanim, Levites, Israelites,* proselites and women. R. Simeon opines that women are not enjoined to wear them, for the reason that this command is to be fulfilled only during a definite time (daytime), and as we know, such a command must not be fulfilled by women. Whence does R. Simeon deduce that the command of fringes may be fulfilled only during the day? From the following: it is written "That ye may look upon it", hence a night-garment is exempt from fringes (for it cannot be seen). But perhaps this exempts the garments of a blind? The verse: "Wherewith thou coverest thyself" includes the garment of a blind also, therefore the former verse serves to exempt a night-garment. (Ibid.)

6. Rav said: if fringes be made from threads that were not spun for the purpose of making fringes, they are valid (כשר). When this was said before Samuel he declared that such fringes are void (פסול), since fringes may be made only from threads that had been spun expressly for this purpose, and in this case it was not so.

7. We have learned: it is written: (Numb. XV, 39) "That ye may look upon it and remember all the commandments of the

*The people of Israel are divided into three classes in regard to religious ceremonies: Kohanim or priests are the descendants of Aaron; Levites are the descendants of Levi; Israelites, constitute the greater class, and trace no specific descent.

יוחאי אומר: כל הזהיר במצות ציצית זוכה ומקבל פני שכינה: כתיב הכא "וראיתם אותו" וכתיב התם (דברים ו'): את ה' אלקיך תירא "ואותו" תעבוד

ח. תניא אידך: וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' — שקולה מצות ציצית כנגד כל המצות כולן (מ"ג ע"ב).

הלכה

כיצד עושין את הציצית?

א. מצוה ללבוש בגד שיש לו "ארבע כנפות" ובהן תלוין ארבע ציצית כשרות, ויזהר במצוה זו לקימה, כי על ידה נזכור את כל המצות ונעשה אותן, כמו שנאמר (במדבר ט"ו ל"ט): וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם (סי' כ"ד).

ב. ארכו של ה"ארבע כנפות" — אמה וחצי, ורחבו כאמה (ט"ז).

ג. הנקב שמכניסים בו את הציצה יעשה בכנף הטלית, לא למעלה משלש אצבעות מן השפה ולא למטה משתי אצבעות מן השפה [אצבע — הוא מקום הרחב של האצבע העבה] (סי' י"א).

כיצד עושין את הציצית? נוטל ארבעה חוטין ארוכים של צמר שטואן ישראל לשם מצות ציצית, אחד מהארבעה חוטין האלה יהיה ארוך יותר כדי לכרוך בו את שאר החוטין. מכניסם לתוך הנקב שבכנף הבגד וכופלם, ונמצא שהם שמונה. קושר ארבעה חוטין שמצד אחד עם ארבעה חוטין שבצד השני קשר כפול, וכורך את החוט הארוך סביב שאר החוטין שבע כריכות, ועושה קשר כפול כראשון, עוד כורך את החוט הארוך שמונה כריכות ועושה קשר כפול, כורך אחר כן עוד אחת עשרה כריכות, ועושה קשר כפול, כורך עוד שלש עשרה כריכות ועושה קשר כפול. מנין הקשרים הכפולים בכל ציצה — חמשה — כנגד חמשה חומשי תורה, ומנין הכריכות — תשע ושלשים — כנגד "הוי"ה אחד".

ואותו תעבוד — כמו "אותו" שנאמר כאן היא השכינה, כך וראיתם "אותו" שנאמר בציצית נ"כ שכינה, והכונה שבזכות מצות ציצית יזכו לראות פני השכינה.
שקולה — ערכה גדול כערך כל המצות כלן יחד.

Lord"—seeing causes one to remember; remembering causes one to do the things he is bidden to do.

R. Simeon b. Yochoi says: he who is cautious to fulfill the commandments of fringes lives to receive the Shekina, for concerning the fringes it is written: (Ibid.) "That ye may look upon it (אותו), and concerning the Lord it is also written: (Deuter. VI, 13) "The Lord thy God shalt thou fear and Him (אותו) shalt thou serve."

8. We have learned: it is written: (Ibid.) "That ye may look upon it, and remember all the commandments of the Lord." Hence we may infer that the command of fringes is equal to all other commands combined.

HALKHA

LAWS REGARDING FRINGES

1. It is commendable to wear an Arboh Kanfoth (a four-cornered garment) which has a fringe installed in each corner. One should be careful to fulfill this command, for through fulfilling it one is reminded to fulfill all other commands of the Law, as it reads: (Numb. XV, 39) "That ye may look upon it and remember all the commandments of the Lord, and *do* them."

2. The length of the Arboh Kanfoth should be at least one and a half ells (about one yard) and at least one ell wide (about two feet).

3. The loop, through which the threads are put through, must be on the corner of the garment not more than three fingers* above the edge of the garment, and not lower than two fingers from it.

4. How are fringes to be installed? The original four threads woven by an Israelite for the purpose of making fringes and of which one is a little longer for the purpose of winding it around the other threads, are put through the loop on the corner. These are doubled forming a fringe of eight threads, and tied together with a double knot. The longer thread is then wound seven times around all the others, and a double knot tied. Then again the longer thread is wound eight times around the others and a double knot tied. The longer thread is wound again eleven times around the others and a double knot tied. Finally thirteen windings are made by the longer thread around the others and a double knot tied. The number of the double knots in each fringe is five—corresponding to the five books of the Torah. The total number of times the longer thread is wound around the others is thirty-nine corresponding to the "God is one"**. Thus is it that on every side

*A "finger" is the width of the thumb.

**"God is one" spelled "יהוה אחד" Every letter of the Hebrew alphabet has a numerical value. Thus adding the values of the letters: י-10; ה-5; ו-6; ה-5; א-1; ח-8; ד-4, the sum is found to be 39.

נמצא שבכל צד שהוא פונה פוגע באות זכרון המזכירו את אלקי ישראל ותורתו (י"א).

ה. כשמכנים החוטים בנקב הטלית, וכן כשעושה הקשר כפול הראשון ושבע כריכות הראשונות יאמר שעושה אותן לשם מצות ציצית, ואם לא כון אז לשם מצוה — פסולין, וצריך להתירן ולהוציאן ולחזור לעשותן לשם מצוה (י"ג).

ו. מותר להתיר ציצית מטלית אחת כדי לקושרן בטלית אחרת (ט"ו).

ז. אם נפסק חוט אחד בציצה ונשארו שבעה — כשרה, ואם נפסקו שני חוטין פסולה (י"ב).

ח. הציצית שנפסקו ונפסלו יצניעם ולא ישליכם החוצה, מפני כבוד המצוה שקים בהן, וכן הטלית וארבע כנפות שבלו ואינם לובשים עוד לא יעשה בהם תשמיש בזוי (כ"ב).

ברכת ציצית

א. כשלובש את ה"ארבע כנפות" — מברך "על מצות ציצית" וכשלובש את ה"טלית" — מברך "להתעטף בציצת", ונהגו שמי שלובש טלית לתפלה אינו מברך "על מצות ציצת" כשלובש את ה"ארבע כנפות", אלא מברך רק "להתעטף בציצת" על הטלית, ומכוין לפטור בברכה זו גם את הארבע כנפות שלבש כבר (סי' ח').

ב. קודם שמברך על הטלית בודק את הציצית אם הן שלמות, מפריד את החוטין זה מזה, אוחז בידיו את הטלית על גבו כשהיא שטוחה, מברך "ברוך אתה" וכו' "להתעטף בציצת" ומכסה בה מיד גופו וראשו ואומר: מה יקר חסדך וגו' כשהוא מעוטף (שם).

ג. המניח את הטלית סביב צוארו כשהיא מקופלת — לא קים מצות ציצית, מפני שהמצוה היא רק כשעוטף את גופו בטלית (שם).

ד. הפושט טליתו ודעתו לחזור וללובשה מיד — אינו צריך לחזור ולברך אם לובשה מיד. אבל אם כשפשטה היתה דעתו שלא ללובשה מיד, — כבר נגמרה המצוה, ואפילו אם נמלך ולבשה מיד, חוזר ומברך מפני שהיא מצוה חדשה (סי' ח').

the wearer turns (for a fringe similar to this is installed on each corner of the garment) he is reminded of the only God, and His Torah.

5. When putting the threads through the loop of the garment, and when tieing the first double knot and winding the first seven times, he must say that does so to fulfill the commandment of fringes.

If one did not bear in mind the fact that he installs the fringes for the sake of fulfilling the command—the fringes are void and must be removed and installed again in the manner described above.

6. The fringes of one garment may be taken out to be put into another one.

7. A fringe is fit (כשר) even if one thread is torn off, but not if two are missing.

8. Torn fringes or ones that are not fit, must not be thrown away, and should be treated reverentially having served a holy purpose; neither should a torn Talith nor Arboh Kanfoth be used for common uses.

Laws Regarding the Blessing Over Fringes

1. When a man puts on his "ארבע כנפות", the benediction "על מצות ציצית" is to be said, and when he puts on the "טלית" let him say the benediction "להתעטף בציצית". It is a custom that one who puts on a "טלית" while praying, must not recite the benediction "על מצות ציצית" over the "ארבע כנפות" provided that when blessing over the "טלית" he should bear in mind that he intends this benediction to hold good also over the "ארבע כנפות".

2. Before reciting the benediction one must examine the fringes to see if they are in good order, and separate the threads. Then let him hold the "טלית" with both hands, while it is unfolded on his back, and say the benediction "להתעטף בציצית" and immediately cover his head and body with it and say "מה יקר חסדך" etc. while still wrapped in the "טלית".

3. One who places a folded "טלית" around his neck does not fulfill the commandment of fringes, for the commandment is considered fulfilled only when the greater part of the body is wrapped in a "טלית".

4. If the "טלית" is taken off with the intention of putting it on again very soon, the benediction must not be repeated. If, however, the "טלית" was taken off with the intention not to put it on very soon, even if he puts it on immediately the benediction it on very soon, even if he puts on immediately, the benediction of fringes came to an end as soon as the "טלית" was removed with the intention of not putting it on again.

ה. קנה טלית חדשה — מברך "שהחינו", בשעה שעושה בה את הציצית, לא ברך אז — מברך בשעה שלובשה בפעם הראשונה.

ו. מצות ציצית אינה אלא ביום ולא בלילה, לפיכך כשלובש את הטלית קודם שעלה עמד השחר או בבין השמשות אינו מברך (י"ח).

ז. מותר לשאול טלית של חברו שלא מדעתו, אך יקפלנה כמו שהיתה, ויניחה במקומה (יד).

פרק כג.

תפלין

תלמוד

א. וקשרתם לאות על ידך ולטוטפות בין עיניך (דברים ו׳).

תנו רבנן: "ידך" — זו שמאל. אתה אומר שמאל, או אינו אלא ימין? תלמוד לומר: (שופטים ה׳): ידה ליתד תשלחנה, וימינה להלמות עמלים (מנחות ל"ו).

ב. תנא דבי מנשה: "על ידך" — זו קיבורת, "בין עיניך" — זו קדקד. היכא? אמרי דבי ר׳ ינאי: מקום שמוחו של תינוק רופס. אמר מר: "על ידך" — זו קיבורת, מנלן? או אינו אלא ידך ממש? אמר רבי יצחק: הרי הוא אומר (שמות י"ג): ושמתם את דברי אלה על לבבכם, וקשרתם אותם לאות על ידכם — שתהא שימה כנגד הלב.

"בין עיניך" זו קדקד, מנלן, או אינו אלא בין עיניך ממש? נאמר כאן "בין עיניך" ונאמר להלן (דברים י"ד): לא תשימו קרחה בין עיניכם למת, מה להלן בגובה שבראש — מקום שעושה קרחה, אף כאן בגובה של ראש — מקום שעושה קרחה (שם ל"ז).

ידך — מה שאמרה התורה שיקשור את התפלין על היד, כונתה על יד השמאלית, ד"יד" היא השמאלית. ידה וגו׳ — מדכתיב "ידה" ו"ימינה" שמע מינה ד"ידה" היא שמאלית. קיבורת — הוא הבשר העבה שבראש הזרוע הסמוך לכתף. היכא — באיזה מקום שבקדקד הוא מניח? — רופס — רך כשהוא קטן בן שנה. ידך ממש — הסמוך לכף. שתהא שימה — שתהיה העשיה, כלומר, הנחת התפלין. כנגד הלב — וזו היא הקיבורת שהיא כנגד הלב כשמדביק ידו לצלעיו. מקום שעושה קרחה — שיש בו שער. וזהו על הקדקד ולא על המצח, שאין בו שער.

5. When a new "טלית" is bought the benediction "שהחינו" is to be said when the fringes are being installed. If, however, "שהחינו" was not said then, it may be said when the "טלית" is put on for the first time.

6. The law of wearing fringes is binding only in the daytime, but not at night. Therefore if the "טלית" is put on in the morning before daylight, or in the evening it must not be blessed over.

7. It is permitted to borrow one's "טלית" even if the owner is not aware of it. The borrower, however, must fold it as it was and place it back.

CHAPTER XXIII
PHYLACTERIES

—Talmud—

1. And thou shalt bind them for a sign upon thy hand, and they shall be as frontlets between thine eyes. (Deuter. VI, 8)

. The rabbis taught: "upon thy hand" means the left hand. Perhaps it means the right hand? It is written: (Judges, V, 26) "Her *hand* she put forth to the nail, and her *right hand* to the laborious workmen's hammer." (Hence "hand" means the left hand.) (Menachoth 36)

2. It was taught at the college of Menasha: "Upon thy hand" refers to the muscle that is above the elbow; "between the eyes" refers to the crown of th ehead. On what part of the crown should the phylactery be placed? It was said at the college of R. Yanai: it should be placed on the crown, at the place where the skull of an infant is softest, (i.e., the first segment of the crown.)

The author states that "upon thy hand" refers to the muscle that is above the elbow, whence is it deduced? Perhaps it means the forearm? Said R. Isaac: behold! it is written (Deuter. XI, 18) "Therefore shall ye lay these My words in your heart: and ye shall bind them for a sign upon your hand", hence the laying should be on a place opposite the heart which is the muscle.

The author states further that "between thine eyes" means the crown of the head, whence is it deduced? Perhaps the phylactery should be placed between the eyes? Concerning the phylactery it is written: (Ibid. VI, 8) "And they shall be as frontlets *between thine eyes*", and it is also written: (Ibid. XIV, 1) "Nor shall you make any baldness *between thine eyes* for the dead." As in the latter case "between thine eyes" refers to the crown of the head, as the place where a baldness is made, so is it in the case of phylacteries that "between thine eyes" refers to the crown of the head on the place where a baldness is made. (Ibid 37)

ג. תנו רבנן איטר מניח תפלין בימינו שהוא שמאלו והתניא: מניח בשמאלו שהיא שמאלו של כל אדם? אמר אביי: כי תניא ההיא בשולט בשתי ידיו (שם שם).

ד. א״ר מנשיא אמר שמואל: תפלין מאימתי מברך עליהן? משעת הנחתן. איני, והא א״ר יהודה אמר שמואל: כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן? אביי ורבא דאמרי תרוייהו: משעת הנחה ועד שעת קשירה (שם ל״ה ב׳).

ה. תנא: כשהוא מניח — מניח של יד ואח״כ מניח של ראש, וכשהוא חולץ חולץ של ראש ואח״כ חולץ של יד, בשלמא כשהוא מניח — מניח של יד ואחר כך מניח של ראש, דכתיב (דברים ו׳): וקשרתם לאות על ידך והדר: ולטוטפות בין עיניך. אלא כשהוא חולץ — חולץ של ראש ואח״כ חולץ של יד, מנלן? אמר רבה: רב הונא אסברה לי אמר קרא (שם): ״והיו״ לטוטפות בין עיניך — כל זמן שבין עיניך — יהיו שתים (שם ל״ו א׳).

ו. תניא: ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה (שמות י״ג) — ימים ולא לילות. רבי עקיבא אומר: יכול יניח אדם תפלין בשבתות ובימים טובים? תלמוד לומר (שם): ״והיה לאות על ידך ולזכרון בין עיניך״ — מי שצריכין אות, יצאו שבתות וימים טובים שהן גופן אות.

אמר רבה בר רב הונא: חיב אדם למשמש בתפלין בכל שעה, קל

שהוא שמאלו — דימין של איטר היא שמאלו כיון דרוב כחו בידו השמאלית. בשולט בשתי ידיו — ששתיהן שוות לו בכח, לכן מניח בשמאלו לפי שהיא שמאל לכל אדם. משעת הנחתן — בשעה שהניחן וקשרן פרין. עובר לעשייתן — קודם שעשה את המצוה. והכא אומר שמברך אחר שהניח את התפלין ועשה את המצוה? משעת הנחה — על הקיבורת קודם שקשרן, וכל זמן שלא קשרן לא נעשה המצוה, לכן כשמברך אז — הוי עובר לעשייתן. חולץ — פושט. והדר — אחר כך. אסברא — באר. ״והיו״ — שתים. כל זמן — שיהיו מונחים התפלין ״שבין עיניך״ — השל ראש. יהיו שתים — השל יד עם של ראש ואם יחלוץ השל יד תחלה הרי תהיה השל ראש אז יחידית. מימים ימימה — בכל יום ויום. ולא לילות — שאין מניחין תפלין בלילה. מי שצריכין אות — ימי החול. שהן גופן אות — בין הקב״ה וישראל, כמו שנאמר (שמות ל״א): כי אות היא (השבת) ביני וביניכם. וכן ימים הטובים הם אות הברית אשר כרת ה׳ עם ישראל. ואם ילבש אז תפלין הרי זלזל באות שלהם. למשמש בתפלין — כדי שיזכרם תמיד.

3. The rabbis taught: a left-handed person should lay the arm-phylactery on his right hand which serves him as the left. (An objection was raised.) Have we then not learned that a left-handed person should lay the arm-phylactery on the left hand? Said Abayi: the last case refers to one who masters his both hands with equal skill. (Ibid.)

4. Said R. Menashiah in the name of Samuel: when should the blessing over the phylacteries be said? At the time when he puts them on. Is it so? Did not R. Jehuda say in the name of Samuel that the blessing to be pronounced when fulfilling a commandment must be said before fulfilling it? Abayi and Rava both said: the blessing should be said during the time that elapses between placing the phylactery and fastening it. (Ibid. 35)

5. We have learned: when putting on the phylacteries, that of the arm should be put on first, and then that of the head; but upon removing them, that of the head should be removed first and then that of the arm. It is evident that when putting on the phylacteries, that of the arm should be put on first and then that of the head, for it is written: (Deuter. VI, 8) "And thou shalt bind them for a sign upon thy hand", and then it is written: (Ibid.) "And they shall be as frontlets between thine eyes," but as for removing them, whence is it deduced that that of the head should be removed first? Said Raba: R. Huna explained it to me as follows: the Scripture states: "And *they* shall be as *frontlets* between thine eyes" thus implying that as long as the phylactery is fastened to the head there must be two of them on the body (therefore if the arm-phylactery be removed first, there will be left only one phylactery on the body).

6. We have learned: "And thou shalt keep this ordinance (of phylacteries) in its season, from day to day ("מימים ימימה") (Exod. XIII, 10) thus implying that this command is to be fulfilled in the daytime only, but not at night. R. Aquiba inquires: may one put on the phylacteries on Sabbath or festivals? It is written: (Ibid. 9) "And it (the phylactery) shall be unto you for a sign upon thy hand, and for a memorial between thy eyes.", hence the phylacteries serve as a sign of the Holy Covenant between the Lord and Israel, and therefore these days are excluded, for they are themselves signs of the Holy Covenant (i.e., each festival signifies what the Lord has done for Israel, as for instance Passover signifies the deliverance of Israel from Egypt; Shevuoth is celebrated on the day when the Torah was given to Israel, etc. As for the Sabbath it is written: (Exod. XXXI, 17) "Between Me and the children of Israel it shall be a sign for ever.") Said Rabba b. R. Huna: one must feel the phylacteries (while they are on him)

וחומר מציץ ומה ציץ שאין בו אלא אזכרה אחת, אמרה תורה (שמות כ"ח): והיה על מצחו תמיד, שלא יסיח דעתו ממנו, תפלין שיש בהן כמה אזכרות — על אחת כמה וכמה (שם ל"ו ב').

ז. פעם אחת גזרה המלכות גזרה על ישראל שכל המניח תפלין ינקרו את מוחו והיה אלישע מניחם ויוצא לשוק, ראהו קסדור אחד; רץ מפניו, ורץ אחריו, כיון שהגיע אצלו נטלן מראשו ואחזן בידו, אמר לו: מה זה בידך? אמר לו: כנפי יונה. פשט את ידו ונמצאו כנפי יונה לפיכך קורין אותו: אלישע בעל כנפים. ומאי שנא כנפי יונה משאר עופות: משום דנמשלה כנסת ישראל ליונה, שנאמר (תהלים ס"ח): כנפי יונה נחפה בכסף — מה יונה כנפיה מגינות עליה, אף ישראל מצות מגינות עליהן (שבת מ"ט).

הלכה

א. לובש תחלה את ה"טלית" ואח"כ מניח את התפלין מפני שמצות תפלין אינה בשבת ויום-טוב, ומצות ציצית היא גם בשבת ויום טוב, וכיון שהיא תמידית — קודמת היא לתפלין שאינה תמידית כל כך (שו"ע או"ח כ"ה).

ב. בתפלין מונחות ארבע פרשיות: "שמע ישראל", "והיה אם שמוע", "קדש" "והיה כי יביאך", בפרשיות אלו כתוב כי ה' הוא אחד, חובת קבלת עול מלכותו ומצותו, שכר שמירת המצות ועונש עובריהן, זכרון גאולתנו ממצרים וביאתנו לארץ אבותינו. כשמניח את התפלין יכוין שצונו הקב"ה להניחן על הזרוע במקום שהוא כנגד הלב ועל הראש כנגד המוח, כדי שנשעבד לו את הנשמה שהיא במוח ואת כל מחשבותינו שהן בלב (שם).

אזכרה אחת — שם אחד: "קודש לה'" היה כתוב עליו. שלא יסיח דעתו — שלא ישכח שהוא נושא את הציץ. על אחת כמה וכמה — שיזכור תמיד כי נושא הוא את התפלין. ינקרו — ירוצצו. קסדור — אחד מפקידי המלכות. ונמצאו כנפי יונה — התפלין נהפכו בנס לכנפי יונה. ומאי שנא כנפי יונה — למה אמר אלישע לקסדור שנמצאו בידו כנפי יונה, ולא כנפי עוף אחר? כנפיה מגינות עליה — מן הצינה ומכל עוף ואדם הבאים עליה היא נלחמת ומכה בראשי גפיה, אבל עופות אחרים אינם עושים כן. אף ישראל — המצות מגינות עליהם מאויביהם והרי הן להם ככנפים ליונה.

every once in a while, and I draw my conclusion from the following: concerning the metal plate on the brow of the High Priest on which the Divine Name was inscribed only once it is written: (Exod. XXVIII, 38) "And it shall be on his forehead always."— that he should always have it in his mind, how much more attention should be paid the the phylacteries in which the Divine Name is inscribed many times. (Ibid. 36.)

9. It once happened that the government issued a decree forbidding Israel to put on the phylacteries under the penalty of death. But a certain man named Elisha used to put them on, and thus walked about in the market place. Once, while being thus attired, he noticed a government official and he fled. But the official pursued him, and as he approached Elisha, the latter removed the phylacteries and held them in his hand. "What have you in your hand," the official questioned him. "A dove's wings," Elisha replied without hesitation, and thereupon he opened his palm and the official beheld a dove's wings. Since then Elisha was called "Elisha the man of wings".

Why are the wings of a dove different from those of other birds that Elisha chose to name them? Because Israel is compared to a dove, as it reads: (Psalm. LXVIII, 14) "Ye will be like the wings of a dove covered with silver." As the wings of a dove are its only means of defense so are the commands Israel's only means of defense. (Sabbath 49)

HALAKHA

1. The "Talith" must be put on first, then the "Tephilin", because the wearing of the "Tephilin" is not binding on the Sabbath and on festivals, while the wearing of fringes is binding even on those days; and preference is given to a more permanent commandment.

2. In the "Tephilin" the following four passages from the Pantateuch are enclosed: (1) "Hear O! Israel"; (2) "And it shall come to pass that ye will hearken unto the Lord"; (3) "Sanctify unto me all the first-born"; (4) "And it shall be when the Lord shall bring thee into the land."

In these passages the following basic ideas are stated: (a) God is one; (b) the obligation of everyone to accept the yoke of His Kingdom and commandments; (c) the reward for observing His commandments and the punishment for their violation ;(d) a memorial of our deliverance from Egypt and (e) our future returning to the land of our ancestors.

When putting on the "Tephilin", one should bear in his mind that God commanded us to place one on the arm opposite our

ג. מניח את של יד תחלה ואחר כך את של ראש, ככתוב בתורה. וקשרתם לאות על ידיך ולטוטפות בין עיניך—בתחלה תקשר את התפלה על היד, ואחר כך על הראש (שם).

ד. התפלה של יד מניח על ידו השמאלית, על הבשר הגבה שבין הכתף והזרוע, ויטנה מעט לצד ימין, כי אז אם ידביק הזרוע לצלעיו תהיה התפלה כנגד לבו, ויקים מה שנאמר (דברים ו׳): והיו הדברים האלה על לבבך (שם כ״ז).

ה. התפלה של ראש יניח באמצע הקדקד כנגד בין העינים במקום צמיחת שער, ואם אפילו מקצת התפלה מונחת על המצח — לא יצא וגם ברכתו לבטלה. קשר התפלה יהיה בגובה העורף, ובאמצעו לא בצואר (שם).

ו. כל ברכה שמברכין על המצוה, מברכין קודם שעושה אותה לפיכך כשמניח את השל-יד על מקומה, קודם שמהדקה, מברך ״להניח תפלין״, ואחר כן מהדק את הרצועה וכורך בה שבע כריכות. כשמניח את של-ראש על ראשו מברך ״על מצות תפלין״, ואחר כן מהדקה ואומר ״ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד״ (שם כ״ה).

ז. ויש אומרים דאינו מברך על של ראש ״על מצות תפלין״ כי הברכה ״להניח תפלין״ שברך על ״של יד״ פוטרת גם את של ראש (שם).

ח. כשהניח את של יד לא יפסיק כלל עד שיניח את של ראש ואסור גם לענות אמן וקדושה, אלא שומע ושותק. עבר והפסיק — מברך על של ראש שתי ברכות: ״להניח תפלין״ ועל ״מצות תפלין״ ויש אומרים דאינו מברך כשהפסיק אלא ברכה אחת — ״על מצות תפלין״ (שם).

ט. אחר שהניח את השל-ראש כורך ברצועה על אצבעו האמצעית שלש כריכות: אחת על פרק האמצעי ושתים בתחתון; וכן כורך על כף היד כעין שי״ן ואומר וארשתיך וגו׳.

heart, and one on the head opposite the brains, thus showing that we subdue unto Him our soul which is in the brain, and all our thoughts which are concealed in our heart.

3. The arm "phylactery" is put on first, and that of the head next, for it is written: "And thou shalt bind them for a sign upon thy hand, and they shall be as frontlets between thine eyes." (Deuter. VI, 8)—first shalt thou bind the phylactery upon thy hand and then upon thy head.

4. The arm phylactery must be put on the left arm above the elbow on the muscle, and inclined somewhat to the right, so that when pressing his arm to his ribs one will have the phylactery opposite his heart, thus fulfilling the commandment: "And these words which I command thee this day shall be in thy heart." (Deuter. VI, 6.)

5. The head-phylactery is put above the center of the forehead on the hair (in case of baldness, on the place where the hair did grow). Even if a part of the base of the phylactery is not on the hair the commandment is not fulfilled, and the blessings are in vain. The knot should be placed on the middle of the neck where it begins.

6. Every blssing to be pronounced when fulfilling the commandment is recited before the commandment is fulfilled; therefore the blessing "להניח תפלין" which relates to the arm phylactery must be recited before it is fastened. After fastening the arm phylactery let him wind the forearm with the strap seven times. phvlactery, let him wind he forearm with the strap seven times. "על מצות תפלין" after which the strap should be tightened around the scalp. Having done so let him say: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

7. There are other authorities who say that the blessing "על מצות תפלין" is unnecessary, because the blessing "להניח תפלין" recited over the arm phylactery suffices for the head phylactery also.

8. During the time between the putting on of the arm phylactery and that of the head, not a word must be uttered; not even the response of "אמן" or "קדושה". If an interruption like this was made both blessings· "להניח תפלין" and "על מצות תפלין" should be recited over the head phylactery. Other authorities say that in this case the blessing "על מצות תפלין" is sufficient

9. After having placed the head phylactery in the proper position let him wind the middle finger of the left hand with the strap of the hand phylactery thrice: once the middle joint and twice the end joint. Then let him wind the strap around his palm in the form of a "Shin"* and recite "וארשתיך" etc.

---

*A ,'Shin" is a Hebrew letter like this ש.

י. יזהר שצד השחור של רצועות התפלין של יד ושל ראש, יהיה לצד חוץ, ואם נתהפכו יתקנן (שם כ"ז).

יא. אסור להסיח דעתו מן התפלין כל זמן שהם עליו, כי קדושתו גדולה גם מקדושת הציץ של כהן גדול, שהיה כתוב בו שם הוי"ה רק פעם אחת, ובתפלין כתובים שמות הוי"ה ארבעים ושתים פעמים (שם כ"ח).

יב. כשחולץ את התפלין — חולץ את של ראש תחלה ואחר כך את של יד (שם).

יג. בשבתות וימים טובים אסור להניח תפלין, מפני שהתפלין הם אות הברית בין ישראל ובין הקב"ה, שנאמר (שמות י"ג): והיה לך לאות על ידך, ושבת ויו"ט הם עצמם אות הברית אשר כרת ה' עם ישראל עמו, כמו שנאמר (שמות ל"א): את שבתותי תשמרו. כי אות היא ביני וביניכם לדרתיכם, ומי שמניח תפלין בשבת ויו"ט הוא מזלזל באות שלהן (שם ל"א).

יד. בתפלין עשוי השם "ש'ד'י'": בצדי השל ראש עשויה כמין "ש", ובקשר שלו — "ד" ובקשר של יד — "י", ויזהר מאד שלא יפלו לארץ, ואם נפלו בלא נרתיקן צריך להתענות, ואם קשה לו התענית יפדה בצדקה (מ"ד).

טו. אם נתקלקלו הבתים אפילו כל שהוא, או שנפסקו הרצועות או התפירות — ישאל לרב אם כשרים; ויזהר להשחיר מזמן לזמן את הבתים והרצועות שיהיו נאים ומתוקנים וישחירם בצבע העשוי מדברים הכשרים, גם יתנם לבדוק את הפרשיות אם לא נפסלו.

טז. יזהר לקנות תפלין מאיש נאמן, כי ישנם מוכרים תפלין שפרשיותיהם נכתבו שלא כדין והם פסולים, ולבד מה שאינו מקיים מצות תפלין הגדולה מאד, עוד כל הברכות שמברך עליהם הם לבטלה ועונשו מרובה (ל"ט).

יז. אמרו רבותינו ז"ל: כל המניח תפלין מאריך ימים. עוד אמרו שכל המניח תפלין בכל יום, מתעטף בציצית ומתפלל מובטח לו שהוא

10. Care must be taken that the black side of the straps of the arm-phylactery as well as of the head-phylactery should be on the outside, and if it is not so, he must fix them.

11. One is forbidden to deviate his mind from the phylacteries during the time that they are worn, for their sanctity is even greater than that of the plate on the forehead of the High Priest.

12. When removing the phylacteries, that of the head should be removed first, and that of the arm next.

13. It is forbidden to put on the phylacteries on the Sabbath and on festivals because the phylacteries are only a sign of the holy covenant between God and Israel as it reads: "And thou shalt bind them as a sign etc." (Deuter. VI, 8.), while the Sabbath and the festivals are themselves signs of the holy covenant, as it reads: "Verily ye shall keep my Sabbaths, for it is a sign between me and you throughout your generations." (Deuter. XXXI, 13). Therefore, he who puts on the phylacteries on the Sabbath or festivals lessens the importance of these holy days as signifying the holy covenant.

14. The holy name of the Almighty* is on the phylacteries, i.e., the "Shin" is impressed on the sides of the head-phylactery; the "Daled" is formed by the knot of the strap of the head-phylactery. The "youd" is formed by the knot of the strap of the arm phylacteries. Great care must therefore be taken that the phylacteries fall not to the ground; if they did fall without being covered with the case, the user must fast. If, however, fasting is too difficult for him, a contribution to charity may be substituted.

15. If the phylacteries became damaged somewhat, or the straps or the seams tore, a Rabbi must be consulted as to their fitness. The phylacteries and the straps should be repainted black with a special kind of paint in case they fade, so that their appearance should be good. The phylacteries should also be given away for examination of the chapters within, to see if they are still fit. (כשר).

16. Great care must be taken to buy the phylacteries from a trustworthy person, for if they are not made in accordance with the law, they are unfit, and this great commandment is not only unfulfilled but all the blessings pronounced will be in vain, thus incurring severe punishment.

17. Our Rabbis of blessed memory said: He who puts on the phylacteries daily is blessed with a long life. Furthermore, he who puts on the phylacteries and wraps himself in a Talith (ציצית)

*The name of the Almighty in this case is spelled "שדי", and the letters are "Shin", "Daled" and "Youd" respectively.

בן עולם הבא, וכל עונותיו מחולין לו; וכל מי שאינו מניחם הוא בכלל פושע ישראל בגופן, לכן צריך כל אדם להיות זהיר בהם.

פרק כד.

הלכות מזוזה

א. מצוה מן התורה לקבוע מזוזה, הכתובות בה פרשה "שמע" והיה אם שמע, על פתחי הבתים והחדרים שאנו דרים בהם, כדי שנזכור בצאתנו ובבואנו את ה' האחד אשר ברצונו אנו חיים, ונתעורר ללכת בדרכי יושר וצדק. אמרו חכמים: כל מי שיש לו תפלין בראשו ובזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו — בטוח הוא שלא יחטא, שהרי יש לו מזכירים את צור העולמים, והם הם המלאכים המצילים אותו מן החטא שנאמר (תהלים ל"ד): חנה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם (רמב"ם).

ב. בית שהוא דר בו דירת ארעי, כגון סוכת החג, אינו חיב במזוזה ואם הוא דר בסוכה כל ימי השנה — חיב (שו"ע יו"ד רפ"ו).

ג. בית שאינו עשוי לדירת כבוד, כגון בית המרחץ ובית הכסא פטור מן המזוזה, אבל החדרים שמניחים בהם מיני מאכל לאדם ולבהמה או חמרי הסקה — חיבים במזוזה (שם).

ד. השוכר בית בחוץ לארץ חיב במזוזה לאחר שהוא דר בו שלשים יום, והשוכר בית בארץ ישראל — חיב מיד (שם).

ה. כיצד קובעין את המזוזה? גוללין אותה מסוף השיטה לתחלתה מניחה בשופפרת או בכל דבר, וקובעה במזוזת הפתח, בטפח הסמוך לחוץ, בצד ימין הנכנס, ואם קבעה משמאל — פסולה, מחבר את קצות השופפרת למזוזת הפתח במסמרים מלמעלה ומלמטה (שם רפ"ט).

ו. אם חושש לקובעה במזוזת הפתח בצד היוצא לרחוב פן יקחוה— קובעה בצד מזוזת הפתח אשר בתוך הבית בטפח הסמוך לפתח (שם).

ז. קובעה באלכסון — ראש המזוזה לצד פנים הבית וסופה לצד חוץ (שם).

and prays, is sure to have a part in the world to come and all his sins are forgiven; he who does not put on phylacteries is included among the "sinners of Israel", and one must therefore be very cautious to fulfill this command.

CHAPTER XXIV

LAWS CONCERNING THE MEZUZA

1. It is a commandment of the Torah to fasten a "Mezuza" (מזוזה) on the doorposts of the rooms and houses we live in. The "Mezuza" contains the chapters "שמע ישראל"* and "והיה אם שמוע"** written on a piece of parchment. This reminds us, upon entering and leaving the house, of the One God through whose mercy we live, and thus shall we be urged to follow the path of justice and righteousness.

Our Sages said: he who fastens the phylacteries to his arm and to his head and wears a fringed garment and has a Mezuza fastened to his doorposts is sure to avoid sin—for all these remind him of the Almighty, and they are the messengers of God that deliver him from sin, as it reads: "The angel of the Lord encampeth round about them that fear Him, and delivereth them." (Psalm. XXXIV, 8) (Mimon.)

2. A temporary dwelling, as for instance a tabernacle (סוכה) need not have a Mezuza. If, however, it serves as a dwelling place all year round, a Mezuza must be fastened.

3. A bath-house or a privy or any other chamber used for purposes similar to those, must not have a Mezuza. However, a chamber for the storage of food for people or animals, or fuel, must have a Mezuza.

4. One who rents a house outside Palestine must fasten a Mezuza after dwelling there thirty days; and in Palestine he must fasten it immediately after moving in.

5. How should the Mezuza be fastened? Let him roll it from left to right, and put it in a tube or something else and fasten it with nails, above and below, on the right door-post of the entrance within a "Tephach"* from the outer edge of the Door-post. If the Mezuza be placed on the left side it is unfit (פסול).

6. The Mezuza may be fastened on the inner door-post, if he fears that it may be stolen from the outside. Then it must be fastened also on the right hand side of the entrance within a "Tephach" from the edge of the entrance.

7. The Mezuza should be fastened diagonally, i.e., the first

*Deuter VI, 4-9 inc. **Deuter. XI, 13-21 inc.

*"Tephach" is a measure equal to the width of an average fist.

ח. הבית שיש בו חדרים ונכנסים מזה לזה, אז החדר שציר הדלת נראה בו — הוא עיקר הבית, וקובעים את המזוזה בצד ימין הנכנסים לו מחדר הסמוך (שם).

ט. קודם שיקבענה במזוזת הפתח—מברך: ברוך וכו׳ אשר קדשנו במצותיו וצונו לקבוע מזוזה. ואם קובע מזוזות בהרבה פתחים — ברכה אחת לכלן (שם).

י. אם הסיר את המזוזה כדי לראות אם היא כשרה וחוזר וקובעה מיד — אינו צריך לברך (פוסקים).

יא. המזוזה נבדקת אם היא כשרה שתי פעמים בשבע שנים (רצ״א).

פרק כה.

בית הכנסת

תלמוד

א. ואהי להם למקדש מעט (יחזקאל י״א) אמר ר׳ יצחק: אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל. דרש רבא: מאי דכתיב (תהלים צ׳): ה׳ מעון אתה היית לנו? אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות (מגילה כ״ט א׳).

ב. תניא אבא בנימין אומר: אין תפלתו של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת, שנאמר (מלכים א׳ ח׳): לשמוע אל הרנה ואל התפלה — במקום רנה שם תהא תפלה. אמר רבין בר רב אדא: מנין שהקב״ה מצוי בבית הכנסת? שנאמר (תהלים פ״ב): אלקים נצב בעדת א-ל, ומניז לעשרה שמתפללין בבית הכנסת ששכינה עמהם? שנאמר אלקים נצב בעדת א-ל (ברכות ו׳ א׳).

ג. אמר ריש לקיש: כל מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס שם להתפלל — נקרא שכן רע, שנאמר (ירמיה י״ב): כה אמר ה׳ על כל שכני הרעים הנוגעים בנחלה אשר הנחלתי את עמי את ישראל.

אלו בתי כנסיות כו׳ — כי כבוד ה׳ שוכן בהם כבבית המקדש לפנים. מעון אתה היית לנו — הקב״ה היה לנו למחסה מהסערות אשר סערו עלינו אויבינו לכלותנו כמעון (בית דירה) אשר בו יחסה האדם בעת סופה וסערה ומפני מה דמה הכתוב עזרת ה׳ לנו כמעון? אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות — על ידם היה ה׳ למחסה לנו, כי למוד התורה בבתי כנסיות ומדרשות טהרו את ישראל מטומאת הגוים אשר דבקה בו. ובהם האציל ה׳ עליו מהודו ועוזו לעמוד בפני כל הקמים עליו. במקום רנה — המקום שאומרים הצבור רנות ותשבחות לרבון העולמים הוא המקום ששורה בו קדושה ולכן שם תהא תפלה — כי בודאי תהיה שם בטהרת הלב, וגם קדושת המקום תגרום כי תתקבל לפני ה׳.

line of the writing within should be directed towards the inside (of the house), and the last line towards the outside.

8. Doors of inner rooms through which people go from one room to another, must also be provided with Mezuzas. The room into which the door is pushed is considered the more important, and the Mezuza must therefore be fastened upon the right door-post at the entrance to that room from the adjoining room.

9. Before fastening the Mezuza let him pronounce the following blessing: "Blessed be Thou etc., who had sanctified us with Thy commandments, and commanded us to fasten a Mezuza." If he fastens a few Mezuzas, one blessing suffices for all.

10. If the Mezuza is removed to see if it is still fit (כשר), and fastened on immediately, no blessing is required.

11. A Mezuza should be examined for its fitness twice in seven years.

CHAPTER XXV

THE SYNAGOGUE

—Talmud—

1. "Yet will I be to them a minor sanctuary." (Ezekiel, XI, 16) Said R. Isaac: this refers to the synagogues and places of study that are in Babylon. Rava preached: to what refers the verse: (Psalm. XC, 1) "Lord, Thou hast been our dwelling-place in all generations."? It refers to synagogues and places of study. (Megila, 29)

2. We have learned: Aba Benjamin says: man's prayer is not accepted unless prayed at a synagogue, as it reads: (I Kings, VIII, 28) "To listen unto the song and unto the prayer", hence the prayer must be said at the place where the congregation sings praises to the Lord. Said Ravin b. R. Aba: whence do we know that the Lord is found at the synagogue? From the verse:. (Psalm. LXXXII, 1) "God standeth in the congregation of God." And whence do we know that the Lord is present among ten people who pray together at the synagogue? From the verse (Ibid.) "God standeth in the *congregation* of God." (Berachoth 6)

3. Said Resh Lakish: one who has a synagogue in his community and does not enter it to pray, is considered a wicked neighbor, as it reads: (Jerem. XII, 14) "Thus saith the Lord: As for all My wicked neighbors, that touch the inheritance which I have caused My people Israel to inherit."

ד. תניא ר' נתן אומר: מנין שאין הקב"ה מואס בתפלתן של רבים? שנאמר (איוב ל"ו): הן אל, כביר לא ימאס, וכתיב (תהלים נ"ה): פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי, אמר הקב"ה: כל העוסק בתורה ובגמלות חסדים ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאלו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם (שם ח' א').

הלכה

א. בתי כנסיות ובתי מדרשות נוהגין בהם כבוד, ואין נוהגין בהם קלות ראש, כגון שחוק ושיחה בטלה, ואין מחשבין בהן חשבונות אלא של מצוה, כגון קופה של צדקה וכדומה.

ב. לעולם ישכים אדם ויעריב לבית הכנסת, שאין תפלתו נשמעת בכל עת אלא בבית הכנסת, ואפילו המתפלל ביחידות — יתפלל בבית הכנסת, משום שהקב"ה שוכן בו שנאמר (תהלים פ"ב): אלקים נצב בעדת אל, כלומר: במקום שנועדים לפניו לעבדו ולהתפלל ישכון שם כבוד אלקים.

ג. מי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס להתפלל בו — נקרא שכן רע, וכל המשכים ומעריב לבית הכנסת זוכה לאריכת ימים שנאמר (משלי ח'): אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום כי מוצאי מצא חיים.

ד. אמרו רבותינו ז"ל: ואהיה להם למקדש מעט (יחזקאל י"א) — זו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבחוץ לארץ. ומוזהרים כל ישראל לירא מי ששוכן בהם, שנאמר (ויקרא י"ט ל'): ומקדשי תיראו. והמשיחים שיחה בטלה ולצנות בבית הכנסת עליהם אמר הנביא (ישעיה א'): מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי?

פרק כו.

חובת התפלה

תלמוד

א. תנו רבנן: מעשה בחסיד אחד שהיה מתפלל בדרך ובא הגמון

אל כביר לא ימאס — הקב"ה לא ימאס בתפלת הרבים. מקרב לי — ממלחמות הבאות עלי. כי ברבים היו עמדי — הרבים שהתפללו עמי עזרוני בתפלתם כי יפדני ה' כל העוסק בתורה וכו' — ה שאמר הכתוב "פדה בשלום" — הוא גם על התורה שנקראת "שלום" כמ"ש (משלי ג'): וכל נתיבותיה שלום. וכן גמלות חסדים נמי שלום הוא שמתוך שגומל חסד בגופו לחברו הוא מכיר שהוא אוהבו ובא לידי אחוה ושלום. פדאני לי ולבני — כי ע"י ג' דברים אלו נקום ונחיה לפני ה' עד שנזכה להגאל וכל העמים יכירו את אלקי האמת.

4. We have learned: R. Nathan says: whence is it deduced that the Lord does not despise the prayer of many? From the verse: (Job, XXXVI, 5) "Behold, the Lord is mighty, and He despiseth not any.", and it is also written: (Psalm. LV, 19) "He hath redeemed my soul in peace so that none came nigh, for they were *many* that strove with Me". The Holy One, blessed be He, says: "I consider him who occupies himself with the study of the Torah, and practices charity and prays with the congregation as redeeming Me and My children from among the nations. (Ibid 8)

HALAKHA

1. One must conduct himself with great respect in places of worship. He must not be careless with his behavior therein, as for instance he must not laugh loudly, or engage in idle conversation. Nor should any business be transacted therein except those pertaining to charity and the like.

2. One should always rise early and go to the synagogue for the morning prayer, and be in the synagogue on time for the evening prayer; for man's prayer is not accepted by the Lord unless it is prayed in a place of worship, as it reads: "God standeth in the congregation of God" (Psalm. LXXXII, 1) i.e., in a place where people congregate to serve Him and pray to Him.

3. A member of the community who does not go the synagogue is called a "wicked neighbor"; and he who rises early and goes to the synagogue, and is there also for the evening prayer, is blessed with a long life, as it reads: "Happy is the man that harkeneth to Me, watching daily at My gates, waiting at the posts of My doors, for whoso findeth Me, findeth *life*." (Prov. XIII ,34)

4. Our Rabbis of blessed memory said: the verse: "Yet will I be to them a minor sanctuary" (Ezek. XI, 16) refers to places of worship and study outside of the Holy Land; and all Israel is warned to fear Him who dwells therein, as it reads: "And My sanctuary shall ye fear." (Levit. XIX, 30) Those who engage themselves in idle conversations at the synagogue are addressed by the prophet: "Who hath required this at your hand, to trample My courts?" (Isaiah, I, 12)

CHAPTER XXVI

THE DUTY OF PRAYER

—Talmud—

1. The Rabbis taught: it once happened that the governor encountered a pious Jew, who was praying on the road, and greeted him. But the pious man gave no reply and continued praying.

אחד ונתן לו שלום, ולא החזיר לו שלום. המתין לו עד שסיים תפלתו. לאחר שסיים תפלתו אמר לו: ריקא, והלא כתיב בתורתכם: רק השמר לך ושמור נפשך מאד (דברים ד׳) כשנתתי לך שלום למה לא החזרת לי שלום? אם התכתי את ראשך בסייף, מי תובע דמך מידי? אמר לו המתן לי עד שאפייסך בדברים. א״ל: אילו לפני מלך בשר ודם היית עומד, ובא אחד ונתן לך שלום, היית מהזיר לו שלום? א״ל: לאו. ואם היית מחזיר לו, מה היו עושים לך? אמר לו: היו חותכין את ראשי בסיף. א״ל: והלא דברים קל-וחומר: מה אתה שהיית עומד לפני מלך בשר ודם, שהיום כאן ומהר בקבר — היו חותכין את ראשך בסיף, אני שהייתי עומד לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא חי וקים לעד ולעולמי עולמים, על אחת כמה וכמה! מיד נתפיס אותו הגמון ונפטר אותו חסיד לביתו לשלום (ברכות ל״ג א׳).

ב. אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים (שם).

ג. אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן: כל המתפלל ואחר כך יוצא לדרך הקדוש ברוך הוא עושה לו חפציו, שנאמר (תהלים פ״ה): צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו (שם י״ד).

ד. אמר הקב״ה: לא תאמר: אני בריוח, מה אני מתפלל? וכשתגיע לך הצרה תבא ותתפלל, אלא עד שלא תבא לך הצרה הוי מקדים ומתפלל. אמר ר׳ אלעזר: כתוב בספר בן סירא: כבד לרופאך עד שלא תצטרך לו (תנחומא מקץ).

ה. א״ר חלבו א״ר הונא: כל הקובע מקום לתפלתו — אלקי אברהם יהיה בעזרו, וכשמת אומרים עליו: אי עניו אי חסיד, תלמידיו של אברהם אבינו (ברכות ו׳).

הלכה

א. מצוה להתפלל בכל יום, שנאמר (שמות כ״ג כ״ה): ועבדתם את ה׳ אלקיכם, ואמרו חכמים שעבודה זו היא תפלה, שנאמר: ולעבדו בכל לבבכם (דברים י״א י״ג) איזו היא עבודה שבלב? זו תפלה.

ב. ממשה רבנו עד עזרא לא היה נוסח קבוע לתפלה, אלא כל

המתין — חכה. שסיים — גמר. תובע — דורש. שאפייס — ארצה אותך. חותכין — כורתים. ונפטר — הלך.

The governor waited until he finished his prayer, and addressed him thus: "You fool! is it then not written in your Torah (Deuter. IV, 9) 'Only take heed to thyself, and *guard thy soul* diligently.'? When I greeted you, why did not you answer me? Had I cut your head off, who would avenge your death?" The pious man replied: "Let me pacify you with words. Had you been standing before a human king, and one would come and greet you, would you greet him back?" "No", replied the governor. "And if you would greet the man, what would the king do to you?" "He would condemn me to death," the governor replied. "Now, consider the matter", the pious man continued, "if while standing before a human king, who may be in his grave the next day, you would be condemned to death for such an offense, how much greater would my offense be if I stood before the King of Kings, the Holy One—blessed be He—whose life is eternal!" The governor was pacified, and sent the pious man off in peace. (Berachoth 33)

2. Even if a sword be lying on one's throat, and he faces sure death, he must not give up hope for the mercy of God to be extended to him. (Ibid.)

3. Said R. Idi b. Abin in the name of R. Isaac b. Ashian: one who prays and then sets out on his way, the Holy One, blessed be He, grants all his wishes, as it reads: (Psalm. LXXXV, 14) "Righteousness will walk firmly before him, and will make level the way by its steps. (Ibid. 14)

4. The Holy One, blessed be He, says to man: "Think not: 'I am prosperous, why should I pray?' When you will be in distress you will then pray. Pray before you are in distress." Said R. Elazar: it is written in the book of Sira: "Honor thy physician before you require his aid." (Tanhuma, Miketz)

5. Said R. Helbu in the name of R. Huna: one who appoints a permanent place for prayer, the God of Abraham shall help him; and when he dies people will say: "What a pious man! What a humble man was this disciple of our father Abraham!" (Berachoth 6)

HALAKHA

1. It is our duty to pray daily, as it reads: "And ye shall serve the Lord your God." (Exod. XXIII, 25) Our Sages said that "*serving*" in this case means prayer, as it reads: "And to serve Him with all your heart." (Deuter. XI, 13) What kind of service can be performed by the heart? Prayer.

2. From the time of Moses our teacher until the time of Ezra there was no definite text for prayer, and every Israelite

אחד היה מתפלל כפי דעתו אבל משגלו ישראל בימי נבוכדנאצר הרשע, ונולדו להם בנים בארצות הגוים ושפת הבנים היתה מעורבת מלשונות הרבה, ומפני זה לא היו יכולים להגיד שבחו של הקב"ה ולשאול צרכיהם בלשון הקודש, לפיכך עמד עזרא ובית דינו הנקראים "אנשי כנסת הגדולה", והם מאה ועשרים גדולי הדור, והיו בהם הרבה נביאים ובעלי רוח הקודש. ותקנו לנו שמונה עשרה ברכות התפלה, כדי שתהיה תפלתן של ישראל זכה וברורה. ובימי רבן גמליאל רבו המצירים לישראל והמסיתין לשוב מאחרי ה', עמד הוא ובית דינו והתקינו ברכת "ולמלשינים", ונמצא שכל הברכות שבתפלה הן "תשע עשרה" (רמב"ם פ"א מה"ת).

ג. תפלת הצבור נשמעת תמיד, ואפילו היו בהן חוטאים אין הקב"ה מואס בתפלתן של רבים, לפיכך צריך אדם לשתף עצמו עם הצבור, ולא יתפלל יחידי כל זמן שיכל להתפלל עם הצבור (שם פ"ח).

פרק כז.

תפלה

תלמוד

א. תניא: אברהם תקן תפלת שחרית, יצחק תקן תפלת מנחה יעקב תקן תפלת ערבית (ברכות כ"ו א').

ב. תפלת השחר — עד חצות. ר' יהודה אומר: עד ארבע שעות. תפלת המנחה — עד הערב. ר' יהודה אומר: עד פלג המנחה. תפלת הערב — אין לה קבע, ושל מוספין — כל היום.

ג. תפלת השחר עד חצות ותו לא? והאמר רב מרי בריה דרב הונא בריה דרב ירמיה בר אבא אמר ר' יוחנן: טעה ולא התפלל ערבית — מתפלל בשחרית שתים, שחרית — מתפלל במנחה שתים, מנחה — מתפלל בערבית שתים? כולי יומא מצלי ואזיל, עד חצות — יהבי ליה שכר תפלה בזמנה, מכאן ואילך: שכר תפלה יהבי ליה, שכר תפלה בזמנה לא יהבי ליה.

עד חצות — היום. ארבע שעות — הוא שליש היום, בין שהיום ארוך, בין שהוא קצר. עד פלג המנחה — תפלת המנחה יש לה שני זמנים אחד: חצי שעה אחר חצות היום, זו היא הנקראת "מנחה גדולה" וזמן "מנחה קטנה" מתחיל שתי שעות ומחצה לפני קודם הלילה. ו"פלג המנחה", כלומר: מחצית זמן "מנחה קטנה" היא שעה ורביעית קודם הלילה. ועד זמן זה מותר להתפלל מנחה לר"י. תפלת ערבית אין לה קבע — אין לה זמן קבוע ומתפלל כל הלילה. בשחרית שתים — שתי תפלות "שמונה עשרה". כולי יומא מצלי ואזיל — התלמוד מתרץ דכל היום מתפלל זה שטעה ולא התפלל עד חצות. עד חצות יהבי וכו' — ומה שאמרו שתפלת השחר זמנה עד חצות, הוא: שאם התפלל עד חצות נותנין לו שכר תפלה בזמנה, המרובה משכר תפלה של אחר חצות.

prayed according to his ideas. However, in the time of Nebuchadnezzar the wicked, who drove Israel from their land and dispersed them among the nations, the language of their children was a mixture of many foreign languages, and they could not praise the Lord and pray to Him in the holy tongue. Therefore Ezra and his associates, among whom were many prophets and Heavenly-inspired men, and who constituted the Great Synagogue of 120, composed the eighteen blessings of prayer; so that Israel's prayer should be pure and clear. In the days of Raban Gamliel the number of Israel's oppressors increased, and they enticed them to change their faith, he and his associates instituted that the blessing of prayer "ולמלשינים" be added to the eighteen blessings. Thus the total number of blessings in the prayer is found to be nineteen. (Mimon.)

3. The prayer of a congregation is always accepted. Even if there are many sinners in a congregation, the Lord does not reject the prayer of many. Therefore should every one join the congregation for prayer, and should never pray singly as long as he can pray with the congregation. (Ibid.)

CHAPTER XXVII

PRAYER

—Talmud—

1. We have learned: Abraham instituted the morning prayer; Isaac instituted the afternoon prayer, and Jacob instituted the evening prayer. (Berachoth 26)

2. The time appropriate for the morning prayer is until noon. R. Jehuda says: until one third of the day passes. The time appropriate for the afternoon prayer is until nightfall. R. Jehuda says: until one and a quarter of an hour prior to nightfall. There is no definite time until when the evening prayer may be prayed. The additional prayer (Musaf) may be prayed the entire day.

3. The time appropriate for the morning prayer is until noon; And not later? Did not R. Mori b. R. Huna b. R. Jeremiah say in the name of R. Johanan: one who omitted to pray the evening prayer may say an additional prayer the following morning; if he omitted the morning prayer he may say an additional prayer in the afternoon (of the same day); and if he omitted the afternoon prayer he may pray an additional prayer in the evening (of the same day, and thus make up for the omitted prayers)? It is permitted to pray the morning prayer during the entire day, but the appropriate time is until noon. Therefore if one did not pray until noon, he may pray later and be rewarded for praying, but not for praying in the proper time.

ד. מיתיבי: מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות (קהלת א׳) מעוות לא יוכל לתקון — זה שבטל קריאת שמע של ערבית וקריאת שמע של שחרית, או תפלה של ערבית או תפלה של שחרית, וחסרון לא יוכל להמנות — זה שנמנו חבריו לדבר מצוה ולא נמנה עמהם? א״ר יצחק א״ר יוחנן הכא במאי עסקינן שבטל במזיד. א״ר אשי דיקא נמי: דקתני ״בטל״ ולא קתני ״טעה״, שמע מינה (שם ע״א).

קריאת שמע

א. אמר ר׳ יהושע בן קרחה: למה קדמה פרשת ״שמע״ ל״והיה אם שמע״? כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה, ואחר כך מקבל עליו עול מצות. ״והיה אם שמע״ ל״ויאמר״ ש״והיה אם שמע״ נוהג בין ביום בין בלילה, ״ויאמר״ אינו נוהג אלא ביום בלבד (ברכות י״ג).

מנחה ומעריב

א. אמר רב הונא לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה, שנאמר (מ״א י״ח): ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר: ענני ה׳ ענני; ענני — שתרד אש מן השמים ענני — שלא יאמרו מעשה כשפים הם. ר׳ יוחנן אמר: אף בתפלת ערבית, שנאמר (תהלים קמ״א): תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב. רב נחמן בר יצחק אמר: אף בתפלת שחרית, שנאמר (שם ה׳): ה׳ בקר תשמע קולי בקר אערך לך ואצפה (שם ו׳ ב׳).

שבטל ק״ש של ערבית וכו׳ — הרי מי שלא התפלל בזמנה לא יוכל עוד להשלימה. ור׳ יוחנן אומר דמתפלל שתים בזמן התפלה שלאחריה? שנמנו — שנתקבצו יחד לעשות דבר מצוה. שבטל במזיד — לכן לא יוכל להשלימה. אבל ר׳ יוחנן אומר ״שטעה״ שלא התפלל מפני ששכח או שהיה אונס. בטל — משמע שיכל היה להתפלל אלא שבטלה במזיד. למה קדמה — למה קבעו לאמר פרשת ״שמע״ קודם לפרשת ״והיה אם שמוע״. ״והיה נוהג בין ביום בין בלילה — דבפרשה זו מזהיר הקב״ה על תלמוד תורה, וזו היא מצוה שנוהגת בין ביום ובין בלילה. ופרשת ״ויאמר״ מדברת רק במצות ציצית, שאינה נוהגת אלא ביום ולא בלילה.

4. An objection was raised from the following: it is written: (Eccles. I, 15) "What is crooked cannot be made straight, and that which is defective cannot be numbered." "What is crooked cannot be made straight" refers to one who omitted to read the morning or evening "Shema", or the morning or evening prayers; "And that which is defective cannot be numbered" refers to one who did not partake with others in a noble deed. (Is it then not evident from this that omitted prayers cannot be made up?) Said R. Isaac in the name of R. Johanan: this last case refers to one who omitted to pray in the proper time on purpose. R. Ashi says: it is evident that this last case refers to one who omitted to pray on purpose, since it is stated "Botal" (omitted on purpose) and not "Taah" (omitted by error). (Ibid. 71)

"SHEMA"

1. Said R. Joshua b. Karha: why does the passage (of the "Shema") beginning "Hear O! Israel", precede the passage beginning "And it shall come to pass, if you will hearken"? To teach that one must first accept the yoke of Heavenly Kingdom upon himself, and then the yoke of the commandments. And why does the passage beginning "And it shall come to pass, and you will hearken" precede the passage beginning "And God spoke unto Moses"? Because in the former passage a command which is to be fulfilled in the daytime as well as at night (i.e. the study of the Torah) is commanded, while in the latter a command which is to be fulfilled in the daytime only (i.e. the command of fringes) is commanded. (Berachoth 13)

THE MORNING AND AFTERNOON PRAYERS

1. Said R. Huna: one should always be careful to pray the afternoon prayer: for behold! the prayer of Elijah was accepted in the afternoon, as it reads: (I Kings, XVIII, 36) "And it came to pass at the time of the offering of the evening sacrifice (which took place late in the afternoon) that Elijah the prophet came near and said: 'Answer me O! Lord, answer me.'" "Answer me"—that a flame should descend from Heaven; "Answer me"—that the people should not say that it is witchcraft. Said R. Johanan: one should also be cautious to pray the evening prayer, for it is said: (Psalm. CXLI, 2) "May my prayer be valued as incense before Thee, the lifting up of my hands as the *evening* offering." R. Nah'man b. Isaac says: one should also be cautious to pray the morning prayer, for it reads: (Ibid. V, 4) "O! Lord, in the *morning* do Thou hear my voice; in the *morning* will I order my prayer unto Thee, and look up with hope." (Ibid. 6)

קריאת שמע על המטה

א. אמר ר׳ יהושע בן לוי: אעפ״י שקרא אדם קריאת שמע בבית הכנסת — מצוה לקרותה על מטתו. אמר רב יוסי מאי קראה? רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה (תהלים ד׳).

ב. אמר רבי יצחק: כל הקורא ק״ש על מטתו כאילו אוחז חרב של שתי פיות בידו, שנאמר (תהלים קמ״ט): רוממות א-ל בגרונם וחרב פיפיות בידם מאי משמע? אמר מר זוטרא ואיתימא רב אשי: מרישא דענינא דכתיב (שם): יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם (ר׳ ב׳ ה״א).

הלכה

זמן תפלת השחר

א. זמן תפלת השחר — מנץ החמה עד שליש היום, בין שהוא ארוך בין שהוא קצר (שו״ע או״ח פ״ט).

ב. אם עבר והתפלל אחר שליש היום — יצא ידי חובת תפלה, אבל לא חובת ״תפלה בזמנה״, כי מצוה להתפלל בזמנה כמו שתקנו החכמים והנביאים, אבל אחר חצות היום לא יתפלל ואם עבר בשוגג או באונס ולא התפלל עד אחר חצות היום — מתפלל במנחה שתי תפלות ״שמונה-עשרה״. הראשונה למנחה, והשניה להשלים תפלת השחר (שם וק״ח).

תפלת השחר

א. חיב אדם לברך בבקר כשקם ממטתו ״ברכות השחר״, והן ברכות שבח והודאה לה׳ על שהחזיר לו נשמתו, חדש כחותיו ומכין לו כל צרכיו, בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו החמודה אשר חיי עולם בה (או״ח מ״ו).

ב. אחר ״ברכות השחר״ יאמר פסוקי דזמרה, והם מזמורים אשר שר דוד מלכנו לכבוד ה׳. ותקנו ברכת ״ברוך שאמר״ לאומרה לפניהם, וברכת ישתבח״ לאחריהם (שם נ״א).

ג. ברכת ״ברוך שאמר״ אומרה מעומד ואוחז שתי ציצית בידו (שם).

מאי קראה — מאיזה פסוק מוכח כן. אמרו בלבבכם — אמרו מה שצריך להיות על לבבכם, וזו היא קריאת שמע שנאמר בה: והיו הדברים האלה על לבבך. על משכבכם — וכן נאמר בק״ש: ובשכבך ודמו — ואח״כ תדמו בשינה. כאילו: אוחז חרב של. שתי פיות — להרוג את המזיקין. מאי משמע? — דבקריאת שמע דבר הכתוב. מדישא דעניגא — מהפסוק הכתוב קודם פסוק זה. ירננו על משכבותם — הרי רוממות א-ל הנאמר אח״כ הוא בק״ש על המטה.

THE "SHEMA" BEFORE RETIRING

1. Said R. Joshua b. Levi: although one has already read the "Shema" at the synagogue (during the evening prayer), he is still enjoined to read it again before retiring to bed. Said R. Jose: whence do you deduce it? From the verse: (Psalm. IV, 5) "Tremble and sin not; commune with your heart upon *your* bed and be still. Salah."

2. Said R. Isaac: he who reads the "Shema" before retiring to bed, is as if he would grasp a sword with two blades, for it reads: (Psalm. CXLIX, 6) "The exalted praises of God are in their mouths, and a *two-edged sword* in their hand." How does this verse prove that? Said Mar Zutra (others say R. Ashi said): it is a continuation of the preceding verse: (Ibid. 5) "Let the pious be joyful in glory, let them sing for joy *upon their beds*."

HALAKHA

THE APPROPRIATE TIME FOR THE MORNING PRAYER

1. The time appropriate for the morning prayer, is from sunrise until one third of the day passes, whether the day be long or short.

2. If one prayed after one third of the day had passed, he fulfilled his duty of praying, but not his duty of praying in the proper time; for everyone must pray in the time above mentioned which was appointed by our prophets and rabbis.

After noontime, however, it is forbidden to pray. Therefore if one omitted to pray unintentionally or through accident before noon, let him pray two "שמונה עשרה" prayers in the afternoon prayer—the first as required for the afternoon prayer and the second to replace that of the morning prayer.

THE MORNING PRAYER

1. Immediately after rising, one must say the "Morning Blessings" (ברכות השחר). These are a praise and a thanksgiving to the Lord for returning him his soul, renewing his strength and for preparing him all his needs. There is also a praise to the Lord for choosing us as His people and gifting us with the beloved Torah wherein our eternal life is vested.

2. After the "Morning Blessings" let him say the "Verses of Song" (פסוקי דזמרה). These are songs which King David had sung in the honor of God. The blessing "ברוך שאמר" had been instituted to be recited before these and "ישתבח" after.

3. When reciting "ברוך שאמר", let him rise and take hold of the two front fringes.

ד. משהתחיל ברוך שאמר עד אחר "שמונה עשרה" לא יפסיק, וביום שאומרים "תחנון" לא יפסיק עד אחר שאומר "תחנון", אבל עונה "אמן" בפסוקי דזמרה על כל ברכה שהוא שומע, אפילו באמצע המזמור, (שם).

ה. תפלת הצבור מתקבלת, לפיכך ישתדל אדם להתפלל עם הצבור תפלת "שמונה עשרה", שהיא עקר התפלה, ואם בא לבית הכנסת ומצא שהצבור כבר מתפללים, ואם יאמר כל פסוקי דזמרה לא יוכל להתפלל עמם יחד תפלת "שמונה עשרה" — יאמר רק "ברוך שאמר", "אשרי" ו"ישתבח", ויתחיל "יוצר אור" עם הצבור ואחר התפלה יאמר את המזמורים שלא אמרם (סי' נ"ב).

ו. אם אחר לבא עד שאין לו זמן לאמר גם "ברוך שאמר", "אשרי" ו"ישתבח" ולהתפלל עם הצבור "שמונה עשרה" — יתחיל מן "יוצר אור", ואחר התפלה יאמר פסוקי דזמרה, לבד ברוך שאמר וישתבח שאינן אומרן לאחר התפלה (שם).

ז. אם לא אמר ברכות השחר קודם התפלה — יאמרן לאחר התפלה, לבד ברכות התורה שהן ברכת "לעסוק בדברי תורה" "והערב" ו"אשר בחר בנו"—מפני שנפטר בברכת "אהבה רבה", ו"אל-ה נשמה"— מפני שנפטר בברכת "מחיה המתים (שם).

קריאת שמע

א. מצות עשה מן התורה לקרות "קריאת שמע" פעמים בכל יום: בבקר ובערב. ותקנו חכמים שתי ברכות: "יוצר אור" ו"אהבה רבה" לפני "קריאת שמע" של שחרית, וברכה אחת — "אמת ויציב" לאחריה. ובערבית תקנו שתי ברכות: "המעריב ערבים" ו"אהבת עולם", לפניה ושתים "אמת ואמונה" ו"השכיבנו" לאחריה (רמב"ם ושו"ע ס').

ב. קודם שגומר ברכת אהבה רבה נוטל הציצית ואוחזם בידו בשעה שקורא "קריאת שמע", מנשקן כשאומר "ציצית" שבפרשה "ויאמר", וכן מנשקן כשאומר "אמת ויציב", "קימת", "לעד ולעולמי עולמים" ומניחן מידו.

ג. ב"קריאת שמע" יש שלש פרשיות: "שמע ישראל", "והיה אם

4. The prayer between "ברוך שאמר" until after "שמונה עשרה" must not be interrupted with talk, and on the days when "תחנון" is said he must not interrupt himself until after "תחנון". He may, however, respond "Amen" after every blessing he hears even if he is in the midst of reciting a "מזמור".

5. The prayer of the Congregation is always accepted, therefore should one try to pray with the congregation at least the "שמונה עשרה" (18 blessings) which is the most important of all prayers. If on arriving at the Synagogue he finds the congregation praying, and if he should recite the "Verses of Song", he will not be able to pray the "שמונה עשרה" with the congregation, let him say only "ברוך שאמר", "אשרי" and "ישתבח" and let him begin "יוצר אור". After the prayers he may recite the omitted verses.

6. If, however, he came so late that there is not even time left to say "ברוך שאמר", "אשרי" and "ישתבח", let him begin "יוצא אור" at once, and after the prayers he may say the "Verses of Song". The blessings "ברוך שאמר" and "ישתבח" may not be said then and must be omitted.

7. If he did not recite the "ברכות השחר" before the prayers, he may recite them after the prayers. The blessings of the Torah: "לעסוק בדברי תורה" "והערב" and "אשר בחר בנו", and the blessing "אלהי נשמה" should be omitted, because the blessing "אהבה רבה" takes place of the former and the blessing "מחיה המתים" takes the place of the latter.

THE "SHEMA"

1. It is a commandment according to the written Law of the Torah to read the "שמע" twice daily—in the morning and in the evening. Our Sages instituted the blessing "יוצר אור" to precede the morning recital of the "שמע", and the blessing "אמת ויציב" is preceded by the "שמע" to follow it. The evening recital of the two blessings "המעריב ערבים" and "אהבת עולם", and followed by the the blessings "אמת ואמונה" and "השכיבנו".

2. In the morning prayer, when reciting the blessing "אהבה רבה", let him take hold of the fringes. Every time he pronounces the word "ציצית" (fringes) in the chapter "ויאמר" of the "שמע", let him kiss the fringes. Also when pronouncing the words "אמת ויציב" "קימת" and "לעד ולעולמי עולמים" let him kiss the fringes again and then drop them.

3. The "שמע" consists of three chapters: "שמע ישראל",* "והיה אם שמוע"** and "ויאמר"*** When reciting the "שמע" one

---

*Prayer in this case refers to the "Shmone Esre" (the Eighteen blessings.)
*Deuter. chap. VI, 4-9 inc.
**Deuter. chap. XI, 13-21 inc.

שמוע" "ויאמר". ויזהר לכון בקריאתן ובפרט בפרשת "שמע ישראל" כי מסורת בידינו שבשעה שהיה יעקב אבינו נפטר מן העולם קרא לבניו ואמר להם: שמא יש בכם מי שאינו מאמין בה' האחד? אמרו לו: "שמע ישראל". אבינו, כשם שאין בלבך אלא ה' אחד, כך אין בלבנו אלא "ה' אלקינו ה' אחד"! אמר הזקן: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". וכן כל קדושי ישראל בצאת נפשם על מדורת אש, או תחת ידי מעניהם, קראו את הקריאה הגדולה "שמע ישראל" כי בקריאה זו לב ישראל מתדבק אל אלקים (מרמב"ם פ"א מהק"ש). ויכון כשאומר "אחד" שה הוא אחד בשמים וארץ ובארבע רוחות העולם (סי' ס"א).

שמונה עשרה

א. הכל צריכין להחזיר פניהם, כשהם מתפללים, נגד ארץ ישראל ובית המקדש, ונמצא שכל ישראל, גם בהיותם פזורים בארצות גלותם, מכונים את לבם לארץ אבותם ובית מקדשם שיבנה במהרה בימינו (או"ח צ"ד).

ב. יסמיך ברכת "גאל ישראל" לתפלת "שמונה עשרה, ולא יפסיק ביניהן כלל (שם קי"א).

ג. כשאומר "צור ישראל" ילך שלש פסיעות לאחוריו וכשאומר "גאל ישראל" ילך לפניו השלש פסיעות, מכוין רגליו זו לזו ויראה עצמו כאלו הוא עומד לפני השכינה ומכוין פרוש המלות שמוציא בשפתיו (שם צ"ח וצ"ה).

ד. כורע חמש כריעות בתפלת "שמונה עשרה": בברכה ראשונה— בתחלה וסוף, בברכת "מודים" — בתחלה וסוף, וכשגומר התפלה כורע ופוסע שלש פסיעות לאחוריו (סי' קי"ג).

משיב הרוח וטל ומטר

א. קודם תפלת מוסף של "שמיני עצרת" מכריזין "משיב הרוח ומוריד הגשם", ואז אומרין אותו בכל תפלה ותפלה עד תפלת המנחה של יום ראשון של פסח (שם קי"ד).

ב. שכח ולא אמר "משיב הרוח". אם נזכר עד שלא אמר "השם" של ברכת "מחיה המתים" — אומרו במקום שנזכר, ואם לאחר שאמר השם נזכר, או לאחר שגמר את כל התפלה — חוזר לראש התפלה (שם).

must bear in mind the significance of what he is reading, in particular of the chapter "שמע ישראל" (Hear O! Israel); for according to tradition, our father Jacob, when he was on his death-bed, assembled all his children about himself and addressed them: "Is there any one among you, who does not believe in One God?" To this they responded: "'Hear O! Israel,' our father: as there is no other God in thy heart but the One god, so is it in our hearts. Then their aged father cried out: "Blessed be the name, Whose glorious Kingdom is for ver and ever!" Our numerous brethren who sacrificed their lives on the fire-stakes under torture by their hangmen, to sanctify the Holy name of the One God cried out the "Hear O! Israel!" when departing from this life; for the cry "Hear O! Israel, God our Lord is one God." unites the soul of every Israelite to its Creator—the living God.

"SHMONE ESRE"

(The Eighteen Blessings)

1. When praying, everybody must stand (towards the East) facing Eretz Israel where our Temple was. Thus is it that all Israel while dispersed all over the world direct their thoughts to their Holy Land and their Temple which will be speedily rebuilt in our days.

2. One must not stop between "צור ישראל" and "שמונה עשרה" and not a word must be uttered then.

3. While saying "צור ישראל" let him step three steps backwards, and when he utters "גאל ישראל" let him advance three steps, put his feet together and consider himself standing before the "שכינה" Divine Presence) and pray, bearing in mind the significance of the words his lips utter.

4. During the "שמונה עשרה" one must bow five times: twice during the recital of the first blessing—at its beginning and end; twice during the recital of "מודים"—at its beginning and end; and once when finishing the entire prayer (שמונה עשרה). When he finishes the prayer let him step three steps backwards.

משיב הרוח ומוריד הגשם

1. On "שמיני עצרת" before the "מוסף" prayers are said, the saying of "משיב הרוח ומוריד הגשם" is announced, and it is then to be said in every "שמונה עשרה" prayer following until the "שמונה עשרה" of the afternoon prayer (מוסף) of the first day of Passover.

2. If one had omitted to say "משיב הרוח", if he became aware of his error before pronouncing the Divine name in the "מחיה המתים" —blessing he may say it as soon as he became aware of his error, otherwise he must repeat the entire "שמונה עשרה".

ג. בתפלת ערבית של שבעה במרחשון מתחילין לאמר בארץ ישראל בברכת "ברך עלינו" — "ותן טל ומטר", ובחוץ לארץ — בתפלת ערבית של יום הששים שאחר תקופת תשרי, והוא ביום ד' או ה' בחודש דעצעמבער, ואומרים אותה עד תפלת המנחה של ערב פסח (שם קי"ז).

ד. שכח ולא אמר "ותן טל ומטר": אם נזכר קודם שאמר השם של "ברך עלינו" — חוזר ואומר "ותן טל ומטר" וגומר את הברכה כסדרה, ואם נזכר לאחר שאמר את השם — אינו חוזר, ואומרה לפני "כי אתה שומע תפלת". שכח ולא אמרה לפני "כי אתה שומע תפלת"— חוזר ל"ברך עלינו" ואומר הברכות על הסדר, נזכר לאחר שגמר את כל התפלה — חוזר ומתפלל (שם).

ה. שכח ואמר "משיב הרוח ומוריד הגשם" בקיץ: אם נזכר קודם שאמר ה"שם" של ברכת "מחיה המתים" — חוזר ל"אתה גבור". נזכר לאחר שאמר את השם או גמר את כל התפלה — חוזר לראש התפלה (שם קי"ד).

ו. אמר "טל ומטר" שלא בזמנו: אם נזכר קודם שגמר תפלתו חוזר ל"ברך עלינו" ומתפלל על הסדר, גמר את כל התפלה — חוזר ומתפלל (שם קי"ז).

יעלה ויבא

א. בתפלת ערבית, שחרית ומנחה של ראש חדש אומרים בברכת "רצה" — "יעלה ויבא". שכח ולא אמר: אם נזכר קודם שסים תפלתו — חוזר ל"רצה", ואם לאחר שגמר תפלתו נזכר: בשחרית ומנחה — חוזר ומתפלל, בערבית — אינו חוזר ומתפלל.

ב. היה מסופק אם אמר "יעלה ויבא" או לא — חזקה שלא אמר, ובשחרית ובמנחה — חוזר ומתפלל, אבל לא במעריב.

דע! אם אתה מסב פניך אל הקיר ומתפלל ומחשב במקחך ובממכרך

3. In Eretz Israel "טל ומטר" is begun to be said in the "שמונה עשרה" of the evening prayer of the seventh day of Marcheshovon.* Outside Eretz Israel it is begun to be said on the sixtieth day of "תקופת תשרי" (the fourth of December, or the fifth if it is a leap year). In both cases the saying of "טל ומטר" is continued until the afternoon prayer of the day before Passover.

4. If one had omitted to say "טל ומטר", if he became aware of his error before pronouncing the Divine Name in the blessing "ברוך עלינו" let him say "טל ומטר" and conclude the blessing. If, however, he became aware of his error after pronouncing the Divine Name, let him continue his prayer and say it before "כי אתה שומע תפלת". If he did not say "טל ומטר" before "כי אתה שומע תפלת", let him turn to the blessing "ברוך עלינו" and repeat it with all the blessings following it. If he became aware of his error after concluding the very last blessing he must repeat the entire "שמונה עשרה".

5. If one said "משיב הרוח" by error during the summer, if he became aware of his error before pronouncing the Divine name of the blessing "מחיה המתים" — let him turn to "אתה גבור" and continue the prayer. If, however, he became aware of his error after pronouncing the Divine name, or after concluding the "שמונה עשרה", he must repeat the entire "שמונה עשרה".

6. If one said "טל ומטר" when it is not to be said, if he became aware of his error before concluding the "שמונה עשרה", let him turn to "ברך עלנו" and continue the "שמונה עשרה" ; if, however, he became aware of his error after concluding the "שמונה עשרה", he must repeat the entire "שמונה עשרה".

יעלה ויבוא

1. "יעלה ויבוא" is to be said on "ראש חודש" in the "שמונה עשרה" of the morning, afternoon and evening prayers. If one omitted to say "יעלה ויבוא", if he became aware of his error before concluding the "שמונה עשרה", let him turn to "רצה" and continue his prayer. If, however, he became aware of his error after concluding the "שמונה עשרה", during the morning and afternoon prayers, he must repeat the entire "שמונה עשרה", but during the evening, he must not.

2. If one is doubtful whether he said "יעלה ויבוא" or not, we take it for granted that he did not say it; therefore in the morning and in the afternoon he must repeat the entire "שמונה עשרה", but in the evening he must not.

Remember! If you turn your face to the wall to pray, and your mind is occupied with your personal business—think not that you have prayed! You are the one whom the Scripture ad-

*Marcheshvon is the Hebrew name for the eighth lunar month.

— לא תחשוב שהתפללת, אבל הנך אז ממי שנאמר בהם (ישעיה כ"ט): כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני, ולבו רחק ממני.

תפלת מנחה ומעריב

. לעולם יזהר אדם להתפלל תפלת המנחה בזמנה, קודם שקיעת החמה, ואם אחר — מתפלל עד צאת הכוכבים (או"ח רל"ג).

ב. אם יש לו מים נוטל את ידיו קודם שמתפלל, ואפילו אם הוא לומד ועומד להתפלל — צריך לטול את ידיו, ואם אין לו מים — מתפלל בלא נטילה (שם).

ג. עבר ולא התפלל מנחה עד הלילה — מתפלל בתחלה תפלת ערבית, ואחר כן מתפלל תפלת "שמונה עשרה" לתפלת המנחה (סי' ק"ח)

ד. אם לא התפלל באותו הלילה "שמונה עשרה" לתפלת המנחה — לא יתפלל עוד להשלימה (שם).

ה. זמן תפלת ערבית הוא משעה שנראו שלשה כוכבים קטנים עד חצי הלילה, ואם עבר ולא התפלל עד חצי הלילה — מתפלל עד שלא עלה עמוד השחר (רל"ה).

ו. אם בא לבית הכנסת ומצא שהצבור כבר קרא קריאת שמע וברכותיה — יתפלל עמהם תפלת "שמונה עשרה", ואחר כן יקרא קריאת שמע וברכותיה (רל"ו).

ז. עבר ולא התפלל מעריב כל הלילה — מתפלל שחרית שתי "שמונה עשרה": הראשונה לתפלת שחרית והשניה לתפלת מעריב (סי' ק"ח).

ח. אם לא התפלל עד חצי אותו היום שמונה עשרה לתפלת מעריב — לא יתפלל עוד (שם).

ט. קודם ששוכב על מטתו לישון — קורא פרשת שמע ישראל, המזמורים והתפלות אשר בסדור, ואחר כך אומר ברכת "המפיל" ויישן מיד (רל"ט).

חזרת הש"ץ (השליח צבור חזן)

א. כל הקהל מחויבים לשתוק בשעה שהש"ץ חוזר את התפלה ויכונו לשמוע את הברכות ולענות "אמן", והשח בשעה שהש"ץ חוזר את התפלה עונו גדול, וילמד אדם את בניו הקטנים שיענו "אמן" על כל ברכה, ויעמדו על מקום אחד בעת התפלה, כי משעה שהתנוק עונה "אמן" יש לו חלק "לעולם הבא", (או"ח קכ"ד).

dresses (Isaiah, XXIX, 13) "People draw near, and with their mouth and with their lips do honor Me, but have removed their heart far from Me.

THE AFTERNOON AND EVENING PRAYERS

1. Everyone should be careful to pray the afternoon prayer (מנחה)in the proper time i. e. before sunset. If he did not pray before this time he may pray before the stars appear.

2. If he can get water he must wash his hands before praying. Even if he studied all the time previous to his prayer (which proves that his hands are clean) he must also wash them. If, however, he has no water he may pray without washing his hands.

3. If he did not pray "מנחה" before nightfall, let him pray the evening prayer first and then let him pray an additional "שמונה עשרה" to replace that of the afternoon prayer.

4. If he did not replace the afternoon prayer (מנחה) on the same evening, it cannot be replaced any more.

5. The evening prayer should be prayed from the time three small stars are visible until midnight. If, however, he did not pray before midnight, he may pray until the morning star dawns.

6. If on arriving at the synagogue he finds that the congregation had already prayed the "קריאת שמע" and the blessings that relate to it let him say the "שמונה עשרה" with the congregation, and then recite what he had omitted.

7. If he did not pray "מעריב" before daylight, let him pray two prayers "שמונה עשרה" in the morning prayer of the following morning: the first as required for the morning prayer, and the second to replace that of the omitted evning prayer.

8. If he did not replace the evening prayer (מעריב) on the following morning, it cannot be replaced any more.

9. Before retiring to bed, let him read the chapter beginning "שמע ישראל"and the prayers included in the prayer book for that occasion; then let him recite the blessing "המפיל" and fall asleep at once.

LAWS CONCERNING THE READER'S REPETITION OF PRAYERS

1. The entire congregation must remain silent while the reader repeats the prayers. Everybody should pay attention and follow closely the reader's prayers, responding "Amen" when appropriate. The sin of conversing while the reader repeats the prayers, is very great.

One should instruct his young children to stand quietly on one place during the prayer, and to respond "Amen" after each blessing, because from the time a child responds "Amen", he has a part in the "future world".

ב. כשיגיע ש״ץ ל״מודים״ שוחים עמו כל הצבור ואומרים ״מודים דרבנן״ (שם סכ״ז).

דיני תחנון

א. שני וחמישי המה ימי רצון, ומרבים בהם בתחנונים, ואומרים ״והוא רחום״ בעמידה (סי׳ קל״א).

ב. אסור לדבר בין שמונה עשרה ל״נפילת אפים״, והמדבר — אין תחינתו שמתחנן אחר כך מתקבלת (שם).

ג. בשחרית — מטה את פניו על יד ימין מפני כבוד התפלין ובמנחה על שמאלית (שם).

ד. אין נפילת אפים אלא במקום שיש ספר תורה, כמו שאמר הכתוב: ויפל על פניו לפני ארון ברית ה׳ (יהושע ז׳ ו׳).

הימים שאין אומרים בהם תחנון הם: ראש חדש, חנוכה, פורים ב׳ ימים, ובשנה מעוברת — גם בי״ד ובט״ו באדר ראשון, בכל חדש ניסן, ל״ג בעומר, מראש חדש סיון עד אחר אסור-חג של שבועות, ט״ו בשבט, תשעה באב, ט״ו באב, בערב ראש השנה, מערב יום הכפורים עד אחר אסור-חג של חג הסוכות. ביום שאין אומרים ״תחנון״ גם במנחה של יום שלפניו אין אומרים.

פרק כח.

קריאת התורה

הלכה

א. משה רבנו תקן לישראל שיהיו קורין בתורה בצבור בשבת ובכל מועד ובשני וחמישי בשחרית, כדי שלא ישהו שלשה ימים בלא שמיעת התורה, ועזרא הסופר תקן שיהיו קורין גם במנחה בשבת, (רמב״ם פי״ב מהל״ת).

2. When the reader says "מודים" the entire congregation should bow and recite "מודים דרבנן".

LAWS CONCERNING "תחנון"

1. Monday and Thursday are days of Grace and more prayers are to be said then. After "שמונה עשרה" one should say "והוא רחום" standing.

2. It is forbidden to converse during the time between "שמונה עשרה" and "תחנון", and whoso converses during this time, his prayer is not accepted.

3. During the recital of "תחנון" the head should be inclined on the right hand during the morning prayer as a tribute of honor to the phylacteries (which are fastened on the left hand), and on the left hand during the afternoon prayer (מנחה).

4. One should not incline his head during the recital of "תחנון" unless a scroll of the Law (ספר תורה) is in the place where he prays, as the Scripture tells us: "And Joshua fell to the earth upon his face *before the ark of the Law.*" (Joshua, VII, 6)

5 .The "תחנון" prayers are omitted on the following days: during the whole month of Nisan, on "ראש חודש", on "ל"ג בעומר" from the first day of the month of Sivan until after Shevuoth, on the ninth and fifteenth day of the month Ab, the four days between the day of Atonement and the feast of Tabernacles, on Chanukah, on the fifteenth day of Shvat, on Purim Katan two days,* and Purim two days; nor is "תחנון" said in the afternoon services preceding those days; but on the days preceding Rosh Hashonah and the Day of Atonement in spite of the fact that "תחנון" is not said on these days, yet it is said in the afternoon prayers which precede them.

CHAPTER XXVIII

READING THE SCROLL

HALAKHA

1. Moses our teacher instituted the reading of a psssage from the Pantateuch before the congregation on Saturdays, Festivals, half-festivals (חול המועד), Mondays and Thursdays during the morning prayer. Thus, three days will not pass for an Israelite without hearing the word of God. Ezra Hasopher instituted this reading to be conducted also on Saturday afternoon during the afternoon prayer.

*Purim Katan is celebrated on the fourteenth and fifteenth days of the first Adar, when there are two Adars in the year.

ב. בכל זמן שקורין בתורה הכהן עולה ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל. ואם אין כהן בבית הכנסת — קורין ללוי או לישראל במקומו, ויאמר שקורא אותם "במקום כהן". ולא יקרא ללוי אחר הישראל או הלוי שעלו במקום כהן, אלא קורא ישראל שני (או"ח קל"ה).

ג. אם אין לוי בבית הכנסת — כהן שקרא ראשון מברך שנית במקומו (שם).

ד. כל אחד מהעולים לתורה פותח את הספר ורואה המקום שיקראו לפניו, אוחז בעמודים ואומר "ברכו את ה' המבורך" וכל הקהל עונים: "ברוך ה' המבורך לעולם ועד", העולה חוזר ואומר "ברוך ה' המבורך לעולם ועד. ומברך ברכת "אשר בחר בנו". אחר שקראו לפניו גולל את הספר ומברך ברכה שניה. ונהגו לכסות את הספר בין עולה לעולה.

ה. העולה לתורה יעלה בדרך הקצרה, כדי להראות שהתורה חביבה עליו, וממהר לעלות לקרותה ויורד בדרך הארוכה, ואם שתי הדרכים שוות — יעלה בדרך ימין ויורד בדרך שמאל (שם קמ"א).

ו. נהגו שכל עולה לתורה ממתין עד שישלימו לקרות להעולה אחריו (שם).

ז. בשני וחמישי ובשבת במנחה קוראים שלשה קרואים, לא פחות ולא יותר (שם קל"ה).

כבוד ספר התורה

א. מצוה לכבד את ספר התורה ולהדרו, לא ירוק כנגדו ולא יחזיר אחוריו לספר, יושב לפניו באימה ופחד, ויכבדה לפי כחו. אמרו חכמים הראשונים: כל המחלל את התורה — גופו מחולל על הבריות וכל המכבד את התורה גופו מכובד על הבריות (רמב"ם פ"י מהל' ס"ת).

ב. בשעה שמוציאין את ספר התורה יעמוד כל העם, ומצוה ללותה עד הבימה, וכן בשעה שמכניסין אותה מלוין אותה עד לפני הארון ועומדים שם עד שיחזירוה למקומה, ונוהגין שמביאין את התנוקות לבית הכנסת לנשק את התורה כדי להנכם ולזרזם במצות (מרמב"ם פי"ב מהל"ת).

2. The first to be called to the reading should be a "כהן"; then a "לוי" should follow and then a "ישראל" But if a "כהן" is not present at the synagogue a "לוי" or a "ישראל" may be called instead. However, after a "לוי" or a "ישראל" is called instead of a "כהן" another "לוי" must not be called after him.

3. If there is no "לוי" present at the synagogue, the "כהן" that was called first should be called upon again, and not another "כהן".

4. Everyone who is "called up to the Torah", should open the scroll and look at the section to be read next, and taking hold of the two "עמודים" let him bless: "ברכו את ה' המבורך"; the congregation then responds "ברוך ה' המבורך לעולם ועד". Then the person "called up" repeats: "ברוך ה' המבורך לעולם ועד", and then let him bless the blessing "אשר בחר בנו". After the proper passage had been read the person "called up" should roll the scroll together and bless "אשר נתן לנו תורת אמת". It is accustomed to cover the scroll during the time that elapses between "calling the persons".

5. One who is "called up" to the Torah should take the shortest way for going up to the Bimah*, to show that the Torah is very dear to him, and he must make haste to ascend the Bimah and recite the blessings. When going down let him take the longer way to his seat. If the distance is equal both ways, he should ascend at his right-hand side, and descend at his left hand side.

6. It is accustomed that one who is "called up" should wait on the Bimah until after the section for the next person "called up" is read.

7. On Mondays and Thursdays, not more and not less than three persons must be "called up".

HONOR DUE TO THE SCROLL OF THE LAW (ספר תורה)

1. Everyone must honor the Scroll of the Law (ספר תורה) and respect it as much as possible. One must not spit in front of it, nor turn his back to the Scroll. He must sit before it with fear and awe in his heart. Our Sages said: "He who treats the Torah with disrespect shall be despised by his fellow-men; and whoso honors the Torah shall be honored by his fellow men."

2. When the Scroll is taken out from he Ark the entire Congregation must rise and accompany it to the Bimah. When the Scroll is taken back to be deposited, the entire congregation must also rise and accompany it to the Ark, and wait there until it is deposited. It is accustomed to bring young children to the Synagogue to kiss the Scroll when it is passed before them, so as to train them up and encourage them to fulfill the commands of the Law.

---

*Bimah is an elevated platform upon which the Scroll is read.

ג. כיון שהתחיל הקורא לקרות בתורה — אסור לדבר אפילו בדברי תורה, אלא כל העם שותקין ושומעין ומשימין לבם לדברי אלקים חיים, שנאמר: ואזני כל העם לספר התורה (שם).

ד. אסור לצאת מבית הכנסת משעה שפתחו את התורה לקרות בה, אפילו אם הוא שמע כבר את הקריאה. ובין גברא לגברא מותר לצאת לצורך גדול, אם הוא שמע כבר הקריאה, או שדעתו לכנס מיד, (או"ח קמ"ו).

פרק כט.

קדיש

הלכה

א. מסורת היא בידינו מרבותינו ז"ל, כי הבנים מזכים לאבותיהם לאחר מותם ומצילים אותם מדינו של גיהנום במעשיהם הטובים והישרים, וכן זכות הוא להאבות אם בניהם מתפללים לפני הצבור ואומרים "קדיש" ומקדשים שם ה' ברבים. ונוהגין שאומרים "קדיש" רק אחד עשר חודש חסר יום, ואם מת, למשל, בג' לכסלו פוסקים בב' לחשון.

ב. אף על פי שאמירת הקדיש ותפלה לפני הצבור מזכות את האבות, מ"מ לא יתקוטט ולא יריב עם איש בשביל זה, כי אם יתקוטט ויריב בשביל "קדיש" — עוד ירע לאבותיו מאשר ייטיב להם, ואם ישבות מריב ויתהלך בתום עם אלקים ואנשים, ינחיל כבוד לאבותיו.

לתקופת השנה (יאָהר צייט)

א. לתקופת השנה מיום שמת בו אביו או אמו — יתפלל לפני הצבור ויאמר "קדיש" גם יתן לצדקה כפי יכלתו, ולעולם הוא ביום המיתה ולא ביום הקבורה, אלא אם היתה הקבורה שלשה ימים אחר המיתה, אז בשנה הראשונה לבדה הוא היאָהר-צייט ביום הקבורה. אבל בשאר שנים — ביום המיתה (יו"ד סי' ת"ב).

3. As soon as the reader commences to read, it is forbidden to converse even about matters pertaining to the Law (דברי תורה). The entire congregation must remain silent and listen attentively to the words of the living God, as it reads: (Nehemiah, VIII, 3) "And the ears of all the people were directed unto the book of the Law."

4. It is forbidden to leave the synagogue from the moment the Scroll is unrolled to be read. Even if one had already heard the reading he is also forbidden to leave the synagogue. But between "the calling up of persons" it is permitted to leave the synagogue, provided he either heard the readnig already, or intends to return at once.

CHAPTER XXIX

KADDISH (קדיש)

HALAKHA

1. According to the tradition received from our Sages, be their memory for a blessing, the sons cause their deceased parents to be meritorious, and save them from the "גיהנום" through good-doing and righteous conduct. It is also of great benefit to the deceased parents when their sons officiate as Readers before the congregation, and say "קדיש" wherein they proclaim the sanctity of God in public. It is accustomed to say "קדיש" continuously for eleven months less one day i. e. if the parent deceased on the third day of kislav, the saying of "קדיש" should be discontinued the second day of Cheshvan of the next year.

2. Although the saying of "קדיש" and officiating as Reader are of great merit to the deceased parents, the sons must in no way quarrel for the privilege of doing so, for it will only aggravate the situation of the deceased parents rather than give them merit. If the sons will restrain from quarreling and conduct themselves in a God-fearing way, and be righteous to other people, they thereby bestow great honor upon their deceased parents.

YAHRZEIT (Anniversary of Death)

On Yahrzeit (the day marking the anniversray of the death of one's parent) one should officiate as Reader before the congregation saying "קדיש" when appropriate, and also contribute to charity.

The day on which the parent died is always the day of Yahrzeit, and not the day of interment. However, if the deceased was intered three days after death occured, the first Yahrzeit should be

ב. אם מת באדר, היאָהר צייט בשנה מעוברת באדר ראשון ויש מחמירים שהוא בשניהם, בראשון וגם בשני, ואם מת באדר ראשון או שני אז בשנה מועברת — היאָהר־צייט באותו האדר שמת בו (שם).

פרק ל.

נטילת ידים

תלמוד

תנו רבנן: מעשה ברבי עקיבא שהיה חבוש בבית האסורין, והיה רבי יהושע הגרסי משרתו. בכל יום ויום היו מכניסין לו מים במדה. יום אחד מצאו שומר בית האסורין, אמר לו: היום מימיך מרובין, שמא לחתור את בית האסורין אתה צריך? שפך חצין ונתן לו חצין. כשבא אצל ר׳ עקיבא, אמר לו: יהושע, אין אתה יודע שזקן אני וחיי תלויין בחייך? סח לו כל אותו המאורע. אמר לו: תן לי מים שאטול ידי, אמר לו: לשתות אין מגיעין — לטול ידיך מגיעין? אמר לו: מה אעשה, שחיבים עליהם מיתה, מוטב אמות מיתת עצמי, ולא אעבור על דעת חברי, אמרו: לא טעם כלום עד שהביא לו מים ונטל ידיו. כששמעו חכמים בדבר, אמרו: מה בזקנותו כך, בילדותו על אחת כמה וכמה, ומה בבית האסורין כך, שלא בבית האסורין על אחת כמה וכמה (עירובין כ״א ב׳).

הלכה

א. האוכל לחם שמברכים עליו ״המוציא״ — חיב לטול את ידיו קודם שאוכל, ואפילו אם ידיו נקיות לא יאכל עד שיטלן. והחמירו חכמים בדבר זה ואמרו שכל המזלזל בנטילת ידים בא לידי עניות, וכל הנוטל ידיו כראוי נותנים לו טובה וברכה (פוסקים).

חבוש — אסור. הגרסי — ממקום ששמו גרסי. וחיי תלוין בחייך — שאין לי אלא מה שאתה נותן ומזמן לי, ולמה הבאת לי מים מועטין? סח — סיפר. המאורע — המקרה שקרה לו כי השומר שפך את המים. בילדותו — שהיה בו כח ודאי לא עבר לאכל ולהנות מדבר שאסרו חכמים.

counted from the date of interment, and the subsequent Yahrzeits always from the date of death.

2. One whose parent died in Adar of a 12-month year must observe the Yahrzeit in the second Adar of a 13-month year, and others say in the first Adar; but the scrupulous observe two Yahrzeits in a 13-month year: one in the first Adar, and the second on the same day of the second Adar.

If the parent died in the first or second Adar of a 13-month year, the Yahrzeit should be observed in the month of Adar that death occured.

CHAPTER XXX.

WASHING THE HANDS

—Talmud—

The rabbis taught: it happened that when R. Aquiba was in prison, R. Joshua of Garsi served him every day. Water was given to R. Aquiba with a measure. On day the warden of the prison remarked to R. Joshua: "Today your measure of water is too large; perhaps you intend to undermine the prison and escape." And he poured out a half of the water and gave him the remainder. When R. Joshua brought the water to R Aquiba, the latter remarked: "Do not you know that I am old, and my life depends upon you?" R. Joshua told him what had happened. Said R. Aquiba to him: "Give me the water and I will wash my hands before eating." R. Joshua replied: "There is hardly enough water to drink and you wish to wash your hands with it?" R. Aquiba replied: "What can I do? I must obey the rabbinical commandment (of washing the hands before eating), for if I violate it, I will be worthy of death. I will rather die of thirst than disobey the commandment of my colleagues." It was said that R Aquiba would not taste anything until water was brought to him to wash his hands. When the sages heard of this they said: if he was so careful in his old age, how was he in his youth, and if he was so scrupulous in prison, how was he when at liberty. (Erubi 21-B)

HALAKHA

1. One who intends to eat bread over which the blessing "המוציא" is to be pronounced, must wash his hands before eating it. Even if his hands are clean he must not eat before washing them. Our Sages stressed the fact that he who is not careful to wash his hands before eating is punished with poverty; but he who washes his hands properly before eating, is blessed with riches.

ב. קודם הנטילה מפריד אצבעותיו ומגביהן קצת, כדי שיגיעו המים לכל היד, שופך על כל יד רביעית מים. ונוטל כל יד שתי פעמים (או"ח קס"ב).

ג. הנטילה צריכה להיות בכל כף היד עד הקנה של זרוע (שם).

ד. הכלי שנוטל בו יהיה שלם, ואם יש בו נקב כל שהוא — אין נוטלין ממנו מפני שהוא שבר כלי (קנ"ט).

ה. היתה תחבושת על ידו, ואם יסירנה יצטער — יטול שאר היד, לבד מקום התחבושת (קס"ב).

ו. הטובל ידיו בנהר או במעין, אם מתכסות ידיו בהם בבת אחת — הרי זו כנטילה מכלי, ומברך "על נטילת ידים" (קנ"ח).

ז. אם הצפורן גדול ועודף על הבשר והאבק נתקבץ תחתיו — הרי האבק חוצץ בין המים לבשר, וצריך לנקותו קודם הנטילה (שם קס"א).

ח. יסיר את הטבעות מעל האצבעות קודם נטילה (שם).

ט. נטל ידו אחת כראוי ונגעה בה ידו השניה שלא נטלה עוד — צריך לנגבה ולחזור ולטלה, וכן אם נטל שתי ידיו כראוי, ובעוד שהן לחות נגע בהן אחר שלא נטל ידיו — צריך לנגבן ולחזור ולטלן (שם קס"ב).

י. אחר שנטל ידיו כראוי משפשפן זו בזו, מברך על נטילת ידים מנגבן ומברך מיד "המוציא", ולא יפסיק בין נטילה לברכת המוציא, (קנ"ח).

יא. חכמי ישראל נהגו מנהגי דרך-ארץ בסעודת, ואלו הן: כשנכנסין לסעודה — הגדול שבכולן נוטל ידיו תחלה, אין מסתכלין בפני האוכל ולא למנתו — שלא לבישו, לא יהא אדם קפדן וכעסן בסעודתו, לא יאחז אדם פרוסה כביצה בידו ויאכל, לא ישתה כוסו בבת אחת, לא ישוך פרוסה ויניחנה על גבי השולחן, כי מאוסה היא לאחרים, אין משליכין פרורי לחם לחוץ, אלא נותנים לפני העופות, אין משליכים לחם ממקום למקום, המוצא אוכלים על הארץ — חיב להגביהם (רמב"ם פ"ז מהל"ב).

2. Before washing his hands one should separate his fingers and upraise them somewhat, so as to allow the water to cover the entire wrist. Then a thumblerful, preferably two, of water should be poured on each wrist.

3. Upon washing, the entire wrist must be covered with water.

4. The dish used to wash one's hands must not be cracked nor damaged in any way. Even if there be a small opening in it, the dish must not be used, because it is considered not a dish but a fragment of one.

5. If one has a bandage on his wrist and it is painful to remove it—he may wash the unbandaged parts only.

6. One is permitted to wash his hands by dipping both of them at the same time in a river or in a spring. A washing of this sort is valid, and the blessing "על נטילת ידים" may be pronounced.

7. If a nail extends above the finger tip and dust accumulates beneath, the dust must be removed before washing, because it is considered a partition between the wrist and the water.

8. All rings must be removed from the fingers before washing the hands.

9. If one washed one wrist properly, but touched the wet wrist with the other unwashed wrist, he must dry it and wash it over again. The same is the case when one washes his both hands properly, and while being wet they were touched by one who has not as yet washed his hands, he must dry them and wash them over again.

10. After washing his hands properly he should rub them one against another and pronounce the blessing "על נטילת ידים"; then let him dry them and immediately pronounce the blessing "המוציא" over his bread. Not a word must be uttered between the blessing "על נטילת ידים" and the "המוציא".

11. Our Sages instituted the following customs to be observed at the dining table, all of which are fine manners: when a few people enter to eat, the most important of them should wash his hands first. One should not stare at one who eats nor at his portion of food so as not to embarrass him. One should not get angry while eating; neither should he grasp a piece of bread as he would an egg and eat it; nor should one drink his glass in one draught; nor should he bite a piece of bread and lay the rest on the table, because it is offensive to others. Crumbs of bread must not be thrown on the ground, but should be given away to birds. Bread must not be thrown from place to place; and if one finds food on the ground he must pick it up.

פרק לא.

מאכלים אסורים

תלמוד

זאת החיה אשר תֹאכלו, אך את זה לא תֹאכלו (ויקרא י"א ב' ד'), למה הדבר דומה? לרופא שהלך לבקר שני חולים, ראה אחד מהם בסכנה, אמר לבני ביתו: תנו לו כל מאכל שהוא מבקש; וראה השני שעתיד לחיות, אמר להם: כך וכך מאכל — יאכל. וכך וכך לא יאכל. אמרו לרופא: מה זה: לזה אתה אומר יאכל כל מאכל שהוא מבקש, ולאחר אמרת לא יאכל כך וכך? אמר להם הרופא: לזה שהוא לחיים אמרתי לו: זה אכול וזה לא תאכל, אבל אותו שהוא למיתה אמרתי להם כל מה שהוא מבקש תנו לו — שאינו לחיים. כך ישראל שהם לחיים אמר להם: את זה תאכלו ואת זה לא תאכלו, אל תשקצו את נפשותיכם ולא תטמאו בהם ונטמתם בם, והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תטמאו את נפשותיכם (ויקרא י"א) מפני שהם לחיים, שנאמר (דברים ד'): ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום (תנחומא שמיני).

הלכה

סימני בהמות, חיות, עופות ודגים הטהורים.

א. אלקים בורא העולם וכל אשר בו. בו אסר לנו בתורתו לאכל בשר ממינים רבים של בהמות וחיות, עופות ודגים, רמשים ושרצים הנמצאים בים וביבשה, וקראה התורה למינים האסורים "טמאים", והזהירה אותנו (ויקרא י"א) ואמרה: ולא תטמאו בהם ונטמתם בם; ולא תטמאו את נפשותיכם, לאמר: שהמינים האסורים מתועבים וטמאים ומטמאים ומתעבים את גוף אוכליהם ונפשו.

ב. סימני בהמות וחיות הטהורות נתפרשו בתורה והם שנים: מפרסת פרסה ומעלת גרה, ולבד שלשה מיני בהמה: שור. שה ועז ושבעה מיני חיה המפורשים בתורה אין בעולם בהמות וחיות שיש

שהם לחיים — לחיי עולם, כימי השמים על הארץ, ימי עם ישראל, ולכן צונו ה' שלא נטמא את נפשנו במאכלי טרפות ודברים טמאים למען נוכל להדבק, ע"י התורה אשר נשמור לעשותה, באלקים חיים אשר בחר בנו לעם ויחיינו עד עולם.

CHAPTER XXXI.

FORBIDDEN FOODS

—Talmud—

"These are the beasts that ye may eat, but these shall ye not eat." (Levit. XI, 2 & 4) This may be likened unto a physician who visited two patients one of whom, the physician saw, was about to die; he bade the people to give that patient to eat whatever he wished. The other patient, he saw, was on his way to recovery, the physician bade him to eat certain food only. The people then questioned the physician: "Why did you bid the one to eat whatever he wished, while the other you bade to eat chosen food only?" The physician replied: "The latter, I saw, was on his way to recover, and he will live; therefore I bade him to take care of himself and eat chosen food only. The former, I saw, was about to die. so I bade him to eat whatever he wished, for he will die anyway." So is it with Israel: the Lord saw that His people (Israel) are destined to eternal life, so He bade them as follows: "These shall ye eat, and these shall ye not eat. Ye shall not defile your souls, neither shall ye make yourselves unclean, that ye should be defiled thereby. Ye shall sanctify yourselves, and ye shall be holy, for I am holy; neither shall ye make yourselves unclean." (Levit. XI, 2, 4. 43, 44), since they are destined to eternal life, as it reads: (Deuter. IV, 4) "But ye shall cleave unto the Lord your God, and ye shall be alive, every one of you, this day." (Tanhuma, Shmini.)

HALAKHA

Identification of Clean and Unclean Animals

1. God—the creator of the world and of all that is in it, bade us not to eat the flesh of numerous animals, birds, fishes and all creeping things that live in water or on earth. The Torah named the groups that are forbidden as food "unclean", and warned us: (Levit. XI, 43-44) "And ye shall not make yourselves unclean with them, that ye shall not defile yourselves thereby. And ye shall not make your souls unclean." Thus we are warned that the unclean groups, when used as food, defile and make unclean the body and spirit of their consumers.

2. The signs whereby the clean groups of animals are identified, are specified in the Torah. The clean groups of animals are cloven-footed and chew their cud. Beside the three species: the ox, the sheep and the goat, and the seven species of wild animals that are enumerated in the Torah, there are no other animals

להן שני הסימנים האסורים, וכלם טמאים (רמב"ם פ"א מהמ"א).

ג. מיני עופות הטמאים שנתפרשו בתורה אינם ידועים לנו איזה הם, לפיכך כל עוף שאינו ידוע לנו ודאי שהוא טהור — אסור באכילה, שמא הוא מין טמא (שם).

ד. סימני דגים הטהורים הם שנים: סנפיר וקשקשת; סנפיר הוא ששט בו, וקשקשת הן הקליפות הדבוקות בגופו (שו"ע יו"ד פ"ג).

ה. אם אין לדג קשקשת כשהוא קטן ועתיד לגדלן לאחר זמן, או שהיתה לו כשהיה במים, וכשנצוד הוא משירן — מותר (שם).

ו. קרבי דגים אינם נקחים אלא מאדם המכיר ויודע איזה הם מדגים טמאים ואיזה הם מדגים טהורים, וגם ידוע הוא לאדם כשר וישר (שם).

ז. חיות הים; בין גדולות בין קטנות — הן טמאות ואסורות באכילה (שם).

ח. כל מיני תולעים — אסורים, ואם נמצאו תולעים במים — אסור לשתותן עד שיסננם (שם).

ט. כל מיני פירות שדרכם להתליע — לא יאכלם עד שיפתחם ויראה שאין בהם תולעים. אם נמצאה בפרי נקודה שחורה — יטול אותו מקום, כי מהנקודה השחורה מתהוה תולע (פ"ד).

י. קמח וגרש שנמצא בהם נמלים — אסור לאכלם (שם).

יא. כל מאכל היוצא מבעלי חיים הטמאים — אסור באכילה, כגון חלב של בהמה וחיה הטמאות, ביצי עוף ודג הטמאים (רמב"ם פ"ג ממ"א).

יב. דבש דבורים מותר, מפני שאינו מתמצית גופן אלא כונסין אותו מן העשבים בתוך פיהן ומקיאין אותו לתוך הכורת (שם).

טריפה וכשרת

א. בהמה, חיה ועוף טהורים אינם מותרים באכילה אלא אם שחטם ישראל נאמן ומוחזק בכשרות, כפי דיני השחיטה, ואם לא נשחטו כדין — הרי בשרם נבילה.

ב. אם נשחטו כדין ונמצאה מכה או חסרון בגופם שאינם יכלים לחיות מחמתם — הרי בשרם אסור, משום טרפה, לפיכך הרואה שינוי או חסרון בגוף הבהמה והעוף, או במעיהם — ישאל לרב.

that possesses these two marks of distinction, and therefore they are all unclean.

3. We do not know which are the groups of fowl indicated in the Torah as unclean; therefore any fowl of which we are not cetrain that it belongs to the clean group is prohibited as food, because there is a possibility of its being unclean.

4. The signs whereby the clean species of fish are distinguished are two: fins and scales. (Fins for swimming, and scales as an outer protection.)

5. If a fish has no scales in its infancy, but they will grow when the fish will reach its maturity; or if it had scales when in water, but when caught the fish rid itself of them—in both cases it is permitted as food.

6. Internal parts of a fish should be bought from a person who is an expert in distinguishing which are of an unclean species; and he must also be known as a trustworthy and pious Jew

7. Sea animals, small or large, are prohibited as food.

8. All kinds of worms are prohibited as food. Therefore if water is found to contain worms, it is forbidden to drink it until it is filtered.

9. All fruits that are likely to nest worms should be cut open and examined before eating. If a dark spot is found in a fruit, it should be removed, because the dark spot is a worm in its infant stage.

10. Flour or grain in which ants are found, is forbidden as food.

11. All foods produced by unclean animals, as for instance the milk of an unclean animal, or the eggs of an unclean bird or fish, are forbidden as food.

12. Bee-honey is permitted as food, because it is merely digested nectar which is given off from the body of the bee as a waste.

TREPHA AND KOSHER

1. The flesh of a clean animal is not permitted as food unless the animal is slaughtered by a trustworthy Israelite, according to the Jewish laws of slaughter; otherwise the flesh is "Nebelah", and is prohibited as food.

2. If an animal slaughtered according to the Hebrew law, is found to possess a wound or any defect which would cause it to die —its flesh is prohibited as food (as "Trepha"). Therefore if one notices a peculiarity on the body of the animal or fowl, he should consult a Rabbi as to its permissability for food.

ג. בהמה או עוף שנפלו ממקום גבוה, או שהוכו מכה רבה, או שדרסם חיה או עוף הטורף בצפרניהם — ישאל לרב.

מליחה

א. אסור לאכל כל דם שנאמר (ויקרא ז׳ כ״ו): וכל דם לא תאכלו, ולא דם היוצא בשעת שחיטה לבד אסור אלא אפילו הדם שבתוך הבשר אסור, וצריך למלחו כדי להוציא ממנו דמו (ס״ז).

ב. כיצד מולחין את הבשר? קודם המליחה שורין הבשר במים כחצי שעה, ובערב שבת או שצריך למהר לבשל ישרה הבשר מעט וישפשפנו במים עד שלא יהיה בהם אדמומית ואז ימלחנו. אחר כך נוטלין ומניחין אותו עד שיטפטפו ממנו המים, כדי שלא ימס המלח, אחרי כן זורה מלח על כל חתיכה וחתיכה מכל צדדיה, ושוהה אותן במלחן כשעה בשעת הדוחק — כ״ד מינוטין, אח״כ מנער את המלח ומדיח כל חתיכה שלש פעמים (שו״ע ס״ט).

ג. כשמולח את הבשר מניחו במקום שיכל הדם והציר לזוב ממנו, ולא ימלחנו בכלי שאינו מנוקב, ואם מולחו על דף יעמידו בשפוע (שם).

ד. המלח שמולח בו בשר לא יהיה דק כקמח ולא גס ביותר (שם).

ה. אם שהו הבשר ג׳ מעת לעת משעת השחיטה ולא שרה אותו במים — לא יבשלנו ע״י מליחה, כי דמו מתקשה בתוכו ולא יצאו עוד על ידי מליחה, אלא יצלנו על האש ויאכלנו, אבל לא יבשל אותו אחר צליה (שם).

ו. הכבד אינה נתרת במליחה, אלא מולחה מעט ונותנה על האור או על הגחלים וצולאה, ואחר שצלאה מדיחה ומותר לבשלה (ע״ג).

אם נמצא בביצה טפת דם, כל הביצה אסורה (ס״ו).

בשר בחלב

א. בשר בחלב — אסור לבשלו, ואסור לאכלו ואסור גם בהנאה, כגון לתת לכלבו (שו״ע פ״ז).

3. If an animal or fowl fell down from a high place, or were attacked by an animal or bird of prey—one should consult a Rabbi as to their permissability for food.

SALTING OF MEAT

1. Blood is prohibited as food, as it reads: "Ye shall eat no blood." (Levit. VII, 26). Not only is the blood taken out from the animal through slaughtering is prohibited as food, but also the blood which is still left in the meat. Therefore meat must be covered with salt which will extract the blood.

2. The manner in which meat should be made ready for cooking is as follows: before being salted the meat should be soaked in cold water for a half hour (in case of emergency it is sufficient to wash it thoroughly for so long that the meat when put in cold water will not color it red). Then it is taken out and left alone a short while to let the water trickle off; otherwise if the salt is spread on thoroughly wet meat it will dissolve and leak off without extracting the blood from the meat. The meat is then to be covered with salt from all sides and thus left for an hour. (In case of extreme emergency 24 minutes are sufficient.) After this time passes, the salt should be shaken off and the meat rinsed three times in cold water.

3. After being covered with salt, the meat should be put in a place where the blood can leak out; therefore it must not be salted in a dish that has no opening on the bottom. If meat is salted on a board, the board should be somewhat inclined.

4. The salt used must not be too fine nor too coarse.

5. If meat is left over for three or more days after slaughter without being soaked in water, it is prohibited as food, unless roasted over a flame, because salt will not extract the blood which by this time clotted in the eat. After roasting, however, it must not be boiled.

6. The liver is not permitted as food until washed, roasted over a flame and then washed again. After roasting and washing it, it may be boiled.

7. If a red spot is found in an egg, the entire egg is prohibited as food.

MEAT AND MILK*

1. It is prohibited to cook meat and milk together; and when cooked it is not only prohibited as food, but also for any other purpose, as for example to feed a dog. Therefore it must be destroyed without deriving any use therefrom.

*Milk in this case refers not only to milk alone, but also to all foods made from or with milk, as for instance butter, cheese, cream or soup cooked with milk or bread baked with milk. The same is the case when meat is referred to.

ב. לא יאכלנו שנים בשר וחלב על שלחן אחד, שמא ישכחו ויאכלום יחד. ואם עשו דבר שיזכירם שאסור לכל אחד לאכל ממה שחברו אוכל, כגון שכל אחד אוכל על מפה מיוחדת, או שהעמידו ביניהם דבר שאינו רגיל לעמוד על השלחן — מותר (שם פ"ח).

ג. מלח שמשתמשין בסעודה יהיה לבשר בכלי בפני עצמו, ולחלב בכלי בפני עצמו, וכן המפה תהיה לבשר בפני עצמה, ולחלב בפני עצמה. וכן יהיו שני סכינים אחד מיוחד לחלב ואחד לבשר (שם).

ד. אכל בשר לא יאכל אחריו מאכלי חלב עד שישהה שש שעות ואפילו אחר שש שעות. אם יש בשר בין השינים יסירם, ויאכל מעט פת, גם ידיח פיו במשקה ואחר כך יאכל חלב (שם פ"ט).

ה. אכל מאכל חלב, מותר לאכל אחריו בשר מיד ובלבד שתהיינה ידיו נקיות ממאכל החלב, יאכל מעט פת וידיח פיו במים או במשקה (שם).

ו. אם נתן כף של חלב במאכל של בשר חם, או כף של בשר במאכל של חלב חם — הכף אסורה, ועל המאכל והקדרה ישאל לרב.

ז. אם נפל מעט חלב בקדרה שיש בה מאכל בשר חם, או נפל מעט בשר לקדרה שיש בה מאכל חלב חם — ישאל לרב.

ח. אסור לאכל בשר ודגים יחד, ואם אוכלם זה אחר זה — ירחוץ ידיו ביניהם ויאכל פת שרוי במשקין לרחוץ את הפה (שם קט"ז).

ט. אסרו חכמים מאכלים ומשקין שרוב בני אדם קצים בהם. וכן אסרו חכמים לאכל בכלים מלוכלכים או בידים מזוהמות, שכל אלו בכלל (ויקרא י"א): אל תשקצו את נפשותיכם, וכל הנזהר בדברים אלו מביא קדושה וטהרה יתירה לנפשו, שנאמר (שם י"ד): והתקדשתם והייתם קדושים (רמב"ם).

2. Two people must not eat meat and milk at the same table, for the fear that they may forget, and each will eat both foods. If, however, the table is set in a way that will remind them that each is forbidden to eat what the other eats, as for example each should eat on a separate tablecloth or a thing unusual to be on the table is put between them, they are permitted to dine together.

3. There must be two separate dishes with salt; one for the table when meat is eaten, and the other when milk is eaten. There must also be two separate table cloths and utensils for each table.

4. One must wait six hours to eat milk after eating meat, Even after this time elapses, he must clean his teeth in order to remove particles of meat from between the teeth and rinse the mouth, and then eat milk.

5. After eating milk one is permitted to eat meat immediately. He must, however, clean his hands and eat a piece of dry bread (to clean his mouth) and then rinse his mouth with water or with any other liquid.

6. If a spoon used for milk, fell in hot meat soup, or a spoon used for meat fell in hot milk—the spoon must not be used, and a Rabbi consulted concerning the dish and the soup.

7. If a little milk is poured in a pot containing hot meat-soup, or if a little meat fell in a pot containing hot milk a Rabbi must be consulted.

8. It is forbidden to eat meat and fish together. However, one may be eaten immediately after the other, provided the hands are washed and the mouth cleaned with bread soaked in some drink.

9. Our Sages prohibited to eat things that are offensive to most people. Also have they prohibited to eat from dirty dishes or with dirty hands. These things are prohibited by the commandment: "Ye shall not defile your souls."

He who is cautious in regard to the cleanliness of his body brings about additional cleanliness to his soul, as it reads (Levit. II, 44): "Ye shall sanctify yourselves, and ye shall be holy; for I am holy."

Foreword

Hebrew and religious education have at present become a supplement, if at all a part of school and home training. To remedy this "The Path to Judaism" is now presented for school and home study.

This work is of an entirely new character, and has not as yet been presented in the form in which it now appears. It is a collection of the most instructive and interesting excerpts from the Talmud and Midrashim. These are preceeded by the "Meditations" which represent an easy and logical treatise of the topic following. The "Halakha" (הלכה), on the other hand, is a very interesting collection of laws and customs, partly drawn from Mimonedes and Shulchan Aruch, and are well defined conclusions from the preceeding excerpts. This combination gives the reader a unified idea of every topic presented, arousing his interest and holding it until the end.

The Hebrew text compiled by my worthy father, Rabbi Jacob Flexer, is written in a very easy and popular Hebrew. Difficulties arising due to complicated Talmudic and Midrashic expression, are cleared by the explanatory footnotes.

In order to present this work to a wider circle of readers—the English speaking Jewry—I undertook this translation.

As for the translation itself, it will suffice to say that the language chosen is the easiest and most suitable for the purpose. Strict adherence to the text, and the clearest possible way of conveying the ideas of the text, were the prime guides throughout the entire translation.

The Translator.

מצבת זכרון

להנכבד ר' דוב בער פוטינסקי ע"ה
מתושבי פליינפיעלד, נד"ז

נפטר י"ט שבט תרפ"ז

תנצב"ה

The Path to Judaism

For

School and Home Study

by

RABBI JACOB FLEXER
Rabbi of New Haven, Conn.

Translated in English
by
ISIDORE FLEXER

Volume I.

MOINESTER PRINTING CO.
SAINT LOUIS, MO.
5689 (1928)